สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย
นางสาวปิ่นหล้า ศิลาบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

โดย
นางสาวปิ่นหล้า ศิลาบุตร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE STATUS AND THE ROLE OF FEMALE CHARACTERS IN PIYAPORN SAKKASEM'S NOVELS

By

Pinla Silabut

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Thai

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ” เสนอโดย นางสาวปิ่นหล้า ศิลาบุตร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

…….....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณิต จุลวงศ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บาหยัน อิ่มสำราญ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร)

...../...../.....

47202207 : สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ : สถานภาพ บทบาท ตัวละครหญิง

ปิ่นหล้า ศิลาบุตร : สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร. 192 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม และเพื่อวิเคราะห์ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิงในสังคมไทย โดยศึกษาจากนวนิยายทั้งสิ้น 13 เรื่อง ได้แก่ ตะวันทอแสง ระบำดาว ทรายสีเพลิง ใต้ร่มไม้เลื้อย ดอกไม้ในป่าหนาว กิ่งไผ่ – ใบรัก เรือนศิราทางสายธาร ใต้เงาตะวัน ในบ่วงมนตรา ลับแลลายเมฆ บ้านร้อยดอกไม้ และวาวพลอย

ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ประกอบด้วย ตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ ผู้เขียนสร้างตัวละครหลักให้มีลักษณะที่ซับซ้อนและมีบุคลิกหลายลักษณะ ตัวละครรองมีลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน และมักมีบทบาทเป็นคู่เทียบกับตัวละครหลัก และตัวละครประกอบมีบุคลิกน้อยลักษณะ และเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง

ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาท 2 ด้านคือ ด้านแรกสถานภาพและบทบาทในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ สถานภาพของภรรยามีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก สถานภาพของญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิงมีบทบาทตามสถานภาพแตกต่างกัน การแสดงบทบาทขัดแย้งกับสถานภาพส่งผลให้ตัวละครไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้แสดงทัศนะต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงในสังคมไทย ดังนี้ 1.ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก และผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว และ 2.ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ ได้แก่ การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักความเหมาะสม อีกทั้งการใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เน้นว่าผู้หญิงควรมีบทบาทและประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข

ด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม ได้แก่ ด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษาพบว่าตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอกในสาขาต่าง ๆ การศึกษาของตัวละครหญิงมีผลทำให้ตัวละครมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัว อีกทั้งเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วย และด้านการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีหน้าที่การงานที่ดี ประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเอง และเป็นที่ยอมรับของสังคม ปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนะต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม ดังนี้ 1.ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิงและ 2.ทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค ผู้เขียนได้เน้นเรื่องคุณสมบัติของผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมปัจจุบันคือ รักนวลสงวนตัว มีการศึกษาดี ทำงานเก่ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีคุณธรรม และเรื่องความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิง ผู้เขียนมุ่งให้สังคมไทยปลูกฝังค่านิยมให้ชายหญิงรู้หน้าที่และให้เกียรติซึ่งกันและกัน สังคมจึงจะสงบสุข

ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

47202207 : MAJOR : THAI
KEY WORD : STATUS / ROLE / FEMALE CHARACTERS

PINLA SILABUT : THE STATUS AND THE ROLE OF FEMALE CHARACTERS IN PIYAPORN SAKKASEM'S NOVELS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SAIWAROON NOINIMIT,Ph.D. 192 pp.

The purposes of this research are to analyze the status and the role of female characters in Piyaporn Sakasem's novel and to analyze Piyaporn Sakasem's viewpoint to women in Thai society by study from 13 novels that is Tawantorsaeng, Rabamdaow, Saisiploeng, Tairommailiey, Dokmainaipanaow, Kingphai-bairak, Ruensira, Tangsaitharn, Taingaotawan, Naibuangmontra, Laplaelaimek, Banroidokmai and Vaowploy.

Research results found that female characters in the Piyaporn Sakasem's novel composed of the main character, the minor character and the supported character, writer has been the main female characters-made having the complex appearance and personalities, minor character has not complex characteristic and often has role being pair equal to main character and supported character has a few personalities, writer has been the supported female characters-made to be addition in the continuity in the story.

Female characters in Piyaporn Sakasem's novels has status and two roles that is the first angle it is status and role in the family that is daughter's status having role in respecting and obeying her parent's doctrine and role in showing them gratitude. Wife's status has role in taking care of and respecting her husband, role in easing on the economy and role in engaging in sexual intercourse. Mother's status has role in taking care of her family, supporting, suggestions and role in sacrificing. Senior relatives' status has role in taking care and role in and giving counsel for their children. Piyaporn Sakkasem has stress that female characters has role along with the status and role different each other. Performing her duty that has opposed with the status it can affect female characters not succeeding in her life. Piyaporn Sakasem's viewpoint about nurture can have an effect on the mind of the child and about marriage using married life they must respect and understand each other, woman should have role and behave herself suitably with status, then it can make her married life happy.

On the status and role in society that is education and earning a living, the education found that character in the Piyaporn Sakasem's novel has education in the bachelor degree level upward in the fields. Education of female characters it can be accepted in the society and make pride for her family and also improve the status of woman in society. As for earning a living found that female characters in Piyaporn's novel has a good duty and work, she can being accepted of society. Piyaporn Sakasem's viewpoint about woman in society that is the property of woman and of not being equal. Writer has stressed the property of modern woman in the present that is preserving her purity, having a good education, a good at work, having maturity on the mood and virtue, Writer has intended Thai society fostering popularity for man and woman to know their duties and respect each other, and then way of life will be good.

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Department of Thai, graduate school of Silpakorn university, academic year 2008
Student's signature…….
Thesis advisor's signature……..

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตลอดจนสละเวลาตรวจแก้ด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มทำวิจัยจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ รองศาสตราจารย์บาหยัน อิ่มสำราญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต จุลวงศ์ ที่กรุณาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดีขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุมสาย สุวรรณชมภู และอาจารย์ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุลที่กรุณาเป็นกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และคอยถามไถ่ความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ประสิทธิประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ทั้งยังคอยให้คำปรึกษาและถามไถ่ความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ร่วมงานทุกท่านในโรงเรียนเมืองแคนวิทยาคมโรงเรียนต้นสังกัดของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและเอื้อเฟื้อรับภาระงานระหว่างที่ผู้วิจัยมีภารกิจในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากรที่คอยช่วยเหลือและผลัดกันให้กำลังใจยามท้อแท้เสมอ ขอบคุณอาจารย์เสกสันต์ ผลวัฒนะ อาจารย์ณัฐกาญจน์ นาคนวล อาจารย์จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ ที่เป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือเสมอมา

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดามารดา อีกทั้งพี่สาวทั้งสองคนที่ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7

ความมุ่งหมายของการศึกษา..... 13

สมมุติฐานในการศึกษา..... 13

ขอบเขตของการศึกษา..... 14

คำนิยามศัพท์เฉพาะ..... 14

ข้อตกลงเบื้องต้น..... 15

ขั้นตอนของการศึกษา..... 15

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 15

2 ลักษณะตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม..... 16

ตัวละครหลัก..... 16

ตัวละครรอง..... 43

ตัวละครประกอบ..... 57

3 สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิง..... 63

สถานภาพและบทบาทในครอบครัว..... 63

สถานภาพของลูกสาว..... 64

บทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่..... 64

บทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่..... 70

สถานภาพของภรรยา..... 75

บทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี..... 76

บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ..... 81

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

หน้า

บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ..... 83

สถานภาพของแม่..... 85

บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก..... 85

บทบาทในการสนับสนุนลูก..... 95

บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง..... 97

บทบาทในการเสียสละเพื่อลูก..... 99

สถานภาพของญาติใหญ่..... 101

บทบาทในการเลี้ยงดู..... 101

บทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา..... 103

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัว..... 106

ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู..... 107

ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่..... 113

4 สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิง..... 124

สถานภาพและบทบาทในสังคม..... 124

ด้านการศึกษา..... 124

การศึกษาระดับปริญญาเอก..... 125

การศึกษาระดับปริญญาโท..... 125

การศึกษาระดับปริญญาตรี..... 128

การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี..... 129

ด้านการประกอบอาชีพ..... 133

ครูอาจารย์..... 133

เจ้าของกิจการ..... 135

พนักงานบริษัทเอกชน..... 137

นางพยาบาล..... 139

อาชีพอื่น ๆ 139

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

หน้า

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในสังคม..... 142
ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง..... 142
ทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค..... 157
5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ..... 167

บรรณานุกรม..... 172

ภาคผนวก..... 177

ประวัติผู้วิจัย..... 192

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความสนใจและความนิยมอย่างยิ่ง สาเหตุหนึ่งมาจากการที่นวนิยายประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์แห่งการประพันธ์ คือผู้เขียนจะต้องมีทั้งความรู้เกี่ยวกับการประพันธ์นวนิยายและมีศิลปะการประพันธ์ผสมผสานกันเป็นกลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การที่ผู้เขียนใช้กลวิธีที่น่าสนใจจะทำให้นวนิยายแต่ละเรื่องสามารถสร้างจินตนาการที่สนุกสนานและมีคุณค่าในการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้ความคิดแก่ผู้อ่าน ซึ่งเป็นคุณค่าประการสำคัญที่ทำให้นวนิยายได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างแพร่หลายเสมอมา

กล่าวได้ว่านวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม ได้แก่ ค่านิยมในด้านต่าง ๆ โลกทัศน์ของคนในสังคม และทำให้เห็นวิถีชีวิตของคนในสังคมได้ ดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545 : 26) กล่าวว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> งานวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคมที่วรรณกรรมนั้นถูกสร้างขึ้น แม้ว่าวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นสังคมได้เพียงบางส่วนเสี้ยวเท่านั้น แต่ที่สำคัญคือการนำเสนอค่านิยมบางเรื่องของยุคสมัยนั้นตลอดจนโลกทัศน์ของผู้คนในสมัยต่าง ๆ ถือเป็นหลักฐานที่มีคุณค่าอย่างสูงในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิดที่หาหลักฐานอื่นเทียบได้ยาก

องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนทำให้นวนิยายน่าสนใจและได้รับความนิยม คือ ตัวละคร ดังที่ อิราวดี ไตลังคะ (2546 : 49) กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครไว้ตอนหนึ่งว่า

> ตัวละครเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของบันเทิงคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายที่มีขนาดความยาวมากพอที่ผู้เขียนจะพรรณนาบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอของตัวละครได้ละเอียด ผู้อ่านจะรู้สึกเหมือนตัวละครสมจริงเสมือนมีตัวตน หรือไม่ก็ทำให้นึกถึงคนที่เราเคยรู้จัก ในนวนิยายบางเรื่อง เราจดจำตัวละครได้ดีกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ เพราะผู้เขียนทำให้เรารู้สึกชื่นชม หมั่นไส้ สมเพช ฯลฯ ตัวละครนั้นได้อย่างน่าอัศจรรย์

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตัวละครที่มีต่อนวนิยายและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านคือสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเนื้อเรื่องได้ กลวิธีการสร้างตัวละครจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่จดจำของผู้อ่านมาโดยตลอด

ปัจจุบันนักเขียนนวนิยายที่ประสบความสำเร็จมีอยู่หลายคน โดยเฉพาะนักเขียนหญิง เช่น ทมยันตี ว. วินิจฉัยกุล กฤษณา อโศกสิน โบตั๋น อัญชัน และชมัยภร แสงกระจ่าง เป็นต้น นวนิยายของนักเขียนหญิงเหล่านี้ล้วนเคยได้รับรางวัลจากสถาบันต่าง ๆ และได้รับการยอมรับจากผู้อ่านเป็นอย่างดี นักเขียนหญิงแต่ละคนก็มีกลุ่มผู้อ่านที่คอยติดตามอ่านนวนิยายของตน แต่ละคนสามารถกำหนดแนวเรื่องและลักษณะเฉพาะตนได้อย่างชัดเจน เมื่อศึกษางานเขียนของนักเขียนหญิงแล้วจะพบลักษณะเด่นอย่างหนึ่งในการสร้างตัวละครคือ มักให้ตัวละครหญิงมีบทบาทที่โดดเด่นมาก ในนวนิยายบางเรื่องตัวละครหญิงมีสถานภาพและบทบาทเด่นกว่าตัวละครชาย เช่น ตัวละครหญิงบางตัวมีหน้าที่การงานที่ดี เป็นผู้นำองค์กรและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องให้คลี่คลายลงได้ ในขณะที่บางเรื่องก็เน้นให้เห็นสถานภาพของตัวละครหญิงที่ด้อยกว่าตัวละครชายอย่างเด่นชัด เช่น บทบาทของภรรยาที่เป็นช้างเท้าหลัง การถูกข่มขืน การถูกเอารัดเอาเปรียบเพราะความเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า เป็นต้น ทำให้เห็นสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเรื่อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนักเขียนหญิงอีกคนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากผู้อ่านเป็นอย่างดี เห็นได้จากการพิมพ์ซ้ำหลายครั้งของนวนิยายแต่ละเรื่อง นอกจากนี้นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมยังได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย เช่น **ทรายสีเพลิง**ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย จากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2537 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **ใต้เงาตะวัน**ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ.2543 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **บัลลังก์แสงเดือน** ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยายจากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2545 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **ในวารวัน**ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ.2549 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **ลับแลลายเมฆ**ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่น จากเซเว่นบุ๊คอวอร์ด ประจำปี พ.ศ. 2549 เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้นำนวนิยายหลายเรื่องของปิยะพร ศักดิ์เกษม ไปดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ ได้แก่ **ดอกไม้ในป่าหนาว ทรายสีเพลิง** และ**บ้านร้อยดอกไม้** อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้อ่านที่ติดตามผลงานของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันในเว็บไซต์ของปิยะพร ศักดิ์เกษมในอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

องค์ประกอบที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม คือตัวละคร ดังที่พวงแก้ว ลภิรัตนกุล (2539 : 62) วิจารณ์ว่า

> สิ่งที่น่าสนใจในเรื่องนี้(ดอกไม้ในป่าหนาว) คือ การสร้างตัวละคร ตัวละครเอกในเรื่องนั้นแม้ว่าไม่ซับซ้อนเทียบเท่าตัวละครในนวนิยายหนักๆ แต่ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ก็ไม่ได้สร้างตัวละครออกมาแบนราบ ผู้เขียนพยายามสร้างตัวละครในลักษณะ (round character) ไว้หลายตัว คือเป็น ตัวละครที่มีทั้งด้านดีและด้านเสียอยู่ในตัวของตัวเอง ...ปิยะพร ได้สร้างตัวละครทุกตัวได้อย่างมีชีวิตจิตใจเช่นเดียวกับคนจริงๆ บุคลิกของตัวละครทุกตัวจึงมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ช่วยให้เรื่องนี้มีเสน่ห์ยิ่งขึ้นหากมองโดยรวมแล้ว

จากข้อความข้างต้น ทำให้เห็นลักษณะเด่นในการสร้างตัวละครของปิยะพร ศักดิ์เกษม คือการสร้างตัวละครที่มีหลายลักษณะ มีทั้งด้านดีและไม่ดี ทำให้ใกล้เคียงกับความเป็นมนุษย์ในสังคม ตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมจึงมีความสมจริงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะตัวละครหญิงถือเป็นตัวละครสำคัญที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมให้ความสำคัญมาก

สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงทศวรรษ 2530 มีผลต่อผู้สร้างงานประพันธ์ที่จะนำเอาสภาพความเป็นจริงในสังคมไปเป็นวัตถุดิบในงานเขียนของตนเอง ดังที่เสนาะ เจริญพร (2546 : 10 - 11) กล่าวไว้ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> เป็นทศวรรษที่งานวรรณกรรมยอดนิยมหันมา “เล่น” กับประเด็นผู้หญิงอย่างเด่นชัด งานเขียนที่น่าสนใจ ได้แก่ ทรายสีเพลิง ของปิยะพร ศักดิ์เกษม เสราดารัล ของกิ่งฉัตร เงาจันทร์ ของกฤษณา อโศกสิน และผ้าทองของแก้วเก้า เป็นต้น ผลงานเหล่านี้ประกอบสร้างให้ภาพเสนอผู้หญิงมีลักษณะที่ซับซ้อนและโดดเด่นทัดเทียมตัวละครชายในหลายด้านด้วยกัน

จะเห็นว่าในช่วงทศวรรษ 2530 นี้ นักเขียนนวนิยายโดยเฉพาะนักเขียนหญิงนิยมนำประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงที่ก้าวหน้ากว่าเดิมมาเขียนนวนิยายที่ให้ตัวละครหญิงมีความโดดเด่นเท่าเทียมกับตัวละครชาย

สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงจากนวนิยายสามารถศึกษาได้โดยผ่านตัวละครซึ่งถือว่ามิใช่จะเป็นเพียงบุคคลในจินตนาการเท่านั้น แต่มีเค้าความจริงผสมกับจินตนาการด้วย จึงถือว่าตัวละครเป็นภาพแทนของบุคคลที่มีอยู่ในสังคมได้เช่นกัน เนื่องจากผู้เขียนสร้างตัวละครโดยนำมาจากผู้หญิงที่มีอยู่ในสังคม มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับผู้หญิงที่พบได้ในสังคม แล้วผู้เขียนนำมาแต่งเติมเพิ่มทัศนะต่าง ๆ ของตนเองลงไป

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่มีความคิดว่านักเขียนหญิงย่อมให้ความสำคัญกับผู้หญิงเพราะปัญหาของผู้หญิงต้องนักเขียนที่เป็นเพศเดียวกันจึงจะเข้าใจกันที่สุด โดยใช้ตัวละครเป็นสื่อกลางในการนำเสนอแนวคิด ดังที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ว่า "ก็อาจจะเป็นธรรมชาติของนักเขียนหญิงด้วย ที่ต้องใช้ตัวละครหญิงเป็นตัวเดินเรื่อง แล้วพี่ก็คิดว่า ปัญหาของผู้หญิงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คงไม่มีใครเข้าใจปัญหาได้มากกว่าผู้หญิงด้วยกัน" (รินคำ : 41) จะเห็นว่าผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะให้ตัวละครหญิงเป็นตัวดำเนินเรื่อง เพื่อแสดงทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงตามที่ผู้เขียนต้องการ

เมื่อศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมในเบื้องต้นแล้ว พบว่าตัวละครที่มีบทบาทโดดเด่น และเป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่องเกือบทั้งหมดเป็นตัวละครหญิง ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ถึงแนวคิดที่ต้องการจะเน้นถึงสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงที่ด้อยกว่าผู้ชายในนวนิยายเรื่อง**ตะวันทอแสง**ไว้ว่า

> เค้าโครงของเรื่อง เธอบอกว่าอ่านจากนิตยสาร ลลนา มีจดหมายเขียนมาปรึกษาปัญหาชีวิตกับ บก. ฉบับหนึ่งเล่าว่าได้พลาดท่าเสียทีผู้ชายคนหนึ่ง แล้วตกลงปลงใจแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น โดยที่ไม่ได้รัก ไม่ได้เคารพอะไรสักอย่าง แต่งงานแล้วก็เกิดปัญหามากมาย ก็เลยเกิดคิดถึงการรุกรานทางเพศขึ้นมาได้ว่าจำเป็นไหม ถ้าการรุกรานทางเพศเพียงหนึ่งครั้งของผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงฝังทั้งชีวิตไว้กับมัน ยอมกระโดดลงไปแต่งงานกับเขา ซึ่งอาจจะเป็นการซ้ำเติมตัวเองก็ได้... ได้ความคิดอันนี้มาแล้วก็มาสร้างโครงเรื่องแนวโรมานซ์ครอบลงไป *

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิงที่ถูกผู้ชายรุกรานทางเพศแล้วยอมแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น ความคิดดังกล่าวนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมไม่เห็นด้วยเพราะอาจเป็นการซ้ำเติมตนเองให้ต้องทนทุกข์ทรมานมากยิ่งขึ้น

ในเรื่อง**ระบำดาว** ปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้นำเสนอเนื้อเรื่องโดยให้ตัวละครหญิงเป็นตัวละครหลัก และมุ่งแสดงแนวคิดในเรื่องคุณค่าของผู้หญิง ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2539 : 57) กล่าวไว้ว่า

> นวนิยายเรื่องนี้เตือนใจผู้หญิงให้ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเอง จุดอ่อนของผู้หญิงอยู่ที่ความรัก บ่อยครั้งที่อำนาจแห่งความรักทำให้ผู้หญิงยอมลดศักดิ์ศรีแห่งความ

---

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ http://www.piyapornclub.com/article/interv_1.htm

> เป็นมนุษย์เพื่อผู้ชายที่เธอรัก แต่เมื่อถึงที่สุดแล้วก็ไม่เคยมีมนุษย์คนใดยอมรับสภาพความไร้ศักดิ์ศรีได้ตลอดไป ทำอย่างไรเล่าที่ผู้หญิงเราไม่ต้องบาดเจ็บเสียก่อนจะเรียนรู้ความจริง

ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษม ให้ความสำคัญกับคุณค่าของผู้หญิง ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่งและมีความเป็นมนุษย์เทียบเท่ากับผู้ชาย ผู้หญิงจึงต้องตระหนักในศักดิ์ศรีของตนเอง อย่ายอมลดศักดิ์ศรีเพียงเพื่อผู้ชายคนหนึ่งเท่านั้น

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ปิยะพร ศักดิ์เกษม เสนอปัญหาของตัวละครหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ตัวละครหญิงแต่ละคนต่างก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ สาเหตุสำคัญเกิดจากความไม่เท่าเทียมในเรื่องบทบาททางเพศ ดังแนวคิดของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ว่า

> การล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงและเด็ก แม้หลายคนจะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว หากที่จริงแล้วไม่ใช่เลย มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ซ้ำแล้วซ้ำเล่า และใกล้ตัวเราจนคาดไม่ถึง มิหนำซ้ำจะเกิดต่อไป ตราบใดที่เราไม่หันมองและใส่ใจปลูกฝัง... มีเพียงการปลูกฝังให้เพศชายตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม ปลูกฝังให้ลด ละ เลิกเอาเปรียบและฉวยโอกาสจากผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมทั้งร่วมมือกันปลูกฝังให้ยอมรับความเสมอภาค ปลูกฝังให้ทุกคนในสังคมมีความเอื้ออาทรต่อมนุษย์ทุกเพศโดยเท่าเทียมกันเท่านั้นที่จะนำความสะอาดสะอ้านและอบอุ่นกลับคืนมา (ลับแลลายเมฆ 2548 : จากผู้เขียน)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อความนี้แสดงให้เห็นแนวคิดของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ต้องการเสนอสถานภาพของผู้หญิงที่ด้อยกว่าผู้ชาย ถือเป็นความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิงอย่างชัดเจนพร้อมทั้งต้องการให้สังคมไทยปลูกฝังค่านิยมการให้เกียรติผู้หญิงให้มากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันเรื่องสถานภาพและบทบาทระหว่างชายหญิงเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสำคัญมากขึ้น องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ทศวรรษที่ 2529 เป็นทศวรรษแห่งสตรี ประเทศต่าง ๆ มีความพยายามที่จะดำเนินการโครงการเพื่อพัฒนา ให้โอกาสและผลประโยชน์แก่หญิงและชายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติก็มีการให้ความสำคัญกับผู้หญิงเช่นกัน นอกจากนี้ในช่วง พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างสูงสุด เกิดธุรกิจต่าง ๆ จำนวนมาก ธุรกิจเหล่านี้ต้องการแรงงานที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสทางการศึกษาและทำงานมีอาชีพมากขึ้นด้วย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติทุกฉบับจะมีการบัญญัติเรื่องนโยบายเกี่ยวกับผู้หญิง อีกทั้งมีการตั้งองค์กรเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นหน่วยงานของรัฐอย่างถาวรคือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ นอกจากนี้ในวงการศึกษายังมีการจัดตั้งศูนย์สตรีศึกษาของมหาวิทยาลัย 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงเป็นรูปธรรมและกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงมีการพัฒนาอย่างมาก ทั้งสถานภาพในครอบครัวและสถานภาพในสังคม สถานภาพในครอบครัวของผู้หญิงมีการเปลี่ยนแปลงไป คือ ผู้หญิงจะมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น เช่น สถานภาพและบทบาทของภรรยาที่เปลี่ยนแปลงไปถือว่ามีผลดีต่อภรรยาอย่างยิ่ง เพราะทำให้ภรรยามีบทบาทในครอบครัวมากขึ้น มีอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวมากกว่าภรรยาที่มิได้ออกไปทำงานนอกบ้าน และยังสามารถเป็นกำลังทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวได้ นอกจากนี้สถานภาพและบทบาทของแม่ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ผู้หญิงที่ออกไปทำงานนอกบ้านจะมีเวลาให้ลูกน้อยลง ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยได้ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และอาจมีผู้ช่วยในลักษณะที่เป็นพี่เลี้ยง หรือผู้ช่วยตามลำดับ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้ช่วยจุนเจือครอบครัว ดังนั้นบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้สถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิงก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน กล่าวคือผู้หญิงมีโอกาสทางสังคมมากขึ้น เมื่อพิจารณาด้านการศึกษาของผู้หญิงในช่วงพ.ศ. 2530 - 2549 ปรากฏว่าผู้หญิงมีบทบาทด้านการศึกษาอย่างโดดเด่น โดยพิจารณาจากจำนวนนักศึกษาหญิงที่มากกว่านักศึกษาชายในระดับปริญญาตรี และในระดับสูงกว่าปริญญาตรีที่ชายหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในด้านการประกอบอาชีพนั้น นอกจากผู้หญิงจะมีหน้าที่การงานนอกบ้านที่มั่นคงกว่าแต่ก่อนแล้ว การที่ผู้หญิงสามารถเข้าสู่ตำแหน่งระดับผู้บริหาร ได้แสดงถึงศักยภาพของผู้หญิงที่สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้หญิงมากขึ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงนี้ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงด้านครอบครัวโดยเฉพาะสถานภาพความเป็นภรรยาและแม่ เนื่องจากด้านอาชีพที่ผู้หญิงจำเป็นต้องออกมาทำงานนอกบ้านมากยิ่งขึ้นอาจทำให้ผู้หญิงต้องลดความสำคัญของสถานภาพและบทบาทของแม่และภรรยาลง ซึ่งอาจทำให้เกิดการหย่าร้างมากขึ้นด้วย

ถึงแม้ว่าสถานภาพของผู้หญิงจะมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นแต่ก็มีสถานภาพบางส่วนที่ยังด้อยกว่าผู้ชาย ได้แก่ การกระทำรุนแรงต่อผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่วงละเมิดทางเพศ

ข้อมูลจากสำนักงานศาลยุติธรรมที่รวบรวมคดีจากศาลจังหวัดในความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราทั่วราชอาณาจักรพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2549 มีคดีเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 เกือบเท่าตัวจาก 4,896 คดี เป็น 9,653 คดี (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2551 : 18) แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้หญิงจะได้รับการยอมรับว่ามีสถานภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังไม่สามารถเท่าเทียมกับผู้ชายได้

การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ถือเป็นการค้นหาความจริงรูปแบบหนึ่งที่มีวรรณศิลป์ เป็นการหาความจริงผ่านสายตาของนักเขียนที่มองผู้หญิงในฐานะบุคคลในสังคม การแสวงหาความจริงทางวรรณศิลป์โดยการศึกษาผู้หญิงจากนวนิยายจะทำให้เห็นสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมจริงอย่างความเด่นชัดยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้เข้าใจผู้หญิงในฐานะที่มีเลือดเนื้อซึ่งเป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม เป็นตัวละครที่มีสถานภาพและบทบาทที่โดดเด่นน่าสนใจ และยังถือได้ว่าเป็นภาพแทนผู้หญิงในสังคมในทัศนะของผู้เขียนได้ นอกจากนี้ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงให้เห็นทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อสถานภาพและบทบาทผู้หญิงในสังคมไทยได้อีกด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2. งานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านวรรณกรรม

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านวรรณกรรม

สายสมร เฉยตรองการ (2528) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพทางสังคมของผู้หญิงไทยในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 5493 ในนวนิยายของดอกไม้สด และ ก.สุรางคนางค์” ผลการศึกษาปรากฏว่า งานเขียนนวนิยายของนักเขียนสตรีทั้งสองท่าน สะท้อนภาพของผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง ซึ่งมีสถานะที่แตกต่างกันทั้งในสถาบันครอบครัว สถานภาพทางการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางการเมืองและกฎหมาย ทั้งยังได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิด และวิถีชีวิตลงในนวนิยาย นอกจากนี้นักเขียนทั้งสองท่านยังเป็นนักเขียน

สตรีรุ่นแรกที่ให้ความสำคัญกับตัวละครฝ่ายหญิง ทำให้ทราบถึงสถานภาพทางสังคมของผู้หญิง ตลอดจนความคาดหวังต่อสถานภาพของผู้หญิงในยุคนั้นได้เป็นอย่างดี

สุรีย์ สุวรรณภาค (2529) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ : ศึกษาจากตัวละครหญิงในนวนิยายไทยในช่วง พ.ศ. 2444 ถึง พ.ศ. 2501" จากการศึกษาพบว่า ภูมิหลังทางสังคมได้แก่ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม กฎหมาย และเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดบทบาทของสตรีในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา การทำงาน ตลอดจนการเลือกคู่ครอง เกี่ยวกับบทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ ปรากฏว่า บทบาทในด้านการทำงานของสตรีในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีน้อยมาก ครั้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จำนวนสตรีที่ออกไปทำงานนอกบ้านมีมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจมีส่วนผลักดัน ส่วนในด้านการเลือกคู่ครอง ช่วงแรก ๆ สตรีส่วนใหญ่แทบจะไม่มีโอกาสเลือกคู่ครองเอง มักจะต้องแต่งงานตามความเห็นชอบของผู้ใหญ่ ต่อมาในช่วงหลัง ๆ สตรีจึงมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกคู่ครองมากขึ้น สำหรับในด้านการกำหนดบทบาทของตนเองในฐานะบุตร ภรรยา มารดา และสมาชิกของสังคมนั้น พบว่าในแต่ละช่วงไม่ใคร่มีความแตกต่างกัน และจากการเปรียบเทียบบทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศในด้านสิทธิทางเพศระหว่างสตรีในสังคมกับตัวละครหญิงในนวนิยายไทยในช่วง พ.ศ. 2444 ถึง พ.ศ. 2501 ปรากฏว่าสตรีในสังคมและตัวละครหญิงใน นวนิยายไทยมีบทบาทในด้านการทำงาน การเลือกคู่ครอง รวมทั้งการกำหนดบทบาทของตนเองในฐานะบุตร ภรรยา มารดา และสมาชิกของสังคมคล้ายคลึงกันมาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทัศนีย์ กุมทะรัตน์ (2534) ได้ศึกษา "แนวคิดเรื่องบทบาทสตรีในนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์" ผลการศึกษาปรากฏว่า เสนีย์ เสาวพงศ์ แสดงแนวคิดเรื่องบทบาทสตรีไว้ว่า บทบาทของสตรีในด้านสังคมมีมากกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะบทบาทในการกระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ผู้เขียนมีเจตนาที่จะเสนอแนวคิดใหม่แก่สตรีคือ สตรีรุ่นใหม่จะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง มีอุดมคติในการดำเนินชีวิต มีความกล้าหาญที่จะยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ มีอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศ มีเสรีภาพในการแต่งงาน และอุทิศตนทำงานเพื่อสังคม

วาสนา บุญสม (2535) ได้ศึกษา "บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ" ผลการศึกษาปรากฏว่า หลวงวิจิตรวาทการนิยมให้ตัวละครหญิงเป็นตัวละครเอกที่แสดงบทบาทสำคัญในเรื่อง ได้แก่ บทบาทผู้นำในระดับครอบครัว ระดับประเทศ และระดับโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แทนที่จะเป็นผู้ตามเช่นที่ปรากฏในสังคม นอกจากนี้ตัวละครหญิงยังมีบทบาทในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถและสติปัญญาควบคู่กันไปด้วย

วีรวรรณ ศรีสำราญ (2534) ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2497 – 2530)” จากนวนิยายทั้งหมด 70 เรื่อง ผลการศึกษาปรากฏว่าพัฒนาการสถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของกฤษณา อโศกสินแบ่งได้เป็น 3 ช่วงได้แก่ พ.ศ. 2497 – พ.ศ. 2510 สถานภาพสตรีไทยอยู่ในยุคเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง สตรีได้รับการศึกษาในโรงเรียน แต่หน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่บ้านแม่เรือน เน้นเรื่องการเลือกคู่และการแต่งงานเป็นสำคัญ ในช่วง พ.ศ. 2511 – พ.ศ.2521 สตรีไทยได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสตรีบางคนได้รับการศึกษาทัดเทียมกับบุรุษ สตรีมีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจ และสามารถเลี้ยงชีพด้วยตนเอง กฤษณา อโศกสินเน้นการสะท้อนภาพบทบาทของสตรีในครอบครัวและปัญหาชีวิตคู่และการหย่าร้าง สุดท้ายในช่วง พ.ศ. 2522 – พ.ศ. 2530 กฤษณา อโศกสิน ได้สะท้อนบทบาทสตรีหลากหลายขึ้น ทั้งในครอบครัว อาชีพ และบทบาทในสังคมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของสตรีในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมและประเพณี ภาพแทนสตรีในยุคนี้แสดงถึงสถานภาพทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และสังคมที่ใกล้เคียงบุรุษ

ทิษฎยา โพธิ์อยู่ (2536) ได้ศึกษา “แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในนวนิยายของดวงใจ” ผลการศึกษาพบว่า ปรากฏแนวคิดเรื่องบทบาทสตรี 4 ด้าน คือ บทบาทสตรีด้านครอบครัว ผู้เขียนเสนอว่าคุณสมบัติของสตรีไทยในอดีต นับเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติสำหรับสตรีในยุคพัฒนา ได้แก่ ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวในด้านการเป็นภรรยา เป็นมารดา เป็นบุตรสาว เป็นย่าและยาย รวมทั้งการปฏิบัติดูแลเรื่องการกินอยู่ของสมาชิกในครอบครัว สำหรับบทบาทด้านการศึกษา สตรีควรหาโอกาสศึกษาหาความรู้ให้สูงเท่าที่จะทำได้ทั้งในสถานศึกษา และจากการแสวงหาด้วยตนเอง ด้านเศรษฐกิจ สตรีมีความสามารถในการทำงานนอกบ้านได้ไม่แพ้บุรุษ บทบาทด้านการเมือง และสังคม สตรีควรมีบทบาทและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น เพราะสตรีเป็นประชากรส่วนหนึ่งของสังคม สตรีควรมีสิทธิเสรีภาพที่จะคิดและตัดสินใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง

ภัทรพร หงษ์ทอง (2538) ได้ศึกษา “แนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตี ระหว่างพุทธศักราช 2506 – 2534” ผลการศึกษาปรากฏว่า นวนิยายของทมยันตีมีลักษณะเป็นงานเขียนเกี่ยวกับสตรีที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนสตรีมืออาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสตรีอย่างเด่นชัด โดนแนวเรื่องหลักเกี่ยวกับปัญหาของสตรีในเรื่องชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและการเมือง ทมยันตีสร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงให้เป็นตัวละครผู้เล่าเรื่อง ตัวละครฝ่ายหญิงคือภาพตัวแทนของผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรีและเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่ที่มีความเข้มแข็ง รวมทั้งมีบทบาทเป็นผู้หญิงที่ทำงาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกบ้าน ซึ่งมีทั้งความสวยและสติปัญญา เป็นตัวแทนของผู้หญิงที่ต่อสู้เรียกร้องสิทธิสตรีและสร้างสำนึกของความเป็นเพศหญิงอย่างแท้จริง

เพ็ญแข งามดวงใจ (2541) ได้ศึกษา “ผู้หญิงในนวนิยายของ วิมล ศิริไพบูลย์” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในฐานะบุตรสาวที่ดีจะต้องประพฤติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและค่านิยมของสังคม บทบาทภรรยาที่ดีจะต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือน ซื่อสัตย์ต่อสามี บทบาทในฐานะมารดาจะต้องมีความเสียสละเพื่อครอบครัว ส่วนบทบาทในการประกอบอาชีพผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นที่พึ่งของครอบครัวได้ ส่วนบทบาทในด้านการเมือง ผู้หญิงสามารถเป็นหัวคะแนน เป็นเสรีไทย เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นพระราชินีปกครองประเทศได้

พิศมร แสงสัตยา (2544) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม” เพื่อศึกษากลวิธีการแต่งและแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำนวน 11 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีโครงเรื่องที่เรียบง่ายใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเป็นเกณฑ์ในการสร้างโครงเรื่อง ด้านการดำเนินเรื่องพบว่าใช้การเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาฉากและบรรยากาศเป็นส่วนใหญ่ และใช้การเล่าเรื่องแบบย้อนต้นมากที่สุด ในการปิดเรื่องนั้นใช้การปิดเรื่องแบบสมจริงมากที่สุด ด้านการสร้างตัวละครมีการสร้างตัวละครหลายมิติกับแบบมิติเดียว ส่วนการใช้บทสนทนาพบว่าใช้บทสนทนาเพื่อดำเนินเรื่องให้เร็วขึ้น ขณะที่การใช้ภาษานั้นมีทั้งพรรณนา อุปมา อุปลักษณ์ ด้านแนวคิดนั้นผู้เขียนได้เสนอแนวคิดหลักที่ปรากฏในนวนิยาย 5 ประการคือ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาว แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตวงทิพย์ คุมมณี (2546) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของกิ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535 – 2544” ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายทั้งในครอบครัวและสังคม สะท้อนภาพชีวิตของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน มีทั้งความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิสตรีในปัจจุบัน ส่วนปัญหาที่ตัวละครหญิงในนวนิยายยังต้องประสบอยู่เป็นปัญหาเรื่องการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และความคาดหวังจากสังคมเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะคุณลักษณะของผู้หญิงร่วมสมัย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาทัศนคติของผู้อ่านที่เป็นหญิง พบว่า แม้ตัวละครหญิงในนวนิยายจะสร้างความประทับใจให้ผู้อ่านและแม้ผู้อ่านที่เป็นหญิงจะเห็นดีด้วยกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย แต่ผู้อ่านก็เพียงแต่อ่านเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้น ไม่ได้ซึมซับเอาลักษณะของตัวละครมาใช้ ส่วนการศึกษาทัศนคติของผู้เขียนเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในปัจจุบันพบว่า ผู้หญิงควรมีความเป็นผู้หญิงร่วมสมัย ไม่ว่าจะมีความรู้ความสามารถและพึ่งพา

ตนเองอย่างไร ก็ควรคงความเป็นผู้หญิงไทยไว้ และหากฝ่ายชายและฝ่ายหญิงต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ต้องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

เสนาะ เจริญพร (2546) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530 : วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นวนิยายในช่วงทศวรรษที่ 2530 ได้เสนอภาพของผู้หญิงในวรรณกรรมในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ หน้าที่การงาน วงการนักเลง พื้นที่การเมือง ชาติพันธุ์ ร่างกาย และเพศวิถี โดยนำนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมาศึกษาในด้านหน้าที่การงานศึกษาจากเรื่องตะวันทอแสง ในด้านชาติพันธุ์ศึกษาจากเรื่องรากนครา ในด้านร่างกายและเพศวิถีศึกษาจากเรื่องทรายสีเพลิง จากการศึกษาในประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้เห็นภาพการนำเสนอบทบาทของผู้หญิงซึ่งมีลักษณะขัดแย้งระหว่างความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ หัวก้าวหน้า กับความเป็นกุลสตรีและความเป็นเมียและแม่ที่ดี จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าน้ำหนักบทบาทของผู้หญิงจะโอนเอียงมาทางด้านการเป็นกุลสตรี เป็นเมียและเมียที่ดีมากกว่าความเป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า ทำให้ผู้หญิงต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองทางอันเป็นการกล่อมเกลาจากระบอบปิตาธิปไตย

อรรคภาค เล้าจินตนาศรี (2549) ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ตัวละครหญิงในนวนิยายของ ศรีบูรพา : ศึกษาสถานภาพ บทบาท และสำนึกทางสังคม” โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและบทบาท ที่มาและพัฒนาการของสำนึกทางสังคม และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพา ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาททั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกันของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพามีความสำคัญต่อโครงเรื่องของนวนิยายและมีผลต่อชะตากรรมของตัวละครไม่มากก็น้อย สำนึกทางสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพาเกิดจากประสบการณ์ตรงและผลกระทบจากเหตุการณ์ต่อตัวละครหญิง โดยเริ่มต้นจากความต้องการสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลไปสู่สำนึกในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม พัฒนาการบุคลิกภาพภายในของตัวละครหญิงเป็นผลมาจากการได้รับบทเรียนจากความผิดพลาดในชีวิต พัฒนาการด้านสถานภาพของตัวละครหญิงเป็นการเลื่อนสถานภาพที่สูงขึ้นด้วยการเป็นภรรยาของชายที่มีฐานะและชนชั้นสูงกว่า และพัฒนาการด้านสำนึกทางสังคมเป็นการพัฒนาจากส่วนตัวสู่ส่วนรวม และเป็นการพัฒนาจากสำนึกส่วนบุคคลสู่สำนึกทางสังคม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย

บุญเดิม ไพเราะ (2519)ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย” โดยศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ผลการศึกษาพบว่า ในด้านครอบครัวนั้น สถานภาพและบทบาทของสตรีในฐานะบุตรสาว ภรรยา หรือมารดาไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ส่วนในทางกฎหมายสถานภาพของสตรีเป็นไปในทางดีขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเปลี่ยนแปลงสิทธิของภรรยาในครอบครัวให้เพิ่มมากขึ้น ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศเลิกทาสมีผลให้สตรีคือบุตรและภรรยาในครอบครัวได้รับอิสรภาพไม่ต้องถูกบิดามารดาขายไปเป็นทาสแก่บุคคลอื่นด้วยประการใด ๆ ด้านการศึกษา เริ่มมีการให้การศึกษาแก่สตรีนับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยตั้งโรงเรียนในวังขึ้น และมีมิชชันนารีมาวางรากฐานการศึกษาของสตรีไทย ต่อมามีการตั้งโรงเรียนสอนงานการบ้านการเรือน เช่น การวาดเขียน เย็บปักถักร้อยและทำดอกไม้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทำให้สตรีมีอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ในเวลาต่อมา แต่สภาพการณ์เหล่านี้เป็นเฉพาะในเขตเมืองเท่านั้น สตรีในชนบทยังมีการศึกษาต่ำ ในด้านการประกอบอาชีพสตรีไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ใช้แรงงานหนักในการประกอบอาชีพช่วยครอบครัว สตรีต้องทำงานหนักทั้งในบ้านและนอกบ้าน ส่วนสถานภาพและบทบาทสตรีทางการเมืองมีบทบาทน้อยมาก เพราะสตรีไทยยังมีภาระอันหนักในครอบครัวและในการประกอบอาชีพจนไม่มีเวลาสนใจการเมือง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2523) ได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสตรี โดยแบ่งเป็น ภาค 1 สภาพประชากร ภาค 2 สตรีกับเศรษฐกิจ ภาค 3 สตรีกับการศึกษา ภาค 4 สตรีกับการสาธารณสุข ภาค 5 สตรีกับสังคมวัฒนธรรม และสตรีกับการเมืองการปกครอง ในทุกส่วนพบว่าสตรียังมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ เช่น ในด้านการศึกษาสตรีและบุรุษมีความเท่าเทียมกันทุกประการในการได้รับการศึกษาตามกฎหมาย แต่สตรีก็ยังมีโอกาสน้อยกว่าเพราะองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ค่านิยม ทัศนคติ และสภาพของสังคม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีนั้นจะเกิดขึ้นในสังคมเมืองมากกว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเห็นได้ชัดคือการที่สตรีโสดและแม่บ้านต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกล้าที่จะก้าวไปสู่โลกภายนอก เพื่อจะเป็นผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว และการก้าวไปสู่โลกภายนอกนี้ทำให้ผู้หญิงพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ทั้งจากการศึกษา

จากประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และสภาพเศรษฐกิจทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช (2538) ได้เสนอเอกสารผลการวิจัยเรื่อง "ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง" มีบางประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสะท้อนให้เห็นสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2538 ได้แก่ การแต่งงานในช่วงยุคปัจจุบัน มิได้เป็นการแต่งงานที่ครอบครัวจัดการให้ แต่จะเป็นการเลือกด้วยตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ สถานภาพของผู้หญิงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ผู้หญิงรับผิดชอบทำงานบ้านมาเป็นผู้ทำงานนอกบ้านทั้งโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ นอกจากนี้ยังมีการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้นส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากผู้หญิงมีอาชีพหรือหาเงินได้เองกันมากขึ้น ไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายอย่างในสมัยก่อน ในด้านเศรษฐกิจผู้หญิงมีบทบาทมากกว่าผู้ชายก็จริง แต่ก็เป็นชนชั้นแรงงานเท่านั้นค่าตอบแทนจึงน้อยกว่าแรงงานชายซึ่งทำในตำแหน่งที่สูงกว่า ส่วนในด้านการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นผู้หญิงก็ยังคงมีส่วนร่วมน้อยมากเช่นกัน

จากการค้นคว้างานวิจัยเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงพบว่ายังไม่มีผู้ศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ผู้เขียนวิทยานิพนธ์จึงได้เลือกศึกษาเรื่องนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม อีกทั้งศึกษาทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยอีกด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม

4. สมมุติฐานของการศึกษา

ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาทที่โดดเด่นทั้งยังเป็นภาพแทนของผู้หญิงในสังคมไทยในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมอีกด้วย

5. ขอบเขตของการศึกษา

เมื่อพิจารณานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม โดยใช้เกณฑ์คือนวนิยายที่เลือกมาศึกษานั้นจะต้องเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน และแต่งขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2549 จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว จำนวน 13 เรื่อง ได้แก่

1.ตะวันทอแสง (2535)
2.ระบำดาว (2535)
3.ทรายสีเพลิง (2536)
4.ใต้ร่มไม้เลื้อย (2537)
5.ดอกไม้ในป่าหนาว (2537)
6.กิ่งไผ่ – ใบรัก (2537)
7.เรือนศิรา (2539)
8.ทางสายธาร (2539)
9.ใต้เงาตะวัน (2543)
10.ในบ่วงมนตรา (2543)
11.ลับแลลายเมฆ (2545)
12.บ้านร้อยดอกไม้ (2546)
13.วาวพลอย (2549)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือฐานะที่ได้จากการเป็นสมาชิกในสังคม เป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หรือสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. สถานภาพโดยกำเนิด เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับโดยอัตโนมัติไม่มีสิทธิ์เลือกเป็นอย่างอื่น เช่น สถานภาพบุตร สถานภาพความเป็นชาย สถานภาพความเป็นหญิง เป็นต้น

2. สถานภาพที่ได้มาภายหลังหรือได้โดยความสามารถ เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลังด้วยความสำเร็จของบุคคลนั้นเอง เช่น การสมรสทำให้ได้สถานภาพการเป็นสามี-ภรรยา บิดามารดา หรือสถานภาพการเป็นครู แพทย์ เป็นต้น

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ ซึ่งก็คือตำแหน่งหรือฐานะ บทบาทจะช่วยให้บุคคลปฏิบัติตามสถานภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างข้อความจากนวนิยาย โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์นั้น ผู้ศึกษาจะใช้สัญลักษณ์แทนดังนี้ (ชื่อเรื่อง : เลขหน้า) เช่น (ตะวันทอแสง : 20) เพื่อบอกว่าข้อความนั้นมาจากเรื่องใด หน้าใด ดังนั้น (ตะวันทอแสง : 20) หมายถึง ข้อความนี้นำมาจากนวนิยายเรื่อง ตะวันทอแสง หน้าที่ 20

8. ขั้นตอนของการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

2. ค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปิยะพร ศักดิ์เกษม และเกี่ยวกับสถานภาพ และบทบาทของผู้หญิง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. วิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

4. วิเคราะห์ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม

5. เสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

2. เพื่อให้เข้าใจทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม

3. เป็นแนวทางในการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของนักเขียนคนอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2
ลักษณะของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของวรรณกรรมประเภทนวนิยายคือตัวละคร ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ตัวละครในนวนิยายทั่วไป สามารถแบ่งตามความสำคัญของบทบาทตัวละครได้ดังนี้ (อรรคภาค เล้าจินตนาศรี 2548 : 58)

1. ตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทมากที่สุดในนวนิยายแต่ละเรื่อง

2. ตัวละครรอง เป็นตัวละครที่มีบทบาทรองจากตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทเป็นคู่เทียบหรือขัดแย้งกับตัวละครหลัก

3. ตัวละครประกอบ เป็นตัวละครอื่น ๆ ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมจริง สร้างบรรยากาศ หรือมีส่วนเสริมให้เรื่องในช่วงเหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไปได้

ตัวละครทุกกลุ่มถือว่ามีความสำคัญ เพราะหากขาดตัวละครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไป ก็จะทำให้เนื้อเรื่องขาดความสมบูรณ์ และขาดสารบางประการที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนักเขียนหญิงที่ให้เห็นความสำคัญกับตัวละครหญิงมาก ดังนั้นจึงสร้างตัวละครหญิงให้มีลักษณะโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ในบทนี้จะกล่าวถึงลักษณะของตัวละครหญิงที่โดดเด่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยของตัวละครซึ่งจะพิจารณาจากความคิด ความรู้สึกและการตัดสินใจของตัวละครเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และตัวละครมีทัศนะอย่างไรกับเหตุการณ์นั้น หรือมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อให้เห็นพัฒนาการของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงตัวละครหญิงตามลำดับของปีที่พิมพ์นวนิยายแต่ละเรื่องดังนี้

1. ตัวละครหลัก

ตัวละครหลักของเรื่อง เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง เป็นศูนย์กลางของเรื่อง เป็นตัวละครที่ก่อให้เกิดปมปัญหาหรือความขัดแย้งในเรื่อง ตัวละครหลักส่วนใหญ่มักจะเป็นคนดี แต่ก็อาจจะที่ไม่จำเป็นต้องเป็นคนดีก็ได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับบทบาทในเรื่องเป็นสำคัญ ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครหลักดังนี้

รสาในเรื่องตะวันทอแสง

รสาเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 20 ปีต้น ๆ รูปร่างหน้าตาดี แม้ว่าเธอจะไม่ใช่คนสวยมากนัก ดังที่ว่า

> รสาสั่นหน้าจนผมที่รวบไว้ด้านหลังแกว่งไกว ผมของหล่อนดำยาวและเป็นเส้นเหยียดตรง มีน้ำหนักทิ้งตัวน่าดู ถูกเจ้าของหวีรวบไว้จนตึง เปิดให้เห็นหน้าผากโค้งมนและลูกผมอ่อนสลวย ดวงตาของรสายาวรีดำขลับ รับกับคิ้วดกหนาคมเข้มที่เฉียงปลายขึ้นเล็กน้อยแบบที่เรียกกันว่าคิ้วปีกนก เมื่อประกอบเข้ากับรูปหน้าเรียว ผิวละมุน จมูกเป็นสัน และริมฝีปากหนาอิ่มเต็มเข้าแล้ว ทำให้หล่อนกลายเป็นหญิงสาวที่มีลักษณะเก๋ชวนมอง แม้ว่าจะไม่ถึงกับสวยหวานสะดุดตา (ตะวันทอแสง : 6)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารสามีหน้าตาดี มีบุคลิกที่ดึงดูดความสนใจจากผู้อื่น ในวัยเด็กรสาอาศัยอยู่ที่ต่างจังหวัดแถบชายทะเล ครอบครัวของรสาประกอบด้วยพ่อแม่และตัวเธอเอง จนกระทั่งพ่อแม่เธอเสียชีวิตเมื่ออายุสิบหกปี เธอจึงย้ายไปอยู่กับป้าที่กรุงเทพฯ เนื่องจากรสาเติบโตในครอบครัวที่อบอุ่น ทำให้เธอมีนิสัยร่าเริงและมองโลกในแง่ดี จนกระทั่งพ่อแม่เสียชีวิตต้องเหลือตัวคนเดียว แม้จะได้รับความช่วยเหลือจากป้าแต่รสาก็ลำบากไม่น้อย เธอเข้มแข็ง เอาตัวรอดมาได้จนกระทั่งสำเร็จการศึกษามีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รสาเป็นมัณฑนากรหญิงเพียงคนเดียวในบริษัท เมื่อภคพงษ์ว่าจ้างให้บริษัทนายจ้างของรสาออกแบบตกแต่งภายในบ้านให้ ด้วยความใกล้ชิดกันทำให้เขาหลงรักเธอดังที่ว่า

> ผู้หญิงคนนี้มีคุณลักษณะบางอย่างที่เขาไม่เคยพบในผู้หญิงคนใดมาก่อน หล่อนเป็นคนเปิดเผยบริสุทธิ์ซื่อและแจ่มใสจนน่าทึ่ง...ดูราวกับเด็ก ๆ ...ภคพงษ์สรุปในใจ หล่อนคงไม่มีจริตกิริยาอย่างที่หญิงสาวทั่วไปจะพึงมี...ไม่เคยมีหญิงสาวคนไหนที่จะทำตัวเป็นธรรมชาติอยู่ได้เมื่อรู้ตัวว่าถูกผู้ชายที่เพียบพร้อมด้วยรูปลักษณ์และทรัพย์ศฤงคารจับตามองด้วยความสนใจ (ตะวันทอแสง : 87)

การที่รสาไม่เหมือนกับผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่เห็นแก่ทรัพย์สินเงินทอง ชื่อเสียงและรูปร่างหน้าตาของเขา ทำให้ภคพงษ์สนใจเธอมาก เนื่องจากความมองโลกในแง่ดีและเป็นธรรมชาติของรสาทำให้เธอสามารถเปลี่ยนแปลงภคพงษ์จากชายหนุ่มที่เย็นชามองผู้หญิงทุกคนในแง่ร้ายให้กลับมีจิตใจที่อ่อนโยนจนมีความรักที่แท้จริง

รสามีเพื่อนสนิทคือพิมพรรณ พิมพรรณมีลักษณะตรงกันข้ามกับรสาทุกประการ คือ รสาเข้มแข็ง แต่พิมพรรณอ่อนแอ เมื่อพิมพรรณตกลงใจจดทะเบียนสมรสกับวาริชเพราะมีความสัมพันธ์กับวาริชอย่างลึกซึ้งโดยไม่ได้ตั้งใจ รสาไม่เห็นด้วย ดังที่ว่า

> รสาถึงกับนั่งงงอยู่ครู่ใหญ่ อยากจะถกเถียงชี้แจงออกไปอย่างที่ใจคิด...ใครหนอที่เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ข้อนี้ขึ้นมาให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ใช้ปฏิบัติ ความผิดพลาดเพียงครั้งเดียวในชีวิตจะเป็นเครื่องตัดสินทุกสิ่งทุกอย่าง...เลือกทางเดินชีวิตส่วนที่เหลือของผู้หญิงคนหนึ่งได้เชียว หรือ...
>
> มันสมควรและเหมาะสมแค่ไหน ความผิดพลาดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยความเพลี่ยงพล้ำต่อผู้ที่เจนจัดปลิ้นปล้อนมากกว่าเพียงครั้งเดียวของพิมพรรณ ถึงกับทำให้หล่อนต้องฝังทั้งชีวิตไว้กับคนประเภทนั้น...คนทุศีลเอารัดเอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าแบบนั้น... (ตะวันทอแสง : 197)

รสาคิดว่าการที่พิมพรรณตกเป็นของวาริชเพราะถูกข่มขืนนั้น ไม่ใช่สาเหตุที่พิมพรรณต้องแต่งงานกับวาริช ความผิดพลาดเพียงครั้งเดียวไม่ควรทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งต้องฝากชีวิตไว้กับผู้ชายที่ไม่มีศีลธรรมและเอาเปรียบผู้หญิงเช่นนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ต่อมารสามีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับภคพงษ์โดยไม่ได้ตั้งใจ ภคพงษ์ใช้โอกาสนี้ขอเธอแต่งงาน แต่เพราะรสาทราบว่าภคพงษ์ทำร้ายจิตใจแม่ของตนเองเพื่อแก้แค้นที่แม่ทิ้งเขาไปในวัยเด็ก และเธอไม่ต้องการเป็นเหมือนพิมพรรณที่ถูกทำร้ายจากผู้ชายที่ข่มเหงเธอ เธอจึงปฏิเสธเขาเพราะไม่ต้องการแต่งงานด้วยภาวะจำยอม ทั้งที่ทราบว่าผู้ชายที่จะแต่งงานด้วยเป็นคนไม่ดี ถึงแม้รสาจะตกเป็นของภคพงษ์แล้ว แต่เธอก็ไม่ยอมเป็นเหมือนพิมพรรณที่ยอมผู้ชายคนหนึ่งเพียงเพราะเธอเป็นของเขาแล้ว รสาเห็นว่าภคพงษ์เอาเปรียบเธอเพราะเขาฉวยโอกาสกับเธอ รสาเปรียบเทียบตนเองกับพิมพรรณว่า “เป็นเพราะอะไรล่ะคะ ถ้าไม่ใช่เพราะเธอหลงรักจนยอมให้ผู้ชายคนหนึ่งฉวยโอกาสเอาเปรียบเธอมาตลอด...ฉันจะไม่มีวันยอมทำอย่างเธอ...” (ตะวันทอแสง : 332 – 333) รสาจึงปฏิเสธภคพงษ์แม้ว่าเธอจะรักเขามากก็ตาม

เมื่อภคพงษ์ถูกรสาปฏิเสธเขาจึงยกทรัพย์สินทั้งหมดให้การกุศล และไปทำงานที่ต่างประเทศ เมื่อรสาทราบว่าเขารักเธอจนยอมทำทุกอย่างเช่นนี้ เธอจึงยกโทษให้เขา รสาทราบว่าภคพงษ์ไปใช้ชีวิตอยู่ที่ต่างประเทศอย่างยากลำบาก ต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองเนื่องจากไม่ได้ร่ำรวยเหมือนที่ผ่านมาแล้ว เพื่อพิสูจน์ว่าเขาทำงานเลี้ยงตัวเองได้และใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าโดยที่ไม่ได้พึ่งพาทรัพย์สินของครอบครัว เธอจึงซาบซึ้งใจกับความจริงใจของเขา และตัดสินใจแต่งงานกับเขาแล้วย้ายไปอยู่ต่างประเทศด้วยกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ารสาเป็นตัวละครที่มีลักษณะของหญิงสาวสมัยใหม่ มีการศึกษาดีและทำงานหาเลี้ยงตนเองได้ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ทำตามแบบใคร รสารู้จักตัวเองว่าตนนั้นปรารถนาสิ่งใด และให้ความสำคัญกับความเป็นคนมากกว่าเงินตรา เธอไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของชาย และไม่ยอมรับการกระทำที่ผิดแม้ว่าเธอจะมีใจให้ชายคนนั้นก็ตาม แม้ว่ารสาจะเป็นหญิงสาวที่เสียพรหมจรรย์ให้แก่ชายทั้งๆ ที่มิได้ผ่านการแต่งงานก่อน แต่ก็เป็นเพราะเธอถูกล่วงเกินอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ก็ไม่ยอมรับชายที่เอาเปรียบเธอ จนกระทั่งเขาได้พิสูจน์ความจริงใจและแสดงการรับผิดชอบในการกระทำของเขา เธอจึงยอมรับรักในที่สุด นับว่ารสาเป็นตัวละครหญิงที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมของสังคม เธอคำนึงถึงความถูกต้องของสังคมและเห็นว่าสิ่งที่ควรทำคือการปฏิบัติตามที่สังคมเห็นว่าผู้หญิงควรทำตัวอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้หญิงที่ดี

สาลินในเรื่องระบำดาว

สาลินเป็นหญิงสาวที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง พ่อและแม่เป็นครูอยู่ในจังหวัดเชียงราย สาลินเป็นคนสวยมาก บุคลิกดี ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ผิวผ่องละเอียดและเค้าโครงใบหน้าที่เป็นเส้นสายโค้งงดงามนุ่มนวลอย่างที่สาวชาวตะวันตกผู้มีกระดูกคมชัดไม่มีวันที่จะมีได้ ยิ่งรวมเข้ากับเส้นผมที่ยาวประบ่าดำขลับเป็นประกายละเลื่อมเน้นเข้าด้วยแล้วทำให้หลายคนที่มองต้องเหลียวกลับมามองซ้ำอีกครั้งโดยไม่ได้ตั้งใจ (ระบำดาว : 8)

นอกจากสาลินจะมีรูปร่างหน้าตาดีมาก จนสามารถดึงดูดให้คนหันมามองเธอซ้ำแล้ว สาลินยังมีการศึกษาสูงเพราะจบการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยชื่อดังในประเทศฝรั่งเศส ด้านหน้าที่การงานนั้นสาลินเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง นับว่าสาลินเป็นหญิงสาวที่เพียบพร้อมทุกประการ เธอจึงมั่นใจในตัวเองมาก ดังที่ว่า

> หญิงสาวคาดหวัง ไขว่คว้า และรอคอยในสิ่งที่ ‘ดีเยี่ยม’ เสมอ...เหมือนอย่างที่เธอดิ้นรนไขว่คว้า เอาคุณสมบัติชั้นยอด มาประกอบกันเข้าเป็นรูปลักษณ์ที่ธรรมชาติสร้างมาให้จนเหลือเฟือ..สาลินจึงได้มาเป็นอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ สาวสวยที่สูงเยี่ยมด้วยความสามารถและมันสมอง ! (ระบำดาว : 11)

จะเห็นว่าสาลินเป็นหญิงสาวที่มีมาตรฐานการใช้ชีวิตสูง เธอมีความมั่นใจเนื่องจากมีรูปร่างหน้าตาที่งดงาม และยังมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดด้วย ทำให้เธอกลายเป็นคนที่เย่อหยิ่งทะเยอทะยาน และชอบเอาชนะ

เนื่องจากสาลินมีคุณสมบัติที่ดีพร้อมทั้งรูปร่างหน้าตา การศึกษาและหน้าที่การงาน เธอจึงพยายามเลือกเฟ้นคนที่เธอจะคบหาฉันคนรักอย่างรอบคอบ จนในที่สุดสาลินได้พบกับภาทิศชายหนุ่มรูปงาม ชาติตระกูลดี ฐานะดีซึ่งเหมาะสมกับเธอที่สุด เธอจึงเริ่มคบหาเขาในฐานะคู่รัก เธอเริ่มยอมรับค่านิยมของตะวันตกที่หญิงชายมีความเท่าเทียมกันในการคบหากันและเริ่มเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาของหนุ่มสาวสมัยใหม่ที่จะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งก่อนแต่งงาน แต่เธอถูกปลูกฝังพื้นฐานทางสังคมแบบไทย ๆ ทำให้เธอเกิดความขัดแย้งในใจตลอดเวลา ดังที่ว่า

> ภายในวงแขนอบอุ่นร้อนรุมนั้น...ไม่มีอาการของความจ้วงจาบหยาบคาย หรือล่วงล้ำก้ำเกินให้มากไปกว่านี้ ...เป็นเพียงการกอดประทับเอาไว้นิ่ง ๆ จากด้านหลัง...ถ่ายทอดความรัก อารมณ์และความรู้สึกทั้งหมดที่เขามีต่อเธอให้ได้รับทราบ ผ่านสัมผัสอันสนิทแนบ
>
> ทั้งหมดนี้ เป็นสัมผัสที่กลายเป็นความเคยชินของเธอเสียแล้ว...เป็นเรื่องสามัญที่จะแสดงความรักและรับความรักจากเขาด้วยวิธีนี้...ทั้ง ๆ ที่เธอไม่เคยคุ้นกับวิธีการแบบนี้มาก่อนเลย !
>
> ...ขณะนี้การกอดรัดสัมผัสจากเขาเป็นเรื่องธรรมดาที่เธอรับได้ แล้วความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกว่านี้ในเวลาต่อไปล่ะ..เธอจะ 'รับ' ได้แค่ไหน เมื่อสังคมที่แวดล้อมเธอกับเขา เห็นความสัมพันธ์ชนิดนี้เป็นเรื่องปกติ...เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต...สาลินไม่แน่ใจกับคำตอบของตนเอง (ระบำดาว : 116 – 117)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าแม้สาลินจะมีทัศนะที่เปลี่ยนแปลงไปคือสามารถยอมรับการกอดรัดของภาทิศตามประสาคู่รักได้ ทั้งที่เธอไม่คุ้นเคยมาก่อน แต่สาลินก็ยังไม่แน่ใจว่าหากเป็นความสัมพันธ์ที่มากกว่านี้ เธอจะยอมรับได้หรือไม่ สิ่งนี้เป็นความขัดแย้งในใจสาลินที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

ในที่สุดสาลินก็ยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับภาทิศ เธอมีความสับสนในใจว่าสิ่งที่เธอทำนั้นถูกต้องหรือไม่ แต่ในที่สุดเธอก็อ้างเหตุผลสองประการดังนี้

> ...เธอได้สมัครใจยอมแพ้พ่ายให้แก่ความรักเสียแล้ว...และด้วยเหตุผลแห่งรัก...ผู้หญิงทุกคน ยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ชายที่ตนรักมีความสุข...สมปรารถนาเสมอ...!
>
> ...ก็จะเป็นไรไปเล่า...ความสัมพันธ์ของเขาและเธอก็เป็นความสัมพันธ์ที่มั่นคงจริงจัง...ท่าทีและถ้อยคำของเขาบอกเช่นนั้นตลอดมา
>
> และคู่หนุ่มสาวสมัยใหม่ในสังคมทุกวันนี้ ก็เป็นเช่นนี้มิใช่หรือ...จีน่ากับคู่หมั้น โทนี่กับแอน ทอมกับจี๊ด และอีกหลาย ๆ คู่ในแวดวงที่เธอเริ่มคุ้นเคย (ระบำดาว : 148)

เหตุผลที่สาลินใช้เป็นข้ออ้างในการมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงานกับภาทิศได้แก่ เขาและเธอรักกันและความสัมพันธ์ก็มั่นคงแล้วน่าจะนำไปสู่การแต่งงานอย่างแน่นอน เหตุผลประการที่สองคือหนุ่มสาวสมัยใหม่ล้วนแต่ทำเช่นนี้ดังนั้นที่เธอทำก็ไม่ต่างจากคนอื่นเลย อีกทั้งคนที่คิดเช่นนี้ล้วนอยู่ในสังคมชั้นสูง แต่ในที่สุดด้วยพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่าง ทำให้สาลินเริ่มไม่สามารถยอมรับได้เมื่อภาทิศไม่ขอเธอแต่งงานทั้งที่ได้เป็นสามีภรรยาทางพฤตินัยแล้ว สาลินตระหนักว่าตนเองไม่สามารถอยู่อย่างไร้ศักดิ์ศรี โดยการยอมเป็นภรรยาที่ไม่ได้ผ่านพิธีแต่งงานอย่างถูกต้องได้ เธอขาดความมั่นใจพร้อมทั้งหวาดระแวงสายตาของคนในสังคมที่เฝ้ามองเธออยู่ เธอคิดว่าภาทิศนั้นเห็นแก่ตัว ดังที่ว่า "...ความสัมพันธ์แบบที่เขาไม่ต้องสูญเสียอะไรเลย...แม้กระทั่งอิสรภาพ! "(ระบำดาว : 210) ในที่สุดสาลินก็ตัดสินใจเลิกกับภาทิศเพราะตระหนักว่าตนเองมีคุณค่ามากกว่าที่จะยอมทนเป็นภรรยาที่ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ชายเห็นแก่ตัวคนหนึ่ง ต่อมาเธอได้พบรักใหม่กับชาวต่างชาติซึ่งไม่เห็นว่าการที่เธอเคยเป็นภรรยาของใครมาก่อนเป็นสิ่งสำคัญ

จะเห็นว่าสาลินเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อม แต่เธอก็ต้องสูญเสียคุณค่าของตนเองเพราะยอมมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เท่ากับตกเป็นเบี้ยล่างของผู้ชายคนหนึ่งเพราะความรัก โดยที่เขาไม่ได้เห็นคุณค่าของเธอแต่กลับไปรักผู้หญิงคนอื่นแทน ในที่สุดเมื่อเธอเห็นว่าความรักของเธอควรให้คนที่คู่ควรเท่านั้น เมื่อผู้ชายไม่เห็นค่าของเธอ เธอก็ควรจะเห็นคุณค่าของตนเองและดำเนินชีวิตต่อไปแม้ว่าจะไม่มีผู้ชายที่เธอรักคอยเคียงข้างก็ตาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ศรุตาในเรื่องทรายสีเพลิง

ศรุตาเป็นตัวละครที่มีความโดดเด่นอย่างมากในเรื่องรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนที่สวยตั้งแต่ยังเด็กดังที่ว่า

> เงาที่ปรากฏในสระน้ำนั้นคือดวงหน้าอิ่มเอิบที่แม้จะยังไม่ทิ้งเค้าของความเป็นเด็กหญิง หากก็ฉายแววไว้ชัดเจนว่าเมื่อเจ้าตัวเติบโตขึ้นจนเต็มที่ เห็นจะเป็นคนงามที่หาใครทาบติดได้ยาก ด้วยดวงตาที่ดำขลับคมงามแจ่มใส จมูกเป็นสันตรงและริมฝีปากอิ่มเต็มหยักโค้งระเรื่อด้วยสีเลือดตามธรรมชาติ...เป็นดวงหน้าที่ถอดมาจากผู้เป็นบิดาโดยแท้...หากงดงามกว่านักเพราะประกอบขึ้นด้วยเส้นสายที่อ่อนโค้งงดงามของเพศหญิง (ทรายสีเพลิง : 46)

จะเห็นว่าแม้ศรุตาจะยังเป็นเด็กหญิงแต่เธอก็มีแววความสวยปรากฏอย่างชัดเจน เมื่อเธอโตเป็นหญิงสาวความสวยนั้นก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจากการรู้จักแต่งกายและบุคลิกของเธอ ดังที่ว่า

ทรวดทรงโปร่งระหง กลมกลึง และลีลาท่าเดินที่ดูระเหิดระหง หากสง่างามทรงตัวได้มั่นคงราวกับนักเต้นรำนั้นดูเหมือนจะดึงดูดสายตาผู้คนอยู่ไม่น้อย ชายหนุ่มหลายคนที่เดินสวนผ่านไปจึงต้องหันกลับมามองซ้ำด้วยความติดใจ ริมฝีปากอิ่มเต็มกับดวงตาในหน่วยตากว้างยาวเป็นประกายสดจ้าบนใบหน้าผุดผาดผ่องใส... (ทรายสีเพลิง : 113)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่านอกจากรูปร่างหน้าตาแล้วศรุตายังรู้จักเสริมสร้างบุคลิกภาพให้ดูดี โดยเห็นได้จากการเดินที่สง่างาม

นอกจากศรุตาจะสวยมากแล้ว เธอยังเรียนเก่งมากเช่นกัน เมื่อเธอสำเร็จการศึกษาได้เข้าทำงานในบริษัทตกแต่งภายในและเป็นพนักงานที่มีผลงานในระดับคุณภาพดีเยี่ยมของบริษัท ด้วยคุณสมบัติที่เพียบพร้อมเธอจึงมีความมั่นใจสูงมาก ดังที่ว่า

"ขอบคุณค่ะ" ศรุตารับคำเรียบ ๆ ไม่มีเค้าของความถ่อมตน ไม่มีวี่แววของการขัดเขินอายอย่างที่ผู้คนส่วนมากมักจะกระทำยามเมื่อได้รับคำชมซึ่ง ๆ หน้า

...

"คุณนี่ ดูไม่รีรอ ลังเล ที่จะประกาศความสามารถของตนเองเลยนะ" แม้จะมีความทึ่งและชื่นชมความสามารถของเธออยู่ไม่น้อย หากบุรีก็ไม่วายนึกระอายามเมื่อมองเห็นความมั่นใจและทะนงตัวจนเต็มขีดของเธอเช่นนี้

"ฉันพูดผิดหรือคะ" ศรุตาย้อนเอาตรง ๆ "ฉันพูดตามที่ฉันคิดและมั่นใจ...ในเมื่อเรามีสิบอยู่ในมือ ทำไมจะต้องวางลงแค่ห้าหรือหกด้วยล่ะ" (ทรายสีเพลิง : 484 – 486)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เนื่องจากศรุตาเป็นหญิงสาวที่สมบูรณ์แบบ คือ ทั้งสวยและเก่ง ทำให้เธอมีความมั่นใจในตัวเองสูง เห็นได้จากเธอตอบรับคำชมของบุรีอย่างไม่มีท่าทีเขินอาย และยังแสดงให้เห็นว่าเธอมั่นใจในความสามารถของตนเองอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ขัดกับบุคลิกของผู้หญิงไทยทั่วไปที่มักจะอ่อนน้อมถ่อมตน

ศรุตาได้ใช้ความสวยเป็นเครื่องมือในการทำให้ผู้ชายมาหลงใหลเธอ เมื่อเขารักเธอแล้ว เธอก็จะทิ้งเขาไป ดังที่ว่า

" ใคร ๆ ก็รู้ว่าผู้หญิงคนนี้ไม่ปกติ เขาจะเลือกมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีคู่รักหรือภรรยาแล้วเท่านั้น ยิ่งถ้าเป็นคู่ที่รักกันหรือเหมาะสมกันมาก ๆ ละก็จะยิ่งถูกใจ เลือกเอาแต่ผู้ชายเด่น ๆ หรู ๆ ด้วยนะ ไอ้ประเภทนักศึกษาหรือคนทำงานต๊อกต๋อยระดับเดียวกันอย่าไปเผยอเสียให้ยาก ไม่มีทางได้กิน " (ทรายสีเพลิง : 603)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าศรุตาจะเลือกมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีคู่รักแล้วเท่านั้น เธอมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชายมากหน้าหลายตา ดังที่ว่า “เท่าที่ผ่านมามีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่เธอต้องลงทุนหนักถึงขั้นนั้น...เริ่มจากศาสตราจารย์หนุ่มของมหาวิทยาลัยพรินสตัน ผู้ถูกเธอเลือกให้เป็น ‘คนแรก’ ตามด้วยคนหนุ่มอนาคตไกล ชายผู้ประสบความสำเร็จอีกเพียงไม่กี่คน...และชาร์ลส์... “ (ทรายสีเพลิง : 138) จะเห็นว่าผู้ชายที่เธอมีความสัมพันธ์ด้วยจะต้องประสบความสำเร็จระดับสูงพอสมควร เธอไม่ใช่คนที่รักนวลสงวนตัวเพราะเติบโตในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นสังคมที่ไม่ถือเรื่องพรหมจรรย์ว่าเป็นเรื่องสำคัญ

ถึงแม้ว่าศรุตาจะเป็นหญิงสาวที่มีความเพียบพร้อมทุกประการทั้งรูปร่างหน้าตา หน้าที่การงาน ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เธอก็มีปมด้อยในวัยเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเธอ เนื่องจากแม่ของศรุตาเป็นเด็กในบ้านและมีความสัมพันธ์กับพ่อของเธอโดยที่ไม่ได้มีพิธีแต่งงานและจดทะเบียนสมรส ในขณะที่แม่ของศรวณีย์ลูกสาวคนใหม่เป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับจากย่าของเธอ ถึงแม้ว่าแม่ของศรุตาจะมาก่อนก็ตามแต่ฐานะของศรุตาและศรวณีย์ก็แตกต่างกันดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ”ด้วยสภาพในปัจจุบันที่ศรุตาไปและกลับจากโรงเรียนใกล้บ้านด้วยรถคันเล็กกลางเก่ากลางใหม่ของผู้เป็นแม่ ขณะที่รถยนต์คันยาวติดแอร์เย็นฉ่ำพร้อมด้วยคนขับรถประจำบ้านต้องออกจากบ้านทุกเช้าตรู่เพื่อพาศรวณีย์ไปส่งโรงเรียนเอกชนที่มีค่าเล่าเรียนแพงลิบลิ่วแห่งที่อยู่ห่างออกไปเกือบจะใจกลางเมือง
>
> ...เพียงแค่นี้ ความแตกต่างของเด็กหญิงสองคนที่ใช้นามสกุลร่วมกันก็มองเห็นได้อย่างชัดเจน... (ทรายสีเพลิง : 49)

ต่อมาศรุตาผลักศรวณีย์ตกน้ำอย่างไม่ได้ตั้งใจ พ่อและย่าลงโทษเธออย่างรุนแรง ทำให้ดวงตาแม่ของศรุตาตัดสินใจพาเธอออกจากบ้านไปอยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาดวงตาแต่งงานกับเศรษฐีชาวอเมริกัน ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นมาก ศรุตามีโอกาสศึกษาต่อระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยชั้นนำของอเมริกาและทำงานที่มั่นคงในบริษัทที่มีชื่อเสียง เธอมีทรัพย์สินเงินทองใช้อย่างสะดวกสบาย เมื่อสบโอกาสที่คุณหญิงศิริย่าของเธอเสียชีวิตและมีชื่อเธอในพินัยกรรม ศรุตาจึงกลับมาเพื่อแก้แค้นพ่อ

ในช่วงต้นเนื่องจากศรุตาทราบว่าฐานะของพ่อของเธอไม่ดีเหมือนเมื่อก่อนเธอจึงออกเงินให้ซ่อมแซมบ้านและซื้อของหลาย ๆ อย่างให้แก่ครอบครัวของพ่อ ต่อมาเมื่อพ่อเริ่มไว้วางใจเธอมากขึ้น ศรุตาจึงเริ่มแผนขั้นต่อไปคือยั่วยวนพัชระคู่หมั้นของศรวณีย์จนเขาขอถอนหมั้นน้องสาว

ของเธอ จากนั้นจึงเริ่มชักจูงน้องสาวของเธอให้พบกับฌาณผู้ชายหน้าตาดีและมีเสน่ห์เพื่อให้น้องสาวของเธอตกหลุมรัก และแกล้งทำให้น้องเข้าใจผิดว่าฌานและศรุตาร่วมมือกันหลอกลวงศรวณีย์เสียใจมากด้วยความไม่มีสติจึงเสียชีวิตจากอุบัติเหตุขณะขับเรือ

ผู้คนรอบข้างทุกคนที่เคยชื่นชมศรุตาต่างก็ประณามว่าสิ่งที่เธอทำนั้นผิด เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงครั้งนี้แล้ว ด้วยการตักเตือนจากบุรีชายที่เธอรักและนับถือ ทำให้ศรุตาได้คิดและกลับตัวกลับใจในที่สุด ดังที่ว่า

> ชีวิตของเธอจะยังคงก้าวไปข้างหน้า หากครั้งนี้จะไม่ลืมพาเอามารยาทและคุณธรรมจรรยาติดตัวไปด้วย เธอจะยังคงต่อสู้เพื่อยืนอยู่อย่างมั่นคงในสังคมของการแก่งแย่งช่วงชิง หากจะเพียรพยายามดับไฟแห่งความกระหายในชัยชนะอย่างไร้ขอบเขตที่ติดโพลงอยู่ในใจ (ทรายสีเพลิง : 738)

จะเห็นว่าแม้ศรุตาจะเป็นหญิงสาวที่มีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่เพียบพร้อมสมบูรณ์แบบ แต่เธอก็ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตเพราะมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หลายประการ ได้แก่ ไม่รักนวลสงวนตัว ทะเยอทะยาน พยาบาทเคียดแค้น ไม่รู้จักการให้อภัย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ศรุตาก็เป็นตัวละครที่น่าเห็นใจเพราะพฤติกรรมของเธอเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กทำให้เธอมีแต่ความโกรธแค้น ในที่สุดเธอก็คิดได้และปรับปรุงแก้ไขนิสัยที่จะอยากเอาชนะอย่างไร้คุณธรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อรพิมในเรื่องใต้ร่มไม้เลื้อย

อรพิม เป็นหญิงสาวที่มีหน้าตาธรรมดา ไม่ใช่คนสวยนัก ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

> อรพิมเป็นเพียงผู้หญิงธรรมดา ๆ คนหนึ่ง เธอจึงอดมองตัวเองอย่างตื่นใจไม่ได้...ผมเป็นมันเลื่อมเหลือบประกายสีน้ำตาลถูกรวบเกล้าตลบเป็นเกลียวไว้เบื้องหลัง เปิดให้เห็นหน้าผากโค้งมนและรูปหน้าเรียวซึ่งตกแต่งไว้อย่างสวยงาม จุดเด่นเพียงอย่างเดียวบนใบหน้าเรียบ ๆ จืด ๆ คือดวงตาสีน้ำตาลกระจ่างใสราวกับแก้ว ถูกขับให้เห็นชัดเจนสะดุดตา
>
> (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 221)

จะเห็นว่าอรพิมมีหน้าตาเรียบ ๆ ไม่มีอะไรโดดเด่นนัก มีเพียงดวงตาของเธอที่เด่นกว่าองค์ประกอบของใบหน้าส่วนอื่น ๆ ดวงตากระจ่างใสนี้ผู้เขียนใช้สื่อแสดงออกถึงความใสซื่อบริสุทธิ์และไม่คิดร้ายกับใครของเธอ

อรพิมเติบโตในครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมเป็นที่นับหน้าถือตา พ่อของเธอเป็นข้าราชการระดับสูงที่ต้องทำงานในต่างประเทศเสมอ อรพิมจึงใช้ชีวิตช่วงวัยเด็กอยู่ที่ต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ อรพิมเป็นหญิงสาวที่มีจิตใจดี มักจะตามใจคนอื่น ไม่ค่อยขัดใจใครโดยเฉพาะพ่อแม่ เช่น ด้านการศึกษาเธอศึกษาสาขาที่พ่อแม่ต้องการ ดังที่ว่า

> พัทธ์คงจะนกค่อนแคะอีกตามเคย ว่าฉันนั้นทำตัวเหมือนไม้เลื้อยสุดที่ใครจะจับไปพาดพันไว้ที่ไหน ... ก็ฉันจะขัดขืนไปทำไมเล่าในเมื่อฉันรู้อยู่แก่ใจว่าทุกคนทำด้วยความปรารถนาดีและฉันก็มีความสุขที่ได้เป็นลูกที่ดี เป็นคนที่ทำความสบายใจให้ใคร ๆ ... เรื่องแบบนี้ ‘ ไม้ใหญ่’ ที่ต้องการจะสูงจนเสียดฟ้าไม่เข้าใจหรอก ... จริงไหม ? (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 35)

อรพิมมีเพื่อนรักเมื่อครั้งอยู่เมืองไทย คือพัทธ์ อรพิมมักจะเขียนจดหมายเล่าทุกข์สุขของตนเองให้พัทธ์ฟังอยู่เสมอ เหตุการณ์ตอนนี้เป็นตอนที่อรพิมเล่าให้พัทธ์ฟังว่าตนเองจะศึกษาต่อในสาขาวิชาที่พ่อแม่ต้องการให้เรียน โดยเป็นวิชาที่เกี่ยวกับดนตรี ศิลปะ การขี่ม้า เต้นรำ ซึ่งอรพิมคิดว่าเป็นวิชาที่ไม่น่าจะใช้ประกอบอาชีพได้จริง แต่เธอก็เรียนโดยไม่ขัดขืนเพราะต้องการตามใจพ่อแม่ อรพิมตระหนักดีว่าตนเองไม่สามารถมีชีวิตที่อิสระดังที่ว่า “พัทธ์ขาดโอกาส แต่พัทธ์ก็ยังโชคดีที่มีทั้งหัวใจและความคิดอิสระ...ฉันซึ่งมีโอกาสเต็มกระเป๋าจริง ๆ อย่างที่พัทธ์ว่า แต่หัวใจและความคิดของฉันไม่ใช่ของตัวฉันเอง...” (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 86)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เมื่อถึงวัยที่ต้องมีครอบครัว พ่อแม่อรพิมจัดการให้เธอแต่งงานกับศิขริน ชายหนุ่มที่มีฐานะและชาติตระกูลที่เหมาะสมกัน อรพิมไม่ได้นึกรักเขาแต่ก็ยินดีแต่งงานตามที่ผู้ใหญ่จัดการให้ เธอมีชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขดีโดยใช้ชีวิตตามที่มีผู้ควบคุมเสมอมา หลังแต่งงานศิขรินยังคงเป็นสามีที่ดีจนกระทั่งเขาได้พบกับเจนจารีอดีตคู่รักของเขา เขาจึงนอกใจอรพิมไปหาคู่รักเก่า อรพิมทนไม่ได้จึงขอหย่า หลังแต่งงานแม้ว่าจะถูกหักหลังจากสามีอรพิมก็ยังคงอภัยให้เสมอดังที่ว่า

> “ ... คนทุกคน ใจทุกใจ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตล้วนมีค่า ... พิมคิดอย่างนี้จริงๆ หรือ คิดทั้ง ๆ ที่เพิ่งถูกคน ... ผมหมายถึงสามีและเพื่อนทรยศหักหลัง”
>
> “ ใช่พัทธ์ ” อรพิมรับคำอย่างมั่นคง
>
> “ พวกเขาสำคัญ และมีค่ากับฉัน พวกเขาคือผู้คนที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เพิ่มค่าให้กับความคิดและจิตใจของฉัน สร้างประสบการณ์และเปิดโลกให้ฉัน แม้ว่าพวกเขาจะไม่รู้ตัว”
>
> (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 417)

อรพิมมองว่าการที่ศิขรินและเจนจารีทรยศเธอนั้น ทำให้เธอมีประสบการณ์ใหม่ ๆ การผ่านสิ่งเลวร้ายครั้งนี้เป็นประสบการณ์ที่มีค่าในชีวิตของเธอ เธอจึงไม่ได้นึกโกรธหรือเกลียดชังพวกเขา

หลังจากการหย่าอรพิมตั้งครรภ์กับศิขริน พัทธ์จึงรับเป็นพ่อของเด็กให้ อรพิมทราบว่าตนเองเป็นโรคมะเร็งแต่เธอไม่ยอมเข้ารับการรักษา จนกว่าจะคลอดลูกเสียก่อน อรพิมปิดเรื่องป่วยไว้เป็นความลับ เพราะเธอไม่ต้องการให้ใครต้องเป็นทุกข์เพราะเรื่องของเธอ จนกระทั่งพัทธ์ทราบความจริง เขานับถือน้ำใจของอรพิมอย่างยิ่งดังที่ว่า

> แท้ที่จริงแล้ว คนที่ดูเหมือนอ่อนแอเปราะบาง กลับกลายเป็นคนที่เข้มแข็งที่สุด...แข็งจนกระทั่งสามารถปฏิเสธความต้องการของตนเอง เพื่อความสุขความสงบในชีวิตของผู้อื่นได้ ...เธอเสียสละและเผื่อแผ่ปกป้องคนที่เข้มแข็งกว่าอยู่เงียบ ๆ
>
> เขาทำได้เพียงแค่หยัดยอดและหยั่งรากเพื่อตนเอง ขณะที่เธอสามารถทำได้ในสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า นั่นคือการถักเถาเพื่อให้ร่มเงาที่ร่มครึ้มและเยือกเย็น... (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 476)

จะเห็นว่าแม้ว่าอรพิมจะดูอ่อนแอและตามใจผู้อื่นอยู่เสมอ แต่เธอก็มีความเข้มแข็งอยู่ในตัวเอง เธอยอมที่จะปิดบังเรื่องอาการป่วยของตนเองเพื่อให้คนอื่นสบายใจ พัทธ์เปรียบเธอเป็นไม้เลื้อยที่ดูเหมือนไม่สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง แต่ที่จริงแล้วไม้เลื้อยนี้ยอมเสียสละตนเองเพื่อให้ร่มเงาแก่ต้นไม้อื่น เธอจึงเป็นผู้หญิงที่ดูอ่อนแอแค่เพียงภายนอก แต่ความจริงแล้วเธอเป็นผู้หญิงเข้มแข็งและกล้าหาญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ดวงลดาในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว

ดวงลดาเป็นหญิงสาวที่มีพ่อแม่วางแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างเข้มงวดและเต็มไปด้วยระเบียบวินัยให้กับเธอเกือบทุกเรื่อง พ่อแม่ของดวงลดาวางมาตรฐานชีวิตของดวงลดาไว้สูง ดวงลดาสอบเทียบเข้าศึกษาต่อด้านภาษาศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยผลการเรียนเกียรตินิยมอันดับ 1 ต่อจากนั้นก็เข้าศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยเดียวกันและสำเร็จการศึกษาในเวลาอันรวดเร็ว ต่อมาดวงลดาเข้าทำงานเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด

เนื่องจากดวงลดาถูกอบรมอย่างเข้มงวด เธอจึงมีนิสัยเคร่งขรึม ชอบความสมบูรณ์แบบ และมักจะตำหนิคนที่เธอไม่พอใจ ดังที่ว่า

> หญิงสาวคงไม่รู้ตัว...อันที่จริงแล้ว...แทบจะไม่มีผู้ใดเลยที่เธอไม่เคยตำหนิ...ไม่ว่าจะเป็นรุ่นพี่ รุ่นน้อง หรือเพื่อน ๆ
>
> ทุกคนดูเหลวไหล ล่องลอย ไร้สาระ ขาดระเบียบและความมุ่งมั่นจริงจังกับชีวิตเช่นที่เธอได้รับการอบรมให้เป็น ขาดขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลในทุกเรื่องทุกขั้นตอนอย่างที่เธอถูกฝึกฝนให้ทำ (ดอกไม้ในป่าหนาว : 35)

สิ่งที่ดวงลดาคิดและกระทำล้วนเกิดจากการครอบงำของพ่อแม่ทั้งสิ้น เนื่องจากพ่อแม่ของเธอสอนให้เธอเป็นคนไว้ตัว และปลูกฝังความคิดที่ว่าคนที่ทำตัวอิสระ ไม่มีระเบียบแบบแผนและมีระดับการศึกษาไม่สูงนั้นเป็นคนที่ใช้ไม่ได้ ทำให้ดวงลดาตั้งมาตรฐานของคนที่จะคบหาไว้สูงและมักจะตำหนิผู้อื่นเสมอ

ถึงแม้ว่าดวงลดาจะพยายามปฏิบัติตัวให้อยู่ในกรอบที่พ่อแม่วางไว้ตลอด ตั้งแต่การเรียน การทำงานจนถึงแนวคิดการมองโลกในทุกเรื่อง แต่ภายในใจเธอปรารถนาจะมีชีวิตที่อิสระอยู่เสมอ ต่อมาเธอได้รู้จักกับโชคและศิลาผู้ซึ่งทำให้เธอรู้จักการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่ยืดหยุ่นมองโลกในแง่ดี และรู้จักปล่อยวาง เมื่อเธอได้ทราบความจริงว่าเธอไม่ใช่ลูกของพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเธอมา แต่เป็นลูกสาวของเพชรช่วงและโชค เธอจึงเปลี่ยนแนวคิดในการใช้ชีวิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าดวงลดาเป็นตัวละครหญิงที่มีพัฒนาการ กล่าวคือ จากเป็นคนเคร่งขรึม มีระเบียบวินัยสูง มองว่าคนอื่นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน และตนเองต้องดีที่สุด ดวงลดาได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดเนื่องจากค้นพบสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างแท้จริง คือการมองโลกในแง่ดี เรียบง่าย ยืดหยุ่นขึ้นโดยที่ไม่จำเป็นต้องทำทุกอย่างให้ดีที่สุด และทำให้เธอมีความสุขขึ้นด้วย

อารตีในเรื่องกิ่งไผ่ใบรัก

อารตีเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ เธอมีบุคลิกที่โดดเด่นอย่างผู้หญิงในยุคปัจจุบัน ดังที่ว่า

> ผู้หญิงร่างสูงโปร่งระหง ดูดีอย่างน่าแปลกใจในกางเกงตัดด้วยผ้าเนื้อหนาหนัก เสื้อสีครีมแขนกุดอวดหัวไหล่กลมมนขาวผ่อง มีสูทตัดด้วยผ้าชนิดเดียวกับกางเกงถืออยู่ในมือ ดูเหมือนเป็นชุดเครื่องแบบของสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ไหนสักแห่ง (กิ่งไผ่ใบรัก : 14)

จะเห็นว่าอารตีเป็นหญิงสาวที่มีรูปร่างดี และแต่งกายอย่างผู้หญิงทำงานได้อย่างน่าดู อารตีเป็นบุตรสาวที่เกิดมาในครอบครัวคนจีน แม่ของเธอจึงส่งเธอมาอาศัยอยู่กับเพื่อนสนิทให้เลี้ยงดูตั้งแต่ยังเล็กจนกระทั่งอยู่ในวัยทำงาน อารตีจึงมีปมในใจว่าแม่ไม่รักเธอ เพราะเลือกส่งเธอที่เป็นลูกผู้หญิงให้ออกมาจากบ้าน ในขณะที่ลูกชายยังได้อยู่กับพ่อแม่ทุกคน

ต่อมาเมื่ออารตีทราบว่าแม่จะให้เธอแต่งงานกับสรรค์ลูกของเพื่อนที่ทำธุรกิจร่วมกับครอบครัว เนื่องจากเธอเป็นหญิงสาวรุ่นใหม่จึงไม่เห็นด้วยกับความคิดจะคลุมถุงชนของแม่ และเธอยังมีปมเรื่องที่แม่ไม่รักเธอจึงต่อต้านการแต่งงานครั้งนี้อย่างหนัก แม่ของเธอจึงวางแผนให้เธอและสรรค์ได้ไปเที่ยวเมืองจีนด้วยกัน

ขณะที่ไปเที่ยวเมืองจีนแม้เธอจะไม่ชอบสรรค์และไม่ต้องการให้เขาช่วยเหลือ แต่เพราะเห็นแก่ความลำบากของแม่เธอก็ยอมให้สรรค์ช่วยเหลือทุกครั้ง เมื่อได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันขณะที่อยู่เมืองจีนทำให้อารตีเห็นความดีของสรรค์และยอมเปลี่ยนทัศนคติต่อต้านการคุลมถุงชน มายอมแต่งงานกับสรรค์ในที่สุด

นอกจากนี้อารตียังเป็นคนที่มีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังที่ว่า

> ...เพ่งพินิจดูใบหน้าเรียว ผิวผ่องและบางใส นอกจากรูปโฉมอันแจ่มจ้าสะดุดตาเมื่อแรกพบ...สะดุดตาและค้างอยู่ในใจทั้ง ๆ ที่ได้เห็นเพียงแวบเดียวแล้ว...นี่ต่างหากที่ทำให้จิตของเขาเฝ้าจดจ่อผูกพันเพิ่มมากขึ้นทุกวินาทีที่อยู่ชิดใกล้
>
> ความมีชีวิตชีวา กล้าหาญ ซื่อตรง น้ำใจโอบเอื้ออันแสนบริสุทธิ์ ความใจร้อนวู่วาม ที่แท้ก็เป็นเพียงอีกด้านหนึ่งของความอ่อนไหวและเชื่อมั่นของเธอ (กิ่งไผ่ใบรัก : 338 – 339)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่าเหตุที่สรรค์รักอารตีมิใช่เพียงเพราะความสวยของเธอเท่านั้น แต่เป็นเพราะความกล้าหาญ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อของเธอที่ยกเสื้อสเวตเตอร์และต่างหูเพชรให้แก่อาซ้อเพื่อตอบแทนที่อาซ้อดูแลเธอเป็นอย่างดีระหว่างที่เธออยู่เมืองจีน ทำให้สรรค์ชื่นชมเธอเป็นการมองเห็นอีกมุมหนึ่งของเธอนอกเหนือจากความดื้อรั้นที่สรรค์เคยเห็นมา

ส่วนเรื่องความคิดที่ว่าแม่ไม่รักนั้น ด้วยความเป็นคนมีเหตุผลทำให้เธอเปลี่ยนทัศนะดังที่ว่า" พวกพี่ชายน่ะไม่เคยเห็นตี้เป็นเด็กผู้หญิง แต่พวกคนงานกับพวกเพื่อน ๆ เขาที่คบหาอยู่ผลัดเปลี่ยนเวียนหน้าแทบไม่ซ้ำมากินมานอนที่บ้านน่ะสิค่ะ...อามาคิดถูก เลือกวิธีที่ถูกและรอบคอบมากที่สุดแล้วล่ะค่ะ" (กิ่งไผ่ใบรัก: 44) เมื่อเธอคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลทำให้เธอทราบว่าสิ่งที่แม่ของเธอทำนั้นถูกต้องเหมาะสมแล้ว ทำให้ปมเรื่องแม่ไม่รักนั้นค่อยคลายลง แสดงให้เห็นว่าแม้เธอค่อนข้างจะเอาแต่ใจตนเอง ดื้อรั้นในบางครั้งแต่หากมีเหตุผลที่ดีเธอก็ยอมรับเหตุผลนั้นได้เสมอ

จะเห็นว่าอารตีเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการทางความคิดจากผู้หญิงที่ดื้อรั้นเอาแต่ใจเป็นผู้หญิงที่มีเหตุผลมากขึ้น เธอเคยไม่พอใจแม่ที่ยกเธอให้คนอื่นเลี้ยงดูแต่ปัจจุบันเธอเข้าใจการกระทำของแม่ว่าเหมาะสมแล้ว เธอยอมแต่งงานกับผู้ชายที่เธอไม่รู้จัก เพราะเมื่อเรียนรู้นิสัยแล้ว

เห็นว่าผู้ชายคนนั้นเป็นคนดี การเดินทางครั้งนี้ทำให้อารตีเป็นคนมีเหตุผลและเข้าใจความคิดของผู้ใหญ่มากขึ้นด้วย

พิมลพัทธ์ในเรื่องเรือนศิรา

พิมลพัทธ์เป็นบุตรสาวของพัทธ์นักธุรกิจที่ร่ำรวยมาก เธอมิได้เป็นบุตรสาวที่แท้จริงของพัทธ์ แต่พัทธ์ก็เลี้ยงดูเธอเสมือนลูกที่แท้จริง โดยที่ไม่มีใครทราบว่าเธอมิใช่ลูกของพัทธ์นอกจากคนที่สนิทกันเท่านั้น พิมลพัทธ์เป็นบุตรสาวที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง เพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างตามใจจากพัทธ์ ดังข้อความตอนที่อรินคนรักของเธอเล่าให้ศิขรินพ่อที่แท้จริงของเธอฟังว่า

> "กับเพื่อนกับคนที่เธอรัก...พิมลใจกว้าง ร่าเริงมาก เป็นคนมีอารมณ์ขัน เธอกล้า และมั่นใจในความคิดของตัวเองมาก" ...จากลักษณะนิสัยของเธอทำให้เรารู้ว่าคุณพัทธ์เลี้ยงดูเธออย่างดีที่สุด เท่าที่เขา ป้าใจ คุณหญิงวลัยและทุก ๆ คนในครอบครัวจะเลี้ยงดูได้ทีเดียว...เธอเติบโตขึ้นมาด้วยความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าจักรวาล"ถ้อยคำบอกเล่าของชายหนุ่มกลั้วหัวเราะกึ่งขบขันกึ่งระอาใจ (เรือนศิรา : 127)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าพิมลพัทธ์ได้รับการเลี้ยงดูอย่างตามใจ เธอได้ทุกอย่างตามที่ต้องการเพราะทุกคนในครอบครัวต่างก็เอาอกเอาใจเธอ ทำให้เธอค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง และมีความมั่นใจในตัวเองสูง

พิมลพัทธ์โกรธแค้นพ่อที่แท้จริงมาก ที่ทอดทิ้งแม่และเธอไปมีผู้หญิงอื่น เธอไม่ยอมให้อภัยเขาแม้จะทราบว่าเขาพยายามชดเชยให้เธอด้วยการยกเรือนศิราให้เป็นมรดกแก่เธอก็ตาม หลังจากที่พิมลพัทธ์ทราบว่าศิขรินเสียชีวิตและเธอได้เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับอริน เธอก็ตัดสินใจพักการเรียนไว้และเดินทางกลับมาเมืองไทยโดยที่ไม่ได้บอกพัทธ์ก่อนแต่อย่างใด

ขณะที่พิมลพัทธ์ได้มาอยู่ที่บ้านของศิขรินเพื่อดูแลจารวีร์น้องสาวต่างแม่ของเธอทำให้เธอได้ประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่คาดคิดมากมาย จนทำให้เธอเข้าใจผิดว่าอรินคนรักของเธอซึ่งเป็นลูกชายของภรรยาใหม่ของพ่อ คิดฆ่าเธอเพื่อแย่งมรดก เธอจึงโกรธแค้นและไม่ยอมให้อภัยแม้ว่าเขาจะพยายามอธิบายเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ในที่สุดเมื่อเธอทราบความจริงว่าศานิตน้าชายของเธอต่างหากที่เป็นคนจะฆ่าเธอ เธอจึงได้เรียนรู้ถึงการให้อภัยดังที่ว่า

> ...ฉันให้อภัยเขาแล้ว ให้อภัยคุณรินมานานหนักหนา...ให้...ก่อนที่ตนเองจะรู้ตัวว่าให้...ให้เมื่อได้พบเห็นสภาพันน่าเวทนาของจารวีร์ ให้เมื่อได้รับรู้ด้วยใจว่าเขามิได้เคยลืมเลือนเธอและแม่เลย ให้เมื่อพบว่าเขาจัดสรรทุกสิ่งทุกอย่างอย่างถูกต้องยุติธรรม และให้เมื่อเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าเขาเองก็ดิ้นรนหนีไม่พ้นไปจากรอบกำหนดแห่งชะตากรรม
>
> ทว่าการให้อภัยของเธอก็สายเกินไป (เรือนศิรา : 700)

พิมลพัทธ์ทราบดีว่าคงจะสายไปเสียแล้วที่จะให้ศิขรินทราบว่าเธอให้อภัยเขาที่ทอดทิ้งเธอในวัยเด็ก เพราะเขาเสียชีวิตไปแล้ว พิมลพัทธ์จึงนำแนวคิดเรื่องการให้อภัยมาใช้กับอรินและศานิตคือยอมยกโทษให้ทั้งสองคนที่หลอกลวงเธอ

จะเห็นว่าถึงแม้พิมลพัทธ์เป็นหญิงสาวที่มีเอาแต่ใจตนเอง ดื้อรั้น ไม่รู้จักการให้อภัยผู้อื่น เนื่องจากปัญหาครอบครัว ทำให้เธอเป็นคนเช่นนั้น แต่เธอก็เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนนิสัยตนเองให้รู้จักให้อภัยผู้ที่ผิดพลาดไป เมื่อเธอรู้จักให้อภัยใจของเธอจึงสงบและทำให้เธอได้พบความสุขในชีวิตในที่สุด

วิรงรองในเรื่องทางสายธาร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิรงรองเป็นหญิงสาวในวัยประมาณ 20 ปีต้น ๆ เพิ่งสำเร็จการศึกษาและทำงานได้ประมาณ 2 – 3 ปี วิรงรองเป็นหญิงสาวหน้าตาธรรมดาดังที่ว่า “ลูกนังวิมล...ไม่เห็นสวยสักนิด หน้ากลม ๆ แบน ๆ แบบคนเหนือ เหมือนแม่มัน...ดีแต่ขาว...ไม่มีอะไรสู้ออได้เลยนะ” (ทางสายธาร : 20) วิรงรองเป็นลูกสาวของภรรยาคนสุดท้ายของเจ้าสัวกำจร เธอจึงอยู่ในฐานะลูกสาวภรรยาน้อย จึงไม่ได้รับการยกย่องมากนัก แต่เธอก็ไม่เคยคิดว่าเป็นปมด้อยดังที่ว่า

> แม่ไม่เคยมีปมด้อย ไม่เคยมีความคิดไขว่คว้าทะเยอทะยานให้มากกว่าจุดที่เป็นอยู่ วิรงรองจึงพลอยพอใจและมีความสุขกับสภาพที่เป็นอยู่ไปด้วย ความรักความเมตตาจากทุกคน กึ่งน้องกึ่งเด็กในบ้านเป็นสิ่งที่เธอยินยอมน้อมรับอย่างเต็มอกเต็มใจ (ทางสายธาร : 17)

จะเห็นว่าแม้วิรงรองจะได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัวเชิญอิสราชัยในฐานะกึ่งน้องกึ่งเด็กในบ้าน แต่เธอก็ยอมรับความเมตตานั้นด้วยความเต็มใจ ด้วยการเลี้ยงดูอย่างไม่มีปมด้อยนี้ทำให้วิรงรองเป็นคนร่าเริงและมองโลกในแง่ดีอย่างยิ่ง

วิรงรองสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ต่อมาเธอเข้าทำงานในตำแหน่งวิศวกรของบริษัทที่มีเครือข่ายในต่างประเทศ และได้รับผิดชอบหน้าที่ที่มีความสำคัญมาก

คือ เป็นผู้ประสานงานของบริษัท เธอได้รับความไว้วางใจให้ทำงานที่สำคัญ เช่น ต้อนรับรัฐมนตรีที่มาศึกษาดูงานของบริษัทสาขาในประเทศอังกฤษ เป็นต้น

ต่อมาวิรงรองได้รู้จักกับนุสรที่ปรึกษารัฐมนตรีคมนาคม นุสรเป็นคนรักของลอออองค์พี่สาวต่างแม่ของเธอ วิรงรองหลงรักนุสรแต่เธอก็มิได้แสดงออกเพราะทราบว่าไม่สมควร วิรงรองได้ใกล้ชิดนุสรมากขึ้นเพื่อช่วยดูแลวามวาริชลูกสาวของลอออองค์ที่แม่ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแล ความดีของวิรงรองเมื่อเปรียบเทียบกับลอออองค์แล้วทำให้นุสรตัดสินใจเลือกวิรงรอง ทำให้ลอออองค์โกรธวิรงรองมาก เธอจึงตัดสินใจมาพูดกับวิรงรองให้เลิกยุ่งเกี่ยวกับนุสร ปฏิกิริยาของวิรงรองคือ

> ...เมื่อครู่นี้ เธอได้ไหว้ลาลอออองค์หรือเปล่านะ หรือผละจากมาง่าย ๆ อย่างไร้มารยาท? ... เธอคงไม่ลืมหรอกและคงสามารถควบคุมตนเองได้ดีพอควร วิรงรองเห็นภาพตนเองโอภาปราศรัยอย่างสุภาพ น้อมรับคำแนะนำ และขอบพระคุณ ก่อนโน้มตัวลงทำความเคารพแล้วเดินจากมา (ทางสายธาร : 347)

จะเห็นว่าแม้วิรงรองจะเสียใจมากแต่เธอก็สามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี จนไม่ลืมที่จะไหว้และขอบคุณที่ลอออองค์แนะนำให้เธอไปจากนุสรแม้ว่าลอออองค์จะใช้ถ้อยคำที่รุนแรงกึ่งดูถูกเธอก็ตาม หลังจากเหตุการณ์นี้ทำให้วิรงรองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> เหมือนเป็นคนใหม่...เหมือน 'เปลือก' ซึ่งเคยปกป้อง ห่อหุ้มปริแตก เมื่อแรกได้เห็นโลกกว้าง ลูกนกตัวเล็ก ๆ อย่างเธอก็ตกใจจนขวัญหนี หากบัดนี้เมื่อรู้จักกับความรู้สึกและสภาพความเป็นไปอันเปลี่ยนแปร เธอก็เริ่มยอมรับ เริมคุ้นเคย
>
> ...ทั้งยังรู้ด้วยว่า เมื่อเวลาอันเหมาะสมมาถึง เธอก็ต้อง 'บิน' ได้เช่นเดียวกับลูกนกที่เติบโตตัวอื่น ๆ เช่นกัน (ทางสายธาร : 349)

เนื่องจากวิรงรองเติบโตขึ้นมาโดยมีกมลาสน์พี่สาวคนโตคอยดูแล แม้แต่ตอนที่เธอไปทำงานที่ประเทศอังกฤษกมลาสน์ก็ยังซื้อบ้านและตามไปอยู่ด้วย ทำให้วิรงรองรู้สึกว่ามีผู้คุ้มครองอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อเธอไปเจอกับเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เธอเรียนรู้ว่าเธอควรจะอยู่ได้ด้วยตนเอง เธอจึงตัดสินใจไปศึกษาต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาโดยที่ไม่ยอมให้แม่ของเธอและกมลาสน์ตามไปดูแลเช่นเคย โดยที่กมลาสน์ก็เข้าใจเจตนาของเธอเป็นอย่างดีดังที่ว่า

> ...เป็นการเลือกจาก เลือกปลีกตัวไปเพื่อเดินบนเส้นทางที่เหมาะสมกับชีวิตและวิญญาณของตนเอง...ดูเหมือนการตัดสินใจครั้งนี้จะคือการบอกกล่าวเป็นนัย วิรงรองเลือกเดินบน

> เส้นทางที่ร่มรื่นฉ่ำเย็นเช่นสายน้ำ...สาวน้อยคนที่เธออบรมและเลี้ยงดูมากับมือคนนี้จะไม่มีวันโดโลงไปต่อสู้บนเส้นทางที่ไม่คู่ควร ไม่ว่าจะมีใครวางรางวัลชนิดไหนรอไว้ที่ปลายทางก็ตาม... (ทางสายธาร : 354)

จะเห็นว่าวิรงรองเป็นหญิงสาวที่เลือกความดีงามและศักดิ์ศรีมากกว่าความรัก แม้ว่าเธอจะรักนุสรมากเพียงใด เธอก็ไม่อาจยอมทำผิดด้วยการแย่งชิงจากลอออองค์พี่สาวแท้ ๆ ของเธอ วิรงรองจึงเป็นผู้หญิงเข้มแข็งที่สามารถตัดใจจากผู้ชายที่เธอรักได้ นับว่าเป็นผู้หญิงที่ดีและน่ายกย่อง

ปารีณาในเรื่องใต้เงาตะวัน

ปารีณาเป็นหญิงสาวที่สวยงามอ่อนหวาน ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ ดังนี้

> ความงามอ่อนหวานสดใสของหญิงสาววัยต้น เด่นด้วยดวงหน้าเรียว ริมฝีปากอิ่ม รูปทรงบอบบางกลมกลึงในเสื้อถักสีฟ้าใสกับกระโปรงลายดอกไม้ยาวเกือบกรอมเท้าสีเดียวกัน และการปรากฏกายเพียงลำพังของเธอ ทำให้หลายคนมองอย่างติดใจ...
>
> ...บางคนในจำนวนนั้นก็อาจเสี่ยงเข้าผูกมิตร หากจะไม่มีริ้วรอยของอะไรบางอย่างในสีหน้าซึ่งบ่งบอกถึงมาตรฐานอันสูง รวมทั้งวิธีการยืนเชิดศีรษะอย่างมั่นใจก็ประกาศความถือตัวเจือปนอยู่ในลักษณะภายนอกอันอ่อนโยนละมุนละไมนั้น (ใต้เงาตะวัน : 5)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าปารีณาเป็นหญิงสาวที่อ่อนหวานและอ่อนโยนโดยดูจากการแต่งกายของเธอ แต่ก็เป็นคนถือตัวด้วย ถือว่าเป็นหญิงสาวที่มีหลายบุคลิกในตัวเอง ทั้งเรียบร้อย และดื้อรั้นอยู่ในตัว

ปารีณาเป็นหญิงสาวที่มีกริยาวาจางดงามเรียบร้อยสมเป็นกุลสตรี เธอได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างว่าเป็นหญิงสาวที่สมบูรณ์แบบทั้งรูปลักษณ์และคุณสมบัติด้านอื่น ๆ เธอสำเร็จการศึกษาปริญญาโทสาขาบริหารธุรกิจ หลังจากนั้นเข้าทำงานในบริษัทเดียวกันกับฉายพ่อของเธอในตำแหน่งพนักงานฝึกหัด และในอนาคตเธอวางแผนไว้ว่าจะทำงานในสายงานบริหารเหมือนดังที่พ่อทำ นับว่าเธอเป็นหญิงสาวที่เพียบพร้อมทั้งความสวยและหน้าที่การงานที่เจริญก้าวหน้า

ถึงแม้ว่าปารีณาจะเป็นคนเรียบร้อยอ่อนหวานเมื่ออยู่ต่อหน้าฉายและคนอื่น ๆ แต่ที่จริงแล้วเธอก็ยังคงมีความเป็นปุถุชนที่รู้จักรัก โลภ โกรธ หลงเหมือนดังคนทั่วไปดังเหตุการณ์ตอนที่กรณ์ลูกชายคนเล็กเจ้าของบริษัทที่เธอทำงานอยู่ยั่วโมโหเธอดังนี้

> ดวงตาดำคมเป็นประกายจัดจ้องมองอย่างค้นหา ปารีณาคิดว่าตนเองเก็บความคิดทุกสิ่งทุกอย่างไว้ได้อย่างแนบเนียนเบื้องหลังดวงหน้าอ่อนหวานสดใสเสมอ หากครั้งนี้ก็เช่นกับหลายครั้งหลายคราที่ต้องเผชิญหน้ากับเขา...หญิงสาวรู้สึกว่ากรณ์รู้ทันเธอเสมอ !
>
> ...รู้ว่า ความต้องการเป็นคนดีไร้ที่ติ ความหัวอ่อนเชื่อฟังยินดีมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ผู้เป็นพ่อขีดกำหนดไว้ บังคับให้ปารีณาต้องทำดังนี้...ทำ ทั้ง ๆ ที่เขาคือคนที่เธอไม่ต้องการเกี่ยวข้องหลีกเลี่ยงการพบปะใกล้ชิดตลอดมา (ใต้เงาตะวัน : 9)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่ปารีณาไม่โกรธกรณ์นั้นไม่ใช่เพราะเธอทำใจให้สงบได้อย่างแท้จริง แต่เป็นเพราะถูกฝึกฝนให้ต้องเป็นคนดี หัวอ่อน เชื่อฟังคนอื่นจากพ่อของเธอ ปารีณาจึงเป็นคนเรียบร้อย อ่อนโยน ว่าง่ายอยู่เสมอ ทั้งที่พื้นฐานจิตใจเธอไม่ได้เป็นเช่นนั้น

เมื่อฉายเสียชีวิตพร้อมกับถูกกล่าวหาว่าฆ่าตัวตายเพราะโกงเงินบริษัท ปารีณาก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นคนที่เข้มแข็งขึ้นและไม่ยอมใครง่าย ๆ เธอจึงตัดสินใจค้นหาความจริงว่าพ่อของเธอเสียชีวิตเพราะเหตุใด ปารีณาเดินทางไปเยอรมันซึ่งเป็นประเทศที่พ่อของเธอเดินทางไปทำงานก่อนจะเสียชีวิต ในที่สุดเธอก็ทราบว่าพ่อของเธอไม่ได้โกงเงินบริษัทดังที่เธอคิดไว้ แต่ความจริงอีกประการหนึ่งที่เธอได้ทราบก็ทำให้เธอผิดหวัง คือเธอได้ทราบว่าพ่อของเธอเคยแอบเป็นชู้กับภรรยาของเพื่อน จนกระทั่งมีลูกสาวด้วยกัน 1 คน เธอรู้สึกงุนงงและเสียใจมาก ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ฉายซุกซ่อนชีวิตส่วนหนึ่งของเขาไว้ที่นี่ ชีวิตที่แปดเปื้อนด้วยบาปผิด มัวเมาด้วยความหลงใหลและความรักที่ผิดทำนองคลองธรรม ... พ่อทำได้อย่างไรหนอ? สามารถตีหน้าซื่อบริสุทธิ์ใส่เลนและวิกตอเรีย อเล็กซานเดอร์ พร้อม ๆ กับที่สามารถทรยศหลอกลวงเธอและแม่ไปได้พร้อม ๆ กัน
>
> ... เป็นพ่อผู้แสนดีของฉันจริง ๆ ละหรือที่สามารถทำได้ถึงเช่นนี้ ? คุณพระ ! ฉันช่างเข้าใจตลอดมาว่าฉันรู้จักทุกส่วนทุกส่วนทุกซอกทุกมุมในชีวิตของท่าน ... เราทั้งคู่คือ ‘ หนึ่งในชีวิต’ ของกันและกัน ... (ใต้เงาตะวัน : 649)

หลังจากปารีณาทราบว่าพ่อของเธอไม่ได้มีแต่ความดีงามทุกอย่างดังที่เธอคิด เธอจึงตระหนักว่าที่จริงแล้วมนุษย์นั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ไม่มีใครสามารถเป็นคนดีได้ทั้งหมด ดังที่ว่า

> นอกจากคำถามที่เธอยังหาคำตอบไม่ได้นี่แล้ว ก็ยังมีความจริงอีกอย่างหนึ่งที่เธอได้ค้นพบเช่นกัน...การเรียกร้องครั้งนี้ไม่มีวันพาพ่อผู้แสนดีของเธอกลับคืนมาได้...ไม่ว่าจะเป็นการทวงชีวิตของท่านคืนมา หรือการหวนกลับสู่สภาพเดิมของท่านที่เธอเคยมี

> ...หญิงสาวได้ค้นพบเสียแล้วว่า พ่อของเธอเป็นเพียงปุถุชนคนหนึ่ง มีความผิดมีความถูก มีแสงสว่างและเงามืด ! ...และท่านไม่ใช่ดวงตะวันที่เจิดจ้าไร้มลทิน ไม่มีวันดับสูญ ที่แท้ท่านก็เป็นเพียงมนุษย์คนหนึ่งเท่านั้น...
>
> น่าแปลกที่ปารีณายอมรับความจริงนี้ได้อย่างสงบ เธอเปิดกว้างและผ่อนคลายมากขึ้น... เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดภายใต้เงามืดของแสงตะวันซึ่งเคยส่องฉายในใจอยู่เสมอ
>
> (ใต้เงาตะวัน : 717)

จากความจริงข้อนี้ทำให้เธอยอมรับและเปิดใจให้กว้างขึ้นว่าถึงแม้เธอจะเรียกร้องอะไร พ่อของเธอก็คงไม่ฟื้นขึ้นมา เธอยอมให้อภัยกานต์ลูกชายเจ้าของบริษัทพี่ชายของกรณ์ที่วางยาพิษพ่อของเธอเพราะเกรงว่าฉายจะบอกให้พ่อของเขาทราบว่าเขานำเงินของบริษัทไปเล่นการพนัน เมื่อเธอยอมให้อภัยครอบครัวนั้นแล้วความสุขจึงได้กลับคืนมาอีกครั้ง

จะเห็นว่าปารีณาเป็นตัวละครหญิงที่มีความซับซ้อนอยู่ในตัวเธอ เธอเปลี่ยนบุคลิกจากหญิงสาวหัวอ่อน ไปเป็นหญิงสาวหัวแข็งดื้อรั้น มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของพ่อ แม้จะต้องเดินทางไปยังสถานที่ซึ่งเธอไม่คุ้นเคยถึงครึ่งโลกก็ตาม แม้ว่าปารีณาได้ทราบความจริงที่สร้างความผิดหวังและความเจ็บปวดให้แก่ตนเอง แต่เธอได้ตระหนักว่ามนุษย์มีทั้งด้านมืดและด้านสว่าง ทำให้เธอยอมให้อภัยคนที่ทำร้ายพ่อของเธอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จารวีร์ในเรื่องในบ่วงมนตรา

จารวีร์เป็นเด็กสาวอายุสิบเจ็ดปีที่มีหน้าตาสวยงามทั้งที่ยังมีนิสัยเป็นเด็กดังที่ว่า “ความอิ่มเอิบงดงามถูกซุกซ่อนอยู่ภายใต้ ‘คราบ’ อันแก่นแก้วกะโปโล...แทบไม่มีใครสังเกตเห็นปลายจมูกโด่งแหลม ริมฝีปากหยักพริ้ม และดวงตาแจ่มใสคมวาวคู่นี้ ในเมื่อเจ้าตัวเองก็ไม่เคยนำพากับมัน...” (ในบ่วงมนตรา :1) จารวีร์จึงเป็นหญิงสาวสวยที่ยังถูกมองว่าเป็นเด็กแก่นแก้วซุกซนอยู่เสมอ

จารวีร์เสียเวลาเรียนไปหลายปีเนื่องจากเธอประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก แต่เธอก็สามารถกลับมาเรียนต่อได้ทันเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน เนื่องจากใช้วิธีสอบเทียบ เธอกำลังศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และมีผลการเรียนที่ดีอีกด้วย

จารวีร์อาศัยอยู่กับดอน กิลผู้เป็นลุง ดอนเป็นสถาปนิกเขาจึงต้องออกทำงานภาคสนามเพื่อสำรวจสถานที่เสมอ จนกระทั่งดอนต้องไปทำงานที่ตำบลผาน้ำ จารวีร์ทราบล่วงหน้าด้วยญาณของเธอว่าดอนจะประสบอุบัติเหตุจึงห้ามไม่ให้เขาไป แต่ดอนบอกว่า

> "ใครสักคนต้องการให้จ้าจารู้ ยอมรับ และเตรียมตัว...ไม่ใช่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงมัน... อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด...บางอย่างในชีวิตเราเลือกได้ เลือกเป็นคนดี เลือกเป็นคนชั่ว เลือกนั่งพักหรือเดินต่อไป แต่ทุกอย่างที่รอจะเข้ามาในชีวิต เราไม่มีสิทธิ์ควบคุมหรือเปลี่ยนมันหรอกนะ...จำไม่ได้หรือไง จ้าจา"(ในบ่วงมนตรา : 23)

ดอนสอนจารวีร์ว่าถึงแม้เธอจะทราบอนาคตแต่ก็คงจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้นได้ ทางที่ดีควรจะยอมรับและเตรียมตัวมากกว่าจะห้ามไม่ให้เกิดขึ้น จารวีร์จึงยอมให้ดอนไปทำงานแต่มีข้อแม้ว่าตนเองต้องไปด้วย

เมื่อจารวีร์ไปถึงตำบลผาน้ำ เธอพบว่ามีวิญญาณบรรพบุรุษที่ถูกบ่วงมนตรากักขังไว้ทำให้ไม่สามารถไปเกิดได้ จารวีร์พยายามจะช่วยแต่ก็ไม่สามารถช่วยได้ด้วยตนเอง เพราะหนทางที่จะช่วยได้นั้นขึ้นอยู่กับนภนต์ลูกชายเจ้าของรีสอร์ทที่ดอนไปออกแบบให้ว่าจะสามารถห้ามไม่ให้ตนเองตกอยู่ในบ่วงของความชั่วได้หรือไม่ เพราะถ้าเขาห้ามตนเองได้บ่วงนั้นก็จะถูกปลดปล่อย

จารวีร์พยายามเป็นตัวกลางประสานความเข้าใจระหว่างนภนต์และวิชชวิญญ์หลานสาว เพราะเธอทราบว่าที่จริงแล้วทั้งคู่รักกันมาก แต่ไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่แท้จริงได้เพราะถูกวารียายของวิชชวิญญ์ควบคุมอยู่ เนื่องจากความใกล้ชิดกันทำให้จารวีร์ทราบว่าตัวตนที่แข็งกร้าวดูเหมือนไม่มีน้ำใจของนภนต์นั้นจริงแล้วมีความอ่อนโยนและจิตใจดีแฝงอยู่ ทำให้เธอรักเขา จารวีร์เป็นหญิงสาวที่กล้าแสดงออกเธอจึงบอกรักนภนต์ก่อนและนภนต์ก็รักเธอเช่นกัน ในที่สุดจารวีร์ก็สามารถช่วยให้นภนต์เลือกทางเดินที่ถูกต้องจนสามารถปลดปล่อยวิญญาณของบรรพบุรุษของเธอได้ในที่สุด

จะเห็นว่าจารวีร์เป็นตัวละครที่มีลักษณะพิเศษเพราะสามารถหยั่งรู้อนาคตได้ เธอมีอายุน้อย แต่ก็มีวุฒิภาวะ เพราะแม้เธอจะทราบอนาคตเธอก็ตั้งรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้เธอมีบทบาทสำคัญในการเป็นกำลังใจทำให้ตัวละครเอกชายสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

นภนภางค์ในเรื่องลับแลลายเมฆ

นภนภางค์เป็นทายาทเพียงคนเดียวของศาสตราจารย์นายแพทย์จิตต์ ผู้มีทั้งฐานะและอำนาจในแวดวงสังคมชั้นสูง เนื่องจากพ่อแม่ของนภนภางค์เสียชีวิตจากอุบัติเหตุตั้งแต่เธอยังเด็ก เธอจึงต้องมาอยู่กับปู่คือนายแพทย์จิตต์และย่าเลี้ยงคือแววววรรณ นภนภางค์เป็นหญิงสาวที่ถือว่าเพียบพร้อมทุกประการ ทั้งฐานะทางสังคมและรูปร่างหน้าตาที่งดงามดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> อะไรบางอย่างที่แอบแฝงกลมกลืนอยู่ในความงามของสาวน้อยคนนี้ทั้งดึงดูดทั้งสะดุดตา ดูเหมือนว่าเป็นความงามที่เรียกร้องการปกป้องดูแลไปพร้อม ๆ กัน...อาจจะเป็นที่ผิวใสผ่องนวลราวกับไม่เคยถูกแดดลมราวกับถูกหุ้มห่อเก็บงำไว้อย่างมิดชิดให้พ้นจากแสงแดดจัดและสายลมแรง (ลับแลลายเมฆ : 19)

จะเห็นว่านภนภางค์เป็นหญิงสาวที่รูปร่างหน้าตาสวยงาม และเป็นความงามที่ดูบอบบางบริสุทธิ์ น่าทะนุถนอม

นภนภางค์สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านศึกษาศาสตร์ หลังสำเร็จการศึกษาเธอวางแผนที่จะทำงานเป็นครูพิเศษเพื่อหาประสบการณ์มาใช้ในโรงเรียนอนุบาลของตนเองซึ่งเธอวางแผนจะสร้างในอนาคต นภภางค์จึงถือได้ว่าเป็นหญิงสาวที่ทั้งสวยและรู้จักคิดสมกับเป็นหญิงสาวยุคใหม่ที่ไม่เพียงแต่สวยเพียงอย่างเดียวแต่ต้องทำงานเก่งด้วย

ต่อมานภนภางค์ได้แต่งงานกับกฤต ชายหนุ่มฐานะดี ชาติตระกูลดีซึ่งเหมาะสมกับเธอมากเช่นกัน แต่เพียงคืนแรกของการแต่งงาน ชีวิตของเธอก็มีอันที่ต้องผกผันไป เมื่อเธอพบว่าตัวเองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาในทางพฤตินัยได้ เธอเริ่มรับรู้ถึงสาเหตุของความผิดปกติที่เกิดขึ้นว่ามิใช่เป็นเพียงฝันร้ายอย่างที่ปู่ของเธอเคยบอก แต่ภาพความฝันของเธอต้องเป็นเหตุการณ์จริงที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตของเธอ เธอพยายามค้นหาสาเหตุของปัญหานั้น ในที่สุดก็ได้ค้นพบความจริงว่า เธอเคยถูกข่มขืนมาก่อน ทำให้เธอได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง จนไม่สามารถที่จะจำเหตุการณ์ตอนนั้นได้ ประกอบกับการที่ปู่และย่าของเธอได้พยายามสร้างความทรงจำใหม่ให้กับชีวิตของเธอ นภนภางค์จึงลืมเรื่องราวที่เคยถูกข่มขืนอย่างสนิทใจ

เมื่อจำเหตุการณ์นี้ได้เธอจึงรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไม่มีค่า ดังที่ว่า

> เธอไม่อาจให้อภัยตนเองได้ เธอไม่อาจสามารถกลับไปเป็นคนเดิมได้ ไม่สามารถทำหน้าที่ภรรยาที่สมบูรณ์ของใครได้ มีแต่ความหวาดกลัวจนสติสัมปชัญญะแทบขาดผึง เธอกลัวมันยิ่งกว่าความตาย
>
> ก็มันคือความตายขณะที่ยังมีลมหายใจ เป็นความตายที่เธอก็เคยพานพบมาแล้วหลายครั้ง และไม่อาจเผชิญหน้ากับมันได้อีก (ลับแลลายเมฆ : 241- 242)

จะเห็นว่านภนภางค์รู้สึกว่าเธอไม่สามารถดำเนินชีวิตให้เป็นเหมือนเดิมได้ เพราะเธอมีความผิดที่ไม่อาจให้อภัยได้เพราะเคยถูกข่มขืน เธอไม่สามารถควบคุมสติได้จึงตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยเดินลงไปในทะเล แต่หมอมันตาพี่ชายของเธอมาช่วยไว้ได้ทัน เขาให้กำลังใจเธอรวมทั้งพาเธอไปรักษาตัวกับจิตแพทย์ ระหว่างนั้นเธอได้รู้จักกับสิบพรนางพยาบาลผู้ช่วยหมอมันตาซึ่งเป็น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อาสาสมัครมูลนิธิช่วยหลือผู้หญิง และดาวคนไข้ของหมอมันตาซึ่งเคยถูกข่มขืนเช่นกัน ทำให้เธอทราบว่าปัญหาเรื่องผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นมีไม่น้อยเลย ต่อมานภนภางค์ได้เข้าไปช่วยเหลืองานของมูลนิธิทำให้ทราบขั้นตอนทางกฎหมายและได้รับรู้ถึงปัญหาการข่มขืนมากขึ้น โดยเฉพาะการต่อสู้ทางกฎหมายของดาวซึ่งถือว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบมาก ในที่สุดการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมของดาวด้วยวิธีการทางกฎหมายทำให้เธอยิ่งได้รับความบอบช้ำมากขึ้น ดาวจึงตัดสินใจยุติเรื่องยอมรับค่าเสียหายที่ฝ่ายชายให้มา

ระหว่างนั้นนภนภางค์ได้ค่อย ๆ ฟื้นฟูความทรงจำทำให้เธอค่อย ๆ ระลึกถึงเรื่องราวในอดีตได้ว่าเธอเคยถูกข่มขืนจนกระทั่งตั้งครรภ์และแท้งในที่สุด รวมทั้งแม่ของเธอก็ถูกคนที่ข่มขืนเธอฆ่าตายด้วย แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงมากแต่เธอก็ทำใจยอมรับได้และพยายามที่จะทำให้ความทรงจำนั้นไม่สามารถทำลายชีวิตเธอดังที่ว่า

> ท่ามกลางเมฆหมอกมัวมนนั้นมีเสียงดังก้องสะท้อนอยู่ระหว่างโค้งขอบฟ้า 'เราต้องลุกขึ้นเผชิญหน้ากับความจริง ต้องสู้และตั้งต้นใหม่ให้ได้' นี่คือเสียงของตนเองไม่ใช่หรือ เธอพูดกับเด็กดาวและมันตา พูดด้วยความเชื่อความศรัทธาในชีวิตอย่างจริงจัง
>
> เธอสูญเสียมากมาย หากยังไม่สูญเสียจนหมดสิ้น เธอยังมีความเชื่อมั่น ความศรัทธา ความหวัง ความเมตตา... และความรัก! (ลับแลลายเมฆ : 513)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าเมื่อนภนภางค์ยอมรับความจริงอย่างเข้มแข็ง เธอจึงกลับกลายเป็นคนใหม่ที่เปลี่ยนแปลงความคิดว่าเธอไม่ใช่ผู้ผิดแต่เธอเป็นผู้ถูกกระทำ นภนภางค์ทราบดีว่ากฤตซึ่งเป็นสามีของเธอคงยอมรับอดีตของเธอไม่ได้ เธอจึงขอหย่ากับเขาด้วยเหตุผลที่ว่า "คุณกฤตอย่าค้านและอย่าพยายามผูกรั้งเราไว้ด้วยกันอีกเลยนะคะ ฟ้าขอบพระคุณในความเมตตาของคุณ ความสำคัญมันมีอยู่ว่า ฟ้ารู้สึกว่าฟ้าเป็นคนใหม่แล้วค่ะ ไม่ใช่ผู้หญิงคนเดิมที่คุณกฤตตัดสินใจแต่งงานด้วย" (ลับแลลายเมฆ : 535) จะเห็นว่านภนภางค์มีความเข้มแข็งกล้าที่จะปฏิเสธสามีที่พร้อมจะดูแลเธอ เพราะเธอทราบดีว่าเขาทำไปเพราะมารยาททางสังคม มิใช่มาจากใจจริงของเขา ทำให้เธอตัดสินใจหย่าขาดจากเขาในที่สุด

จะเห็นว่านภนภางค์เป็นตัวละครหญิงที่มีพัฒนาการจากหญิงสาวสวยบอบบาง ไม่สามารถต่อสู้กับปัญหาอะไรได้ มาเป็นหญิงสาวที่เข้มแข็งสามารถยืดหยัดได้ด้วยตนเอง เธอทำชีวิตให้มีคุณค่าด้วยการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกเอาเปรียบจากเพศชาย นับว่าเป็นตัวละครที่ไม่เพียงแต่รู้จักคุณค่าของตนเอง แต่ยังสร้างคุณค่าให้แก่สังคมด้วย

ปาฏลีในเรื่องบ้านร้อยดอกไม้

ปาฏลี เป็นหญิงสาวอายุประมาณ 20 ปี เธอเติบโตมาด้วยการเลี้ยงดูของพ่อและฮวา แม่ของพี่สะใภ้ ปาฏลีเป็นน้องสาวคนเล็กทำให้บุคคลแวดล้อมคิดว่าเธอเป็นเด็กตลอดเวลา ดังที่ว่า

> ริมฝีปากหยักบางบิดเบ้น้อย ๆ หากก็ควบคุมตัวเองไว้ได้อย่างน่าชมเมื่อเงยหน้าขึ้นมองเขา...ไม่มีน้ำตา มีแต่ความอ้างว้าง ว้าเหว่และหวั่นไหวต่อความไม่แน่นอนของอนาคตบรรจุอยู่ในนั้น
>
> เด็กคนนั้นควบคุมอารมณ์และเจรจากับเขาได้ราวกับผู้ใหญ่...จริงสิ ! อันที่จริงปาฏลีก็มิใช่เด็ก ! ที่ดูเป็นเด็กก็เพียงเพราะรูปลักษณ์ผิวเผิน วิธีการมองผู้คนกับการแสดงออกอย่างซื่อตรงสดใส (บ้านร้อยดอกไม้ : 29)

เหตุการณ์ตอนนี้กล่าวถึงกรองผกาพี่สะใภ้ของปาฏลีเสียชีวิต แม้กอบบุญตัวเอกชายของเรื่องจะเห็นว่าเธอยังเป็นเด็ก แต่ภายในจิตใจของเธอเข้มแข็งและสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างดี

เมื่อกรองผกาเสียชีวิต พ่อของเธอต้องมาบริหารงานโรงงานเสื้อผ้าอย่างเต็มตัว ท่านจึงทราบว่าเสื้อผ้ายี่ห้อปวิตราที่ทำอยู่นั้นขาดทุนมาก จำเป็นจะต้องหาเงินสักก้อนหนึ่งมาใช้เพื่อให้กิจการดำเนินต่อไปได้ เมื่อปาฏลีทราบเธอก็ยื่นข้อเสนอแก่พ่อว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> “เรามีความจำเป็นต้องใช้เงินหรือเปล่าคะพ่อ...หนูลีหมายความว่าถ้าพ่อ ถ้าโรงงานของพี่ปวิตจำเป็นจริง ๆ หนูลีก็ยินดี แม้จะไม่เต็มใจและต้องเศร้ามากมาย” หญิงสาวพูดอย่างที่ควรพูดยึดเอาเหตุและผลของ ‘ผู้ใหญ่’ มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หากเธอก็เก็บอารมณ์และความคิดของเด็ก ๆ ไม่มิด (บ้านร้อยดอกไม้ : 63)

ถึงแม้ว่าปาฏลีจะมีความผูกพันกับบ้านร้อยดอกไม้มาก แต่เมื่อเธอพิจารณาถึงความจำเป็นของบิดาที่จะต้องใช้เงินก้อนเธอก็ยอมขายบ้านร้อยดอกไม้ไป เพื่อให้บิดาได้นำเงินไปใช้กอบกู้สถานการณ์ทางการเงินของทางบ้าน

หลังจากนั้นพ่อของเธอประสบอุบัติเหตุ ปาฏลีจึงต้องแสดงความเข้มแข็งที่จะบริหารงานต่อไป ดังที่ว่า

> เธอจะไม่มีวันงอมืองอเท้ายอมรับชะตากรรม ไม่มีวันยอมเป็นดินเหลว ๆ ให้ใครหยิบขึ้นมาทุบ นวด บีบคั้น แล้วปั้นได้ตามใจ

> ถึงแม้จะไม่เคยทำ ถึงแม้จะเติบโตขึ้นมาอย่างดอกไม้ดอกน้อยใน แวดวงร่มเงาของไม้ใหญ่ ...ถึงวันนี้แล้ว เธอจะต้องทำให้ได้ เธอจะต้องสามารถหยัดยืนเพื่อเป็นหลักให้ได้
> ดอกไม้ดอกนี้แหละที่จะยืนหยัดเติบโต แล้วต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของทุกคน...
> มนุษย์มีพลังแอบแฝงอยู่ในกายมากเพียงพอที่จะสามารถพาตัวเองและบริวารออกไปพบทางรอดได้เสมอ ขอเพียงไม่เป็นฝ่ายเก็บมือเก็บเท้าแล้วถอดใจไปเองเสียก่อนเท่านั้น !
> (บ้านร้อยดอกไม้ : 126)

เมื่อพ่อของปาฏลีประสบอุบัติเหตุจนเป็นเจ้าชายนิทรา ทำให้เธอต้องบริหารกิจการแทน ถึงแม้ว่าเธอจะไม่เคยบริหารงานโรงงานมาก่อน แต่เธอก็เชื่อมั่นว่าจะบริหารโรงงานแห่งนี้ให้อยู่รอดได้ เพราะเธอมีความเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคนั่นเอง

ปาฏลีขัดแย้งกับกอบบุญเนื่องจากเธอคิดว่าเขาเป็นคนทำร้ายพ่อของเธอเพราะอยากได้บ้านร้อยดอกไม้ทรัพย์สินเก่าแก่ของคุณย่าของเขาคืน เมื่อกอบบุญพยายามจะช่วยกอบกู้โรงงานให้อยู่รอดเธอก็ไม่ยอมรับความเชื่อเหลือจากเขา และยังพยายามใช้วาจาต่อว่าเขาทุกครั้งที่มีโอกาส แต่ในส่วนลึกของจิตใจนั้นเธอก็ยังคงมีความรู้สึกที่ดีกับเขาดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> วันใดที่พ่อหาย และบอกว่ากอบบุญคือต้นเหตุให้ท่านเจ็บป่วย เธอก็จะตัดเยื่อให้สิ้นใยและจะดีใจที่ดื้อดึงถือดีได้จนถึงที่สุด แต่ถ้าพ่อหายและบอกว่าการเจ็บป่วยของท่านไม่เกี่ยวกับเขา เธอก็ยินดีคุกเข่าขอลุแก่โทษ ยินดีทำทุกวิธีให้เขาให้อภัยและมอบความเอ็นดูเล็ก ๆ น้อย ๆ ในฐานะเด็กคนหนึ่งซึ่งกู่หมู่รักคืนให้เธอ (บ้านร้อยดอกไม้ : 301)

จะเห็นว่าปาฏลีเป็นหญิงสาวที่แม้จะดื้อรั้นเอาแต่ใจตนเอง แต่เธอก็มีความกล้าหาญพอที่จะยอมรับหากสิ่งที่เธอคิดนั้นผิดพลาดไป เช่นที่เธอคิดว่าจะยอมขอโทษกอบบุญหากเขาไม่ได้ทำร้ายพ่อของเธอจริง

ในตอนท้ายเรื่องปาฏลีได้ทราบความจริงว่ากอบบุญมิได้ทำร้ายพ่อของเธอ เธอจึงยอมรับเขา แม้ว่าเขาจะเคยหลอกลวงเธอก็ตาม เนื่องจากเธอคิดว่าที่กอบบุญหลอกลวงเธอเรื่องพ่อที่ไม่ได้ป่วยหนักอย่างที่เธอเข้าใจเพื่อจับตัวคนร้ายตัวจริง หรือเรื่องที่เขาแอบช่วยเหลือเธออย่างเงียบ ๆ ก็ตาม ปาฏลีก็ไม่โกรธเคืองแต่อย่างใด เธอพร้อมที่จะเชื่อฟังของกอบบุญผู้ซึ่งเธอมั่นในว่าจะเป็นคู่ชีวิตที่ดีได้

จะเห็นว่าถึงแม้ปาฏลีจะเป็นตัวละครที่มีอายุน้อย อีกทั้งยังไม่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ก็มีวุฒิภาวะ มีความพยายามและอดทนต่อสู้อุปสรรคในชีวิต แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอก็มีความเข้มแข็งพอที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ได้

เก็จไพลินในเรื่องวาวพลอย

เก็จไพลินเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ กล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออก เธอมิได้เป็นคนสวยนัก ดังที่ว่า

> ที่มองนั้นมิได้เป็นเพราะผู้หญิงคนนี้สวยสะดุดแต่ประการใด หากเป็นแค่การมองผ่าน เนื่องจากทั้งหมดเป็นคนกลุ่มใหญ่...ในสายตาของเขา ผู้หญิงคนนี้ก็แค่ขาว แล้วก็หมวย ! แถมยังมีวิธีการแต่งตัวที่ประกาศความแก่นกล้าท้าทายจนเกินไป (วาวพลอย : 13)

จะเห็นว่าเหตุที่ปัณณ์ตัวเอกชายสะดุดตาเก็จไพลินมิใช่เพราะความสวย หากเพราะความกล้าแต่งกายที่ค่อนข้างเปิดเผยทำให้เขามองเธออย่างไม่ชอบใจนัก

นอกจากการแต่งกายอย่างเปิดเผยแล้วลักษณะนิสัยของเก็จไพลินยังเป็นคนเปิดกว้างกับการคบหาเพศตรงข้ามดังที่ว่า

> เก็จเป็นหญิงสาวของยุคสมัยที่เปิดกว้างกับการคบหา หากก็รู้จักวิธีที่จะขีดวงให้การคบหานั้นอยู่แค่ในขอบเขตที่ตนเองต้องการ ... เหมือนอย่างที่เขาได้เห็นเธอคบหากับชายหนุ่มหลายคนและปฏิเสธคนที่ไม่ต้องใจอย่างตรงไปตรงมา (วาวพลอย : 131)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าเก็จไพลินเป็นหญิงสาวที่เปิดกว้างในการคบหากับชายหนุ่ม แต่ก็คบหาอย่างอยู่ในขอบเขต ไม่ได้มีอะไรเกินเลยเพราะถึงแม้เธอจะเป็นหญิงสาวที่ดูแก่นกล้าแต่ก็ยังรักนวลสงวนตัว

เก็จไพลินสำเร็จการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์และทำงานในบริษัทของครอบครัว เก็จไพลินมักจะถูกก่องเพชรพี่สาวเอาเปรียบเสมอ แต่เธอกลับยอมให้พี่สาวทำเช่นนั้นเนื่องจากเธอทราบดีว่าสาเหตุที่พี่สาวของเธอมีลักษณะนิสัยชอบเอาเปรียบคนอื่นนั้นมีสาเหตุ ดังนี้

> เก็จรู้และเข้าใจตลอดมาว่าก่องเพชรนั้นรู้สึกแปลกแยกกับพี่น้องทางนี้อยู่ตลอดเวลา จะเป็นด้วยคำพูด ด้วยแง่คิดที่คุณนันทานำไปฝังหัว หรือจะเป็นด้วยวิถีแห่งการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันแบบสุดขั้วก็ไม่ทราบ
>
> หากที่รู้แน่ก็คือ เมื่อเกิดความแปลกแยก เมื่อเกิดความรู้สึกว่าตนเองมิได้มีที่มีทาง มิได้ ‘ เป็นของ’ สังคมนี้ ... พี่สาวของเก็จก็ต้องไขว่คว้ายึดเหนี่ยวสิ่งที่มีอยู่ในมือไว้จนสุดแรง
>
> และวิธีการยึดเหนี่ยวสิ่งที่มีให้มั่นก็มีเพียงประการเดียว คือ การทำตามความต้องการของคุณนันทาทุกทาง แม้ว่าเส้นทางนั้น ๆ จะฝืนกับความรู้สึกของตนเองสักปานใด
>
> เธอจะโทษสิ่งใดดีที่ผลักดันให้ก่องเพชรต้องตกอยู่ในสถานะดังนี้ (วาวพลอย : 298)

เก็จไพลินเข้าใจพี่สาว แม้ว่าพี่สาวจะทำให้เธอถูกเข้าใจผิดหลายต่อหลายครั้ง แต่เธอก็ไม่เคยคิดจะโทษตัวพี่สาวเอง แต่เธอกลับโทษสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ก่องเพชรกลายเป็นคนเช่นนี้ เก็จไพลินพยายามที่จะช่วยยับยั้งความผิดที่พี่สาวทำและคอยให้กำลังใจให้พี่สาวเธอเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง ดังที่ว่า

> "คุณยายเล็ก...บังคับให้คุณหนึ่งรับหมั้นหรือเปล่า บอกเก็จมาตามตรง"ในที่สุดเธอก็ถามเสียงอ่อน
>
> "ถ้าคุณหนึ่งไม่เต็มใจ เก็จจะไปบอกพ่อ บอกแม่ บอกพี่ ๆ ให้...รับรองว่าไม่มีใครยอมให้คุณหนึ่งต้องทรมานใจ
>
> …
>
> "คุณหนึ่ง...เก็จช่วยได้นะ ถ้าคุณหนึ่งไม่ต้องการแต่งงานกับคุณปรีดิ์ แต่ต้องการจะแต่งงานกับนิก เก็จคิดว่าเก็จช่วยได้ เราอาจต้องพยายามหน่อย แต่ที่สุดแล้ว เชื่อว่าพวกพี่ ๆ พ่อและแม่จะเข้าใจ..." (วาวพลอย : 65 - 66)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เก็จไพลินพยายามหาทางช่วยไม่ให้ก่องเพชรต้องทำผิดศีลธรรมด้วยการช่วยหาทางออกว่าหากก่องเพชรต้องการจะแต่งงานกับธนิก เธอก็จะช่วยพูดกับพ่อแม่และคุณยายเล็ก เธอพยายามเตือนสติก่องเพชรตลอดเวลาให้เลือกสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด

เก็จไพลินทราบว่าก่องเพชรแอบคบหากับธนิกคนรักเก่าทั้งที่ตนเองก็มีคู่หมั้นอยู่แล้ว เธอเคยคิดจะไปเล่าให้คนในครอบครัวฟัง แต่เธอเกรงว่าทุกคนจะเสียใจ เธอจึงเลือกที่จะไม่เล่าและหาวิธีแก้ไขตามที่เธอเห็นสมควร าการที่เธอไม่ยอมเล่าให้คนในครอบครัวฟังจึงก่อให้เกิดปัญหา เมื่อปรีด์สามีของพี่สาวของเธอเสียชีวิตลง ธนิกคู่รักของพี่สาวคือผู้ต้องสงสัย ต่อมาทุกคนทราบว่าปรีดิ์มีความเบี่ยงเบนทางเพศ เขาไม่ชอบผู้หญิงแต่แต่งงานกับก่องเพชรเพื่อปกปิดสังคมเท่านั้น ปัณณ์จึงทราบว่าที่แท้ธนิกเป็นคนรักของก่องเพชรมิใช่เก็จไพลิน ที่ผ่านมาเก็จไพลินหลอกลวงเขาเพื่อช่วยพี่สาวมาตลอด เขาจึงโกรธมากจนตัดความสัมพันธ์กับเธอ ทำให้เก็จไพลินเสียใจมากเพราะเธอก็รักปัณณ์ไม่น้อย แต่เธอก็ไม่กล่าวโทษก่องเพชร กลับมีแต่ความเข้าใจก่องเพชรดังที่ว่า

> เก็จน้ำตาคลอ เดินเข้าไปคุกเข่ากอดคุณกมลลาสน์ไว้แล้วแนบหน้าซับน้ำตากับตักของเธอ เพราะความรักของพ่อ แม่ พี่และป้าซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเธอเสมอนี่แหละ ที่ทำให้หญิงสาวรู้สึกคล้ายเป็นหนี้ก่องเพชร เป็นหนี้ก้อนใหญ่มหึมาที่เธอไม่มีวันชดใช้ได้หมด

...นั่นคือเหตุผลข้อใหญ่ที่ทำให้เก็จยินยอมให้คนเป็นพี่สาว 'ใช้' ทุกเรื่อง

"เก็จทราบดีค่ะคุณป้าใหญ่ขา...เห็นใจ เข้าใจ ถึงแม้ว่าทุกครั้งจะโกรธ...รวมทั้งครั้งนี้ด้วย" หญิงสาวเงยหน้าขึ้นบอกอย่างจริงจัง

"เก็จเลยเป็นเหมือนพ่อ เหมือนแม่ เหมือนพี่ ๆ ทุกคนคืออยากช่วยคุณหนึ่ง อยากให้เธอรอดพ้นจากความผิดครั้งนี้ อยากให้ทุกคนเข้าใจเธอเหมือนที่พวกเราทุกคนเข้าใจ"

(วาวพลอย : 332)

จะเห็นว่าเก็จไพลินนั้นยอมให้ก่องเพชรเสมอ เมื่อทำผิดก่องเพชรจะโทษเก็จไพลิน โชคดีที่เก็จไพลินเข้าใจและยอมรับผิดแทนเสมอ ดังที่ว่า " ....ยายก่องกลายเป็นคนโกหกเก่ง กลายเป็นคนคิดแต่จะเอาดีเข้าตัวเอาชั่วใส่คนอื่นมาตั้งแต่ไหนแต่ไร..."เธอไม่พูดต่อว่าตั้งแต่เป็นเด็กสาววัยรุ่น...ไม่พูดต่อว่ามีเรื่องมีราวคราใด คนผิดก็มักจะเป็นเก็จ ขณะที่ก่องเพชรได้ลอยตัวอยู่เหนือความวุ่นวายเสมอ" (วาวพลอย : 331) เพราะเก็จไพลินรู้สึกผิดที่ก่องเพชรต้องไปทนทุกข์ทรมานอยู่กับคุณยายเล็ก ในขณะที่เธอได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากับครอบครัว อีกทั้งเมื่อถูกขอร้องให้ช่วยครั้งใดก่องเพชรก็จะพูดถึงความหลังที่ต้องแยกจากครอบครัวไปอยู่อย่างโดดเดี่ยวกับคุณยายเล็กเสมอซึ่งยิ่งทำให้เก็จไพลินรู้สึกผิดมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพี่สาวทำผิดเธอก็ไม่เคยปล่อยให้เรื่องราวเลยผ่านไป แต่จะตักเตือนพี่สาวเสมอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าแม้เก็จไพลินจะไม่สามารถเทียบก่องเพชรได้เลยในเรื่องรูปร่างหน้าตา การศึกษา หรือหน้าที่การงาน แต่คนในครอบครัวก็ยอมรับเธอได้อย่างที่เธอเป็น โดยเปรียบเทียบว่าเธออาจเป็นแค่พลอยที่เทียบกับเพชรไม่ได้ แต่ทุกคนก็ยอมรับและรักเธอซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่หล่อหลอมสร้างนิสัยที่ทำให้เธอเป็นคนดีนั่นเอง

จากการศึกษาตัวละครหลักที่เป็นหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมปรากฏว่าผู้เขียนสร้างตัวละครกลุ่มนี้อย่างประณีต คือมีการให้รายละเอียดค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องรูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ การศึกษา หน้าที่การงาน พฤติกรรมและทัศนคติ ตัวละครกลุ่มนี้มีทั้งตัวละครที่มีลักษณะดีพร้อมทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ สติปัญญาและความประพฤติ ได้แก่ อรพิม ดวงลดา อารตี พิมลพัทธ์ วิรงรอง ปารีณา จารวีร์ ปาฏลี และเก็จไพลิน ถึงแม้ตัวละครกลุ่มนี้จะมีภาพรวมที่ดี แต่ก็มีนิสัยบางประการที่ไม่สมบูรณ์แบบ เช่น ดวงลดาเป็นคนเก็บกด เจ้าระเบียบ ดูถูกผู้อื่น พิมลพัทธ์มีนิสัยดื้อรั้น ไม่ยอมคนเพราะได้รับการตามใจตั้งแต่ยังเล็ก เป็นต้น แต่ในที่สุดตัวละครก็มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือแนวคิดไปในทางที่ดีขึ้น ในขณะที่ตัวละครหลักอีกกลุ่มหนึ่งมีลักษณะบางประการที่ขัดแย้งกับการเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่พึงปรารถนา ได้แก่ รสา

และสาลินที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชายก่อนแต่งงาน ศรุตามีจิตใจอาฆาตพยาบาท เจ้าคิดเจ้าแค้นจนทำให้น้องสาวต้องเสียชีวิต และนภนภางค์เคยถูกข่มขืนมาก่อน เป็นต้น ทำให้ตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครหลักของปิยะพร ศักดิ์เกษมแม้จะไม่มีลักษณะของนางเอกที่ดีพร้อม แต่ก็ทำให้เนื้อเรื่องสมจริงมากขึ้นและเป็นภาพแทนของคนในสังคมได้

2. **ตัวละครรอง**

ตัวละครรองเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญรองจากตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่องในด้านการสนับสนุนบทบาทของตัวละครหลัก กล่าวคือเป็นตัวละครคู่เทียบ หรือตัวละครปรปักษ์ ตัวละครกลุ่มนี้มีบทบาทส่งเสริมการดำเนินเรื่องรองจากตัวละครหลักในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม มีตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครรอง ดังนี้

พิมพรรณในเรื่องตะวันทอแสง

พิมพรรณเป็นเพื่อนสนิทของรสาตัวเอกของเรื่อง เนื่องจากเธอเป็นบุตรสาวคนเดียวที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความพร้อมทั้งฐานะและความนับหน้าถือตาในจังหวัด ชีวิตไม่ต้องดิ้นรนอะไร พ่อแม่เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดไม่เคยผจญกับโลกภายนอก ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> หล่อนโตมากับความทะนุถนอม ประคับประคองเหลือเกิน โอกาสที่จะได้สัมผัสกับโลก กับธาตุแท้ของผู้คนแทบจะไม่มีเอาเสียเลย ที่น่าห่วงอย่างที่สุดคือ หัวใจอันบอบบางและบริสุทธิ์ซื่อนี้ จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิตได้ยากเต็มที (ตะวันทอแสง : 108)

พิมพรรณจึงมีนิสัยเป็นคนหัวอ่อน ไม่กล้าสู้คนและไม่ทันโลก จนกระทั่งเธอได้เจอกับวาริชชายหนุ่มหน้าตาดีซึ่งย้ายมาเป็นครูโรงเรียนเดียวกันกับเธอ เธอรักเขาด้วยความจริงใจ แต่เขากลับหลอกลวงเธอหลายเรื่อง เช่น เรื่องที่เขาไม่ได้มีฐานะดีหรือชาติตระกูลดี เป็นต้น แต่เรื่องที่เธอทนไม่ได้คือความเจ้าชู้ของเขา เมื่อเธอทราบว่าวาริชมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น ทำให้เธอเสียใจมาก ดังที่ว่า

> ความหวังความฝันของหล่อนถูกทำลายจนสิ้น...คิดหวังไว้ว่าหล่อนคงได้เป็นอิสระแก่ตัวพ้นจากอ้อมอกประคับประคองของพ่อแม่และเพื่อนรักไปยืนหยัดเคียงข้างเขา...หลงเชื่อมั่นและดีใจในการตัดสินใจของตนเอง...คิดว่าอีกไม่นานก็คงจะได้มีโอกาสได้สัมผัสกับโลกอย่าง

> กล้าหาญ แจ่มใส เช่นเดียวกับรสา เพื่อนรัก...เพื่อน...คนที่หล่อนแอบมองด้วยความชื่นชมมาจนตลอดชีวิต
>
> ...ชื่นชม...และแม้กระทั่งบางครั้ง เคยถึงกับแอบริษยา (ตะวันทอแสง : 148 - 149)

จะเห็นว่าพิมพรรณตั้งความหวังอย่างสูงว่าวาริชจะนำเธอไปสู่ความอิสระ ทำให้เธอไม่ต้องพึ่งพิงพ่อแม่และรสา เธอจึงคิดจะอาศัยวาริชให้เป็นที่พึ่งคนต่อไป แสดงให้เห็นว่าที่จริงแล้วพิมพรรณก็มีความกดดันในจิตใจเรื่องความอ่อนแอของตนเอง เธอปรารถนาจะเป็นคนที่เข้มแข็งมากขึ้นเช่นกันแต่เธอไม่สามารถทำได้

เมื่อพิมพรรณทราบว่าวาริชแอบคบหากับลูกศิษย์ของเธอ ทำให้พิมพรรณคิดจะตัดสัมพันธ์กับวาริช วาริชจึงคิดตัดปัญหาโดยด้วยขืนใจพิมพรรณ เธอจะได้ไม่กล้าไปจากเขา เพราะอ่อนต่อโลกเธอจึงถูกเขาขืนใจ ดังเหตุการณ์ที่ว่า

> เป็นเวลานานเท่าไหร่ไม่ทราบกว่าหล่อนจะกลับคืนมาเป็นตัวของตัวเองอีกครั้ง หัวใจอันอ่อนไหวบอบบางของหล่อนกระซิบบอกตัวเองว่า...หมากกระดานนี้หล่อนเดินเข้าตาจนเสียแล้ว...ชีวิตของหล่อน...ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของตัวเองอีกต่อไป ! (ตะวันทอแสง : 159)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เมื่อพิมพรรณต้องตกเป็นของวาริชอย่างไม่ได้ตั้งใจเพราะเขาขืนใจเธอ ด้วยความที่เธอเป็นหญิงสาวที่มีแนวคิดแบบโบราณ คือหากผู้หญิงตกเป็นของผู้ชายคนใดแล้วก็เท่ากับตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเขา เธอจึงยอมจดทะเบียนและย้ายไปอยู่กับเขาทั้งที่ไม่ได้เต็มใจเลย การกระทำเช่นนี้ทำให้พ่อและแม่ตัดขาดจากเธอ เพราะเธอทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล การที่เธอถูกตัดขาดจากครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พิมพรรณไม่ทราบจะหันหน้าไปพึ่งใคร แม้แต่รสาเพื่อนรักที่สุดเธอก็อับอายไม่กล้าจะไปปรึกษาแม้จะมีปัญหามากก็ตาม ในที่สุดพิมพรรณจึงตัดสินปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

นับว่าพิมพรรณเป็นตัวละครหญิงสาวที่ไม่มีลักษณะของหญิงสาวสมัยใหม่ เนื่องจากอ่อนแอ ไม่ทันคนและยังอ่อนต่อโลกอีกด้วย เมื่อเธอมีปัญหา เธอก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ จึงต้องฆ่าตัวตายซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม เพราะนอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริงแล้วยังเกิดผลกระทบแก่คนรอบข้างที่ต้องทุกข์ใจอีกด้วย

งามสรรพในเรื่องระบำดาว

งามสรรพ เป็นหญิงสาวหน้าตาธรรมดา ไม่มีลักษณะโดดเด่น ดังที่ว่า

> เด็กสาวคว้าแปรงจากโต๊ะข้างเตียงมาสางผมยาวถึงกึ่งกลางหลังที่หยิกเป็นคลื่นไร้น้ำหนักฟูกระจายจนน่าขันนั้นอย่างรวดเร็ว ก่อนที่จะรวบถักเป็นเปียเดี่ยว ขดทับไว้บนศีรษะอย่างหนาแน่นด้วยกิ๊บสีดำอันโตทิ้งให้ลูกผมหยิกหยอยปลิวระต้นคอ
>
> จัดการกับธุระส่วนตัวอย่างรีบเด่น ไม่กี่อึดใจก็เรียบร้อยจากห้องน้ำด้วยเสื้อผ้าแบบที่เคยแต่งอยู่ทุกวัน กางเกงตังเกพับทบรัดกุมสีมอ ๆ หากสะอาดเรียบร้อยและเสื้อเชิ้ตลายทางตัวโคร่ง...สภาพที่บอกไปก็คงไม่มีใครเชื่อว่า...เธอคือทายาทของอาณาจักร ที่ประกอบด้วยที่ดินนับพันไร่แห่งนี้ (ระบำดาว :134 – 135)

แม้ว่าผู้เขียนจะไม่ได้กล่าวถึงรูปร่างหน้าตาของงามสรรพไว้อย่างชัดเจนนัก แต่ก็มองเห็นภาพได้ว่างามสรรพเป็นผู้หญิงรูปร่างหน้าตาธรรมดา ไม่สวยนัก อีกทั้งยังเป็นคนไม่สนใจจะดูแลบำรุงหน้าตาของตนเองอีกด้วย ถึงแม้งามสรรพจะหน้าตาไม่สวยนักแต่เธอก็เป็นคนที่มีจิตใจดี ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> งามสรรพเป็นเด็กสาวในวัยยังไม่เต็มยี่สิบ กิริยาท่าทางเต็มไปด้วยชีวิตชีวา แจ่มใสร่าเริงและมองโลกในแง่ที่งดงามอยู่เสมอ ...คงเป็นเพราะสังคมชนบทที่ใช้ชีวิตอยู่นี่กระมัง ที่หล่อหลอมให้บุตรสาวคนเดียวของเธอเป็นเช่นนี้ (ระบำดาว : 125)

จะเห็นว่าสังคมชนบทได้หล่อหลอมงามสรรพให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี และร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้งามสรรพถูกใจภาทิศคนรักของสาลินในเวลาต่อมา

เมื่อภาทิศได้ใกล้ชิดงามสรรพและประทับใจความสดใสน่ารัก มองโลกในแง่ดีของเธอ เขาจึงคิดจะเลิกรากับสาลินและเลือกงามสรรพแทน ในตอนแรกงามสรรพเกือบจะตกลงรับรักเขา แต่เมื่อสาลินเตือนสติเธอให้คิดถึงคำสอนพ่อของเธอดังที่ว่า

> พ่อของงามเคยมองผู้หญิงเป็นเหมือนสิ่งของเป็นเหมือนทรัพย์สินที่ไร้ชีวิตบ้างไหม...แบบที่เลือกหยิบขึ้นมาชื่นชมพอเบื่อหน่ายหรือเปลี่ยนใจก็วางคืนที่เดิมโดยไม่ต้องคำนึงถึงจิตใจของใคร ไม่ต้องสำนึกผิด...พี่คิดว่าวิญญาณพ่อของงามคงไม่เป็นสุขนักหรอกที่จะเห็น ลูกสาวคนเดียวยอมโดดลงมาแปดเปื้อนเพราะและเพื่อผู้ชายคนหนึ่ง ทั้งยังยอมทำร้ายจิตใจ หยามเกียรติของมนุษย์เพศเดียวกับตัวอีกคนหนึ่ง...เพื่อผู้ชายคนนั้น (ระบำดาว : 334 - 335)

ถึงแม้ว่างามสรรพจะรักภาทิศมากแต่เธอก็ไม่ต้องการที่จะทำร้ายผู้หญิงอีกคนหนึ่งเพื่อความสุขของตนเอง เธอจึงตัดสินใจจะไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ

จะเห็นว่างามสรรพเป็นตัวละครหญิงที่แม้จะไม่โดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตาและการศึกษา แต่ก็มีจิตใจดีงามจนสามารถตัดใจจากความรักที่เธอเห็นว่าไม่เหมาะสมได้ เธอไม่ยอมทำผิดโดยแย่งภาทิศมาจากสาลินแม้ว่าเธอจะมีใจให้เขาก็ตาม งามสรรพจึงเป็นผู้หญิงที่น่ายกย่องเพราะความมีคุณธรรมของเธอ

ศรวณีย์ในเรื่องทรายสีเพลิง

ศรวณีย์เป็นน้องสาวต่างแม่ของศรุตา เธอเกิดมาในช่วงที่ครอบครัวมีพร้อมทุกอย่าง ทั้งฐานะทางสังคมและฐานะทางการเงิน พ่อและย่ารักเธอมากเพราะเป็นลูกสาวที่เกิดจากภรรยาที่มีฐานะชาติตระกูลเท่าเทียมกัน ทั้งคู่จึงเลี้ยงดูเธออย่างทะนุถนอม ทำให้ศรวณีย์กลายเป็นคนที่อ่อนแอ ไม่ทันคน แต่ก็มีข้อดีคือทำให้เธอเป็นคนมองโลกในแง่ดีและไม่คิดร้ายใคร ย่าของเธอตั้งชื่อของเธอว่า "ศรวณีย์ แปลว่า สิ่งที่ดี สิ่งที่งาม น่าฟัง น่าชม" "(ทรายสีเพลิง : 40) ซึ่งเข้ากับตัวเธอมาก เพราะเธอเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี และมีจิตใจดีงาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ศรวณีย์เรียนไม่เก่ง และไม่ชอบการเรียน พ่อและแม่วางแผนไว้ว่าเมื่อเธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีก็จะให้เธอแต่งงานกับพัชระคู่หมั้นที่หมั้นกันตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ทันที

ต่อมาเมื่อศรุตาพี่สาวต่างแม่กลับมา แทนที่ศรวณีย์จะรังเกียจ เธอกลับรักและเคารพศรุตาอย่างแท้จริง แม้ว่าเธอจะทราบว่าตนเองนั้นเรียนไม่เก่ง ทำงานไม่เก่ง หรือไม่สวย ไม่มีอะไรจะเทียบเท่าศรุตาได้เลย แต่เธอก็ไม่เคยจะคิดน้อยใจในความด้อยกว่าของตนเอง แต่กลับชื่นชมศรุตาผู้เป็นพี่สาวอย่างเปิดเผยให้พัชระคู่หมั้นของเธอฟังดังที่ว่า

> "เวลาอยู่ด้วยกัน ศรนึกว่าตัวเองเหมือนผ้า ผ้าขี้ริ้วไปถนัดใจเลยนะคะพี่พัช...เพราะพี่ทรายเขาสวยมาก...รูปร่างดี แต่งตัวหรู แหมลูกศรอยากให้พี่พัชเห็นจริง ๆ "อีกฝ่ายพูดด้วยเสียงกลั้วหัวเราะอย่างขบขัน...ไม่มีปมเปรียบเทียบ ไม่มีความน้อยเนื้อต่ำใจใด ๆ ...เธอเสริมมาอีกว่า
> "แถมเรียนเก่ง เรียนเร็วด้วยนะคะ นอกจากศรจะเป็นผ้าขี้ริ้วแล้วยังหัวทึบอีกต่างหาก ... กว่าจะเรียนมาได้จนถึงปีสุดท้ายก็เปลืองพวงมาลัย เปลืองหัวหมูแก้บนไปน่าดู!"
>
> (ทรายสีเพลิง : 298)

จะเห็นว่าศรวณีย์มีแต่ความรักความจริงใจให้แก่ศรุตาผู้เป็นพี่สาว เมื่อศรุตาต้องการให้เธอทำสิ่งใดเธอก็ทำตามทุกอย่างโดยไม่เคยคิดระแวงว่าสิ่งที่ศรุตาทำนั้นแอบแฝงไว้ด้วยจุดประสงค์ใด แม้กระทั่งพัชระมาขอถอนหมั้นเธอเพื่อไปแต่งงานกับศรุตาเธอก็ไม่โกรธดังที่ว่า

> ...ครอบครัวเราสี่คน! ...ศรุตาสะอึกอึ้ง ถ้อยคำเหล่านี้ล้วนกลั่นมาจากใจ...หญิงสาวรู้ดีว่าคนอย่างศรวณีย์ไม่มีวันจะคิดอะไรที่ซับซ้อน พูดอะไรที่พลิกแพลงไปจากความรู้สึกที่แท้จริงในใจได้
>
> เธอถูกรวมเข้าไปเป็นหนึ่งในครอบครัวของสาวน้อยผู้นี้อย่างไม่มีข้อแม้ อย่างปราศจากข้อยกเว้นและอย่างเต็มใจ (ทรายสีเพลิง : 638 - 639)

จะเห็นว่าแม้เรื่องร้ายแรงที่สุดอย่างการถูกถอนหมั้น เพราะพี่สาวของเธอเป็นต้นเหตุ ศรวณีย์ก็ยังไม่โกรธ เธอคิดว่าไม่ใช่ความคิดของศรุตาแต่เป็นพัชระเองที่ไปหลงรักพี่สาวของเธอ เธอรวมศรุตาเข้าเป็นคนหนึ่งในครอบครัวอย่างจริงใจ ต่อมาศรวณีย์เข้าใจผิดคิดว่าฌานชายหนุ่มที่เธอรักร่วมมือกับศรุตาหลอกลวงเธอ ด้วยความอ่อนแอทำให้เธอไม่มีสติขับเรือออกไปชนสะพานจนเสียชีวิตในที่สุด

จะเห็นว่าศรวณีย์เป็นหญิงสาวที่เป็นตัวแทนของหญิงสาวที่แม้จะไม่สวย ไม่เก่งนักแต่ก็สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้ด้วยความดีของเธอ แต่ข้อเสียคือเธอเป็นคนอ่อนแอ และไม่ทันโลกทำให้ตามศรุตาไม่ทันจนต้องจบชีวิตในที่สุด ศรวณีย์เป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่มีคุณธรรมและความดีงาม บางครั้งก็ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้หากขาดความเข้มแข็ง รู้ทันคนซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญเช่นกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เจนจารีในเรื่องใต้ร่มไม้เลื้อย

เจนจารีเป็นอดีตคนรักเก่าของศิขรินซึ่งเป็นสามีของอรพิมตัวละครหลักของเรื่อง เจนจารีเป็นผู้หญิงที่รูปร่างหน้าตาดี และมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ดังที่ว่า “เจนเป็นนักเรียนทุนฉลาด เรียนเก่ง และสวย ... รินอยากจะขออนุญาตคุณแม่ ให้รินแต่งงานแล้วอยู่ทำปริญญาเอกต่อสักสองปี” (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 234) เจนจารีอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เธอมีโอกาสได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาล ให้ไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมและศึกษาต่อจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

เจนจารีพบรักกับศิขรินขณะที่ยังศึกษาระดับปริญญาตรี เธอวางแผนไว้ว่าจะแต่งงานกับเขาแล้วจึงกลับประเทศไทยด้วยกันหลังจากเธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว แต่แม่ของศิขรินไม่ยินยอม เนื่องจากเจนจารีเป็นผู้หญิงที่มิได้มีชาติตระกูลที่สูงส่งและฐานะที่ร่ำรวย ดังที่ว่า “ แม้จะรู้ดีและยอมรับถึงความงามกับมันสมองของสาวน้อยผู้นั้นทว่านอกจากนั้นเธอก็มิได้มีพื้นฐานใด ๆ ทางครอบครัวไว้สนับสนุนส่งเสริมคุณสมบัติของตัวเองอีกเลย มิหนำซ้ำยังมีแต่

ความทะนงมั่นใจในตัวเองและหุนหันพลันแล่นแบบสาวสมัยใหม่" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 235) แม่ของศิขรินจึงไม่ยอมรับเจนจารีให้มาเป็นลูกสะใภ้

เจนจารีเป็นคนไม่ยอมคน และถือดี เธอจึงปฏิเสธศิขรินที่จะให้เธอรอไปก่อน หรือยอมอ่อนข้อให้แม่ของเขา ต่อมาเจนจารีแต่งงานกับชาวต่างชาติและมีลูกชายด้วยกันหนึ่งคน เนื่องจากเจนจารีเป็นคนไม่ยอมคน ถือความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เจนจารีและสามีไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ เธอจึงหย่ากับเขาและตัดสินใจกลับมาอยู่ประเทศไทย

หลังจากกลับมาอยู่ประเทศไทยเจนจารีทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งเดียวกับอรพิมภรรยาของศิขริน เจนจารีอิจฉาอรพิมที่มีชาติตระกูลสูงและฐานะร่ำรวยซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เธอได้แต่งงานกับศิขริน ต่อมาเจนจารีได้พบกับศิขรินเธอทราบว่าเขาและเธอยังรักกันอยู่ เนื่องจากเจนจารีต้องการแก้แค้นอรพิมจึงได้แอบคบหามีสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับศิขริน อรพิมพ์ทราบเธอจึงขอหย่า เจนจารีจึงได้แต่งงานเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายในที่สุด

จะเห็นว่าเจนจารีเป็นตัวละครหญิงที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เธอเป็นคนถือดี ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เธอจึงต้องเลิกกับคนรักและเมื่อแต่งงานก็ต้องหย่า นอกจากนี้เจนจารียังไม่มีคุณธรรม จริยธรรมเพราะตัดสินใจแย่งสามีคนอื่น แม้ว่าเธอจะได้สามีผู้อื่นมาครอบครองตามที่ตั้งใจไว้ แต่เธอก็ได้รับความอับอายจากการถูกสังคมประณาม และได้รับความทุกข์ใจเนื่องจากทราบว่าศิขรินไม่เคยลืมความดีของภรรยาเก่า แสดงให้เห็นว่าการได้สิ่งใดมาด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องนำมาซึ่งความทุกข์ใจเสมอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เพชรช่วงในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว

เพชรช่วงเป็นหญิงสาวที่มีความโดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนสวยมากตั้งแต่ยังเด็ก อีกทั้งยังมีฐานะครอบครัวที่ร่ำรวย และมีชาติตระกูลที่ดี เนื่องจากเพชรช่วงเป็นลูกสาวของ ศาสตราจารย์นายแพทย์โชติ และศาสตราจารย์แพทย์หญิงพลอยสี ซึ่งเป็นศัลยแพทย์ที่มีชื่อเสียงมาก

นอกจากนี้เพชรช่วงยังเป็นหญิงสาวที่มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด เธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินจากต่างประเทศ เพชรช่วงจึงเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมทุกประการ

แม้ว่าเพชรช่วงจะมีคุณสมบัติที่ดีดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เธอเป็นคนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัวเอาแต่ใจตัวเอง ไม่เคยเห็นความสำคัญของผู้อื่น เมื่ออายุสิบห้าปีเพชรช่วงได้พบกับนำโชค

เนื่องจากนำโชคเป็นชายหนุ่มที่มีนิสัยแตกต่างจากผู้อื่นคือเขาไม่สนใจความสวยงามของเพชรช่วง เธอจึงสนใจเขาและมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง ทำให้เพชรช่วงตั้งครรภ์ทั้งที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา เพชรช่วงโทษว่าเป็นความผิดของโชคแต่เพียงผู้เดียว เพื่อให้พ้นความอับอายเพชรช่วงและครอบครัวจึงย้ายไปอยู่ต่างประเทศโดยที่ไม่มีผู้ใดทราบว่าเธอตั้งครรภ์ เธอไม่ต้องการจะมีลูกดังนั้นเมื่อคลอดลูกแล้ว จึงยกลูกให้เป็นสิทธิ์ขาดแก่พ่อแม่และให้ตนเองอยู่ในฐานะพี่สาวของดวงลดา หลังจากนั้นเธอก็ไปศึกษาต่อโดยที่ไม่เคยเลี้ยงดูลูก

เพชรช่วงมีชีวิตครอบครัวที่ไม่ดีนัก เธอแต่งงานแล้วหย่าถึงสามครั้ง เนื่องจากเธอรู้สึกเบื่อหน่ายสามี เธอเป็นภรรยาที่ไม่ใส่ใจทุกข์สุขของสามีเพราะไม่เคยต้องเอาใจใคร หลังจากการหย่าครั้งที่สาม เธอจึงตัดสินใจกลับมาทำงานที่เมืองไทย ถึงแม้จะกลับมาอยู่เมืองไทยแล้วเพชรช่วงก็ยังทำตัวเช่นที่เคยทำ คือไปเที่ยวกลางคืนและคบหาผู้ชายมากหน้าหลายตา ทำให้คนในครอบครัวรู้สึกไม่สบายใจ แต่เพชรช่วงก็ไม่สนใจเพราะไม่เคยมีใครกล้าตักเตือนเธอ

ต่อมาเพชรช่วงทราบว่าดวงลดาตัดสินใจไปอยู่กับนำโชคพ่อแท้ ๆ ของเธอ เพชรช่วงโกรธมากเพราะเธอคิดว่านำโชคเป็นเพียงชาวไร่ในชนบทที่ไม่มีคุณสมบัติใด ๆ เท่าเทียมกับเธอเลย เพชรช่วงจึงไปพบนำโชคและดวงลดาเพื่อบอกให้ดวงลดากลับมาอยู่กับครอบครัวเธอเช่นเดิม แต่ดวงลดาไม่ยอมรับเพชรช่วงเพราะทราบว่าเธอไม่เคยเลี้ยงดูและไม่ตั้งใจจะให้ลูกอย่างเธอเกิดมา เพชรช่วงจึงต้องกลับไปอย่างพ่ายแพ้ที่ไม่สามารถเปลี่ยนใจดวงลดาได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าเพชรช่วงเป็นตัวละครหญิงที่มีคุณสมบัติที่ดีทุกประการ ทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และสติปัญญา แต่เธอมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ มีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง ไม่สนใจความต้องการของผู้อื่น เพชรช่วงไม่ต้องการรับภาระแม่จึงกล้าทอดทิ้งลูกสาวอย่างเห็นแก่ตัว ดังนั้นแม้ว่าเพชรช่วงจะมีคุณสมบัติที่ดีเพียงใด ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าเธอเป็นผู้หญิงที่ดี

ลอออองค์ในเรื่องทางสายธาร

ลอออองค์เป็นหญิงสาวที่มีคุณสมบัติโดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนที่สวยมาตั้งแต่ยังเด็กเช่นเดียวกับศรุตาในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เมื่อโตเป็นหญิงสาว เธอก็เป็นหญิงสาวสวยบุคลิกโดดเด่นดังที่ว่า

> รูปโฉมของเธอผู้นั้นทำให้วิรงรองตะลึงมอง...สวยราวกับรูปวาด...สวยกว่าใคร ๆ ทั้งหมดที่เคยเห็นทีเดียว !
>
> ทรวดทรงของเธอยังแบบบางระหง เก้งก้างอย่างลูกม้ารุ่น แต่ก็มีเค้าว่าจะงดงามยิ่งเมื่อเติบโตเต็มวัย ผิวนวลผ่องอิ่มเอิบบ่มสีโลหิตระเรื่อ ช่วงแขนและบ่าที่พ้นชายเสื้อออกมาเรียว

เสลา เธอกำลังลากแปรงช้า ๆ ไปบนเส้นผมดำขลับหยิกเป็นคลื่นยาวคลุมบ่า (ทางสายธาร : 19)

...

เธอมักเป็นจุดสนใจเป็นเป้าสายตาอยู่เสมอ...ข้อนี้หญิงสาวรู้ดีอยู่แก่ใจ...เพราะรูปโฉมสะดุดตาที่ฟ้าประทานมานั่นหนึ่งละ เพราะระยะสองสามปีให้หลังนี้เธอมีโอกาสแสดงตัวต่อสาธารณชนมากมายจนใคร ๆ ก็จดจำใบหน้างดงามสดดวงนี้ได้จนเจนตา นี่เป็นข้อสอง เพราะความสำคัญของเธอในสังคมนี้กำลังมีมากขึ้น มีมากจนกลายเป็นจุดสนใจ นี่ก็เป็นเหตุผลข้อที่สาม (ทางสายธาร : 66)

ความสวยของลอออองค์ทำให้เธอได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นที่จดจำได้มากขึ้น อีกทั้งหน้าที่การงานของเธอทำให้เธอได้มีโอกาสแสดงตัวในที่สาธารณะมากขึ้นเธอจึงเป็นจุดสนใจของสังคมได้อย่างง่ายดาย

ในด้านหน้าที่การงานนั้นลอออองค์เป็นเลขานุการรัฐมนตรีดังที่กล่าวไว้ว่า “วันที่นาม ‘ลอออองค์’ ปรากฏเด่นในจำนวนรายชื่ออันยาวเหยียดของคณะผู้ติดตาม...ปรากฏในฐานะ ‘เลขานุการ’ ของท่านรัฐมนตรีช่วยปกปักคนนั้น !” (ทางสายธาร : 34) นอกจากลอออองค์จะไปทำงานกับปกปักในฐานะเลขานุการเหมือนเลขานุการคนอื่น ๆ แล้ว เธอยังมีบทบาทสำคัญคือเป็นผู้รับสินบนแทนปกปัก เนื่องจากปกปักเคยเป็นลูกหนี้ของวิรุฬห์สามีที่เสียชีวิตไปแล้วของลอออองค์ เพื่อนำเงินมาใช้ในการเลือกตั้ง อีกทั้งปกปักมองเห็นความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวของเธอและความมักได้ของเธอดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

...หญิงสาวสวยจัดคนที่เป็นภรรยาของเพื่อนรักของเขาคนนี้มีความคิดมีธาตุในกายสอดคล้องต้องตรงกันกับเขา...ความทะเยอทะยาน ชมชอบการฉกฉวยช่วงชิง เธอปรารถนาการเป็นเจ้าของ ต้องการยืนเด่นเหนือใคร

หากเป็นเรื่องของการ ‘ได้’ เธอจะไม่ใส่ใจถึงวิธีการ !

(ทางสายธาร : 141)

ลอออองค์เป็นคนที่ฉลาดอย่างยิ่ง เธอทำงานพิเศษนี้แทนปกปักอย่างคล่องแคล่ว และชำนาญดังที่ว่า

“ หากเป็นในยามปกติลอออองค์คงจับตามองและคงเริ่มติดคาดการณ์ ขั้นตอนต่อมาก็คือการหาโอกาสซักถามเพื่อค้นหาให้พบว่าภายในรถคันใหญ่ซึ่งมีเฉพาะบุคคลสำคัญระดับสูงเช่นนั้นมีการ ‘เจรจา’ อะไรกันเป็นพิเศษหรือไม่...เพื่อที่เธอจะได้เตรียมการตามคำขอของเขา

> ...ทำงาน 'เป็นทีม' ร่วมกันมานานจนลอออองค์สามารถมั่นใจได้ว่า...ถ้ามี ปกปักก็ต้องอาศัยเธอ เขาไม่อาจ 'รับ' ได้ด้วยตัวเองเท่า ๆ กับที่เธอก็จะไม่มีโอกาส 'ได้' เลยถ้าไม่มีเขา
>
> (ทางสายธาร : 153 – 154)

เนื่องจากการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของลอออองค์ ปกปักจึงไว้วางใจให้เธอเป็นคนรับสินบนแทนตัวเขา และแบ่งกันตามส่วนที่แต่ละตนควรได้ เพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องพึ่งพากันและกัน

ลอออองค์และวิรงรองเป็นพี่น้องพ่อคนเดียวกันแต่คนละแม่ ทั้งสองต่างก็เป็นลูกสาวที่เกิดจากภรรยาน้อยของท่านเจ้าสัวทั้งสิ้น ในตอนเด็กทั้งคู่เติบโตมาในบริเวณบ้านรั้วเดียวกัน แต่เมื่อท่านเจ้าสัวเสียชีวิต ลอออองค์และแม่ขอแบ่งสมบัติจำนวนมาก จึงขัดแย้งกับลูกของภรรยาหลวงและออกจากบ้านมาใช้ชีวิตเอง ในขณะที่วิรงรองและแม่พอใจกับส่วนแบ่งที่ได้จึงอยู่รับใช้กมลาสน์ลูกสาวคนโตของท่านเจ้าสัวต่อไป

เนื่องจากสภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่แตกต่างทำให้วิรงรองและลอออองค์มีนิสัยที่แตกต่างกัน ลอออองค์ไม่เคยคิดจะนับญาติกับวิรงรองแม้แต่น้อย มีแต่ความเคียดแค้นกับเรื่องราวในอดีตที่เธอเคยได้รับจากบรรดาพี่น้องตระกูลเชิญอิสราชัย ต่อมาลอออองค์จำเป็นต้องพบปะกับวิรงรองมากขึ้น เพราะนุสรคนที่เธอรักต้องการให้เธอพบปะไปมาหาสู่กับพี่น้องบ้าง แต่เธอก็ยังทำกิริยาที่ไม่ดีกับวิรงรองดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> เธอก้าวออกมายืนยิ้มรับอย่างแจ่มใส ทว่าเมื่อแลเลยมาถึงสาวน้อยผู้มาเยือนเข้า ในดวงตาคมงามนั้นกลับปราศจากรอยยิ้ม
>
> วิรงรองก้มลงทำความเคารพอย่างนุ่มนวล เป็นการอ่อนข้อง้องอนแบบที่เธอรู้ดีว่าควรทำ... ทำแทนทุกคนในครอบครัวของเธอ
>
> ผู้ที่ยืนเด่นอยู่รับไหว้...ริมฝีปากหยักนั้นยังคงแย้ม...หากก็เป็นรอยแย้มที่ว่างเปล่า ชนิดที่ทำให้ผู้มาเยือนใจหาย รู้ดีว่ากิริยาแบบนี้คือการพลิกแง่มุมที่แหลมคมเข้าทุ่มแทงอย่างแนบเนียนและนุ่มนวล (ทางสายธาร : 228)

เมื่อพบกันวิรงรองได้แสดงความเคารพนอบน้อมอย่างที่น้องสาวพึงกระทำต่อพี่สาว ในขณะที่ลอออองค์ได้แต่รับไหว้ แล้วทำทีเหมือนไม่เห็นเธอ ต่อจากนั้นเธอก็พูดคุยกับนุสรและวามวาริชลูกสาวของเธอด้วยท่าทีรักใคร่ประดุจคนในครอบครัวเท่านั้น โดยไม่สนใจวิรงรองเลย นับเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นได้ชัดว่าเธอไม่นับวิรงรองเป็นน้องสาวอีกต่อไป

ลอออองค์พยายามใช้ความเป็นเลขานุการรัฐมนตรีเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่บริษัทของตระกูลเชิญอิสราชัยโดยแกล้งเยื้อเรื่องอนุมัติเส้นทางเดินทางของบริษัทเชิญอิสราชัยให้ช้าลง

และยังเปิดโอกาสให้บริษัทอื่นมาเดินรถในเส้นทางเดียวกันเพื่อให้เชิญอิสราชัยเสียหายมากที่สุด แต่ตระกูลเชิญอิสราชัยก็สามารถแก้ปัญหาได้ เธอจึงพ่ายแพ้และต้องถูกขุดคุ้ยเรื่องการรับสินบน ด้วยแต่เธอก็สามารถแก้ปัญหานั้นได้พร้อมทั้งกอบกู้ภาพลักษณ์ของตนเองกลับมาได้อีกด้วย

ต่อมาลอออองค์ได้ใช้ความสนิทสนมกับนุสรมาเป็นเครื่องมือทำให้วิรงรองเจ็บปวด เพราะเธอทราบว่าวิรงรองรักนุสร ด้วยความเสียใจทำให้วิรงรองตัดสินใจไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ และ นุสรก็เลือกตามวิรงรองไปโดยที่ไม่ยอมแต่งงานกับลอออองค์ตามที่เธอต้องการเพราะเขาทนไม่ได้ที่ลอออองค์ทำร้ายครอบครัวตนเอง

เมื่อพ้นผิดเรื่องรับสินบนแล้ว ทำให้ลอออองค์เป็นที่รู้จักมากขึ้น เธอจึงได้รับการชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ดังที่ว่า

> ...ภาพปรากฏเคลื่อนไหวอยู่ในจอสี่เหลี่ยมตรงหน้า คือภาพพี่สาวร่วมบิดาของเธอ...เป็นหญิงสาวเพียงคนเดียวในกลุ่มคนที่เดินตามหลังชายร่างเล็กผู้ได้รับการกล่าวขวัญว่าในเวลาไม่นานนับจากนี้จะได้ก้าวขึ้นกุมอำนาจสูงสุดของประเทศ
>
> (ทางสายธาร : 383)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าลอออองค์เป็นหญิงสาวที่คนหนึ่งที่มีคุณสมบัติที่ครบถ้วน แต่กลับไม่มีความสุข เธอมีปัญหาครอบครัวเพราะทุ่มเทให้การทำงานจนไม่สามารถให้ความอบอุ่นกับลูกได้ ทั้งไม่ได้รับการยอมรับจากชายคนรัก เพราะพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แม้ว่าเธอจะได้รับเลือกเป็น ส.ส. เธอก็ไม่อาจจะมีความสุขได้เพราะวงการการเมืองต้องต่อสู้แย่งชิงกันตลอดเวลา กล่าวได้ว่าด้วยความทะเยอทะยานของเธอจึงทำให้เธอไม่พบความสุขที่แท้จริง

จีรณาในเรื่องลับแลลายเมฆ

จีรณาเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่ง เธอมีลักษณะเฉพาะตัวคือเป็นผู้หญิงที่ค่อนข้างนำสมัยกว่าผู้หญิงไทยคนอื่น ๆ โดยเฉพาะเรื่องการแต่งกายดังที่ว่า

> หญิงสาวผู้หนึ่งในกลุ่มนั้นสะดุดตาอย่างยิ่งด้วยผมหยักซอยสั้นแนบศีรษะ ดูสดใสประเปรียวอย่างสาวสมัยใหม่ และที่ใหม่เฉียบรวมทั้งเป็นการประกาศถึงความเปรี้ยวความมั่นใจในตัวเองอย่างล้นเหลือของเธอก็คือเสื้อผ้าที่สวมใส่
>
> เสื้อถักสีส้มสดตัวเล็กเปิดบ่าเปลือยแขน มันเกาะอยู่บนทรวดทรงกะทัดรัดอิ่มเอิบของสาวน้อยได้ด้วยความยืดหยุ่นของตัวมันเอง และสายสีเทาเข้มเส้นเล็กๆ ที่โยงคล้องรอบลำคอ

> กระโปรงที่สวมสีเทาเดียวกันเป็นทรงตรงยาวพอดีเข่า ผ่าข้างแหวกขึ้นมาถึงโคนขา ตัดด้วยวัสดุอะไรบางอย่างที่ดูไม่คล้ายผ้า มันมันลื่นทิ้งตัวเรียบเนียนแนบไปกับสะโพกและส่วนโค้งด้านหลังชวนให้เข้าใจว่าภายใต้...ไม่มีชั้นใน มีแต่เพียงถุงน่องเท่านั้น! (ลับแลลายเมฆ : 23)

จะเห็นว่าการแต่งกายของจีรณานั้นค่อนข้างเปิดเผยมาก ทั้งการสวมใส่เสื้อเปลือยแขนและกระโปรงที่แหวกมาถึงโคนขา แสดงให้เห็นความเป็นผู้หญิงที่มั่นใจในตัวเองสูงของเธอ

จีรณาเคยคบหากับกฤตอยู่สักพักหนึ่ง เพราะกฤตมาทำเหมือนชอบเธอและบางครั้งก็เลยเถิดถึงขนาดมีการล่วงเกินทางกายกัน ดังที่ว่า

> และก็คงไม่มีใครรู้เช่นกัน ว่าหลายครั้งที่กฤตไปส่งเธอที่บ้าน เขามักจะรวบตัวเธอเข้าไปกอดแล้วจูบลา... ฉาบฉวยผิวเผินและเกินจริง แบบให้รู้ชัดว่าล้อเล่น
>
> ทว่าก็มีครั้งหนึ่งในจำนวนหลายครั้งนั้นที่ต่างคนต่างมึนแล้วการกอดและจูบลา “อย่างเพื่อน” กลับผันเปลี่ยนยืดยาวจนเกือบหยุดไม่ได้
>
> หญิงสาวรู้ดีด้วยสัญชาตญาณของผู้หญิงว่าน่าจะมีความรู้สึกที่ลึกล้ำบางอย่างเกิดขึ้น ในเมื่อต่างฝ่ายต่างก็พอตาและพอใจในกันและกัน หากเมื่อได้พบกันในวันถัดมา กฤตไม่พูด... เธอก็อยู่ในบทบาทของ “สาวสมัยใจกว้าง” มากพอที่จะไม่เป็นฝ่ายพูดขึ้นมาก่อนเช่นกัน
>
> (ลับแลลายเมฆ : 45)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ถึงแม้ว่ากฤตจะกล้ากอดจูบเธอแต่เธอก็ไม่ถือเพราะคิดว่ากฤตก็มีใจให้เธอเช่นกัน แต่เมื่อกฤตแต่งงานกับนภนภางค์ทำให้เธอรู้สึกเสียใจ และประชดด้วยการไปดื่มเหล้ากับจิมเพื่อนชายที่มักจะฉวยโอกาสกับผู้หญิงอยู่เสมอ สาลินีเพื่อนของเธอเตือนให้ระวังตัว แต่เธอคิดว่า “ข่มขืนน่ะ มันเกิดขึ้นไม่ได้ง่าย ๆ นักหรอกอิ๋น” (ลับแลลายเมฆ : 79) และในวันแต่งงานของนภนภางค์กับกฤตเธอได้ตัดสินใจกลับบ้านก่อนเพราะไม่สามารถอยู่ร่วมงานจนจบได้ การที่เธอเดินไปลานจอดรถคนเดียวทำให้จิมมาดักรอที่ลานจอดรถและใช้มีดจี้จีรณาให้ขับรถไปบ้านของตนเพื่อจะข่มขืน แต่โชคดีที่มันตาและเกื้อคุณมาช่วยไว้ได้ทัน ทำให้เธอคิดว่า

> เธอเคยคิดว่าเรื่องแบบนี้จะเกิดขึ้นกับผู้คนในอีกระดับ เกิดขึ้นได้เพียงกับเด็กสาวด้อยโอกาส อ่อนความคิด...ไม่น่าเชื่อเลยว่า คนอย่างเธอจะต้องมาเผชิญหน้ากับมันตรง ๆ อย่างที่กำลังเผชิญอยู่ในวินาทีนี้ (ลับแลลายเมฆ : 179)

จากเหตุการณ์นี้ทำให้จีรณาตระหนักถึงความเสียเปรียบของฝ่ายหญิง เมื่อเธอทราบเรื่องที่นภนภางค์หย่ากับกฤตเพราะสาเหตุที่เคยถูกข่มขืน เธอจึงเห็นใจนภนภางค์และไม่พอใจกฤตที่ไม่ยอมรับเรื่องที่ภรรยาเคยถูกข่มขืนมาก่อน จีรณาจึงปฏิเสธกฤตแม้ว่าเธอจะรักเขาก็ตาม

จะเห็นว่าจีรณาเป็นตัวละครหญิงที่มีลักษณะนำสมัย ทั้งการแต่งกายและความประพฤติ ทำให้เธอถูกสังคมมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี จีรณาเกือบจะถูกข่มขืนเพราะผู้ชายมองความนำสมัยของเธอว่าเป็นลักษณะของผู้หญิงใจง่าย รักสนุก ทั้งที่จริงแล้วเธอไม่ใช่ผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์กับผู้ชายโดยง่าย แต่กลับถูกมองว่าเป็นเช่นนั้น จากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เธอตระหนักว่าในสังคมไทยผู้หญิงเป็นเพศที่เสียเปรียบอย่างยิ่ง

ธัญธรในเรื่องบ้านร้อยดอกไม้

ธัญธรเป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่ปาฏลีตัวละครเอกหญิงเช่าร้านค้าอยู่ ธัญธรเป็นหญิงสาวสวย ทำงานเก่ง และมีฐานะร่ำรวยเพราะเป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่มีอยู่หลายสาขา นับเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นอย่งยิ่ง

ถึงแม้ธัญธรจะมีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่ดีหลายประการ แต่เธอมีข้อเสียคือมีนิสัยถือตัว เย่อหยิ่ง ไม่สนใจผู้ที่อยู่ในฐานะต่ำกว่าและไม่มีความเมตตากรุณาให้แก่ใคร สนใจแต่ผลประโยชน์ของตนเอง ดังที่ว่า “เสียงหวานใสนั้นน่าฟัง เหมาะกับรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณที่ชวนมองทีเดียว ถ้ามันจะฟังอบอุ่นเป็นมิตรไม่แฝงเอาไว้ด้วยท่าทีของการวางอำนาจเหนือกว่าและความเย็นชาเช่นนี้” (บ้านร้อยดอกไม้ : 9)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ธัญธรทำหน้าที่เป็นผู้บริหารห้างสรรพสินค้า เธอเป็นผู้บริหารที่ดีมีความสามารถทำให้กิจการเจริญก้าวหน้า ธัญธรมีความเด็ดขาดในการทำงานมาก เมื่อเธอทราบว่าปาฏลีนำเสื้อผ้าที่ค้างสต็อกออกไปติดยี่ห้ออื่นแล้วไปขายในงานแสดงสินค้า ซึ่งทางห้างถือว่าเป็นการลดระดับสินค้าอย่างยิ่ง เธอจึงบอกเลิกสัญญาทันทีโดยไม่ฟังคำขอร้องของปาฏลี เพราะสิ่งที่ปาฏลีกระทำสร้างความเสียหายอย่างมากให้แก่ห้าง

ถึงแม้ว่าธัญธรจะมีคุณสมบัติที่ดีทั้งเรื่องรูปร่างหน้าตา หน้าที่การงาน และฐานะทางสังคม แต่กอบบุญตัวละครเอกชายก็ไม่เลือกเธอเป็นคู่ชีวิต เพราะเขาคิดว่าเธอถือตัวเกินไป ไม่เห็นความสำคัญของผู้อื่น ไม่มีความละเอียดอ่อน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ถึงแม้ธัญธรจะเสียใจแต่เพราะกมลาสน์ป้าของกอบบุญชดเชยให้เธอด้วยการให้เป็นกรรมการของบริษัทในเครือ ด้วยผลตอบแทนทางธุรกิจที่เหมาะสมธัญธรจึงไม่คิดแค้นกอบบุญ

จะเห็นว่าธัญธรเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ กล่าวคือ มีบุคลิกภาพดี ทำงานเก่งเป็นระดับผู้บริหาร แต่ข้อเสียของเธอคือ ถือตัว ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เห็น

ความสำคัญของผลประโยชน์ทางธุรกิจมากเกินไป จึงทำให้เธอไม่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อม กล่าวคือดีเพียงรูปลักษณ์และคุณสมบัติภายนอก แต่คุณสมบัติภายในคือจิตใจไม่ดี

ก่องเพชรในเรื่องวาวพลอย

ก่องเพชรเป็นพี่สาวของเก็จไพลิน เธอมีความแตกต่างกับน้องสาวคือเป็นผู้หญิงที่สวยมากดังที่ว่า

> ไม่ว่าจะปรากฏตัวขึ้นที่ไหน ก่องเพชรมักจะเป็นเป้าสายตาอยู่เสมอ ไม่ใช่เพราะเพียงบุคลิกรูปโฉมที่โดดเด่น หากเป็นเพราะเธอรู้จักจังหวะและวิธีการที่จะก้าวออกมาสู่สายตาผู้คนด้วย...ร่างโปร่งระหงกลมกลึงในชุดประโปรงจีบรอบตัวบานพลิ้วสีขาวครีม และเสื้อคอแหลมไหล่ล้ำ มีโบตลบพันรอบเอวบางสีเดียวกัน จึงค่อยย่างเยื้องออกมาพร้อม ๆ กับคนกลุ่มที่สองที่ไม่รีบร้อนจนเกินไป
>
> แทบทุกคนต้องหันไปมองเป็นตนเดียว และก่องเพชรก็หยุดนิดหนึ่งเหมือนตอบรับสายตาของทุกคน (วาวพลอย : 142)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่านอกจากก่องเพชรจะรูปร่างหน้าตาสวยงามแล้ว เธอยังรู้จังหวะด้วยว่าจะต้องทำตัวอย่างไรจึงจะเป็นจุดสนใจของคนอื่น แสดงให้เห็นว่าเธอชอบความโดดเด่นและชอบให้คนอื่นชื่นชมตนเอง

นอกจากนี้ก่องเพชรยังมีการศึกษาสูง และเธอยังทำงานในสำนักงานขององค์กรระหว่างประเทศอีกด้วย ความสามารถเหล่านี้ทำให้นันทาภูมิใจมาก ที่ตนเองสามารถเลี้ยงดูหลานสาวให้สมบูรณ์แบบมากกว่าเก็จไพลินที่พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงเอง

ก่องเพชรและเก็จไพลินเป็นพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่คนเดียวกัน แต่ถูกแยกกันเลี้ยง เนื่องจากนันทาหรือคุณยายเล็กเคยเลี้ยงดูแม่ของก่องเพชรและเก็จไพลินมาก่อน นันทาจึงมีบุญคุณต่อแม่ของพวกเธอมาก เมื่อนวลพรรณมีลูกสาวคนแรก นันทาจึงขอไปเลี้ยงและให้ชื่อเล่นใหม่ว่าคุณหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นที่หนึ่งเหนือใคร ก่องเพชรต้องไปอยู่กับนันทาเพียงลำพัง เธอจึงเติบโตมาในกฎระเบียบที่นันทาวางไว้ และบางครั้งก็ทำให้เธอรู้สึกแปลกแยกกับพี่น้อง ก่องเพชรต้องทำตัวให้สมบูรณ์แบบที่สุดเพื่อให้ตนเองเป็นที่รักของนันทา เนื่องจากนันทาจะรักเธอก็ต่อเมื่อเธอดีที่สุดเท่านั้น ก่องเพชรคิดว่าเธอจะใช้ความรักของนันทาทดแทนความรักของพ่อแม่ที่เธอคิดว่าเธอขาดไปเพราะไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ เนื่องจากการเลี้ยงดูที่เข้มงวดเพื่อให้เธอเป็นที่หนึ่งในทุกเรื่องแล้ว ก่องเพชรจึงยอมทำทุกอย่างที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของเธอดีที่สุด

ถึงแม้ว่าก่องเพชรจะเชื่อฟังนันทาอย่างยิ่ง แต่เธอก็แอบฝ่าฝืนคำสั่งแอบคบหากับธนิกซึ่งนันทาไม่ชอบ ดังที่ว่า

> ทุกเวลาทุกวินาทีที่ได้อยู่กับธนิกเป็นคล้ายช่วงเวลาและวินาทีที่หญิงสาวได้หลุดพ้นเป็นอิสระจากการควบคุม ได้เดินแตกแถวจากเส้นบรรทัดที่วางไว้...เป็นความสุข เป็นความสมใจกึ่งสาแก่ใจแบบแปลก ๆ ที่ยากอธิบาย (วาวพลอย :333)

จะเห็นว่าธนิกเป็นตัวแทนของความหลุดพ้นจากกฎระเบียบที่นันทาวางไว้ เมื่อก่องเพชรอยู่กับธนิกเธอรู้สึกเป็นอิสระและสมใจที่ได้ออกจากกรอบนั้น

นอกจากการคบหากันอย่างคนรักแล้ว ก่องเพชรยังมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับธนิกด้วย ก่องเพชรแอบไปหาธนิกทั้งที่ขณะนั้นเธอเป็นคู่หมั้นของปรีดิ์แล้ว แสดงให้เห็นว่าเธอไม่คำนึงถึงความถูกต้องทางศีลธรรม ซึ่งขัดกับภาพที่คนภายนอกมองเธอว่าเป็นกุลสตรีไทยที่สมบูรณ์แบบ แม้ว่าก่องเพชรจะแต่งงานกับปรีดิ์แล้ว เธอก็ยังแอบพบกับธนิกเสมอ จนกระทั่งปรีดิ์ถูกทำร้ายจนเสียชีวิต ผู้ต้องสงสัยคือธนิก ก่องเพชรก็ออกรับแทนเขาและยอมบอกความจริงว่าปรีดิ์เป็นพวกรักร่วมเพศ เขาแต่งงานกับเธอเพียงแค่ในนามเท่านั้น แม้ว่าจะพ้นข้อกล่าวหาทางกฎหมาย แต่ก่องเพชรและธนิกก็ยังไม่อาจสู้หน้าคนในสังคมได้ ทั้งสองจึงไปทำงานที่บริษัทของครอบครัวในประเทศจีน เมื่ออยู่ที่นั่นธนิกแสดงธาตุแท้ให้ก่องเพชรเห็นทำให้เธอเริ่มตาสว่างและเลิกรากับธนิกในที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าก่องเพชรเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติภายนอกดีพร้อม กล่าวคือ มีรูปร่างหน้าตาที่งดงาม การศึกษาดี หน้าที่การงานมั่นคง แต่ก่องเพชรก็ต้องประสบความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต เนื่องจากเธอได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวด ผู้ปกครองของเธอต้องการให้เธอประสบความสำเร็จทุกเรื่อง เธอจึงต้องฝืนทำสิ่งที่ตนเองไม่ปรารถนาเพื่อทำให้ผู้ปกครองพอใจ ก่องเพชรจึงมีนิสัยชอบพูดปด เมื่อทำความผิดก็จะใส่ร้ายผู้อื่น ก่องเพชรจึงไม่อาจเป็นผู้หญิงที่มีความสุขแม้จะมีทุกอย่างสมบูรณ์เพราะไม่สามารถทำตามที่ใจตนเองต้องการได้

จะเห็นว่าตัวละครรองในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากจะเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครรองเป็นเช่นนี้เนื่องจากปิยะพร ศักดิ์เกษมต้องการสร้างตัวละครรองให้มีลักษณะแตกต่างกับตัวละครสำคัญเพื่อให้ตัวละครสำคัญมีบทบาทโดดเด่นยิ่งขึ้น เช่น ในเรื่อง**ตะวันทอแสง** รสาตัวละครสำคัญเป็นคนเข้มแข็ง ขณะที่พิมพรรณตัวละครรองอ่อนแอ เมื่อต้องเผชิญปัญหาเดียวกันคือการถูกขืนใจ ทั้ง

สองจึงตัดสินใจไม่เหมือนกัน กล่าวคือรสากล้าปฏิเสธผู้ชายเพราะทราบว่าเขาเป็นคนไม่ดี ขณะที่พิมพรรณยอมแต่งงานทำให้ได้รับความทุกข์ใจจนต้องฆ่าตัวตาย เป็นต้น ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครรองส่วนใหญ่มักมีความประพฤติไม่ดีเพื่อเปรียบเทียบกับตัวละครหลักทำให้มีความโดดเด่นมากขึ้น ในขณะที่เรื่องใดที่ตัวละครหลักมีพฤติกรรมไม่ดีตัวละครรองที่มีพฤติกรรมดีกว่าก็จะได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่า การสร้างตัวละครคู่เทียบเช่นนี้ทำให้เห็นผลกระทบที่ตัวละครได้รับจากการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนขึ้น

3. **ตัวละครประกอบ**

ตัวละครประกอบเป็นตัวละครที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมจริง สร้างบรรยากาศ หรือมีส่วนเสริมให้เรื่องในช่วงเหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไปได้ ตัวละครประกอบในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีดังนี้

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ตะวันทอแสง** ได้แก่ ปรางค์ทิพย์ คุณหญิงรัชนี อาภรณ์

ปรางทิพย์ เป็นลูกสาวของรัฐมนตรีสุวิทย์และคุณหญิงรัชนี มีความประพฤติสุภาพเรียบร้อยเนื่องจากได้รับการอบรมจากทางบ้านเป็นอย่างดี เรียนเก่ง แต่ก็ถือตัวและเอาแต่ใจตัวเองเพราะถือว่าเป็นลูกสาวของรัฐมนตรี ปรางทิพย์ชอบภคพงษ์โดยไม่ทราบว่าเขาเป็นพี่ชายต่างมารดา เธอพยายามดื้อดึงที่จะคบกับเขา แม้ว่าจะถูกห้ามก็ตาม สุดท้ายเมื่อเธอทราบความจริงเธอก็ยอมรับได้อย่างมีเหตุผล

คุณหญิงรัชนี เป็นแม่ของภคพงษ์และปรางทิพย์ เดิมชื่อเพียงเดือน เป็นคนสวยมาก แต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย แต่ไม่มีความรับผิดชอบทิ้งลูกชายตั้งแต่ยังเป็นทารก รัชนีชอบความหรูหรา ฟุ้งเฟ้อ เกียรติยศชื่อเสียง ไม่สนใจใคร หลังทิ้งลูกไปจึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นรัชนีและแต่งงานกับชายที่ร่ำรวย มีหน้าที่การงานดี

อาภรณ์ เป็นป้าของรสา อาภรณ์เป็นสาวโสด ไม่มีอาชีพแต่มีหอพักให้เช่า เป็นคนจิตใจดี อดทนส่งเสียรสาเล่าเรียนสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ระบำดาว** ได้แก่ ลีลา นงราม ลักษณา

ลีลา เป็นน้องสาวของภาทิศคู่รักสาลิน เธอเติบโตในครอบครัวที่มีพร้อมทั้งฐานะและชาติตระกูลดี ลีลาหมั้นกับจามรชายซึ่งมีความเหมาะสมกัน แต่ลีลาก็ไม่มีความสุขเพราะเธอคิดว่าชีวิตไม่มีคุณค่า เมื่อเธอได้พบกับดร.นนท์ ซึ่งเป็นนักวิชาการที่น่านับถือ เธอศรัทธาเขาอย่างยิ่งจึงยอมเป็นภรรยาน้อยของเขาด้วยความเต็มใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นงราม เป็นแม่ของงามสรรพ มีฐานะร่ำรวย เป็นเจ้าของที่ดินและทำการเกษตร ใจดี มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ลักษณา เป็นแม่ของสาลิน มีอาชีพครูอยู่ที่จังหวัดเชียงราย ชอบตามใจสามีและลูก

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ได้แก่ ดวงตา นารี เสาวนีย์ คุณหญิงศิริ

ดวงตา เป็นแม่ของศรุตา มีอาชีพเป็นนางพยาบาล ดวงตาถูกคุณหญิงศิริขอมาเลี้ยงตั้งแต่ยังเด็ก เธอจึงตกอยู่ในฐานะที่ถูกกดขี่ข่มเหง ทำให้มีนิสัยเก็บกด ทะเยอทะยาน ถึงแม้ศกลูกชายคุณหญิงจะได้เธอเป็นภรรยา แต่ก็ไม่ได้ยกย่อง เมื่อเขาแต่งงานจดทะเบียนกับเสาวนีย์ เธอจึงอิจฉาริษยาเสาวนีย์อย่างยิ่ง และสอนให้ศรุตาเกลียดชังเสาวนีย์และลูกด้วย

นารี เป็นครูใหญ่โรงเรียนของศรุตา มีนิสัยใจดี มีเมตตา ชอบช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ดังเช่นช่วยเหลือและพยายามเตือนสติดวงตาให้เห็นแก่ลูกให้มาก

เสาวนีย์ เป็นภรรยาของศกพ่อของศรุตา เป็นผู้หญิงที่อยู่ในตระกูลที่ดี มีฐานะร่ำรวย มีมารยาทดี ไม่แสดงท่าทางรังเกียจศรุตาที่เป็นลูกติดของสามี แม้ว่าจะไม่ชอบศรุตาก็ตาม

คุณหญิงศิริ เป็นย่าของศรุตา มีนิสัยเย่อหยิ่ง ไว้ยศศักดิ์ ทะนงตน ไม่สนใจความรู้สึกของใคร เห็นแก่ตัว ยอมให้ลูกชายมีความสัมพันธ์กับดวงตาเด็กในบ้านเพราะต้องการให้ดวงตารับใช้ตลอดไป แต่ก็จัดการให้ลูกชายไปแต่งงานกับผู้หญิงที่เหมาะสมกว่า โดยไม่คิดถึงจิตใจของดวงตาและศรุตาผู้เป็นหลานสาว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ได้แก่ วีรา ศิรา อนงค์ มณี

วีรา เป็นหญิงสาวที่หลงรักพัทธ์ตัวเอกชาย วีราอยู่ในครอบครัวที่มีชาติตระกูล มีฐานะร่ำรวย พ่อแม่ตามใจ เธอจึงมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง และมีความสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน

ศิรา เป็นแม่ของศิขริน อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะดี มีชาติตระกูลดี ทำงานเก่ง มีนิสัยเย่อหยิ่ง ไว้ยศศักดิ์ รังเกียจคนจนจึงไม่ยอมให้ศิขรินแต่งงานกับผู้หญิงที่ฐานะต่ำกว่า

อนงค์ เป็นแม่ของอรพิม อยู่ในครอบครัวนักการทูต มีฐานะและชาติตระกูลดี มีนิสัยถือตัว เจ้ายศเจ้าอย่าง ไม่ยอมให้อรพิมคบกับพัทธ์เมื่อเขาล้มละลาย

มณี เป็นแม่ของพัทธ์ มีนิสัยใจดี เรียบง่าย จริงใจ และเข้มแข็งแม้สามีจะฆ่าตัวตายเพราะล้มละลาย แต่ก็อดทนเลี้ยงลูกมาด้วยตัวคนเดียว

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** ได้แก่ พลอยสี กัตติกา

พลอยสี เป็นแม่ของเพชรช่วง เป็นคนสวย ความรู้ดีเพราะเป็นแพทย์หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ทำงานเป็นจักษุแพทย์ มีจิตใจลำเอียงรักลูกมากกว่าหลาน เป็นคนยอมคนโดยเฉพาะสามีและลูกสาว

กัตติกา เป็นเพื่อนของดวงลดา จบการศึกษาจากคณะอักษรศาสตร์ ทำงานเป็นเลขานุการในบริษัทของชาวต่างชาติ มีนิสัยร่าเริง โผงผาง รักเพื่อน

ตัวละครประกอบในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** ได้แก่ อารยา นารีรัตน์ อาซ้อ

อารยา เป็นแม่บุญธรรมของอารตี ทำงานเป็นนางพยาบาล มีนิสัยอ่อนโยน ใจดี มีเหตุผล ช่วยเลี้ยงดูอารตีเสมือนเป็นลูกสาวของตนเอง

นารีรัตน์ เป็นแม่ของอารตี เป็นหญิงชาวจีนที่เติบโตในประเทศไทย ทำงานเก่ง ขยันขันแข็ง อดทน เป็นเจ้าของบริษัทนำเข้ารถยนต์ มีนิสัยตรงไปตรงมา ใจกว้าง ฉลาดหลักแหลม

อาซ้อ เป็นพี่สะใภ้ของสรรค์คนรักของอารตี อยู่ในประเทศจีน มีนิสัยโอบอ้อมอารี ช่วยดูแลอารตีอย่างดีขณะที่เธออยู่เมืองจีน ยึดมั่นประเพณีดั้งเดิมของจีนไม่ยอมให้ผู้ชายช่วยทำงานบ้าน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวละครประกอบในเรื่อง**เรือนศิรา** ได้แก่ ศิถี ทิชา

ศิถี เป็นภรรยาคนที่สองของพัทธ์ มีความรู้ ทำงานเก่ง เป็นผู้ช่วยคนสำคัญของพัทธ์ที่เขาไว้วางใจมาก มีจิตใจดี รักพิมลพัทธ์ลูกสาวพัทธ์เหมือนลูกของตนเอง แต่บางครั้งก็อิจฉาริษยาพิมลพัทธ์และอรพิมอดีตภรรยาของพัทธ์ที่เขายกย่องมากกว่าเธอ

ทิชา เป็นหลานสาวของเจนจารี รูปร่างหน้าตาพอใช้ ไม่ชอบการเรียน ปากคอร้ายกาจ กิริยามารยาทไม่ดี ทะเยอทะยานต้องการเป็นภรรยาของอรินลูกสาวเจนจารี

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ทางสายธาร** ได้แก่ กมลาสน์ วิมล วามวาริช

กมลาสน์ เป็นพี่สาวของวิรงรองและลอออองค์ เป็นหญิงสาวโสด มีฐานะร่ำรวย มีความรู้ไม่มากแต่ทำงานเก่ง สามารถบริหารกิจการของครอบครัวจนประสบความสำเร็จ มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของครอบครัว ทุกคนในตระกูลจะเกรงใจเพราะเป็นพี่สาวคนโตที่รับภาระทำงานทั้งหมด จนกระทั่งน้องชายสำเร็จการศึกษาจึงมอบกิจการให้น้องดูแลแทน เธอเป็นคนจริงจังมั่นคง เด็ดขาดแต่ก็ใจดี มีเมตตา

วิมล เป็นแม่ของวิรงรอง เดิมเป็นคนรับใช้ในบ้าน ต่อมาได้เป็นภรรยาน้อยของท่านเจ้าสัว มีนิสัยเจียมตัว พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ถึงจะอยู่ในฐานะภรรยาของเจ้าของบ้านก็ไม่ได้เรียกร้องสิ่งใด และยังสอนให้วิรงรองเจียมตัวด้วย

วามวาริช เป็นลูกสาวของลอออองค์ กำลังอยู่ชั้นอนุบาล มีนิสัยเก็บตัว ไม่ชอบอยู่ท่ามกลางคนหมู่มากหรืออยู่กับคนแปลกหน้า ช่างพูดเฉพาะกับคนที่สนิทด้วย

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ได้แก่ วิลาวัลย์ กลิกา รจนา

วิลาวัลย์ เป็นภรรยาของเกรียง เธอเป็นหญิงสาวที่อยู่ในครอบครัวนักการทูต สำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ มีฐานะร่ำรวย หน้าตาดี มีการศึกษา กริยามารยาทดี เฉลียวฉลาด

กลิกา เป็นลูกสาวคนเดียวของเกรียง อายุ 15 ปี รักการเรียน กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนคอนแวนต์แห่งหนึ่ง กลิกาเป็นเด็กร่าเริง แจ่มใส ดื้อรั้นไม่ยอมคน แม้แต่พ่อแม่เธอก็มักจะโต้เถียงเสมอหากเห็นว่าไม่ถูกต้อง และหุนหันพลันแล่นดังเช่นเหตุการณ์ที่เธอหนีออกจากบ้านเมื่อทะเลาะกับพ่อ

รจนา เป็นแม่ของปารีณา เป็นแม่บ้าน มีนิสัยใจดี ชอบตามใจผู้อื่น มีความสุขที่ได้ดูแลลูกและสามี หลังจากสามีเสียชีวิต เธอปล่อยให้ลูกเป็นหัวหน้าครอบครัวตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ แทน ส่วนเธอคอยดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของลูกเท่านั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ในบ่วงมนตรา** ได้แก่ วารี วิชชวิญญ์

วารี เป็นแม่เลี้ยงของนภนต์ อายุมากแล้ว แต่ยังแข็งแรง ทำงานเก่งสามารถบริหารธุรกิจหลายอย่างได้เป็นอย่างดี มีนิสัยเข้มงวด เจ้าคิดเจ้าแค้น อาฆาตพยาบาท เหี้ยมโหด สามารถสั่งฆ่าสามีและภรรยาน้อยได้ นอกจากนั้นยังวางแผนฆ่าลูกเลี้ยงของตัวเองด้วย

วิชชวิญญ์ เป็นหลานสาวของนภนต์ กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา เรียนไม่ค่อยเก่ง มีนิสัยเอาแต่ใจตัวเองเพราะยายให้ท้าย ดื้อรั้น มักจะขัดแย้งกับนภนต์เพราะคิดว่าเขาไม่รักเธอ แต่ที่จริงแล้วก็รักนภนต์มาก

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ได้แก่ สิบพร ดาว แววรรณ

สิบพร เป็นพยาบาลลูกน้องหมอมันตา คอยช่วยเหลือนภนภางค์เมื่อเธอไปรักษาตัว เป็นคนเก็บตัว ไม่สุงสิงกับใคร เคยถูกข่มขืนมาก่อนจึงทำงานพิเศษเป็นอาสาสมัครให้มูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ดาว เป็นสาวโรงงานที่ถูกข่มขืน แล้วมาขอความช่วยเหลือจากหมอมันตาให้ตรวจร่างกาย ดาวเป็นคนสวย เป็นคนเข้มแข็งจึงกล้ามาแจ้งความ แต่ก็มีจิตใจดีจึงไม่ต้องการให้ครอบครัวของผู้ชายที่ข่มขืนเธอเดือดร้อน อีกทั้งการดำเนินคดีที่ล่าช้าและถูกกดดันจากสังคม ในที่สุดดาวจึงยอมรับค่าเสียหายและยอมความเพื่อให้คดีสิ้นสุด

แววรรณ เป็นย่าเลี้ยงของนภนภางค์ เคยทำงานเป็นนางพยาบาลมาก่อน มีนิสัยใจดี โอบอ้อมอารี ไม่ถือตัว รักนภนภางค์เสมือนหลานแท้ ๆ

ตัวละครประกอบในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** ได้แก่ ฮวา บุษกร

ฮวา เป็นแม่พี่สะใภ้ของปาฏลี อพยพมาจากประเทศจีน มีพรสวรรค์ทางด้านศิลปะ เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงเคยได้รับรางวัลมากมาย เป็นคนใจดี มีน้ำใจ เลี้ยงดูปาฏลีมาตั้งแต่ยังเด็ก

บุษกร เป็นญาติของฮวา รูปร่างหน้าตาไม่สวยนัก มีหน้าที่ดูแลบัญชีที่โรงงานของปาฏลี เป็นคนใจดี อ่อนแอ แอบชอบผู้ชายที่มีครอบครัวแล้วจนยอมโกงบริษัทเพื่อช่วยเหลือชายที่รัก แต่ในที่สุดก็กลับตัวได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวละครประกอบในเรื่อง**วาวพลอย** ได้แก่ ปานรวี นันทา รัมภา

ปานรวี เป็นแม่ของปรีดิ์และปัณณ์ มีนิสัยเข้มงวด ถือตัว เอาแต่ใจตนเอง ชอบบังคับคนอื่น โดยเฉพาะลูกชายตนเอง

นันทา เป็นยายของก่องเพชรและเก็จไพลิน มีนิสัยเหมือนปานรวี ชอบบังคับก่องเพชรผู้เป็นหลานสาวให้ทำตามที่ต้องการ ชอบข่มคนที่ด้อยกว่าทำให้มีศัตรู

รัมภา เป็นเพื่อนของนันทา มีนิสัยชอบดูถูกคน ดูถูกเก็จไพลินว่ามีการศึกษาต่ำทั้งที่เธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เจ้าคิดเจ้าแค้น

จะเห็นว่าตัวละครประกอบจะเป็นตัวละครลักษณะเดียว ไม่มีพัฒนาการ เนื่องจากผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครกลุ่มนี้ส่วนมากจะไม่บรรยายอย่างตรงไปตรงมา แต่จะสอดแทรกอยู่ในการเล่าเหตุการณ์ โดยผู้อ่านจะรู้จักตัวละครผ่านทางพฤติกรรมที่แสดงออก การกระทำ คำพูด ทำให้สามารถสรุปลักษณะนิสัยของตัวละครได้แม้ผู้เขียนจะไม่บรรยายโดยตรง

เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงซึ่งเป็นตัวละครหลักในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้ว จะพบลักษณะร่วมในด้านรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ พบว่าตัวละครหญิงสาวส่วนมากเป็นตัว

ละครที่มีรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพดีซึ่งเป็นลักษณะภายนอกที่เป็นสิ่งแรกที่ต้องตาต้องใจผู้พบเห็น การสร้างตัวละครให้มีรูปร่างหน้าตาเช่นนี้จะมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เช่น ตัวละครที่สวยมากจะใช้ความสวยของตนเองเป็นเครื่องมือให้ตนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น ศรุตาใช้ความสวยหลอกล่อให้พัชระคู่หมั้นน้องสาวหลงรักเธอ หรือลอออองค์ที่ใช้ความสวยทำให้เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ตัวละครที่มีรูปร่างและบุคลิกดียังสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้อีกด้วย แต่ตัวละครที่หน้าตาและบุคลิกภาพไม่โดดเด่นก็สามารถสร้างความประทับใจได้เช่นกันด้วยพฤติกรรมที่เป็นคนดี มีคุณธรรม ในนวนิยายบางเรื่องตัวละครที่รูปลักษณ์ภายนอกไม่โดดเด่นแต่มีคุณธรรม กลับได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าตัวละครที่รูปร่างหน้าตางดงามแต่คิดร้ายต่อผู้อื่น

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมและความคิดที่สะท้อนลักษณะนิสัยตัวละครหญิงแล้ว จะเห็นว่าตัวละครหญิงของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ได้แก่ มีทั้งตัวละครที่มั่นใจในตัวเอง เข้มแข็งยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ทันสมัย ทะเยอทะยาน และตัวละครที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง อ่อนแอ ตัวละครหลายตัวเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการ เช่น นภนภางค์ ดวงลดา พิมลพัทธ์ วิรงรอง ปารีณา เป็นต้น ตัวละครกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่มีพฤติกรรมหรือความคิดที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน พวกเธอได้ค้นพบว่าแท้จริงตนเองต้องการสิ่งใดและทำตามที่ใจปรารถนาโดยไม่ขัดหลักศีลธรรม ในขณะที่ตัวละครบางตัวที่อ่อนแอ ไม่ทันโลก ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เช่น พิมพรรณ ศรวณีย์ จะไม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้จึงต้องพบจุดจบที่ไม่ดี ตัวละครหญิงส่วนมากมีทั้งลักษณะที่ดีและไม่ดีปะปนกัน คือ ตัวละครบางตัวมีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่เพียบพร้อมแต่ไม่มีคุณธรรม ตัวละครบางตัวไม่สวยไม่เก่งแต่เป็นคนดี ตัวละครบางตัวมีพฤติกรรมไม่ดีและตัดสินใจผิดพลาด แต่ก็เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เป็นต้น นับว่า ปิยะพร ศักดิ์เกษมสามารถสร้างตัวละครหลักได้อย่างซับซ้อนเสมือนบุคคลในชีวิตจริง อีกทั้งสมเหตุสมผลและมีความสมจริง จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าตัวละครหญิงเหล่านี้เป็นภาพแทนของผู้หญิงที่พบเห็นได้ในสังคมทั่วไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3
สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

ครอบครัว ความหมายในแง่ของสถาบันหมายถึง การอยู่ร่วมกันของชายหญิงในรูปของสามีภรรยา มีหน้าที่ให้กำเนิดบุตรและเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อกันและกัน ในรูปของการปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทอันเป็นหน้าที่ของสมาชิก (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2537 : 3) สถานภาพและบทบาทในครอบครัว มีทั้งสถานภาพที่ได้รับมาโดยกำเนิด ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว และสถานภาพที่ได้รับภายหลัง ได้แก่ สถานภาพของแม่ สถานภาพของภรรยา และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น ในบทนี้จะกล่าวถึงสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม และทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในครอบครัว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

การศึกษาสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมในวิทยานิพนธ์นี้ จะศึกษาตัวละครหญิงทุกกลุ่มทั้งตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ เพราะตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีสถานภาพและบทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ตัวละครตัวหนึ่งอาจมีหลายสถานภาพ เช่น เป็นแม่และภรรยาในคนเดียวกัน ตัวละครบางตัวแม้จะมีสถานภาพเดียวกัน แต่แสดงบทบาทที่มีรายละเอียดแตกต่างกัน การศึกษาจากตัวละครทุกกลุ่มจะทำให้มองเห็นภาพรวมของแต่ละสถานภาพได้ชัดเจนขึ้น โดยจะเลือกศึกษาตัวละครบางตัวที่แสดงบทบาทของสถานภาพนั้นอย่างโดดเด่น ตามลำดับความสำคัญของตัวละคร ดังนี้

1. สถานภาพของลูกสาว
2. สถานภาพของภรรยา
3. สถานภาพของแม่
4. สถานภาพของญาติผู้ใหญ่

1. สถานภาพของลูกสาว

สถานภาพของลูกสาวเป็นสถานภาพที่ได้รับมาแต่กำเนิดเป็นสถานภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานภาพของพ่อแม่อย่างยิ่ง สุพัตรา สุภาพ (2536 : 62 – 63) ได้กล่าวว่าการเป็นลูกที่ดีจะต้องมีความรัก เคารพ และมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ช่วยทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมั่นคง ไม่ดื้อดึงหรือพูดเท็จ รักเรียน ถ้ายังเรียนอยู่ หรือทำการงานดี และรักดี ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย สร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัว เห็นความสำคัญของพ่อแม่ และช่วยงานในบ้านตามความสามารถ นอกจากนี้ถ้าเป็นลูกสาวก็ควรมีกิริยามารยาทเรียบร้อยและรักนวลสงวนตัวอีกด้วย

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครหญิงที่เป็นลูกสาวถือเป็นตัวละครหลักของเรื่อง เนื่องจากตัวละครหลักมักจะอยู่ในวัยหนุ่มสาว และยังไม่มีครอบครัว จากการศึกษาปรากฏว่าตัวละครกลุ่มนี้มีความเกี่ยวข้องกับสถานะความเป็นพ่อแม่ บทบาทของตัวละครกลุ่มนี้จึงสัมพันธ์กับพ่อแม่ ได้แก่ บทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.1. บทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่

บทบาทของลูกในการเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ถือเป็นบทบาทสำคัญลำดับแรก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ที่มีความรักและความหวังดีแก่ลูกอย่างแท้จริง ดังนั้นลูกจึงควรให้ความเคารพ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนด้วยความเต็มใจ ไม่โต้เถียงอย่างขาดเหตุผล ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นลูกสาวมีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ดังนี้

ในนวนิยายเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**ดวงลดาเป็นลูกที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ที่เธอเข้าใจว่าเป็นพ่อแม่อย่างเคร่งครัด พ่อแม่ของเธอได้วางแนวทางระเบียบชีวิตที่เข้มงวดและเต็มไปด้วยระเบียบวินัยให้กับเธอเกือบทุกเรื่อง ตั้งแต่เรื่องการศึกษาไปจนถึงความประพฤติด้านอื่น ๆ ดวงลดาตั้งใจที่จะทำให้พ่อแม่พอใจดังที่ว่า

> ...สำหรับท่านทั้งสอง...แม้ว่าเธอจะเป็นลูก แต่เธอก็ 'ต้อง' เป็นลูกที่เฉลียวฉลาด ว่าง่าย ใฝ่สูง และประสบความสำเร็จเท่านั้น...เธอจึงไม่อาจปล่อยวางและสนุกสนานไปกับสิ่งใด ๆ ในชีวิตได้ จนกว่าจะบุกป่าฝ่าดงไขว่คว้าหาความสำเร็จให้พบตามที่ท่านกำหนดและเรียกร้องต้องการ
>
> บางครั้งเธอถึงกับเคยรู้สึกว่าท่านจะไม่รัก หากเธอไม่ดีดังที่ท่านตั้งเป้าหมายไว้ !...
>
> (ดอกไม้ในป่าหนาว : 299)

จะเห็นว่าดวงลดาเป็นลูกสาวที่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่อย่างยิ่ง เนื่องจากพ่อแม่ของเธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทั้งคู่ จึงให้ความสำคัญกับการศึกษามาก ดวงลดากลายเป็นคนที่สนใจแต่เพียงการเรียนอย่างเดียวไม่สนใจกิจกรรมอย่างอื่นในชีวิต เพราะเธอเกรงว่าหากเธอทำกิจกรรมอื่นอาจทำให้การเรียนของเธอตกต่ำ ซึ่งจะทำให้พ่อแม่ของเธอผิดหวัง ดวงลดาจึงต้องขยันตั้งใจเรียนให้ดีที่สุดและวางตัวอยู่ในกฎระเบียบ ทุกอย่างตามที่พ่อแม่ปรารถนาเพื่อจะได้รับความรักและการยอมรับจากพ่อแม่

ต่อมาดวงลดาได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการปรารถนาสิ่งที่ดีที่สุดมาเป็นการมองโลกในแง่ใหม่ที่เรียบง่าย ยืดหยุ่นขึ้นซึ่งขัดกับแนวทางการดำเนินชีวิตที่พ่อแม่วางไว้ เธอพบว่าชีวิตในแบบที่ผ่านมานั้นไม่เหมาะกับเธอ แต่เธอก็ไม่คิดโทษพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเธอมาเช่นนั้นดังที่ว่า

> "พ่อผิดใช่ไหม ที่เลี้ยงด้าอย่างที่เลี้ยงมาตลอด...ทำให้ชีวิตของด้าแห้งแล้ง เคร่งเครียด"
>
> "คุณพ่อขา...อย่าพูดอย่างนั้น" ดวงลดาร้องเสียงแหลมละล่ำละลัก ปราดเข้ากอดรัดเขาไว้อีกครั้ง
>
> ...
>
> "ถ้าคุณพ่อไม่เลี้ยงด้ามาแบบนั้น...ด้าก็คงไม่ได้เติบโตขึ้นมา...เพื่อเป็นดวงลดาคนนี้..." เงียบไปครู่หนึ่ง เธอจึงเสริมขึ้นมาอย่างอ่อนโยน
>
> "มันไม่ใช่ความผิดหรือความถูก...คุณพ่อคะ เพียงแต่ด้ามีความสุขและอบอุ่นที่นี่ โปรดให้โอกาสลูกเลือกที่จะมีความสุขเถอะนะคะ...สำหรับคุณพ่อคุณแม่ ความรักความบูชาของด้าไม่มีวันเปลี่ยนแปลง" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 582)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าดวงลดาเป็นลูกสาวที่มีความเคารพนับถือบุพการีสูง เธอไม่โทษที่พ่อแม่เลี้ยงดูเธออย่างเข้มงวดจนทำให้เธอมีชีวิตเคร่งเครียด กดดัน แต่เธอกลับพูดให้พ่อสบายใจว่าเธอเติบโตมาในแบบทุกวันนี้ได้ก็เพราะการเลี้ยงดูของพ่อ พร้อมทั้งขอโอกาสจากพ่อด้วยคำพูดที่อ่อนหวานมีสัมมาคารวะ แสดงให้เห็นว่าดวงลดาทำตัวเหมาะสมไม่ก้าวร้าวกับพ่อแม่แม้ว่าท่านจะผิดก็ตาม เพราะในสังคมไทยถึงพ่อแม่จะผิดลูกก็ไม่มีสิทธิด่าว่าเพราะท่านเป็นผู้มีพระคุณ

อรพิมในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** เป็นลูกสาวที่แสดงออกถึงการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ด้วยการทำตามที่พ่อแม่ต้องการ อรพิมไม่เคยออกนอกลู่นอกทางหรือขัดใจพ่อแม่เลย ดังถ้อยคำของอนงค์ที่กล่าวกับเธอว่า

> "ต่อไปนี้พิมของแม่จะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว มีครอบครัวเป็นของตัวเอง ตลอดเวลาที่ผ่านมาพิมไม่เคยทำให้พ่อและแม่ผิดหวัง...รักษาคุณสมบัติที่ดีเลิศเหล่านี้ของพิมไว้นะลูก มันจะทำ

> ให้คุณรินและคุณป้ารักพิมมากยิ่งขึ้นกว่าที่รักอยู่แล้ว" อรพิมผงกศีรษะ รับคำอย่างเรียบร้อยเช่นเคย (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 223)

ข้อความที่ว่า "อรพิมผงกศีรษะ รับคำอย่างเรียบร้อยเช่นเคย" แสดงให้เห็นว่าอรพิมเป็นลูกสาวที่ไม่เคยจะออกนอกกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ของเธอตั้งไว้ เธอเป็นลูกสาวที่ดีและสร้างความภูมิใจให้กับพ่อแม่ แม่ของเธอมั่นใจว่าคุณสมบัติที่ดีเหล่านี้จะทำให้แม่สามีและสามีรักเธอ นอกจากนี้อรพิมยังทำตัวเป็นลูกที่ดีด้วยการยอมแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้ ดังที่เธอเล่าให้พัทธ์ฟังว่า

> ฉันตัดสินใจเพราะรู้ดีถึงความเหมาะสม และรู้ดีว่าทุก ๆ คนต้องการให้เป็นเช่นนี้ ... นี่คือชีวิตของฉัน พัทธ์ก็รู้อยู่แล้ว ... ในเมื่อฉันจะต้องแต่งงานในวันหนึ่ง ก็แต่งมันเสียในตอนที่ทุก ๆ คนเห็นพ้องต้องกันและจะมีความสุขความยินดีกันอย่างที่สุด เมื่อฉันตกลงปลงใจไม่ดีหรือ? (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 217)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วอรพิมไม่ได้รักศิขริน เธอเพียงแต่แต่งงานกับเขาเพราะความเหมาะสม และตามใจพ่อแม่เท่านั้น การที่เธอยอมแต่งงานครั้งนี้ทำให้แม่ของเธอดีใจมากที่ลูกสาวได้แต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสม จนกระทั่งศิขรินพบคนรักเก่าและอรพิมทราบว่าทั้งสองยังรักกันอยู่ เธอจึงเลือกที่จะหย่ากับเขา เป็นครั้งแรกที่อรพิมทำให้แม่ของเธอรู้สึกเสียใจ ดังที่ว่า

> "ท่านยังคงรู้สึกผิดน่ะค่ะ ท่านโทษตัวเองที่เลือกคนผิดให้คุณ"คู่สนทนาตอบเบา ๆ
> "จริงหรือ ป้าใจ" คราวนี้ดวงตาที่จ้องมองตรงมามีความแปลกใจปรากฏชัด
> "ท่านคิดอย่างนั้นจริง ๆ หรือ ถ้าอย่างนั้นฉันก็คงต้องหาโอกาสโทรไปคุยกับท่านเสียหน่อยแล้ว ไม่ใช่ความผิดของท่านสักนิด คุณรินเป็นคนที่...ใคร ๆ ก็ควรจะเลือก..."
> (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 383 – 384)

จะเห็นว่าแม้อรพิมจะแต่งงานกับศิขรินเพราะการชี้นำจากแม่ของเธอ อาจกล่าวได้ว่าเหตุที่อรพิมต้องประสบกับความล้มเหลวในชีวิตคู่ส่วนหนึ่งก็มาจากแม่ของเธอด้วย แต่ด้วยความเป็นลูกที่ดีและมีความเคารพบุพการี เธอจึงไม่เคยคิดจะต่อว่าหรือโทษแม่แต่อย่างใด รวมทั้งคิดแก้ไขความทุกข์ใจของแม่ด้วยการโทรศัพท์ไปพูดคุยเพื่อให้แม่สบายใจอีกด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อารตีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** เป็นคนดื้อรั้น ไม่ยอมใครแต่ก็ยอมรับฟังคำสั่งสอนของอารยาแม่บุญธรรมแต่โดยดี ดังเหตุการณ์ที่เธอกระแทกส้นเท้าและปิดประตูเสียงดังใส่นารีรัตน์แม่แท้ ๆของเธออย่างจงใจ เธอทราบว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง ดังที่ว่า

> "ตี้พูดจากับแม่ของตี้ไม่น่าฟังเลย ถึงอย่างไรแม่ก็ยังเป็นแม่อยู่วันยังค่ำ...จะโมโหสักแค่ไหน พูดแบบนั้น แสดงกิริยาแบบนั้น มันไม่น่ารักน่าดูเลยจริงไหม และแม่ยาก็ไม่เคยสอนไม่เคยยอมให้ตี้ทำแบบนี้...ที่พูดมานี่ ตี้ยอมรับหรือเปล่า"
>
> "ค่ะ อีกฝ่ายรับคำอย่างยอมจำนน หลบตาลงต่ำ นึกละอายอยู่เหมือนกันกับความฉุนเฉียวเกรี้ยวกราดซึ่งแสดงออกไปอย่างไม่คิดระงับยับยั้ง...การกระแทกเท้าขึ้นชั้นบนแล้วเหวี่ยงประตูตามหลังดังโครมนั่น (กิ่งไผ่ใบรัก : 46)

จะเห็นว่าอารตีทราบดีว่ากริยาที่เธอทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะทำกับแม่ซึ่งถือเป็นบุพการีที่ต้องให้ความเคารพ เมื่ออารยาชี้แจงเหตุผลให้เธอฟังเธอก็รับฟังโดยดี และไปขอโทษนารีรัตน์ในวันต่อมา และยังยอมไปเมืองจีนกับนารีรัตน์เพื่อชดเชยความผิดที่แสดงกิริยาไม่เหมาะสมด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พิมลพัทธ์จาก**เรื่องเรือนศิรา**มีบทบาทเป็นลูกสาวของพัทธ์ เธอมิได้เป็นลูกสาวที่แท้จริงของพัทธ์ แต่พัทธ์ก็เลี้ยงดูเธอเสมือนลูกที่แท้จริง พิมลพัทธ์เป็นลูกสาวที่มีความมั่นใจในตัวเองสูงเพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างตามใจ ในความคิดของคนอื่น คิดว่าพัทธ์เลี้ยงดูพิมลพัทธ์อย่างตามใจต้องการจะได้อะไรก็ต้องได้ ทำให้พิมลเป็นหญิงสาวที่เอาแต่ใจตัวเอง แต่ที่จริงแล้วพิมลพัทธ์เชื่อฟังคำสั่งสอนของพัทธ์เสมอ ดังตอนที่พัทธ์สั่งสอนเธอเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า

> "ปีนี้ก็เที่ยวผับเที่ยวบาร์ ซื้อเหล้าซื้อเบียร์ดื่มเองได้ ไม่ผิดกฎหมายแล้วละซิ" การพูดเล่นผ่อนคลายของพัทธ์ทำให้คำสอนกึ่งสั่งถัดมาของเขาฟังดูไม่เคร่งเครียดบีบบังคับจนเกินไป
>
> "แต่นี่แน่ะ ลูกสาวจ๋า เที่ยวก็เที่ยวได้แต่อย่าไปติดรสชาติของมันเข้า ดื่มก็ดื่มได้แต่ต้องดื่มอย่างมีสติ...ศีลน่ะ กำหนดข้อห้ามเอาไว้ชัดเจนนะจ๊ะ...ดื่มน้ำเมาอาจดูเหมือนบาปเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จริง แต่มันก็เป็นต้นทางให้เราใช้ชีวิตประมาท ละเลย จนอาจผิดศีลข้ออื่น ๆ ได้ง่าย ๆ เหมือนกัน"
>
> "เจ้าค่ะ เจ้าค่ะ ทราบแล้ว" เป็นคำตอบกลั้วหัวเราะขบขัน (เรือนศิรา : 108)

เหตุการณ์ตอนนี้คือตอนที่พิมลพัทธ์ไปฉลองวันเกิดกับอรินคู่รักของเธอ แม้พัทธ์จะไม่ต้องการให้พิมลพัทธ์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เขาก็มีวิธีห้ามที่ไม่เคร่งครัดมากนัก ในขณะที่พิมลพัทธ์ก็เชื่อฟังคำสั่งสอนของพัทธ์เช่นกัน แม้พิมลพัทธ์จะเป็นลูกสาวที่ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ทุกอย่าง เธออาจจะลองทำในสิ่งที่ผิดบ้างแต่เธอก็ยังยับยั้งชั่งใจตนเองให้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่พ่อตั้งไว้ได้

นอกจากเรื่องการดื่มเครื่องดื่มมึนเมาที่พิมลพัทธ์จะดื่มเล็กน้อย ตามสมัยนิยม แต่เรื่องอื่นที่เธอเห็นว่าไม่เหมาะสม เช่น การมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามก่อนวัยอันควร เธอก็ไม่นำวัฒนธรรมตะวันตกนี้มาใช้ ดังที่ว่า

> 'ลูกสาว' ของเขาประณีต พิถีพิถัน กับการเลือกคบผู้คนไม่น้อยเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนต่างเพศ...แม้จะเคยพยศและดื้อรั้นมามากเมื่อวัยแรกรุ่น เมื่อวาระแรกที่ได้รู้กำเนิดของตนเอง และแม้โดยอุปนิสัยแล้วจะเป็นคนเปิดเผยใจกล้า หากความพิถีพิถันและประณีตนั้นก็ทำให้เธอสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสะอาดและมีเกียรติในดินแดนที่สังคมเปิดกว้างทางเพศ
>
> พัทธ์วางใจและไม่เคยคิดห่วงความประพฤติด้านนี้ของเธอเลย (เรือนศิรา : 108)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่านอกจากพิมลพัทธ์จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดแล้ว แม้ว่าเธอจะอยู่ในประเทศตะวันตกที่เปิดกว้างเรื่องเสรีภาพทางเพศ เธอยังรักนวลสงวนตัวตามแบบอย่างของผู้หญิงที่ดี เธอจึงเป็นลูกสาวที่พัทธ์ไม่ต้องกังวล เพราะแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกัน แต่พิมลพัทธ์ก็ทำตัวสมกับที่เป็นลูกสาวที่ดีโดยไม่ต้องให้พ่อบังคับอย่างเข้มงวด

จะเห็นว่าตัวละครลูกสาวที่เชื่อฟังและอยู่ในโอวาทของพ่อแม่นั้นมีหลายตัวดังที่กล่าวมาแล้ว ตัวละครเหล่านี้เป็นลูกที่ดีและทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ แม้พวกเธอจะเห็นว่าพฤติกรรมบางอย่างที่พ่อแม่กระทำไม่เหมาะสม พวกเธอก็ยอมรับได้และไม่คิดกล่าวโทษพ่อแม่ ขณะที่มีตัวละครหญิงอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นลูกที่ทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจเสมอเพราะไม่เชื่อฟัง ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ ถือเป็นบทบาทที่ขัดแย้งกับความเป็นลูกที่ดี ดังนี้

ตัวละครที่เป็นลูกสาวที่ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่นับตั้งแต่เล็กจนโต คือ วีราในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** เหตุที่วีราได้รับการตามใจจากพ่อแม่มาก เนื่องจากวีราเกิดมาในครอบครัวที่ร่ำรวยและเกิดมาในช่วงที่พ่อแม่อายุมากมีความพร้อมทุกประการ พ่อแม่จึงตามใจเธอทุกอย่าง ทำให้เธอไม่มีความยับยั้งชั่งใจเพราะเคยได้ทุกอย่างที่ต้องการ ดังนี้

> เมื่ออายุสิบห้าปี วีราก็เลิกเรียนกลางคันเพราะติดใจเอานักดนตรีรูปงามของวงดนตรีวงหนึ่งถึงกับหอบข้าวของไปอยู่ด้วย ... พ่อผู้มีทั้งเงินและอำนาจล้นฟ้าของเธอจะทำอย่างไรได้

นอกจากยอมรับและช่วยเหลือผลักดันเด็กหนุ่มกลุ่มนั้นให้โด่งดังขึ้นประสบความสำเร็จในวงการ

ทว่า อีกหนึ่งปีถัดมาวีราก็เบื่อหน่ายเลิกราเอาง่าย ๆ ท่ามกลางความโล่งใจของทุกคน เธอเดินทางไปเรียนต่อที่สหรัฐพร้อม ๆ กับชื่อเสียงของอดีต 'คู่รัก' และวงดนตรีของเขาก็ค่อย ๆ จางหายไป (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 72)

จะเห็นว่าเมื่อวีราไม่ต้องการศึกษาต่อทั้งที่เธออายุได้เพียง 15 ปีซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควร แต่พ่อแม่ของเธอก็ยินยอม เพราะไม่เคยขัดใจลูกสาว เมื่อได้รับการตามใจทุกครั้ง ทำให้วีรามีนิสัยเป็นคนเอาแต่ใจตนเองและเบื่อง่าย นิสัยนี้ส่งผลต่อชีวิตแต่งงานของเธออย่างมาก พฤติกรรมการแต่งงานและหย่าในเวลาอันรวดเร็วของวีราและการเปลี่ยนคู่ควงบ่อยทำให้พ่อแม่ต้องอับอายขายหน้า แต่เพราะรักลูกมาก ทั้งสองจึงพยายามทำใจให้ได้ ดังที่ว่า "โชคดีที่ในวัยกว่าเจ็ดสิบปี พ่อและแม่ของเธอปล่อยวางกับการใช้ชีวิตของลูกสาวคนเดียวและพลอยหูหนวกตาบอดไปกับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงพฤติกรรม 'ฉาวโฉ่' เหล่านั้นไปเสียสิ้นเชิง" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 73) แสดงให้เห็นว่าวีราเป็นลูกสาวที่ไม่อยู่ในโอวาทและสร้างความเสื่อมเสียแก่วงศ์ตระกูลอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีลูกสาวที่ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่อีกคนหนึ่งคือเพชรช่วง ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** สิ่งที่เพชรช่วงทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจได้คือการเรียนและการทำงานเท่านั้น แต่พ่อแม่ไม่สามารถที่จะควบคุมชีวิตด้านอื่น ๆ ของเธอได้ เธอเกิดมาในช่วงที่พ่อแม่อายุมากแล้วเหมือนดังวีรา ทั้งสองจึงตามใจทำให้เพชรช่วงเอาแต่ใจตนเอง ไม่เคยรู้สึกว่าตนเองทำผิด เพราะพ่อแม่จะคอยช่วยแก้ไขทั้งยังกล่าวโทษคนอื่นทุกครั้ง เธอรู้ว่าพ่อแม่รักมากดังที่ว่า

พี่สาวของเธอบงการครอบงำจิตใจของทุกผู้คนได้โดยง่าย...แม้กับบิดามารดาผู้เข้มงวดทรงภูมิ นั่นก็คงเป็นเพราะท่านทั้งสองมีความรักอันล้นเหลือมอบให้...มากมายไร้จุดจบ และพี่สาวของเธอก็รู้จักใช้ความรักนั้นเป็นเครื่องมือชี้นำบีบบัญชา... (ดอกไม้ในป่าหนาว : 179)

เพชรช่วงทำทุกอย่างตามใจตนเอง เพราะทราบว่าแม้ว่าเธอจะทำผิดอย่างไรพ่อแม่ก็ต้องให้อภัยเสมอ เธอใช้ความรักของพ่อแม่เป็นเครื่องมือบีบบังคับให้พ่อแม่ทำอย่างที่เธอต้องการโดนไม่สนใจเลยว่าพ่อแม่จะทุกข์ใจ การที่เพชรช่วงถูกอบรมเลี้ยงดูอย่างตามใจทำให้เธอไม่มีความยับยั้งชั่งใจอันเป็นสาเหตุให้เธอตั้งครรภ์ขณะยังศึกษาอยู่ นอกจากนี้เธอยังมีความสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน โดยที่ไม่เคยนึกถึงความเสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

จะเห็นว่าตัวละครลูกสาวที่ไม่เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ เป็นตัวละครที่ทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจ เนื่องจากมีความประพฤติที่ขัดกับความเป็นลูกสาวที่ดี การที่มีความประพฤติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ไม่เหมาะสมเช่นนี้ทำให้พวกเธอไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ในที่สุดก็ต้องได้รับการตำหนิหรือติฉินนินทาจากคนในสังคม และไม่มีความสุขในชีวิตด้วย

1.2 บทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

พ่อแม่ถือเป็นผู้มีบุญคุณแก่ลูก เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูกตั้งแต่เล็กจนโต ลูกจึงควรตอบแทนบุญคุณของท่าน โดยการแสดงออกด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การประพฤติตนเป็นคนดี ไม่ประพฤติตนให้เป็นที่เดือดร้อน รำคาญใจ ไม่ทำให้ท่านเสียใจ ปรนนิบัติรับใช้ท่านอย่างเต็มใจ เมื่ออยู่ในวัยเรียนก็หมั่นหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้มีความรู้และวิชาชีพสำหรับเลี้ยงตัวเองได้ และช่วยรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของวงศ์ตระกูล

ในนวนิยายเรื่อง**ระบำดาว** งามสรรพลูกสาวของนงราม ได้ตอบแทนบุญคุณของแม่ด้วยการช่วยดูแลกิจการของครอบครัว เนื่องจากพ่อของเธอเสียชีวิตไปแล้ว เธอจึงต้องรับภาระหลาย ๆ อย่างแทนที่พ่อของเธอ ดังที่ว่า

> "แม่คะ งามรักที่นี่ อยากทำงาน...งานที่แม่กับพ่อทำเอาไว้...ช่วยให้ชาวบ้านแทบทั้งตำบลมีชีวิตที่ดีขึ้นไงคะ แบบที่พ่อเคยพูดบ่อย ๆ "สุ้มเสียงนั้นเต็มไปด้วยความภาคภูมิใจ
> "งามเลือกแล้ว...เลือกที่จะมีชีวิต มีสังคมแบบนี้ แม่อย่าคิดมากไปเลยค่ะ" เด็กสาวเข้ามากอดเอวมารดาเอาไว้อย่างประจบประแจง (ระบำดาว : 126)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เนื่องจากงามสรรพอายุยังน้อยและยังไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้นงรามเห็นว่าควรส่งเธอไปศึกษาต่อต่างประเทศมากกว่าให้ทำงานในชนบท แต่งามสรรพไม่เห็นด้วย เธอต้องการจะช่วยงานของแม่และสานต่องานของพ่อด้วยความเต็มใจ

ปาฏลีจากเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** ต้องการช่วยเหลือกิจการของครอบครัว เธอทราบว่าธุรกิจเสื้อผ้าที่ทำอยู่ขาดทุนมาก จำเป็นจะต้องหาเงินเพื่อให้กิจการดำเนินต่อไป เมื่อปาฏลีทราบเธอก็ยื่นข้อเสนอแก่พ่อให้ขายทรัพย์สินของเธอ ดังที่ว่า "เรามีความจำเป็นต้องใช้เงินหรือเปล่าคะพ่อ...หนูลีหมายความว่าถ้าพ่อ ถ้าโรงงานของพี่ปวิตจำเป็นจริง ๆ หนูลีก็ยินดี (บ้านร้อยดอกไม้ : 63) ถึงแม้ว่าปาฏลีจะมีความผูกพันกับบ้านร้อยดอกไม้มาก แต่เมื่อเธอพิจารณาถึงความจำเป็นของพ่อที่จะต้องใช้เงิน เธอก็ยอมขายบ้านร้อยดอกไม้ เพื่อให้พ่อนำเงินไปใช้กอบกู้สถานการณ์ทางการเงินของทางบ้าน การตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ในโอกาสที่ควรนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่เหมาะสมในฐานะลูกที่ดี

เก็จไพลิน ในเรื่อง**วาวพลอย**เป็นลูกสาวในครอบครัวเชิญอิสราชัย เธอตอบแทนบุญคุณพ่อและแม่โดยการไม่ทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ หรือวิตกกังวล เธอเลือกที่จะไม่เล่าเรื่องความผิดของก่องเพชรพี่สาวของเธอให้พ่อแม่ฟัง เพราะไม่ต้องการให้ท่านไม่สบายใจ ดังที่ว่า

> ความผิดหวัง ความหวาดวิตก ความทุกข์ร้อนของท่านคือสิ่งที่เธอไม่ต้องการรับมือ...นี่ยังไม่ต้องพูดถึงคุณเกริกผู้เป็นพ่อ เก็จรู้ดีว่าหากเรื่องนี้ถึงหู คงเป็นยิ่งกว่าไฟไหม้ป่า
>
> (วาวพลอย : 90)
>
> ขณะนี้ความรู้สึกของผู้เป็นบิดาสำคัญกว่าเรื่องใด ๆ ทั้งหมด... เธอไม่ห่วงก่องเพชร ห่วงแต่เกริกคนเดียวเท่านั้น... เขาไม่ควรได้ยินถ้อยคำระคายหู ไม่ควรได้เห็นท่าทีที่อาจทำให้ต้องระคายใจจากใคร (วาวพลอย : 319)

จะเห็นว่าเก็จไพลินเป็นลูกสาวที่ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เธอไม่ต้องการให้พ่อแม่ต้องกังวลใจ เธอจึงเลือกที่จะไม่เล่าเรื่องที่จะสร้างความทุกข์ใจให้แก่พ่อแม่และหาวิธีแก้ไขตามที่เธอเห็นสมควร

บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งที่ลูกสาวจะต้องปฏิบัติเพื่อตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ คือการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่เลี้ยงลูกได้ดี นอกจากนี้หน้าที่การงานก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ เพราะหากลูกมีอาชีพที่เหมาะสมเลี้ยงตนเองได้ พ่อแม่ก็จะสบายใจและหมดห่วง ดังนั้นหากลูกคนใดเรียนหนังสือเก่ง หรือมีการงานที่ดีจะทำให้พ่อแม่หมดห่วงและภาคภูมิใจอย่างยิ่ง

สาลินในเรื่อง**ระบำดาว** ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพราะทราบว่าเป็นสิ่งที่พ่อและแม่ของเธอคาดหวังดังที่ว่า “พ่อกับแม่ฉันเป็นครู ผลักดันให้ลูกเรียนดีอยู่เสมอ พอฉันเรียนได้ดีอย่างใจท่าน ท่านก็พอใจแล้วละ เรียนดี ได้งานดี ท่านก็คิดว่าเอาตัวรอดแล้ว” (ระบำดาว 2549 : 9) สาลินก็ทำได้ดังที่พ่อแม่คาดหวังทุกประการ ดังข้อความตอนที่เธอเพิ่งกลับมาจากฝรั่งเศสนั้นพ่อของเธอได้พูดกับเธอว่า

> “เรียนภาษาฝรั่งเศสก็ต้องไปปารีสสิลูก...ดีแล้วละพ่อว่าน่าภูมิใจที่สุดแล้ว ...สมัยของพ่อใครเป็นนักเรียนอเมริกาไม่โก้เท่ากับนักเรียนยุโรปหรอก ถึงพ่อไม่เคยไปเรียนที่ไหนพ่อก็รู้ดี”
>
> เขาเงียบไปครู่หนึ่ง ก่อนที่จะพูดต่อว่า
>
> “ถึงสมัยนี้ก็เหมือนกันพ่อก็ยังรู้สึกว่าคนที่จบจากอังกฤษฝรั่งเศส เยอรมนี หรือสวิตเซอร์แลนด์ ‘เกรด’ ดีกว่าจบมาจากอเมริกาเยอะ ที่อเมริกาไม่ต้องเก่งมาก ไม่ต้องมีเงิน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มากก็ไปเรียนได้ ยิ่งมหาวิทยาลัยที่ลินไปเรียนไม่ใช่แค่ดีที่สุดของประเทศ..แต่เป็น 'ดีที่สุด' ของโลก"

น้ำเสียงของเขาแสดงความภาคภูมิใจอย่างไม่ปิดบัง สาลินยิ้ม เธอกับพ่อเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ...ชอบแต่สิ่งที่ดีที่สุดเสมอ (ระบำดาว : 67)

สาลินนับว่าเป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจในเรื่องของการศึกษา เธอสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในความคิดของพ่อเธอ ถือว่าเธอมาช่วยเติมเต็มความรู้สึกของพ่อที่ต้องการสิ่งที่ดีที่สุดแม้ตนเองจะทำไม่ได้ เมื่อลูกสาวมาทำแทนทำให้พ่อของเธอภูมิใจอย่างยิ่ง

ปารีณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน**เป็นลูกสาวของฉาย เธอเป็นลูกสาวที่ฉายรักและภาคภูมิใจมาก เธอมีกริยาวาจาที่งดงามเรียบร้อยสมเป็นกุลสตรี เธอสำเร็จการศึกษาปริญญาโทสาขาเกี่ยวกับธุรกิจ ทำให้ฉายผู้เป็นพ่อมีความสุขมาก ดังที่ว่า

"วันนั้นคือวันที่ทุกคนเอิบอาบไปด้วยความสุขทั้งกายทั้งใจ ในเมื่อมันเป็นวันที่เธอจะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรเพื่อเป็นมหาบัณฑิต...สีหน้า แววตาและคำพูดที่ฉายพูดไว้เมื่อเธอแต่งตัวเสร็จ สวมครุย แล้วเดินออกไปให้ท่านดู ยังชัดเจนอยู่ในความทรงจำของหญิงสาวมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้" (ใต้เงาตะวัน : 276)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

หลังจากสำเร็จการศึกษา ปารีณาเข้าทำงานในบริษัทเดียวกันกับฉาย ดังที่ว่า " ถึงวันนี้เธอเข้านั่งทำงานอยู่ที่เดียวกับผู้เป็นบิดาได้ยังไม่ครบสามเดือน หากก็มั่นใจว่าจะก้าวหน้าขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของหน่วยงานได้อย่างแน่นอน" (ใต้เงาตะวัน : 20) ปารีณาตั้งใจทำงานจนเป็นที่คาดหวังของคนในบริษัทว่าจะเป็นผู้บริหารที่ดีของบริษัท เนื่องจากปารีณามีการศึกษาและหน้าที่การงานที่ดีทำให้เธอเป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ

งามสรรพ ในเรื่อง**ระบำดาว** เป็นลูกสาวที่ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่แม่ของเธอ ดังเช่นตอนที่เธอสำเร็จการศึกษา

"งามจบแล้วนะ แม่"

"เก่งจริงลูก"

เธอละมือจากการงานบนโต๊ะ เดินเข้ามาหาลูกสาวคนเดียวจับศีรษะเล็ก ๆ นั้นโยกอย่างเอ็นดู...รู้สึกอิ่มเอิบ ตื้นตัน...และอยากให้ผู้เป็นสามีฟื้นขึ้นมารับทราบความรู้สึกอันนี้ร่วมด้วยเสียเหลือเกิน (ระบำดาว : 296)

ต่อมางามสรรพตัดสินใจไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ เพราะไม่ต้องการประพฤติตนเสื่อมเสียโดยการแย่งคนรักของคนอื่น การกระทำของเธอทำให้แม่ภูมิใจอย่างมาก ดังที่ว่า

> ประโยคสุดท้ายนั้นเรียกน้ำตามาคลอดวงตาของผู้เป็นแม่มีแต่ความรู้สึกภาคภูมิ เต็มตื้นอย่างประหลาด..คุณนางรามได้แต่กระซิบถึงดวงวิญญาณของผู้เป็นสามีอยู่ในใจว่า... 'คุณสันติ ลูกสาวของคุณเติบโตขึ้นแล้วจริง ๆ นะ ไม่ใช่แค่โตพอที่จะรักและถูกรักโดยใครสักคนเท่านั้น หากแกโตพอที่จะ 'ตัด' รักที่แกเห็นว่าจะไม่มีคุณค่าเพียงพอ ทั้งยังพาเอาความอับโชคเสื่อมราศีเข้ามาสู่ชีวิตของแกได้ด้วย...' (ระบำดาว : 321 – 322)

การที่งามสรรพตัดสินใจที่จะไปศึกษาต่อโดยที่ไม่บอกภาทิศชายที่เธอรัก เพราะเธอรู้สึกว่าเขาไม่มีคุณธรรมและความเหมาะสมพอที่เธอควรจะรัก เหตุการณ์ตอนนี้เกิดจากการตัดสินใจของเธอเอง โดยที่แม่ของเธอมิได้ชักจูงหรือตัดสินใจให้ นับว่างามสรรพเป็นลูกสาวที่ตัดสินใจด้วยตนเองโดยใช้แนวคิดที่พ่อของเธอเคยสอนไว้ได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ทำให้ครอบครัวต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงว่าเธอไปแย่งคนรักของคนอื่น

อรพิม ในเรื่อง **ใต้ร่มไม้เลื้อย** เลือกที่จะเรียนในสาขาวิชาที่เธอก็ไม่ได้อยากจะเรียนนัก แต่เธอเรียนเพราะพ่อของแม่เธออยากให้เรียน ดังข้อความในจดหมายที่เธอส่งมาหาพัทธ์ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ... ฉันได้รับ แล้วนะพัทธ์ ไอ้ใบที่ว่านี้คืออะไรและมันจะช่วยให้ฉันมีงานการทำได้สักแค่ไหนในเมืองไทยก็ไม่รู้ ... แต่ก็ช่างเถอะนะ มันยังอีกนานนักว่าจะถึงเวลานั้นเพราะถึงอย่างไรฉันก็ยังคงต้องร่ำเรียนให้ได้ ' ประกาศนียบัตรชั้นสูง' ตามความปรารถนาของใคร ๆ อีกหลายปี ' (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 35)

ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจเพราะเรียนเก่งมาก ดังบทบรรยายที่ว่า "ไม่มีอะไรมากเกินไปสำหรับลูกสาวอย่างหนู...แซนดี้...เพื่อน ๆ ของพ่อก็ไม่มีใครมีลูกสาวสวย ฉลาดปราดเปรื่องด้วยเกียรตินิยมจากไอวีลีกเหมือนหนูเหมือนกัน" (ทรายสีเพลิง : 147) ศรุตาทำให้ดอนพ่อเลี้ยงภูมิใจที่เขามีลูกสาวที่สวยและเก่งจนสำเร็จการศึกษาเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศสหรัฐอเมริกา

ดวงลดาในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** ทำให้พ่อแม่ภูมิใจ เนื่องจากมีผลการเรียนยอดเยี่ยม ดังนี้

> "แค่รู้ว่าเป็นลูกสาวคนเล็กของอาจารย์หมอที่คนนับถือกันทั่วบ้านทั่วเมือง และแค่เห็นผลการเรียน ประวัติการศึกษาของด้า เราก็รีบอ้าแขนรับกันจะแย่อยู่แล้ว"
>
> สีหน้าของผู้ฟังทั้งสามบอกความภาคภูมิใจ แม้ว่าจะไม่ได้เอยถ้อยคำใด ๆ (ดอกไม้ในป่าหนาว: 12)

หลังจากสำเร็จการศึกษาดวงลดาเข้าทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน อธิการบดีของมหาวิทยาลัยได้กล่าวชมเชยต่อหน้าพ่อแม่ว่าทางมหาวิทยาลัยยินดีรับเธอเข้าทำงานแน่นอน เพราะผลการศึกษาและประวัติการศึกษาที่ยอดเยี่ยมของเธอ

ในเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ปารีณา ตอบแทนบุญคุณพ่อโดยการทำหน้าที่รักษาชื่อเสียงของพ่อ เนื่องจากพ่อของเธอถูกกล่าวหาว่าฆ่าตัวตายเพราะยักยอกเงินของบริษัท โดยมีหลักฐานครบถ้วน เพราะจำนวนเงินที่ถูกฝากเข้าบัญชีพ่อของเธอและเงินที่หายไปจากบัญชีของบริษัทตรงกัน ปารีณาไม่เชื่อว่าเป็นความจริง เธอจึงตัดสินใจเดินทางไปประเทศเยอรมนีเพื่อสืบหาความจริงโดยไม่ฟังคำทัดทานของใคร และทำให้พ่อของเธอพ้นข้อกล่าวหาได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวละครลูกสาวที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจและเสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครลุ่มนี้ขึ้นเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างลูกสาวที่ประพฤติตัวเหมาะสมและลูกสาวที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสมว่าจะได้รับผลที่แตกต่างกัน ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ศรุตาในเรื่อง**ทรายสีเพลิง**เป็นลูกสาวที่ไม่รักและเคารพพ่อ เนื่องจากศรุตาโกรธแค้นที่พ่อไปมีภรรยาใหม่ แม่พาเธอไปจากบ้านตั้งแต่ยังเด็ก จนกระทั่งเธอสำเร็จการศึกษาและมีฐานะที่มั่นคง เธอจึงกลับมาแก้แค้นพ่อ เธอวางแผนยั่วยวนพัชระคู่หมั้นของศรวณีย์น้องสาวของเธอจนเขาขอถอนหมั้น จากนั้นจึงเริ่มชักจูงศรวณีย์ให้พบกับฌาณผู้ชายหน้าตาดีและมีเสน่ห์เพื่อให้น้องสาวของเธอตกหลุมรัก และแกล้งทำให้น้องเข้าใจผิดว่าฌานและเธอร่วมมือกันหลอกลวงศรวณีย์ ศรวณีย์เสียใจมากจึงขับเรืออย่างไม่มีสติทำให้เกิดอุบัติเหตุจนเสียชีวิต

ผลจากการกระทำของเธอทำให้พ่อเป็นทุกข์และแม่เลี้ยงมีอาการทางประสาท แม้ว่าทุกคนต่างก็ประณามว่าสิ่งที่เธอทำนั้นผิดแต่ศรุตาก็ยังมีทัศนคติที่ฝังใจอยู่ว่าสิ่งที่เธอทำไม่ผิด คนที่ผิดแท้จริงคือพ่อของเธอต่างหาก ดังที่ว่า

> "คุณจะมองเพียงแค่ผลของมันเท่านั้นหรือคะคุณบุรี คุณก็รู้ว่าอะไรทำให้ฉันเป็นอย่างนี้... คุณมองข้ามจุดเริ่มต้นที่ความผิดพลาดของพ่อของฉัน เพราะเขาก็เป็นผู้ชายเหมือนกับคุณใช่ไหมเล่า..."

คราวนี้เธอพูดออกมาด้วยอารมณ์ประชดประชันที่จะระเบิดวาจาอย่างคั่งแค้นออกมาอีกว่า

"เขาทำอะไรก็ได้โดยไม่ต้องรับผิดชอบ ไม่ต้องแยแสกับผลของมันแล้วก็เอาความผิดทั้งหมดมาวางไว้ที่ ฉันคนเดียวใช่ไหม" (ทรายสีเพลิง : 720)

จะเห็นว่าศรุตาเป็นลูกสาวที่นอกจากจะไม่รักและเคารพพ่อแล้ว เธอยังเป็นลูกที่อกตัญญูด้วย เธอจงใจแก้แค้นและทำให้พ่อต้องทุกข์ใจ เธอมิได้คิดว่าแม้พ่อจะไม่ได้เป็นผู้เลี้ยงดูเธอ แต่ก็เป็นผู้ให้กำเนิด จึงถือว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแม่ที่เลี้ยงเธอมา

พิมพรรณในเรื่อง**ตะวันทอแสง** เป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ต้องเสียใจและวงศ์ตระกูลต้องเสื่อมเสีย เนื่องจากเธอหนีตามวาริชชายคนรักไปทั้งที่ยังไม่จัดพิธีแต่งงาน เธอเพียงแค่จดทะเบียนสมรสและไปอยู่กับเขา พิมพรรณได้ทำในสิ่งที่ผิดร้ายแรงในความคิดของพ่อแม่ที่มีลูกสาว คือ มีสามีโดยที่ไม่ได้แต่งงานให้ถูกต้องตามประเพณี ถึงแม้ว่าจะมีการจดทะเบียนสมรสก็ตาม แต่ก็มิได้เกิดจากการยินยอมของพ่อแม่ ถือเป็นสิ่งที่น่าอับอายอย่างมาก พ่อของพิมพรรณทนไม่ได้จึงไล่พิมพรรณออกจากบ้านและตัดพ่อตัดลูกกัน ต่อมาสามีของพิมพรรณไปมีภรรยาน้อย พิมพรรณทนไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย ทำให้แม่ของเธอกระทบกระเทือนจิตใจจนมีอาการทางจิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กล่าวโดยสรุปสถานภาพของลูกสาวในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม มีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ได้แก่ บทบาทในการเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ซึ่งเป็นบทบาทที่ลูกพึงปฏิบัติ ในนวนิยายปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครลูกสาวส่วนใหญ่จะค่อนข้างมีความคิดที่อิสระ กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง ถึงแม้จะไม่ตรงกับความคิดเห็นของพ่อแม่ก็ตาม เช่น เรื่องการเลือกคู่ครอง เป็นต้น มีลูกสาวส่วนน้อยจะเป็นลูกสาวที่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่อย่างเคร่งครัดโดยไม่เคยขัดคำสั่งพ่อแม่เลย ลูกสาวบางคนมีความประพฤติที่เอาแต่ใจ ดำเนินชีวิตไปอย่างไม่มีประโยชน์ แต่พ่อแม่ก็ไม่ถือสา เนื่องจากสังคมปัจจุบันค่อนข้างให้อิสระแก่ลูกมากขึ้น สิ่งที่ลูกสาวส่วนใหญ่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจคือการศึกษาและการทำงาน บางคนก็ภูมิใจที่ลูกสาวได้สามีที่ดี ส่วนสิ่งที่ทำให้พ่อแม่เสียใจส่วนมากจะเป็นเรื่องชีวิตรัก ได้แก่ การหนีตามผู้ชาย ชีวิตคู่ที่ล้มเหลว เป็นต้น

2. สถานภาพของภรรยา

สามีภรรยาเป็นจุดเริ่มต้นของสัมพันธภาพที่สำคัญที่สุดในครอบครัวเพราะถ้าคู่สมรสสามีภรรยามีความรักใคร่เข้าใจซึ่งกันและกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน พยายามปรับตัวเข้าหากัน ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายใน

ครอบครัวร่วมกัน ย่อมทำให้ครอบครัวมีความราบรื่นมั่นคง สมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวก็พลอยมีความสุขไปด้วย โดยเฉพาะบุตร ถ้าครอบครัวมีสภาพความขัดแย้งสูงย่อมกระทบกระเทือนจิตใจอย่างมาก (ภัทรา สง่า บรรณาธิการ, อ้างถึงใน สมพงษ์ ธนสัญญา 2547 : 63) สถานภาพภรรยาจึงสำคัญอย่างยิ่งในครอบครัว ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ตัวละครที่เป็นภรรยามีบทบาทได้แก่ บทบาทในการดูแลเอาใจใส่ และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และ บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ

2.1 บทบาทในการดูแลเอาใจใส่ และให้เกียรติสามี

บทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี เป็นบทบาทที่สังคมมองว่าภรรยาควรปฏิบัติอย่างยิ่ง แม้ว่าในปัจจุบันสภาพสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปแล้ว คือภรรยามีหน้าที่การงานนอกบ้านมากขึ้น แต่แนวคิดเรื่องภรรยาควรเป็นฝ่ายดูแลปรนนิบัติสามีนี้ก็ยังคงอยู่ อีกทั้งภรรยาควรให้เกียรติสามีเนื่องจากสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงที่เป็นภรรยามีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี ดังนี้

ศิถีจากเรื่อง**เรือนศิรา** ดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติพัทธ์ ผู้เป็นสามีดังบทบรรยายที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ศิถีก้าวออกมาอีกครั้งพร้อมกับใบหน้าที่ตกแต่งไว้ประณีต เสื้อกระโปรงสีเบจตัดเป็นสูทแบบนักธุรกิจดูเรียบร้อยทะมัดทะแมง...เธอทรุดตัวลงนั่งเคียงข้างพัทธ์ มือที่สามารถและคล่องแคล่วว่องไวของเธอก็จัดการผูกปมเนกไทซึ่งเขาปล่อยห้อยชายเอาไว้...ไม่กี่อึดใจก็เรียบร้อย หญิงสาวแต่งทั้งปกและอกเสื้อเชิ้ตให้เรียบตึงแบบที่ทำทุกวันขณะที่เจ้าตัวยังคงพูดคุยกับ 'ลูกสาว' อย่างเพลิดเพลิน (เรือนศิรา :110)

จะเห็นทั้งที่ศิถีเองก็มีหน้าที่ต้องออกไปทำงานเช่นกัน แต่เธอก็ทำหน้าที่ของภรรยาคือดูแลปรนนิบัติพัทธ์ทั้งเรื่องอาหารการกิน การแต่งกายให้พัทธ์ได้รับความสะดวกสบาย

ลีลาจากเรื่อง**ระบำดาว** ภรรยาน้อยของดร.นนท์ พยายามทำหน้าที่ภรรยา ดังที่ว่า

> หญิงสาวง่วนอยู่กับการจัดเก็บสิ่งของเสื้อผ้าให้เข้าที่เข้าทาง...แม้จะเป็นงานที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน หากเมื่อต้องทำด้วยความรักและเต็มใจ มันก็กลายเป็นสิ่งที่สามารถจัดการได้ไม่ยาก...ขณะที่นนท์เดินออกมาจากห้องน้ำ ในเครื่องแต่งกายชุดเดิมอย่างเรียบร้อย...คล้องเนคไทเส้นเดิมไว้รอบคอ ก่อนที่จะเดินเข้ามาใกล้ให้ลีลาจัดแต่งให้อย่างเคยชิน (ระบำดาว : 152 – 153)

เนื่องจากลีลาเป็นหญิงสาวที่เกิดในครอบครัวที่ร่ำรวย เธอจึงไม่เคยทำงานบ้านมาก่อน แต่เพราะเธอรักดร.นนท์ จึงพยายามดูแลเอาใจใส่เขาตามที่เธอเห็นว่าสมควรทำ เช่น ดูแลจัดเก็บเสื้อผ้า ดูแลเครื่องแต่งกายให้สามี

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** หลังจากนภนภางค์แต่งงานกับกฤตก็ดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติสามี ดังที่ว่า “สมศรีต้มข้าวต้มกุ้งค่ะ ฟ้าก็เลยไปเตรียมขนมปังกับไข่และไส้กรอกไว้ด้วย เผื่อคุณกฤตจะไม่ชอบทานข้าวต้มกุ้ง” (ลับแลลายเมฆ :229) แม้ว่านภนภางค์จะมีคนรับใช้ทำงานบ้านให้ แต่เธอก็ต้องการตรียมอาหารการกินให้สามีในฐานะภรรยาที่ดี

อรพิมภรรยาคนแรกของศิขรินในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย**เป็นภรรยาที่มีบทบาทดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดี ดังที่มีคนชมเชยเธอว่า “อันที่จริง พิมนี่เก่งมากนะ ดูแลครอบครัว...ทำงาน...จัดการกับทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างราบรื่นแนบเนียนน่าชมทีเดียว ”(ใต้ร่มไม้เลื้อย : 198) ถึงแม้อรพิมจะไม่ได้ทำงานบ้านเองแต่เธอก็จะเป็นคนดูแลควบคุมการทำงานของคนใช้ทุกอย่างทั้งเรื่องการตกแต่งบ้าน ทำความสะอาดบ้าน อาหารการกิน หรือการจัดงานเลี้ยงรับรองแขก เป็นต้น

นอกจากนี้เธอยังเป็นภรรยาที่อ่อนโยนและให้เกียรติสามี ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ภาพของคู่สามีภรรยาที่เดินเคียงข้างกันไปดูเหมาะสมอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ ท่าทีของอรพิมดูอ่อนโยนและให้เกียรติสามีเสมอ หากก็ไม่เคยนอบน้อมถ่อมตนจนทิ้งความภาคภูมิใจในตนเอง ขณะที่ศิขรินเองก็ระแวดระวังเอาใจใส่จนดูเป็นธรรมชาติ เมื่อยามที่แตะข้อศอกภรรยาให้เดินเคียงข้างหยุดยืนรอจับแขนหรือโอบเอวของเธอไว้เสมอ ทุกยามแม้ที่ต้องขึ้นบันไดแม้เพียงสองสามขั้น (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 308)

จะเห็นว่าอรพิมเป็นภรรยาที่ถ่อมตัวกับสามี แต่เธอก็ยังคงดูสง่างาม เธอให้เกียรติสามีโดยให้เขามีอำนาจในการตัดสินใจ ดังที่ว่า

> ”...ถ้า...ถ้า...ถ้า...ถ้าว่างก็เชิญ ถ้าไม่มีนัดก็ขอให้อยู่ อรพิมให้สิทธิ์ขาดในการตัดสินใจให้แก่เขาเสมอมา เป็นเกียรติสูงที่เธอยกย่องเขาในฐานะสามี ในฐานะหัวหน้าครอบครัว เป็นสิ่งที่เขานึกภาคภูมิและยินดียิ่งนักเมื่อแรกได้รับ (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 272)

การที่อรพิมมอบสิทธิในการตัดสินใจให้สามีโดยไม่ไม่บีบบังคับถือเป็นการให้เกียรติสามีของเต็มที่ เธอจะเรียกสามีว่า”คุณริน”ทุกคำ เพราะเธอถือว่าเขาเป็นสามีและมีอายุมากกว่าเธอ อรพิมจึงเป็นภรรยาที่เคารพและให้เกียรติสามีอย่างสูง

ในเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** วิลาวัณย์ภรรยาของเกรียงให้เกียรติสามีโดยการไม่วุ่นวายแม้สามีจะมีผู้หญิงคนอื่นก็ตาม เนื่องจากเกรียงเป็นผู้ชายเจ้าชู้ เขาจึงมักจะไปเที่ยวนอกบ้านอยู่บ่อยครั้ง บางครั้งก็ไม่กลับมาบ้านหลาย วัน แต่วิลาวัณย์ก็ไม่เคยปริปากบ่นหรือตามไปประรานแต่อย่างใด ดังที่ว่า

> ... ความเจ้าชู้ รักสนุก การเกี่ยวข้องพัวพันกับกับสาวน้อยมากหน้าของเกรียงเป็นที่รับรู้กันทั่วเมื่อเจ้าตัวไม่คิดจะปิดบัง กลับสร้างข่าวฉาวโฉ่เกรียวกราวออกมาเป็นระยะ ๆ ขณะที่ผู้เป็นภรรยากลับวางตัวเหมือนคนหูหนวกตาบอด
>
> เมื่อแรก ใคร ๆ ก็ดูเหมือนจะเป็นฝ่ายเอาใจช่วย ยืนเคียงข้างวิลาวัณย์กันเต็มที่ ... หากเมื่อนานเข้า รอยยิ้มหวานสนิทกับดวงตาว่างเปล่าเมื่อยามที่มีผู้ ‘ คาบข่าว ’ ไปบอกบางครั้งถึงกับอาสาจะช่วยพาไป ‘ จับให้มั่นคั้นให้ตาย ’ ก็ทำเอาทุกคนเอือม (ใต้เงาตะวัน : 193)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าวิลาวัณย์ไม่เคยคิดที่จะไปตามดูว่าเกรียงไปทำอะไรบ้าง ถึงแม้ว่าจะมีคนมาบอกว่าเกรียงมีผู้หญิงคนอื่น เธอก็ไม่เคยสนใจ จนกระทั่งคนรอบข้างทุกคนพากันเบื่อหน่ายและคิดว่าเธอเป็นผู้หญิงโง่เขลาที่ยอมให้สามีหลอกได้ วิลาวัณย์ไม่คิดว่าเกรียงจะเลิกเจ้าชู้ เพราะสิ่งนั้นเป็นธรรมชาติของเขา การตามไปประรานถือเป็นการไม่ให้เกียรติสามีเธอจึงนิ่งเฉยเพื่อให้เขาสำนึกได้ด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พิมพรรณ ในเรื่อง**ตะวันทอแสง** เป็นภรรยาที่ให้เกียรติและยอมสามีอย่างยิ่ง วาริชได้พิมพรรณเป็นภรรยาด้วยการข่มขืน เมื่อเธอตกเป็นของเขาแล้ว เธอก็ไม่โกรธวาริชทั้งที่วาริชทำไม่ดีกับเธอหลายครั้ง เช่น ไปคบหากับผู้หญิงอื่นมากหน้าหลายตา เอารถที่แม่ให้เธอมาใช้ไปรับหญิงสาวคนอื่นไปเที่ยว พิมพรรณก็ไม่เคยว่าเขา กลับยกย่องว่าวาริชดีเขายังเห็นแก่เธอจึงพาไปจดทะเบียนสมรส แม้แต่เมื่อเธอถูกวาริชทุบตี เธอก็ยังอดทนดังที่ว่า

> รสาปลีกตัวไปเยี่ยมเพื่อนสาวที่บ้านพัก และรู้สึกสลดใจกับสภาพที่เห็นทุกครั้ง ...งานหนักและความกดดันทางใจจะทำให้พิมพรรณผู้อ่อนหวานบอบบางทนทานอยู่ได้นานสักแค่ไหน หากเจ้าตัวดูเหมือนจะยอมรับสภาพโดยไม่โต้แย้งดิ้นรน
>
> ‘จะชั่ว ๆ ดี ๆ อย่างไร เขาก็เป็นสามีของเรา...รส ลิ้นกับฟันก็ต้องมีกระทบกันบ้างเป็นธรรมดา’
>
> พิมพรรณบอกกับหล่อนเมื่อครั้งสุดท้ายที่รสาไปเยี่ยม รอยเขียวช้ำเป็นปื้นที่ต้นแขนของเพื่อนสาวทำให้รสาโมโหคุกรุ่นขึ้นมาในใจ ถึงกับซักถามเอาอย่างไม่เกรงใจ

> ‘เห็นมีแต่เขากระทบพิมข้างเดียว พิมเคยไปกระทบเขาบ้างไหมเล่า’ หล่อนดึงแขนเพื่อนมาดูจนใกล้
>
> ‘คนระดับนี้แล้ว ถ้าเป็นคนที่ไร้การศึกษา ไร้การอบรมก็ไปอย่าง’
>
> ‘คนระดับไหน เวลาโมโหก็ลืมตัวทั้งนั้นแหละ’ พิมพรรณแก้แทนเสียงอ่อย
>
> (ตะวันทอแสง : 219)

พิมพรรณจึงเป็นภรรยาที่ให้เกียรติสามีอย่างยิ่ง แม้ว่าสามีจะกระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมก็ตามแต่เธอจะไม่ตำหนิสามีให้คนอื่นฟัง แม้ว่าพิมพรรณจะเป็นภรรยาที่ให้เกียรติสามีซึ่งเป็นสิ่งที่ดี แต่การให้เกียรติและยอมสามีมากจนเกินไปทำให้เธอไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส การที่เธอยอมเขามากเกินไปทำให้เขาเห็นเธอไม่มีค่า และไม่ให้เกียรติเธอด้วยการนอกใจ ซ้ำยังให้ลูกศิษย์พิมพรรณที่ตั้งครรภ์กับเขาเข้ามาอยู่ในบ้านด้วย พิมพรรณจึงฆ่าตัวตายเพราะทนไม่ได้ที่สามีนอกใจไปมีผู้หญิงคนอื่น

นอกจากตัวละครที่กล่าวมาแล้ว ยังมีตัวละครภรรยาอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทไม่เหมาะสมกับการเป็นภรรยาที่ดี คือ ไม่ดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของสามี ไม่ให้เกียรติสามีโดยการไม่ซื่อสัตย์ ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วารีภรรยาของสนธิ์ในเรื่อง **ในบ่วงมนตรา** เป็นภรรยาที่ทำงานหนักจนไม่มีเวลาให้สามี ดังข้อความที่ว่า

> อันที่จริงก็หลายปีมาแล้วที่เธอไม่มีเวลาให้ใครทั้งนั้น แม้กระทั่งตัวเอง อย่าว่าแต่คุณสนธิ์เลย...หากจะอย่างไรก็ดี สามีของเธอมีโลกและสังคมของเขาเองมานานนักแล้ว การที่เขาไม่เรียกร้องจากเธอ ทำให้คุณวารีสามารถฝังตัวเองไว้ในงานซึ่งเป็นความสนุกและท้าทายในชีวิตของเธอได้โดยอิสระ (ในบ่วงมนตรา : 187)

วารีเป็นนักธุรกิจที่เก่งมาก เนื่องจากกิจการของเธอกำลังดำเนินไปได้ด้วยดี เธอจึงทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับการทำงานโดยที่ไม่สนใจว่าบทบาทการเป็นภรรยาก็ต้องมีหน้าที่ดูแลเอาใจใส่สามีเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้สามีของเธอไปมีภรรยาลับ ๆ อีกคนหนึ่ง ดังที่ว่า

> เจ็ดแปดปีหลังจากนั้นคือชีวิตที่ราบรื่นและเรียบสงบ ธุรกิจการงานก็รุ่งโรจน์ประสบความสำเร็จจนเธอตายใจ...ตายใจจนกระทั่งไม่เคยคิดสังหรณ์เลยว่ามีความเปลี่ยนแปลงร้ายกาจรุนแรงรออยู่ข้างหน้า

> ...จนกระทั่งมันถาโถมเข้ามา...รวดเร็ว...โหมกระหน่ำเข้าใส่ราวกับเกลียวคลื่นและลมพายุอื้ออึงที่สามารถคว่ำนาวาแห่งความภาคภูมิใจในชีวิตของเธอให้จมดิ่งลงสู่ก้นมหาสมุทร
>
> (ในบ่วงมนตรา : 187 – 188)

เนื่องจากวารีมีกิจการหลายอย่างที่ต้องดูแลจึงไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่สามี เขาจึงแอบคบหากับเลขานุการของเธออย่างลับ ๆ จนกระทั่งมีลูกชายด้วยกัน 1 คน วารีเสียใจมาก เพราะเธอเป็นผู้หญิงเก่งที่เป็นใหญ่ในครอบครัวมาตลอด เธอไม่เคยคิดว่าเรื่องเช่นนี้จะเกิดกับครอบครัวเธอได้

คุณหญิงรัชนีจากเรื่อง**ตะวันทอแสง** เมื่อครั้งที่ยังอยู่กับสามีคนแรกก็มีบทบาทที่ไม่สนใจทุกข์สุขของสามี เธอเคยทิ้งสามีและลูกชายไปเมื่อเขาเกิดได้เพียงวันเดียว เมื่อสามีเธอร่ำรวยเธอจึงกลับมา แต่ก็มิได้ใส่ใจสามีนัก เธอต้องการความเด่นและหรูหราจากเงินทองของสามีเท่านั้น สามีของเธอมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงาน และคุณหญิงรัชนีก็ไม่สนใจที่จะดูแล ดังข้อความที่ภคพงษ์ลูกชายของเธอเล่าให้รสาฟังว่า “พ่อของผมมักจะหลบมานั่งทำงานเงียบ ๆ ที่นี่ บางครั้งก็นอนค้างที่นี่เลย...ผมตามมาด้วยทุกครั้ง...เวลาที่แม่จัดงานสังสรรค์ขึ้นที่ตึกใหญ่” (ตะวันทอแสง : 119) ทั้งที่จริงเมื่อสามีทำงานหนักเธอก็ควรช่วยเหลือ หากช่วยงานกิจการไม่ได้ก็ควรดูแลเมื่ออยู่ที่บ้าน เช่น ดูแลอาหารการกิน ดูแลสุขภาพตามสมควร แต่คุณหญิงรัชนีมิได้ทำเช่นนี้ ในที่สุดสามีของเธอก็เสียชีวิตเนื่องจากตรอมใจสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมของเธอด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ก่องเพชรจากเรื่อง**วาวพลอย** นับว่าเป็นภรรยาที่ไม่มีคุณสมบัติของความเป็นภรรยาเช่นกัน เนื่องจากเธอไม่ซื่อสัตย์ต่อสามี ไปคบหากับชายอื่น เมื่อเธอเป็นคู่หมั้นของปรีดิ์ เธอก็กล้าชวนธนิกคู่รักของเธอไปเที่ยวแม่ฮ่องสอนด้วยกัน เมื่อพบเก็จไพลินน้องสาวของเธอ เธอก็ชวนน้องไปค้างด้วย เพื่อตบตาผู้อื่นว่าธนิกเป็นคู่รักของน้อง พฤติกรรมของเธอเป็นที่เสื่อมเสียอย่างยิ่ง ดังที่ว่า

> ไม่ใช่แค่การที่ก่องเพชรย่องออกจากห้องในยามดึกเพื่อไปร่วมเตียงกับธนิกเท่านั้น แต่เป็นเพราะก่องเพชรทำเช่นนี้ในเวลาที่ตนเองหมั้นกับชายอื่นและเตรียมจะเข้าสู่พิธีวิวาห์ในเวลาอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า ...
>
> มาตรฐานทางศีลธรรมและจรรยาของคนทั้งคู่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และต่ำกว่าที่เธอคาดหวังไว้ ! (วาวพลอย : 78)

หลังแต่งงานกับปรีดิ์แล้วก่องเพชรก็ยังแอบพบกับธนิกอยู่เสมอ เธอซื้อคอนโดมีเนียมไว้เพื่อเป็นที่พักชั่วคราวสำหรับเธอกับธนิกจะมาพบกัน การกระทำของเธอนั้นมีผลต่อเนื้อเรื่องคือเมื่อ

ธนิกถูกกล่าวหาว่าฆ่าปรีดิ์ตาย เพราะมีหลักฐานเป็นภาพถ่ายที่ปรีดิ์ฉีกรูปก่องเพชรกับธนิกไปเที่ยวฮ่องกงด้วยกันทิ้ง แต่ในที่สุดความจริงก็ปรากฏว่าปรีดิ์มีความเบี่ยงเบนทางเพศ เขาไม่ได้รู้สึกอะไรกับการที่ก่องเพชรจะไปคบผู้ชายคนอื่น ทั้งปรีดิ์และก่องเพชรร่วมมือกันแต่งงานเพื่อตบตาผู้ใหญ่เท่านั้น ก่องเพชรจึงเป็นภรรยาของปรีดิ์แต่เพียงในนาม แต่ก็มิได้หมายความว่าเธอควรจะคบหากับธนิก เพราะเมื่อตัดสินใจแต่งงานกับใครแล้วก็ควรจะซื่อสัตย์ต่อคนนั้น ก่องเพชรจึงไม่ควรจะแต่งงานกับปรีดิ์ทั้งที่ทราบว่าตนเองจะเป็นภรรยาที่ดีของเขาไม่ได้

จะเห็นว่าบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี เป็นบทบาทที่ภรรยาควรกระทำ ภรรยาคนใดที่ดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามีก็จะได้รับเกียรตินั้นกลับมา สามีจะรักและเกรงใจเธอ แต่การให้เกียรตินั้นจะต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม เพราะถ้าให้เกียรติมากเกินไปจนกลายเป็นยอมทุกอย่าง จะทำให้สามีได้ใจและไม่ให้เกียรติภรรยา ในขณะที่ภรรยาที่ไม่ดูแลเอาใจใส่และไม่ให้เกียรติสามี จะมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลว เนื่องจากสามีจะไปมีผู้หญิงคนอื่นหรือหากไม่มีผู้หญิงคนอื่นก็จะทำให้สามีต้องทุกข์ใจอันจะทำให้ชีวิตคู่ไม่มีความสุข ส่วนภรรยาที่ไม่ซื่อสัตย์กับสามี จะถูกสังคมประณามเพราะถือว่าผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.2 บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ

สังคมไทยในอดีตสามีจะเป็นผู้ออกไปทำงานหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ในปัจจุบันสังคมและเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้ชายและผู้หญิงจึงล้วนมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ผู้ชายเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยนให้ผู้หญิงมีบทบาททัดเทียมกัน ปัจจุบันภรรยาจำนวนมากต้องทำงานหารายได้เพื่อแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจของสามี เนื่องจากผู้หญิงได้รับการศึกษาและทำงานได้อย่างมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย ตัวละครหญิงที่เป็นภรรยาที่มีบทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจมีดังนี้

นารีรัตน์ จากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** เป็นตัวละครที่มีสถานภาพเป็นภรรยาที่ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่สามี ผู้เขียนกล่าวไว้ว่าเธอทำงานช่วยสามีตั้งแต่ครอบครัวยังไม่มีฐานะที่มั่นคงและยังต้องเลี้ยงลูกถึง 7 คน ดังที่ว่า

> …ดูแต่เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ คนนี้นั่นไง...เปลี่ยนชีวิตของตนเองจากการเป็นเด็กสาวเข้าสู่การแต่งงานในวัยสิบเจ็ดปี...จากเด็กสาววัยอ่อนมาแบกรับภาระที่หนักหนาสาหัสกว่าเดิม...ภาระทางครอบครัวที่ต้องเป็นเมียและแม่ที่ให้ลูกแก่สามีถึงเจ็ดคน...ลูกชายห้า ลูกสาวสอง เป็นตัวเลขที่ครอบครัวคนจีนมักพอใจ ทั้งยังต้องต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่ จนกระทั่งจากมือที่ว่างเปล่ากลายมาเป็นฐานะอันมั่งคั่งและมั่นคงระดับชาติ...นับจากวันที่เพื่อนของเธอช่วยงานสามีด้วย

> การถือชะแลงงัดเปลี่ยนยางรถยนต์ด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงวันที่ 'คุณนารีรัตน์'แต่งเครื่องเพชรแพรวพรายออกงานในสังคม 'ไฮโซ' มีภาพลงตีพิมพ์ในหน้านิตยสารอยู่บ่อย ๆ
> (กิ่งไผ่ใบรัก : 6 – 7)

จะเห็นว่านารีรัตน์เป็นภรรยาที่ช่วยงานสามีมาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจจนกระทั่งธุรกิจเจริญก้าวหน้าระดับประเทศ นารีรัตน์ช่วยทั้งงานที่ต้องใช้แรงงาน คือช่วยสามีเปลี่ยนยางที่ร้านขายยาง นอกจากนี้เธอยังช่วยติดต่อธุรกิจต่าง ๆ ด้วย ดังที่ว่า"ทั้งพ่อทั้งแม่มักไม่ค่อยอยู่บ้าน ไปวิ่งเต้นติดต่อกับลูกค้าหรือมิฉะนั้นก็ต้องไปเจรจาต่อรองกับบริษัทที่ใหญ่กว่าอยู่ตลอดเวลา" (กิ่งไผ่ใบรัก : 43) ต่อมาเมื่อธุรกิจมั่นคงดีแล้วนอกจากช่วยงานทั่วไปเธอก็ช่วยออกงานสังคมอันเป็นวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจอย่างหนึ่ง นารีรัตน์จึงเป็นภรรยาที่ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับสามีอย่างแท้จริง

เจนจารีในเรื่อง**เรือนศิรา** ก็เป็นภรรยาที่มีบทบาทในการทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่สามีและสนับสนุนการงานของสามี เธอเข้ามาทำงานในโรงงานของเขาดังที่ว่า

> เธอเปิดเครื่อง สอดแผ่นบันทึกข้อมูลลงไป เรียกตารางวิเคราะห์การขยายตัวของกิจการโรงงานกระเบื้องเคลือบขึ้นจอ ทุกอย่างทุกหัวข้อเติบโตจนอยู่ในขั้นที่เรียกว่าปล่อยวางได้ เมื่อมันตั้งหลักเลี้ยงตัวเองได้ ทำกำไรงามอย่างนี้ เธอก็น่าจะชักชวนให้ศิขรินลงทุนขยายขอบเขตของงานลงในผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ดูบ้าง (เรือนศิรา : 18 – 19)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เจนจารีถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้กิจการของศิขรินขยายไปอย่างใหญ่โตและมั่นคงขึ้น เธอมักจะคอยเสนอแนะศิขรินว่าควรจะดำเนินกิจการอย่างไร และควรลงทุนอย่างไร นอกจากนี้เธอยังไปติดต่อธุรกิจที่ต่างประเทศด้วยตนเองเสมอ แม้แต่ศานิตน้องชายของศิขรินก็ยังยอมรับในความเก่งของเธอดังที่ว่า

> ทายาทชายของที่นี่นิสัยแบบพี่รินนั่นแหละ อ่อนโยน ใจดี ปล่อยวาง...มองเห็นเงินกับความสำเร็จเป็นสิ่งไร้ค่า มองเห็นความยิ่งใหญ่กับความก้าวหน้าเป็นเรื่องไร้สาระ จึงไม่ยอมกระตือรือร้น...โชคดีที่หาเมียเก่ง...ได้มาแต่ละคน ระดับมันสมอง...เปี่ยมคุณภาพ" (เรือนศิรา : 414)

จะเห็นว่าเจนจารีเป็นภรรยาที่เป็นผู้หญิงรุ่นใหม่ ที่ทำงานเก่งและดูแลกิจการได้อย่างดี ทั้งที่สามีของเธอไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะขยายกิจการหรือหาเงินมากนัก แต่เธอก็ยังทำให้กิจการทำกำไร รวมทั้งขยายงานได้อย่างมากมายอีกด้วย

จะเห็นว่าภรรยาที่ช่วยแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ ถือเป็นภรรยาที่มีบทบาทสำคัญในครอบครัว เพราะจะมีอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวมากกว่าภรรยาที่มิได้ออกไปทำงานนอกบ้าน และยังสามารถเป็นกำลังทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวได้ด้วย

2.3 บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ

เนื่องจากการแต่งงานมีจุดประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งคือ “บำบัดความต้องการทางเพศ” ซึ่งออกมาในรูปของการสมรส เป็นการลดปัญหาทางเพศบางอย่าง เช่น การข่มขืน” (สุพัตรา สุภาพ 2536 : 58) บทบาทนี้จึงเป็นบทบาทสำคัญของภรรยา ดังปรากฏในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** และ**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ดังนี้

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** นภนภางค์ไม่สามารถเป็นภรรยาที่สมบูรณ์ของกฤตเนื่องจากเธอไม่สามารถมีความสัมพันธ์แบบสามีภรรยากับเขา ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> “ฟ้าทำไม่ได้ อย่า...อย่าค่ะ”เธอได้แต่ละล่ำละลักฟังไม่ได้ศัพท์ เสียงอู้อี้และต่ำเบาจนไม่มีใครได้ยินนอกจากตนเอง
>
> “คุณพระช่วย ! นี่มันอะไรกันอีกล่ะนี่” กฤตอุทาน แม้จะรู้ดีว่าเขาไม่ควรเรียกให้ ‘พระช่วย’ ในเวลาเช่นนี้
>
> หากก็ราวกับถูกหวดด้วยไม้หน้าสามเข้าเต็มหน้าแข้ง ความตกใจ ความผิดหวัง และความกังวลเกือบกลัวที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ ฟาดเข้าใส่เต็มหน้าจนชายหนุ่มแทบจะทรุดลงไปนอนดิ้นเลยทีเดียว
>
> ความโกรธจนเย็นเยียบไปทั้งตัวทำให้เขาพรวดพราดลุกขึ้น อารมณ์ที่เคลิบเคลิ้ม คุกกรุ่นดื่มด่ำ และดิ่งลึกได้ที่ถูกกระชากจนขาดสะบั้นต่อไม่ติด...ร่างกายของเขาก็เกิดปฏิกิริยาเร็วพอกัน...ชายหนุ่มหลุดปากเป็นเสียงสบถ
>
> “ชิท! เป็นบ้าอะไรขึ้นมา”
>
> (ลับแลลายเมฆ : 233)

เมื่อภรรยาไม่สามารถทำหน้าที่เรื่องนี้ได้ย่อมทำให้สามีเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ในครั้งแรกกฤตพยายามเข้าใจนภนภางค์ แต่ทุกครั้งที่เขาแตะต้องเธอจะมีอาการเหมือนคนป่วยทางจิตตลอดเวลา เขาจึงต่อว่าเธอด้วยคำพูดที่รุนแรง ยิ่งทำให้นภนภางค์เศร้าเสียใจยิ่งขึ้น บทบาทการ

เป็นภรรยาที่ไม่สมบูรณ์นี้ส่งผลให้เธอค้นหาคำตอบว่าเหตุใดเธอจึงกลัวการมีความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ เมื่อเธอทราบความจริงว่าเธอเคยถูกข่มขืนมาก่อน เธอจึงค่อยบรรเทาจากอาการนั้น แต่ก็ไม่สามารถกลับไปเป็นภรรยาของกฤตได้อีกต่อไปเธอจึงเป็นฝ่ายขอหย่าจากกฤต

อรพิมในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ภรรยาของศิขริน ทำหน้าที่ภรรยาในเรื่องของการตอบสนองความสัมพันธ์ทางเพศ ดังที่ว่า

> ในที่สุด ความใกล้ชิดผูกพันของชีวิตสมรสและธรรมชาติของชายหญิง ก็ส่งผลให้แปรงผมของอรพิมหล่นลงกลิ้งอยู่บนพื้นพรมหน้าเตียง แสงสว่างจากไฟโคมภายในห้องก็ดับลงสู่ความมืดสลัว
>
> ศิขรินสัมผัสถึงทุกตารางนิ้วของผิวพรรณบอบบางนุ่มเนียนซึ่งแนบสนิทอยู่ใต้ร่าง และรู้ดีถึงโครงสร้างอันอ่อนละเอียดประณีตแห่งชีวิตและจิตใจของเธอผู้นี้ ความรักของเขาจึงเป็นความรักใคร่ที่ต้องทะนุถนอม ระมัดระวังทุกย่างก้าว
>
> แม้จะสามารถมอบให้จนสุดจิตสุดใจ หากก็ต้องตั้งอยู่บนความงดงามถูกต้อง ไม่อาจจ้วงจาบโลดโผนเอาแต่ใจได้เสมือนอย่างที่เขาปฏิบัติกับอีกหญิงหนึ่ง และรู้ดีว่าตนเองกำลังเริ่ม 'ติดรส' อันเผ็ดร้อนนั้นยิ่งนัก (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 356)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างศิขรินและอรพิมเป็นไปตามธรรมชาติของสามีภรรยาเท่านั้น ศิขรินไม่พอใจความสัมพันธ์แบบนี้ เขาชื่นชอบรสที่เผ็ดร้อนรุนแรง ขณะที่อรพิมให้ได้เพียงรสที่อ่อนโยน อรพิมจึงเป็นภรรยาที่ไม่สามารถให้ความสุขแก่สามีได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาไปมีผู้หญิงคนอื่น

จะเห็นว่าบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศถือเป็นบทบาทที่สำคัญของภรรยา หากภรรยาไม่สามารถมีความสัมพันธ์ในแบบที่สามีต้องการได้ ย่อมทำให้ชีวิตคู่มีปัญหา เพราะสำหรับสามีเรื่องแบบนี้ถือว่ามีความสำคัญเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่เป็นภรรยานั้นส่วนใหญ่จะมีบทบาทที่เหมาะสม ได้แก่ การดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของสามี การปรนนิบัติสามี การให้เกียรติสามีตามสมควร ภรรยาบางคนแม้จะออกไปทำงานนอกบ้านแต่ก็ยังคงปรนนิบัติสามีเท่าที่ตนเองจะทำได้ การปฏิบัติตนเช่นนี้ทำให้ครองรักกันได้ดี ส่วนภรรยาที่ทำงานหรือเที่ยวเตร่หาความสุขจนไม่เอาใจใส่สามี ภรรยาที่ไม่ซื่อสัตย์ และภรรยาที่ไม่สามารถให้ความสุขทางเพศแก่

สามีได้เป็นบทบาทที่ขัดแย้งกับการเป็นภรรยาที่ดี การแสดงบทบาทเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาระหว่างสามีภรรยาขึ้น ทำให้ตัวละครเหล่านี้มีชีวิตคู่ที่ไม่ประสบความสำเร็จและครอบครัวแตกร้าว

3. **สถานภาพของแม่**

สถานภาพของแม่ถือเป็นสถานภาพที่ได้รับการยกย่องที่สุดในสังคมไทย ในฐานะเป็นผู้ให้กำเนิดและผูกพันกับลูกอย่างลึกซึ้ง สุพัตรา สุภาพ (2536 : 61) ได้กล่าวถึงบทบาทของแม่ที่สังคมคาดหวังว่าจะต้องกระทำได้แก่ การดูแลอบรมลูกให้มีเหตุผล โดยไม่ใช้อารมณ์ เป็นที่พึ่งของลูก ไม่เปรียบเทียบลูกของตนกับลูกของคนอื่นไปในทางที่จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นปมด้อยหรือกระทบกระเทือนใจ ไม่ทุบตีลูกโดยไม่มีเหตุผลหรือเกินกว่าเหตุ ถ้าหากลูกทำความดีก็ควรจะชมเชย เพื่อเป็นการให้กำลังใจในการที่จะทำดีต่อไป

จากการศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่า เนื่องจากตัวละครหลักส่วนใหญ่เป็น ตัวละครที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพในฐานะแม่จึงมีความสำคัญเป็นเพียงตัวละครรองหรือตัวละครประกอบ แต่แม่ก็เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญของเรื่องเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของแม่มีผลต่อการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของลูกโดยตรง สถานภาพความเป็นแม่ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีบทบาท ได้แก่ บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.1 **บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก**

บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูกถือเป็นบทบาทของแม่โดยตรง เพราะครอบครัวคนไทยส่วนมากแม่เป็นหลักในการดูแลลูก การอบรมเลี้ยงดูเป็นวิธีการต่างๆที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูลูก วิธีอบรมอาจทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือการอบรมสั่งสอนหรือดุด่าว่ากล่าว ทางอ้อมคือการประพฤติตัวของแม่ที่จะเป็นแบบอย่างให้ลูกเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ โดยที่แม่อาจรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครที่มีสถานภาพเป็นแม่ ที่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ ปานรวีแม่ของปัณณ์และปรีดิ์ ในเรื่อง**วาวพลอย** ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกให้เป็นแบบที่เธอต้องการ นับตั้งแต่วัยเด็กปานรวีอบรมเลี้ยงดูปัณณ์และปรีดิ์อย่างเข้มงวด เช่น ต้องแต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ ห้ามวิ่งเล่นในบ้าน เป็นต้น เมื่อลูกถึงวัยที่จะต้องเข้าโรงเรียนก็ส่งลูกซึ่งมีวัยเพียงสิบขวบไปศึกษาต่อในโรงเรียนประจำที่มีชื่อเสียงที่สุดของประเทศอังกฤษ จากการเลี้ยงดูแบบบังคับเข้มงวดทำให้ปรีดิ์ต้องฝืนพยายามทำตัวให้ดีที่สุด เก่งที่สุด ตัวอย่างเช่น เขาสำเร็จ

การศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลกตั้งแต่อายุเพียง 26 ปี และพยายามซ่อนสิ่งที่เขาคิดว่าแม่คงจะไม่พอใจไว้คือการที่เขาเป็นคนรักร่วมเพศ เพราะเขาทราบว่าแม่คงจะยอมรับไม่ได้อย่างแน่นอน ในสายตาของปานรวีจึงเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูของเธอเป็นวิธีการที่ถูกต้องเพราะทำให้ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่ลูกเห็นว่าเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมเพราะทำให้เขาไม่สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระเสรี

แม่ที่มีบทบาทอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเข้มงวดอีกคนหนึ่ง คือ อนงค์แม่ของอรพิม ในเรื่อง **ใต้ร่มไม้เลื้อย** ชีวิตของอรพิมนั้นจะต้องถูกบังคับให้อยู่ในกรอบของความเป็นกุลสตรีตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต หรือการศึกษา ดังที่ว่า

> ...นี่คือลูกสาวคนเดียวของเธอ ! ...เติบโตสมบูรณ์ งดงามและเพียบพร้อมด้วยการขัดเกลาควบคุมอย่างเข้มงวด...
>
> ตลอดเวลายี่สิบกว่าปีที่ผ่านมา นับจากเด็กหญิงคนหนึ่งลืมตาดูโลกจนเติบโตเป็นหญิงสาว...มีข้อตำหนิแบบไหนเฉียดกรายได้บ้าง?
>
> ...
>
> ความเชื่อฟัง ว่าง่ายเสมอ ก็คือสิ่งที่ทำให้เธอไม่เคยคิดสงสัยลังเลในคุณสมบัติของลูกสาวคนเดียว...ก็แทบจะไม่เคยเลยสักครั้งที่อรพิมจะคลาดจากสายตา
>
> เธอกล่อมเกลา เลี้ยงดูบุตรสาวคนเดียวไม่ต่างไปจากการดูแลพันธุ์ไม้สูงค่าหายาก ควบคุมดิน อุณหภูมิสภาพแวดล้อมทุกอย่างทุกประการ จัดแต่งรูปทรงให้เกาะเกี่ยวผูกพันเข้ากับร่างอันที่เธอผูกขึ้นมาด้วยมือของตัวเอง (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 222)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้เขียนเปรียบเทียบการเลี้ยงดูลูกของอนงค์ว่าเลี้ยงลูกไม่ต่างจากการเลี้ยงต้นไม้สูงค่าที่จะต้องควบคุมดิน อุณหภูมิ เท่ากับว่าเธอเลี้ยงดูลูกอย่างควบคุมเข้มงวดทุกประการ และจัดหาสิ่งที่เหมาะสมที่สุดให้แก่ลูกของเธอ ในความคิดของอนงค์รู้สึกภูมิใจมากที่อรพิมมีคุณสมบัติตามที่เธอต้องการทุกประการ ในขณะที่อรพิมไม่เคยรู้สึกว่าได้เป็นตัวของตัวเอง

พลอยสีจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**เป็นยายของดวงลดา แต่ทำหน้าที่เป็นแม่ เพราะเพชรช่วงแม่ของดวงลดายกสิทธิ์ให้เธอเป็นแม่โดยที่ไม่มีใครทราบความจริง นอกจากเธอ สามีและตัวเพชรช่วงเอง ดวงลดานับถือพลอยสีเป็นแม่จึงเท่ากับว่าเธอมีสถานภาพเป็นแม่เช่นกัน พลอยสีอบรมเลี้ยงดูดวงลดาอย่างเข้มงวด เริ่มตั้งแต่การเรียนที่เอาใจใส่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งทำให้ดวงลดาสามารถสอบเทียบได้ตั้งแต่ยังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถเข้าศึกษาปริญญาตรีด้านภาษาศาสตร์ได้ด้วยคะแนนเกียรตินิยม และสำเร็จปริญญาโทตั้งแต่อายุ 21 ปี ดังที่ว่า “หากเธอก็ทำได้ ! ด้วยการสนับสนุนเคี่ยวกรำอย่างหนักของพ่อแม่

และการมุ่งมั่นขวนขวายจนไม่ไยดีกับแง่มุมอื่นในชีวิตของตัวเธอเอง !" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 12) นอกจากนี้การอบรมด้านอื่น ๆ ก็เข้มงวดจนทำให้ดวงลดาเป็นคนเคร่งเครียด อยู่ในระเบียบตลอดเวลา

วารีจากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**เป็นแม่เลี้ยงของนภนต์ที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเข้มงวด เธอบงการชีวิตนภนต์ผู้เป็นลูกเลี้ยงอยู่เสมอ ดังที่ว่า

> เมื่อยามเป็นเด็ก หลายครั้งที่เธอเรียกเขาเข้าไปกอดรัด...หากเมื่อใดที่เริ่มเป็นสุข คุณวารีก็จะมีวิธีปลุกให้ตื่นด้วยถ้อยคำสอนสั่งกึ่งลำเลิก...
>
> 'รู้จักเจียมตัวไว้เสมอนะนภนต์ ถ้าไม่อยากเป็นคนชั่วก็ต้องเจียมตัว ต้องกตัญญู จำไว้ว่าถ้าไม่ใช่ฉัน เราก็ไม่มีวันรอดชีวิต! ' (ในบ่วงมนตรา : 92)

วารีจะคอยอบรมสั่งสอนนภนต์ไม่ให้ลืมบุญคุณและให้มีความกตัญญู เป็นการสั่งสอนที่ปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กทำให้นภนต์มีความกตัญญูสูง เขายอมทำทุกอย่างที่วารีต้องการตั้งแต่การเรียกตัวกลับมาช่วยงานทั้งที่นภนต์กำลังศึกษาปริญญาเอกอยู่ ทำให้เขาต้องเลิกเรียนกลางคันและให้ทำงานดูแลกิจการทุกอย่างแทนซึ่งเป็นภาระที่หนักมาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกโดยการสั่งสอนลูกปรากฏในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ได้แก่ มณีแม่ของพัทธ์ เนื่องจากครอบครัวของพัทธ์ล้มละลายและพ่อของเขาฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา มณีจึงต้องเลี้ยงดูบุตรชายเพียงลำพัง สภาพความเป็นอยู่ของมณีค่อนข้างลำบากกว่าเมื่อก่อนมาก แต่มณีก็แสดงให้เห็นว่าตนเองมิได้เดือดร้อนมากนัก มณีจะคอยสอนพัทธ์อยู่เสมอว่า

> "พัทธ์อย่าโลภ อย่าทะเยอทะยานจนเกินขอบเขต อย่างกเพียงเพื่อกอบโกย ชีวิตของคนเราไม่ได้เกิดมาเพื่อแสวงหาวัตถุและความสำเร็จใส่ตัวเท่านั้น...เราต้องเผื่อชีวิตไว้สำหรับเรื่องอื่นด้วยจะได้ไม่ต้องพลาดอย่างพ่อ" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 21)

จะเห็นว่ามณีอบรมสั่งสอนให้พัทธ์รู้จักพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี ไม่ต้องทะเยอทะยานแสวงหาความสุขทางวัตถุมากจนเกินไป จะได้ไม่ต้องมีชะตากรรมเช่นเดียวกันกับพ่อของเขา

ต่อมาเมื่อพัทธ์ทำงานจนร่ำรวย มีบริษัทเป็นของตนเอง พัทธ์ได้ส่งเงินมาให้มณีใช้สอยตามสบาย แต่มณีกลับนำไปบริจาคให้วัด และช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน ดังที่ว่า

> ชายหนุ่มผู้ฟังนิ่งอึ้ง ... นี่คือสัญญาณที่คุณมณีพยายามบอกกับโลก ... และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบอกกับเขาผู้เป็นลูกชายคนเดียวใช่ไหมว่าท่านได้ตัดทุกสิ่งทุกอย่างออกจากใจเสียแล้ว ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์ศฤงคารและความโอ่อ่าสะดวกสบายทั้งปวง
>
> ท่านยินดีและพอใจที่จะปักหลักอยู่ที่นั่น ... บ้านไร่ห่างไกลสังคมที่ที่ใช้ชีวิตเรียบ ๆ เงียบ ๆ มีผู้คนที่ไม่จ้องจับตามอง ไม่เอาเปรียบกันจนน่าเกลียด และไม่จ้องแข่งขันกับเขาจนเราหยุดไม่ได้ '... อย่างที่ท่านเคยลั่นวาจาไว้กับเขาเอาไว้เมื่อครั้งกระโน้น
>
> คุณมณีพอใจในสภาพชีวิตของเธอแล้ว ... แล้วเขาเองล่ะ เคยคิดบ้างไหมว่าจะหยุด? เคยคิดถึงคำว่าพอบ้างหรือเปล่า แม่ของเขาไม่เคยผลักดันให้ดิ้นรน มีแต่ระงับยับยั้ง
>
> (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 201)

มณีเป็นแม่ที่มีบทบาทในการปลูกฝังทัศนคติเรื่องการรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และมีชีวิตที่เรียบง่ายให้แก่พัทธ์ มณีแสดงให้พัทธ์เห็นว่าเธอไม่ได้ปรารถนาทรัพย์สมบัติใด ๆ วิธีการของเธอเป็นการสอนพัทธ์ในทางอ้อมว่าให้หยุดและพอใจกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ แม้เธอจะไม่ได้สั่งสอนเขาโดยตรงดังที่เคยทำในวัยเด็ก

อารยา แม่บุญธรรมของอารตี จากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างให้อิสระทำให้ลูกมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน ดังเหตุการณ์ตอนที่อารตีทราบว่านารีรัตน์แม่แท้ ๆ จะให้ตนเองแต่งงานกับลูกชายเพื่อนสนิท เธอจึงโกรธมากและต่อว่าแม่ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงซึ่งเป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสม อารยาจึงปรารภขึ้นมาว่าตนเองอาจจะเลี้ยงดูให้อิสระแก่อารตีเกินไป นารีรัตน์แม่แท้ ๆ ของอารตีกลับบอกว่า

> "ถ้านับตามมาตรฐานของฉัน วัดจากฉันเลี้ยงดูพวกลูกคนโต ๆ มา เธอก็หย่อนและให้อิสระเขามากไปจริงอย่างว่า เธอไม่ผลักดันเข้มงวดเหมือนกับที่ฉันเลี้ยงดูลูกคนอื่น...แต่เธอก็ไม่ได้เลือกวิธีผิดหรอกยา สภาพสังคม สภาพความสัมพันธ์ในครอบครัว ทุกวันนี้มันเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อก่อนมากมาย...ถ้าเธอเลี้ยงเข้มงวดเหมือนที่ฉันเลี้ยงพวกพี่ ๆ เขาก็คงวุ่น คงมีเรื่องแตกหักกันในไม่กี่วัน ...วิธีการของฉันใช้กับเด็กกับคนรุ่นใหม่ไม่ได้หรอก ดูแต่เจ้าคีพี่ชายตี้นั่นไง ฉันเอามันอยู่มือเสียที่ไหน ขนาดบังคับเข้มงวดกับมันเสียแทบแย่นะนั่น"
> (กิ่งไผ่ใบรัก : 33)

เมื่อเปรียบเทียบวิธีการเลี้ยงดูลูกระหว่างนารีรัตน์และอารยาจะพบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ นารีรัตน์เลี้ยงดูด้วยวิธีที่เข้มงวด ในขณะที่อารยาเลี้ยงด้วยการให้อิสระ ปล่อยให้อารตีทำสิ่งที่ต้องการโดยคอยดูแลอยู่ห่าง ๆ เช่น การเลือกอาชีพของอารตี อารยาก็มิได้บังคับว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะต้องมาทำงานช่วยกิจการที่บ้าน แต่ให้อารตีไปทำงานที่สถาบันการเงินตามที่อารตีต้องการ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระนี้นารีรัตน์เห็นว่าเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

ถึงแม้ว่าอารยาจะอบรมเลี้ยงดูอารตีอย่างให้อิสระ แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม หากอารตีประพฤติไม่ถูกต้อง อารยาจะใช้วิธีการพูดคุยด้วยเหตุผลดังที่ว่า

> ฝ่ามือออบอุ่นลูบศีรษะทุยปกคลุมด้วยเส้นผมนุ่มดกหนานั้นอย่างอ่อนโยน...นี่เป็นวิธีเฉพาะตนของเธอ...ม้าพยศอย่างอารตีนั้นมักจะสงบและยอมจำนนก็กับความนุ่มนวลทว่าเด็ดขาดมั่นคงเท่านั้น ทุกครั้งที่มีปัญหาขัดแย้งกดดันด้วยเรื่องใด ๆ เธอก็มักจะชี้แจงจนกระจ่างเสมอ ไม่ปล่อยทิ้งให้ค้างคา การให้คำอธิบายอย่างนุ่มนวล และวิธีการสัมผัสลูบไล้ศีรษะ หลัง ไหล่ของผู้อ่อนวัยก่อน ถ่ายทอดความรักความเข้าใจ...เป็นวิธีการที่ตำราจิตวิทยาแนะนำไว้ก็จริง ทว่าที่คุณอารยาทำนั้นไม่ใช่เพียงเพราะตามตำรา หากเพราะความรู้สึกที่กลั่นจากใจ
>
> (กิ่งไผ่ใบรัก 2549 : 42)

ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตอนนี้คืออารยาไม่พอใจอารตีที่ไปต่อว่าแม่แท้ ๆ ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง เธอจึงต้องการให้อารตีไปขอโทษนารีรัตน์ แสดงให้เห็นว่าแม้เธอจะให้อิสระแก่อารตีให้มีสิทธิทำสิ่งที่ต้องการ แต่ถ้าทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ไม่อาจจะยอมให้ผ่านไปได้ วิธีการที่เธอใช้กับอารตีคือการพูดคุยด้วยเหตุผลด้วยวาจาที่นุ่มนวล และยังมีการใช้ภาษากายที่ก่อให้เกิดความอ่อนโยนแก่ผู้เป็นลูกด้วย เพราะเธอคิดว่าวิธีการที่ดีสุดสำหรับการอบรมคนที่ดื้อรั้นจะต้องใช้เหตุผลอธิบายให้เข้าใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นงรามแม่ของงามสรรพในเรื่อง**ระบำดาว** อบรมเลี้ยงดูลูกโดยให้อิสระ และเปิดโอกาสให้ลูกได้ตัดสินใจเอง ดังเหตุการณ์ตอนที่นงราม ทราบว่าลูกสาวของตนเองรักภาทิศ แม้ว่าเธอจะไม่เห็นด้วย แต่ก็ไม่คัดค้านดังที่ว่า

> หากจะอย่างไรก็ตาม ความสุขความต้องการของงามสรรพคือยอดปรารถนาของโชคและเธอ ...เธอจะละโอกาสแห่งการตัดสินใจทุกอย่างไว้กับงามสรรพแต่ผู้เดียว เธอจะไม่แสดงกิริยา หรือเอ่ยวาจาใด ๆ เป็นการสนับสนุนหรือคัดค้าน หากจะภาวนาแต่เพียงว่าการตัดสินใจของงามสรรพคือการตัดสินใจที่ถูกต้องสำหรับชีวิตและอนาคตของตนเอง
>
> (ระบำดาว : 242 – 243)

นงรามเป็นแม่ที่ให้อิสระและเคารพการตัดสินใจของลูก เธอทราบว่าภาทิศมีสาลินเป็นคนรักอยู่แล้ว การที่จะให้งามสรรพไปแย่งภาทิศมาคงไม่เหมาะสมอย่างแน่นอน แต่เธอก็ไม่ได้

แสดงความคิดเห็นชี้นำเหตุผลใด ๆ แก่งามสรรพ เพราะเห็นแก่ต้องการของลูกมากที่สุด เธอพร้อมที่จะยอมรับการตัดสินใจของลูกเพราะความสุขของลูกก็คือความสุขของเธอ

แม่ที่อบรมลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย เพราะเห็นความสำเร็จของตนเองสำคัญกว่าลูก ได้แก่ ลอออองค์จากเรื่อง**ทางสายธาร** ลอออองค์เป็นภรรยาของวิรุฬห์นักวิชาการและนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง เขาถูกมือปืนของนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ที่เขาหนุนหลังให้ฆ่าตาย ลอออองค์จึงเป็นม่ายต้องเลี้ยงดูลูกสาวเพียงลำพัง ต่อมาส.ส.ที่วิรุฬห์เคยช่วยเหลือได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม เขาจึงให้ลอออองค์มาช่วยงานในฐานะที่ปรึกษา ลอออองค์เป็นหญิงสาวที่มีความทะเยอทะยาน เนื่องจากหน้าที่การงานที่กำลังก้าวหน้า ลอออองค์จึงคิดจะส่งลูกไปเรียนที่โรงเรียนประจำ เพราะเธอคิดว่าการเลี้ยงลูกทำให้เธอไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับงาน ดังที่ว่า

> ... เธอไม่มีวันบอกว่า บัดนี้ลูกสาวตัวน้อยกลายเป็นเครื่อง'ถ่วง' เธอเสียแล้ว เธอจะพุ่งทะยานขึ้นสู่ความรุ่งโรจน์ กอบโกยฉกฉวยทุกสิ่งดังใจได้อย่างไร เมื่อมีแกมาให้ต้องห่วงหน้าพะวงหลัง
>
> ไม่เหมือนกับยามเมื่อวิรุฬห์ยังอยู่ ... เวลานั้น เด็กหญิงวามวาริชเป็นเครื่องมือสนับสนุนตอกย้ำความสำคัญของแม่ของแก ! (ทางสายธาร : 235)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในอดีตที่สามีเธอยังมีชีวิตอยู่วามวาริชลูกสาวของเธอมีส่วนสำคัญช่วยส่งเสริมสถานภาพความเป็นแม่ของเธอ แต่ปัจจุบันสามีเธอเสียชีวิต ดังนั้นลูกจึงไม่มีความสำคัญแล้ว ปัจจุบันลอออองค์จ้างพี่เลี้ยงเด็กมาเป็นคนเลี้ยงวามวาริช แต่เธอก็ต้องมาคอยดูแลเพราะลูกติดแม่ และเกรงว่านุสรชายคนรักจะหาว่าเธอไม่ดูแลลูก เธอคิดว่าพี่เลี้ยงซึ่งมีการศึกษาน้อยไม่น่าจะดูแลลูกของเธอได้ดี เมื่อเธอคิดว่าลูกเป็นเครื่องฉุดรั้งความก้าวหน้าเช่นนี้ลอออองค์จึงคิดจะส่งลูกไปเรียนที่โรงเรียนประจำในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเธอคิดว่าน่าจะเหมาะสมมากกว่าการจ้างคนเลี้ยง และยังจะทำให้เธอทุ่มเทกับการทำงานได้อย่างสะดวกด้วย

เนื่องจากลอออองค์ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะต้องทำงาน นุสรจึงมักจะพาวามวาริชไปเล่นที่บ้านของวิรงรองน้องสาวต่างแม่ของลอออองค์ ลอออองค์เกลียดชังทุกคนที่อยู่บ้านเดียวกับวิรงรอง รวมทั้งตัววิรงรองด้วย เพราะเธอคิดว่าตนเองไม่ได้รับการแบ่งทรัพย์สินมรดกอย่างเป็นธรรมในอดีต เมื่อนุสรพาวามวาริชไปเล่นกับป้าและน้าที่บ้านหลังนั้นเธอจึงโกรธมาก ลงโทษวามวาริชอย่างรุนแรงดังที่ว่า

> ความโกรธเกรี้ยวความต้องการชัยชนะที่ค้างคาเข้มข้นมาตลอดวันเหมือนต้องการช่องทางระบายออก... หญิงสาวใช้อำนาจที่มีในฐานะแม่ และผู้เป็นใหญ่ใต้หลังคาบ้านแห่งนี้ ขู่เข็ญทั้งด้วยเสียงและด้วยการฟาดมือลงไปบนเนื้อตัวของแกอีกหลายครั้ง กว่าศรีจะวิ่งเข้ามาอุ้มวามวาริชไว้ในอ้อมแขนแล้ววิ่งหนีเธอเข้าห้องไปซึ่ง ๆ หน้า (ทางสายธาร : 308)

เมื่อลอออองค์ทราบว่าวามวาริชไปเล่นที่บ้านป้าใหญ่กับวิรงรอง เธอจึงห้ามเด็ดขาดไม่ให้ลูกไปเล่นที่บ้านหลังนั้นอีก แต่ลูกของเธอรู้สึกว่าคนที่บ้านนั้นมีให้รักและความอบอุ่น วามวาริชจึงรู้สึกว่าไม่ยุติธรรมที่แม่จะห้าม เธอร้องไห้และเถียงแม่อย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน ลอออองค์จึงทั้งด่าว่าด้วยคำรุนแรงและตีลูก จนกระทั่งพี่เลี้ยงต้องรีบมาอุ้มวามวาริชออกไป เมื่อเธอหายโกรธลูก เธอก็จะมาดูแลลูกอย่างใกล้ชิดเช่นเดิม แต่เมื่อเธอไม่พอใจเธอก็จะไม่สนใจลูกเลย ดังที่ว่า

> "เอาละน้องวาม พอแล้ว ได้เวลานอน..."ยังไม่ทันจบประโยค เด็กน้อยผู้นอนเล่าแจ้ว ๆ ด้วยสุ้มเสียงแจ่มใสผุดลุกขึ้นนั่งอีกครั้งราวติดสปริง ก่อนแผดเสียงแหลม
>
> "ไม่น้อน...ไม่นอน...น้องวามจะเล่า! "
>
> "เอ้า ! อยากจะเล่าก็เล่าไป ให้ศรีมาฟังไปก็แล้วกัน...ศรี...ศรี..." ลอออองค์ตัดบทอย่างเย็นชา ก่อนร้องเรียกให้พี่เลี้ยงของเด็กหญิงเข้ามาในห้อง น้ำเสียงและกิริยาของเธอทำให้ร่างเล็กทรุดหงายกระแทกลงไปกับเตียงอย่างโกรธจัด...วามวาริชรู้แต่ว่าตนเองโกรธ เพียงแต่ไม่รู้ว่าโกรธอะไรกันแน่ ...เมื่อดิ้นรนอาละวาดถีบทิ้งทั้งผ้าห่มและผ้าปูที่นอนอย่างเอาเป็นเอาตาย (ทางสายธาร : 318)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าลอออองค์เป็นแม่ที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เธอเลี้ยงลูกตามอารมณ์ของตนเองคือเวลารักและพอใจก็ดูแลอย่างดี แต่เวลาโกรธก็ใช้ความรุนแรงกับลูกโดยไม่สามารถควบคุมตนเองได้ การเลี้ยงดูอย่างไม่ใส่ใจของลอออองค์ทำให้วามวาริชกลายเป็นเด็กที่ต้องการความอบอุ่น เธอมักจะติดพี่เลี้ยงมากเกินกว่าเด็กทั่วไป และยังเป็นเด็กโมโหร้าย เพราะแม่ของเธอไม่ได้เลี้ยงดูอย่างใช้เหตุผล วามวาริชจึงไม่ได้รับความรักจากแม่อย่างเต็มที่และกลายเป็นเด็กมีปัญหาที่ต้องการความรักอีกด้วย

หมอพลอยสีในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** อบรมเลี้ยงดูเพชรช่วงอย่างตามใจ เนื่องจากเพชรช่วงเป็นลูกสาวคนแรกและคนเดียว ที่เกิดมาในช่วงที่พ่อแม่อายุมากและมีฐานะดีพอที่จะดูแลลูกแล้ว จึงทำให้เธอได้รับความรักและการตามใจ ดังที่ว่า

> ...เพราะความรักเพียงตัวเดียวแท้ ๆ ...ทั้งพ่อทั้งแม่รักกลัวเกรง ไม่อาจขัดใจ ไม่อาจขวางความต้องการของเจ้าหญิงน้อย ๆ คนนั้น

> และไม่ว่าจะเป็นการผิดพลาดแบบใด ๆ ทั้งพ่อทั้งแม่ก็ช่วยกันขจัดปัดเป่าจนสุดตัว ไม่เคยเลยที่เพชรช่วงจะเป็นคนผิด .... ท่านเลือกเข้าข้างลูกสาวคนโตเสมอ ... ความผิดความบาปทั้งหลายทั้งปวงถูกเหวี่ยงผลักไปไว้ที่ผู้อื่นเสียทั้งหมด (ดอกไม้ในป่าหนาว : 43)

จะเห็นว่าพลอยสีอบรมเลี้ยงดูเพชรช่วงอย่างตามใจ เมื่อลูกของเธอขัดแย้งกับผู้อื่น เธอจะเชื่อว่าลูกของเธอถูกและคนอื่นผิดเสมอ เช่นเหตุการณ์ที่เพชรช่วงตั้งครรภ์ขณะศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา เธอบอกพ่อแม่ว่าถูกข่มขืน ทั้งที่จริงแล้วเป็นการยินยอมพร้อมใจกันทั้งสองฝ่าย เมื่อนำโชคชายคนรักของเพชรช่วงมาขอโทษและขอรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองทำ พลอยสีไล่เขาออกมาด้วยความโกรธแค้นและเลือกที่จะเชื่อว่าลูกสาวของตนเองไม่ผิด ด้วยความรักและตามใจลูกอย่างไร้ขอบเขต เมื่อเพชรช่วงคลอดดวงลดา พลอยสีจึงรับเป็นแม่ของดวงลดา และปกปิดความจริงมาตลอด ในขณะที่เพชรช่วงพ้นจากปัญหา ไม่ต้องทำหน้าที่แม่และไม่เคยรู้สึกผิดกับการกระทำของตนเอง

นอกจากหมอพลอยสีจะเลี้ยงดูเพชรช่วงอย่างตามใจแล้ว เธอยังจะออกรับแทนทุกครั้งที่ลูกสาวทำผิด ในตอนที่เพชรช่วงปัดความรับผิดชอบเรื่องดวงลดาไม่ต้องการบอกดวงลดาว่าตนเองเป็นแม่ที่แท้จริง จนหมอโชติผู้เป็นพ่อต้องบอกเพชรช่วงว่านำโชคพ่อแท้ ๆ คบหาดวงลดาฉันชู้สาว และตบหน้าเพชรช่วง เธอจึงยอมบอกความจริงให้ดวงลดาทราบ เหตุการณ์ครั้งนี้ก็ทำให้เพชรช่วงกับหมอโชติเกิดความหมางเมินกัน แต่พลอยสีก็พร้อมที่ให้อภัยลูกทุกอย่าง และทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกสบายใจ ดังที่ว่า

> เดินไปไม่ได้ไกลก็เห็นเงาตะคุ่มของคุณพลอยสีมุ่งหน้าตรงมา เขาหลบเข้าไปหลังลำต้นของไม้ใหญ่ ... ไม่ปรารถนาจะเผชิญหน้า ด้วยรู้ดีว่าฝ่ายนั้นจะรีบรุดไปดูแล เอาอกเอาใจคลายอารมณ์ลูกสาวคนเดียวเหมือนที่เคย
>
> ... เอาเถอะ ! นี่คงเป็นธรรมชาติของคนเป็นแม่ ... รักและทุ่มเทโดยปราศจากข้อแม้ ยกเว้นไว้ก็เฉพาะแม่ที่ทิฐิจนไม่เคยโอนอ่อนเพื่อนยอมรับความผิดพลาดแพ้พ่ายของตน แม่ที่ไม่เคยรักใคร นอกจากตนเอง ... อย่างเพชรช่วงเท่านั้น ! (ดอกไม้ในป่าหนาว : 577)

จะเห็นว่าแม้เพชรช่วงทำผิดอย่างไรพลอยสีก็ยังรักและให้อภัยโดยปราศจากข้อแม้ ในที่สุดเพชรช่วงก็ไม่อาจอยู่เมืองไทยต่อไปได้ หลังจากเลิกรากับพัทธ์แล้ว เธอจึงตัดสินใจจะกลับไปอยู่เมืองนอกอีกครั้ง โดยที่พ่อและแม่ไม่สามารถทัดทานเธอได้ เพราะเคยเลี้ยงดูอย่างตามใจจนเคยตัวแล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** นอกจากเพชรช่วงจะมีสถานภาพเป็นลูกสาวของพลอยสี ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เธอยังมีสถานภาพเป็นแม่ที่แท้จริงของดวงลดา แต่บทบาทที่เธอกระทำไม่ได้เหมาะสมกับสถานภาพของเธอ เพราะเธอไม่เคยยอมรับว่าดวงลดาเป็นลูก แม้ในช่วงที่เธอตั้งครรภ์ดวงลดาเธอก็ไม่ต้องการยอมรับลูกคนนี้ ดังที่ว่า

> แม้จะพยายามลืม หากเพชรช่วงไม่เคยลืมเวลาช่วงนั้น ความทุกข์ความทรมานอึดอัดจนเหลือจะทนในสภาพที่จะต้องซุกซ่อนหลบเลี่ยง และสภาพอันน่าทุเรศของตัวเอง...เธอไม่เคยเห็นร่างกายของตัวเองอัปลักษณ์น่าชังอย่างนั้นมาก่อน และจะไม่มีวันยอมให้เป็นเช่นนี้อีก
>
> เธอเคยส่องกระจกซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างภาคภูมิและพอใจในรูปโฉมของตัว หากเกือบสี่เดือนในสหรัฐอเมริกาครั้งแรกนั้นคือสี่เดือนที่เธอต้องใช้ผ้าคลุมกระจกทุกบาน
>
> และสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่พ่อและแม่ของเธอตื่นเต้นขวัญหายกับการ 'รอดหรือไม่' ชีวิตนั้น... เธอยิ่งไม่เคยเหลียวตากลับไปแล...
>
> ความเจ็บปวดแสนสาหัสแบบที่เธอไม่เคยประสบ และสภาพในวินาทีแรกที่ชีวิตนั้นก่อกำเนิด...เหี่ยว ย่น เล็ก และน่าเกลียดราวกับซากสัตว์...ขนาดเท่าขวดน้ำอัดลมและน้ำหนักประมาณสามปอนด์เศษ ๆ กระมัง
>
> ...เธอถึงกับขับไล่ให้นำมันไปให้พ้นหน้า...
>
> เวลานั้นเองที่ทำให้เพชรช่วงได้รู้ใจตนเองว่า...ชีวิตนี้เธอจะไม่มีวันรัก ภาคภูมิ และพอใจใครเทียบเท่าตนเอง! (ดอกไม้ในป่าหนาว : 347 – 348)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดยทั่วไปผู้หญิงจะรู้สึกยินดีที่ตนเองตั้งครรภ์ และจะดูแลทะนุถนอมลูกในครรภ์เป็นอย่างดี แต่เพชรช่วงกลับมองว่าการตั้งครรภ์ทำให้ตนเองมีรูปร่างที่อัปลักษณ์ ทำให้เธอเกิดความเครียดจนคลอดดวงลดาก่อนกำหนด เมื่อดวงลดาเกิดมาเธอก็ไม่เคยคิดจะเลี้ยงดูเองแต่กลับยกให้เป็นลูกของพ่อกับแม่ และหลอกลวงทุกคนว่าดวงลดาคือลูกหลงของพ่อแม่เธอที่คลอดขณะอยู่ต่างประเทศ ทุกครั้งเมื่อพบหน้าดวงลดาเธอก็ทำท่าทีเย็นชาใส่จนดวงลดารู้สึกได้ว่าเพชรช่วงรังเกียจ

บทบาทของแม่ของเพชรช่วงมีผลต่อเนื้อเรื่องคือทำให้ครอบครัวของเธอต้องประสบกับปัญหา โดยเฉพาะดวงลดาผู้เป็นลูกเป็นผู้รับผลกระทบจากปัญหานั้นโดยตรง หากเพชรช่วงยอมรับความจริงและเลี้ยงดูดวงลดาอย่างที่แม่คนหนึ่งพึงกระทำ ก็คงจะไม่ทำให้ดวงลดากลายเป็นคนเก็บกดและเคร่งเครียด

แม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย เห็นความสำคัญของตนเองมากกว่าลูกอีกคนหนึ่งคือรัชนีแม่ของภคพงษ์จากเรื่อง**ตะวันทอแสง** เธอแต่งงานกับชายที่อายุมากกว่าประมาณ

20 ปี และมีลูกชายขณะที่เธออายุเพียง 16 ปี ต่อมาเธอก็ทิ้งสามีและลูกชายตั้งแต่ยังเป็นทารกดังที่ว่า

> ชีวิตในวัยเด็กของเขายิ่งน่าแปลก...แปลกตรงที่ผู้หญิงคนหนึ่งสามารถทอดทิ้งลูกชายคนเดียวที่เพิ่งคลอดไว้กับสามีซึ่งกำลังมุมานะกับงานไปได้อย่างไม่ไยดี...เธอหายไปเสียเฉย ๆ ถึงหกปีเต็ม และหวนกลับมาเมื่อสามีที่แก่กว่าถึงยี่สิบปีเต็มของเธอบุกบั่นสร้างฐานะได้เป็นผลสำเร็จ (ตะวันทอแสง : 39)

จะเห็นว่าหลังจากรัชนีทิ้งภคพงษ์ลูกชายของเธอไปแล้ว เธอก็กลับมาอีกครั้งเมื่อสามีของเธอมีฐานะร่ำรวยขึ้น เธอใช้โอกาสจากความร่ำรวยของเขาสร้างความสำราญให้กับตนเอง เช่น ซื้อข้าวของเครื่องประดับ จัดงานเลี้ยงเชิญเพื่อนฝูงมาฉลองที่บ้านเป็นประจำ เป็นต้น ในช่วงที่เธอกลับมานี้เธอมิได้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก ส่วนมากคนที่อบรมเลี้ยงดูลูกจะเป็นสามีและพี่เลี้ยง หลังจากสามีของเธอเสียชีวิตและในพินัยกรรมระบุว่าเธอไม่ได้ทรัพย์สิน นอกจากเงินเดือนเพียงเล็กน้อย เธอจึงออกจากบ้านพร้อมจึงนำข้าวของมีค่าเท่าที่จะสามารถนำไปได้ โดยที่ไม่ได้สนใจเลี้ยงดูลูกชาย ต่อมาเธอสำนึกถึงความผิดที่ทำไว้ได้เลย แต่ดูเหมือนว่าจะสายเกินไป เพราะลูกชายของเธอไม่มีท่าทีจะยอมรับเธอ รัชนีตระหนักว่าตนเองไม่ได้ทำหน้าที่เธอที่ดีให้กับภคพงษ์ เธอจึงเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูปรางทิพย์ ลูกสาวที่เกิดจากสามีใหม่เป็นอย่างดี ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> เธอทดแทนการทอดทิ้งเขาไปอย่างไม่ไยดี ด้วยการทุ่มเทความรักและความเอาใจใส่ให้กับปรางทิพย์ หากนั่นมันทดแทนกันได้ละหรือ ? ลูกของเธอคนหนึ่งเติบโตอย่างอบอุ่นจนเหลือเฟือ ขณะที่เขาเติบโตขึ้นมาอย่างขาดแคลนทางใจไปเสียสิ้น เหมือนต้นไม้ที่เติบโตขึ้นมาโดยปราศจากผู้ดูแลตัดแต่ง (ตะวันทอแสง : 268)

จะเห็นว่าการที่รัชนียังมีอายุน้อยแต่ต้องเป็นแม่แล้วทำให้เธอไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะทำหน้าที่แม่ จนกระทั่งเธอเป็นผู้ใหญ่ เธอจึงเห็นความสำคัญของการให้ความรักและความเอาใจใส่แก่ลูกทำให้เธอทุ่มเทความรักให้ปรางทิพย์อย่างเต็มที่ การทอดทิ้งลูกมีผลต่อภคพงษ์คือทำให้เขาเป็นเด็กมีปัญหาและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่เชื่อเรื่องความรัก และไม่เชื่อว่าผู้หญิงที่ดีมีอยู่จริง เขาจึงมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงมากหน้าหลายตา โดยไม่สนใจจะมีความจริงใจกับใคร

จะเห็นว่าบทบาทการอบรมเลี้ยงลูกเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของแม่ เป็นบทบาทที่โดดเด่นกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ ของแม่ และมีผลต่อเนื้อเรื่องอย่างมาก รูปแบบของอบรมมีหลากหลายวิธี ได้แก่ อบรมเลี้ยงดูลูกด้วยการสั่งสอนหรือเป็นตัวอย่างด้วยความรักและเอาใจใส่

อบรมอย่างเข้มงวด อบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ตัวละครแม่บางตัวแสดงบทบาทแม่ที่ไม่สนใจที่จะอบรมเลี้ยงลูกซึ่งถือเป็นการอบรมเลี้ยงดูประเภทหนึ่งเช่นกัน เพราะมีผลต่อการปลูกฝังทัศนคติค่านิยมบางประการให้แก่ลูก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย การลงโทษลูกอย่างรุนแรง หรือการทอดทิ้งลูก

3.2 **บทบาทในการสนับสนุนลูก**

นอกจากบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูแล้ว แม่ยังมีบทบาทในการสนับสนุนลูกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง การสนับสนุนสิ่งเหล่านี้จะเป็นรากฐานให้ลูกมีชีวิตที่มั่นคงต่อไป เพราะหากมีการศึกษาแล้วก็จะนำไปสู่การมีหน้าที่การงานสามารถหาเลี้ยงตนเองได้ อีกทั้งการมีทรัพย์สินเงินทองจะทำให้ลูกอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน ตัวละครหญิงที่เป็นแม่ที่มีบทบาทในการสนับสนุนลูกมีดังนี้

ลักษณา แม่ของสาลินในเรื่อง**ระบำดาว** สนับสนุนการศึกษาและหน้าที่การงานแก่ลูก โดยการส่งลูกเข้ามาศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เพราะเห็นศักยภาพของลูกสาวที่สามารถพัฒนาได้ ต่อมาสาลินสอบเข้าศึกษาต่อได้ในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและยังได้รับทุนไปศึกษาต่อภาษาฝรั่งเศสที่ประเทศฝรั่งเศส แม่ก็คอยสนับสนุนเสมอ ดังที่ว่า "พ่อกับแม่ฉันเป็นครู ผลักดันให้ลูกเรียนดีอยู่เสมอ พอฉันเรียนได้ดีอย่างใจท่าน ท่านก็พอใจแล้วละ เรียนดี ได้งานดี ท่านก็คิดว่าเอาตัวรอดแล้ว"(ระบำดาว : 9)เมื่อสาลินกลับจากฝรั่งเศสมาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย แม่และพ่อของเธอก็ได้ซื้อบ้านให้เพื่อจะได้ไปทำงานสะดวก นอกจากนี้เมื่อแม่และพ่อของสาลินขายที่ดินสวนลิ้นจี่ได้เงินจำนวนหลายล้านบาทก็ให้เงินสาสินเกือบทั้งหมด เพื่อที่สาลินจะได้มีฐานะที่เท่าเทียมกับภาทิศ แม่ของเธอบอกกับเธอว่า

> "พ่อแม่ทำทุกอย่างเพื่อสนับสนุนลูก" ผู้เป็นแม่ว่า
>
> "เราไม่ได้เลี้ยงลินมาให้ด้อยกว่าใคร ...ตอนที่เรายังไม่มีเงินมากเท่านี้ เราก็ผลักดันลินจนสุดตัวสุดกำลัง ลินขึ้นไปได้สูงกว่าหลาย ๆ คนแล้ว พ่อกับแม่ก็พอใจ ตอนนี้เรามีเงิน เราก็ขอทุ่มเทจนถึงที่สุด เพื่อให้ลินได้ทุกอย่างที่ลินต้องการ เชิดหน้าอยู่ในสังคมได้ไม่ต้องอายใคร"
>
> (ระบำดาว 2549 : 252)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าแม่ของสาลินให้ความสำคัญกับลูกมากยิ่งกว่าตนเอง เพราะเงินที่ขายสวนลิ้นจี่ได้ก็มิได้แบ่งเอาไว้ใช้เอง แต่กลับให้ลูกสาวเกือบจะทั้งหมด ถึงแม้แม่ของสาลินจะรักลูกมากแต่ก็มิได้คิดที่จะบังคับให้ลูกต้องทำตามที่ตนเองต้องการทุกอย่าง เมื่อสาลิน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากประเทศฝรั่งเศสและได้กลับมาเป็นอาจารย์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม่ของเธอก็เปิดโอกาสให้เธอดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระเสรี จนกระทั่งสาลินได้คบหากับภาทิศ เมื่อภาทิศจะเลิกกับสาลินและหันไปหาคนอื่น พ่อและแม่ของสาลินคิดว่าสาเหตุหนึ่งคงจะมาจากการที่สาลินมีฐานะที่ด้อยกว่าภาทิศ จึงได้ขายที่ดินสวนลิ้นจี่เพื่อนำเงินมาให้สาลิน เพราะพ่อและแม่คิดว่าการที่สาลินมีเงินจะได้ไปศึกษาต่อปริญญาเอกตามต้องการโดยที่ไม่ต้องขอทุนและทำให้เชิดหน้าอยู่ในสังคมอย่างไม่อายใคร พ่อและแม่ไม่เคยต่อว่าสาลินในเรื่องภาทิศ แต่ให้กำลังใจยกย่องให้ลูกสาวของตนเองคำนึงถึงความสูงค่าของตน ที่ไม่ควรให้ผู้ชายคนหนึ่งมาทำให้ตกต่ำได้ เหตุการณ์ตอนนี้มีผลให้สาลินเห็นคุณค่าของตนเองและตัดสินใจเลิกกับภาทิศ

อารยา จากเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** ก็สนับสนุนให้อารตี ลูกบุญธรรมของเธอมีการศึกษา ดังที่ว่า “หากเติบโตขึ้นมาในบ้านในครอบครัวของตนเอง เธอก็อาจไม่มีโอกาสได้เล่าเรียนมากถึงขั้นนี้ อาจจะต้องออกมาช่วยงาน คุมบัญชีตั้งแต่จบชั้นมัธยมต้นก็ได้” (กิ่งไผ่ใบรัก : 20) เนื่องจากอารตีเป็นลูกสาวครอบครัวคนจีน พ่อแม่จึงไม่สนับสนุนให้เธอเรียนสูงนัก แต่ต้องการให้ออกมาช่วยงานมากกว่า เมื่ออารตีมาอยู่กับอารยาซึ่งเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงส่งเสียให้อารตีได้รับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อนงค์แม่ของอรพิม จากเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** สนับสนุนลูกในเรื่องทรัพย์สินเงินทอง ดังที่ว่า

> ... คนรอบคอบ ไม่เคยคิดเสียเปรียบใครเช่นเธอ ก็ยังคงดำเนินการโอนทรัพย์สินส่วนมากซึ่งรวมทั้งบ้านใหญ่ทรงไทยในย่านที่ดินเก่าแก่ของครอบครัว ย่านที่บัดนี้แทบจะกลายเป็นย่านกลางเมืองแวดล้อมด้วยตึกคอนโดมีเนียมไปเสียแล้วนั้นให้อรพิมไปเป็น ‘สินเดิม’ ก่อนการแต่งงานหลายเดือน (ใต้ร่มไม้เลื้อย 2537 : 232 – 233)

เนื่องจากอนงค์เกรงว่าทรัพย์สมบัติที่ครอบครัวเธอมี จะต้องตกเป็นสินสมรส หากเธอโอนให้ลูกสาวหลังแต่งงาน เธอจึงจัดการโอนทรัพย์สินให้อรพิมก่อนเพื่อให้ลูกสาวมีความมั่นคงในด้านฐานะการเงิน

เจนจารีแม่ของอริน ในเรื่อง**เรือนศิรา** มีบทบาทในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ลูกเช่นกัน อรินไม่ใช่ลูกชายแท้ของสามีใหม่ของเธอ เธอจึงต้องพยายามสร้างความมั่นคงให้เขามากที่สุด เนื่องจากอรินเป็นสถาปนิกเธอจึงทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ โรงงานหินอ่อน โรงเหล็กหล่อ และกิจการตัวแทนจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เพื่อให้อรินอยู่ได้อย่างสบายด้วยทรัพย์สมบัติที่เธอหาไว้ให้

จะเห็นว่าบทบาทของแม่ในการสนับสนุนลูกถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ ได้แก่ สนับสนุนการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง เนื่องจากเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกมีความมั่นคงในชีวิต เพราะหากไม่มีแม่แล้วลูกก็จะยังดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยการศึกษาและอาชีพซึ่งถือเป็นต้นทุนชีวิตที่แม่หาไว้ให้ และยังมีทุนทรัพย์ที่ถือว่าสำคัญในการดำรงชีวิตเช่นกัน เพราะหากมีทรัพย์สินลูกก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย

3.3 บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง

ในอดีตแม่ถือว่ามีบทบาทอย่างมากในการเลือกคู่ครองให้ลูก โดยเฉพาะลูกผู้หญิง เพราะเกรงว่าหากลูกได้คู่ครองที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมกันจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ แม้ในปัจจุบันแม่จะให้อิสระแก่ลูกในการเลี้ยงคู่ครองมากขึ้น แต่แม่ก็ยังคงมีบทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครองอยู่ ตัวละครที่เป็นแม่ที่มีบทบาทในการให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครองของลูกมีดังนี้

บทบาทในการให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครอง ปรากฏในนวนิยายหลายเรื่อง บางเรื่องแม่เป็นผู้เลือกคู่ครองให้ลูกด้วยตนเอง โดยไม่ฟังความคิดเห็นของลูก ดังเช่น เรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ศิราแม่ของศิขรินเป็นคนเลือกคู่ครองให้ลูก โดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> คุณศิราจับตามองลูกชายและ 'ลูกสะใภ้' ผู้กำลังมุ่งหน้าเข้ามาหาอย่างภาคภูมิใจ ... ดีเหลือเกินที่เธอกล้า และเด็ดขาดพอที่จะหน่วงเหนี่ยวศิขรินเอาไว้จนถึงวันนี้ วันที่เธอสามารถหยิบอัญมณีสูงค่าเม็ดนี้มาประดับบนเรือนแหวนของเขาได้
>
> อรพิมมีทุกสิ่งทุกอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับลูกชายของเธอ ... การอบรมและศักดิ์ตระกูลที่ 'เลิศ' ทรัพย์สินที่เพียบพร้อม...มิใช่เพียงแค่สาวสวยธรรมดาสามัญ 'ดาษ ๆ' อันหาได้ทั่วไปในสังคมยุคใหม่ (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 234 – 235)

ขณะที่ศิขรินไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ เขาได้พบรักกับเจนจารีหญิงสาวที่ได้ทุนไปศึกษาต่อ เจนจารีเป็นหญิงสาวธรรมดาไม่ได้มีฐานะร่ำรวยและชาติตระกูลที่สูงส่งแต่อย่างใด ศิราจึงไม่ยินยอมที่จะให้ลูกชายแต่งงานกับเจนจารี แต่บังคับให้ศิขรินแต่งงานกับอรพิมซึ่งร่ำรวยและมีชาติตระกูลสูง ทั้งที่ศิขรินไม่ได้รักอรพิม แม้ว่าศิขรินจะมีอายุมากพอที่จะตัดสินใจเองได้แล้วแต่ศิรากลับมองว่าอายุยังน้อยเพราะเธอไม่เคยเห็นว่าลูกมีวุฒิภาวะพอที่จะตัดสินใจได้เอง

อนงค์จากเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ก็เป็นผู้เลือกคู่ครองให้อรพิมลูกสาวของเธอ ดังที่ว่า

> วันนี้คือวันที่หน้าที่ของเธอสิ้นสุดลง คุณอนงค์มั่นใจว่าชายหนุ่มที่จะทำหน้าที่ต่อจากเธอ... เป็นร่างร้านอันใหม่ให้อรพิม...คือชายหนุ่มที่สมบูรณ์แบบ เพียบพร้อมที่สุดเท่าที่จะหาได้ในยุคนี้ เป็นชายหนุ่มแบบที่ใคร ๆ ก็ปรารถนาจะได้มาเกี่ยวดอง เป็นวงศ์ว่านเครือ (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 222 – 223)

อนงค์เลือกศิขรินให้เป็นคู่ครองของอรพิมเพราะมั่นใจว่าเขาจะทำหน้าที่ดูแลลูกสาวของเธอได้ และเขายังเป็นชายหนุ่มที่สมบูรณ์แบบ ทั้งฐานะ และชาติตระกูลที่เหมาะสมกับอรพิมอย่างมาก

นารีรัตน์ในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** เลือกคู่ครองให้อารตีโดยดูจากนิสัยที่เข้ากันได้ ดังที่ว่า

> ฉันว่าไม่นะ...ฉันว่าอย่างอาตี้ต้องเจอคนที่แข็งกว่า...เขาเรียนเก่ง เขาทำงานเก่ง ควรเจอคนที่เก่งกว่าแข็งกว่า เขาถึงจะยอมรับ ตี้ต้องเจอแบบนี้แหละ ไม่งั้นเขาจะมองผู้ชายเป็นลิงค่างบ่างชะนีไปเสียหมด" (กิ่งไผ่ใบรัก : 36)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่านารีรัตน์รู้จักนิสัยอารตีลูกสาวตนเองว่าหากได้คนที่ไม่เก่งหรืออ่อนแอกว่าอารตีจะไม่เชื่อถือเพราะเธอเป็นคนเก่งอยู่แล้ว เธอต้องได้คู่ครองที่เก่งกว่า เข้มแข็งกว่าจึงจะสามารถทำให้อารตียอมรับและศรัทธาได้

ในเรื่อง**วาวพลอย** ปานรวีและสามีหย่ากัน หลังการหย่าทั้งสองได้แบ่งกันเลี้ยงลูก คือปานวรีเลี้ยงปรีดิ์ ขณะที่พ่อเลี้ยงปัณณ์ ปานวรีจัดการให้ปรีดิ์ลูกชายของเธอแต่งงานกับหญิงสาวที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกัน หลังจากนั้นก็ต้องการจะหาคู่ครองให้ปัณณ์ลูกชายอีกคนหนึ่งของเธอ ดังที่ว่า "เขาว่าไม่ให้แม่ไปยุ่งเรื่องส่วนตัวของเขา แม่ไปยุ่งอะไรก็แค่มอง ๆ ไว้ให้ ถ้าไม่รักไม่ชอบก็แล้วไปเท่านั้นเอง...เอาเถอะ แม่จะคอยมองดูว่าจะหาเองได้ดีสักแค่ไหน" (วาวพลอย : 155) เมื่อปัณณ์ไม่ยินยอมปานรวีก็ไม่สามารถบังคับลูกชายได้เพราะไม่ใช่ลูกที่เธอเคยเลี้ยงดู ต้องให้ลูกเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง ปัณณ์จึงเลือกเก็จไพลินซึ่งอาจไม่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อมดังที่ปานรวีต้องการแต่เขาและเธอรักกัน

ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** พลอยสีมีส่วนเสนอแนะในการเลือกคู่ครองของลูกดังที่ว่า "เขาเข้ามาใกล้ชิดพัวพันกับด้า จุดประสงค์อะไรก็รู้ ๆ กันอยู่...ถ้าจะเกี่ยงให้เขาไปเรียนพร้อมกับด้า ถ้าด้าได้ทุนอย่างที่เราหวังไว้จริง ๆ ฉันไม่ชอบให้ลูกแต่งงานกับผู้ชายที่วุฒิด้อยกว่า

เหมือนกันแหละค่ะ" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 366) จะเห็นว่าพลอยสีได้ตรวจสอบคุณสมบัติของเนตินัยว่ามีความเหมาะสมที่จะเป็นคู่ชีวิตของดวงลดา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าไม่ต้องการให้ลูกสาวได้คู่ครองที่มีคุณวุฒิด้อยกว่า แต่ดวงลดาก็ไม่ได้เลือกเนตินัยเพราะคิดว่าเนตินัยมีนิสัยที่เข้ากับเธอไม่ได้

จะเห็นว่าแม่ที่มีบทบาทให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครองให้ลูก มีทั้งแม่ที่เพียงให้คำแนะนำและแม่ที่เลือกคู่ครองให้ลูกโดยไม่ได้พิจารณาความสมัครใจของลูก ส่วนมากแล้วแม่จะเลือกคู่ครองให้ลูกโดยดูจากความเหมาะสม ได้แก่ ศิรา อนงค์ ปานรวี และพลอยสี ลูกที่แต่งงานเพราะความเหมาะสมนี้จะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ เพราะไม่ได้รักกันแต่แม่เป็นคนจัดการให้ ในขณะที่แม่ที่ดูว่าลักษณะนิสัยเหมาะสมกันได้แก่ นารีรัตน์ สามารถจัดการให้ลูกมีชีวิตคู่อย่างมีความสุข ดังนั้นการที่แม่เลือกคู่ครองให้ลูกไม่จำเป็นว่าจะไม่สมควร แต่ควรดูที่นิสัยมากกว่าความเหมาะสมด้านฐานะทางสังคม

3.4 บทบาทในการเสียสละเพื่อลูก

บทบาทในการเป็นผู้เสียสละเพื่อลูกถือเป็นบทบาทที่ยิ่งใหญ่ของแม่ เพราะสามารถสละแม้แต่ชีวิตหรือความสุขส่วนตัวให้ลูกได้ แม่ที่มีบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก ปรากฏในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แม่ที่มีบทบาทเสียสละเพื่อลูกด้วยชีวิต มีปรากฏในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ในตอนที่อรพิมตั้งครรภ์ ดังนี้

> "ฉันจะไม่มีวันยอมรับการรักษา ไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัดหรือเคมีบำบัดในระยะนี้"
>
> "ผมจะพยายามไม่ให้กระทบกระเทือน และจริง ๆ แล้วมันก็อาจไม่มีผลกระทบใด ๆ เลยก็ได้" นายแพทย์หนุ่มยังคงใช้ความพยายาม
>
> "...แต่หมอก็ให้คำรับรองถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่ได้ใช่ไหมคะ...ฉันไม่ต้องการเสี่ยงด้วยชีวิตและความสมบูรณ์ของลูกของฉัน" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 433)

เนื่องจากอรพิมป่วยเป็นโรคมะเร็ง เธอจึงจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาด้วยวิธีที่ต้องใช้เคมีบำบัด ซึ่งเธอเกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อลูกที่จะเกิดมา เธอจึงยอมที่จะเสี่ยงชีวิตของตนเองไม่ยอมเข้ารับการรักษาจนกว่าลูกของเธอจะเกิดมา ในที่สุดเธอก็เสียชีวิตเพราะโรคร้ายคุกคามเธอจนสายเกินไปที่จะรักษาได้แล้ว

รัชนี ในเรื่อง**ตะวันทอแสง** ก็เป็นแม่ที่เสียสละเพื่อลูกเช่นกัน เนื่องจากเธอเกรงว่าภคพงษ์ลูกชายที่เกิดกับสามีเก่าจะแต่งงานกับปรางทิพย์ลูกสาวที่เกิดจากสามีใหม่ เพื่อป้องกันการแต่งงานในสายเลือดซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์ที่ผิดศีลธรรมอย่างยิ่ง เธอจึงยอมสารภาพความจริงกับลูกและสามีคนปัจจุบันว่าหลอกลวงเขาเรื่องความเป็นมาของตนเองมาโดยตลอด ความจริงแล้วเธอเคยแต่งงานมีลูกมาก่อน การพูดความจริงครั้งนี้ทำให้สามีของเธอโกรธจนขอหย่ากับเธอ เธอทราบว่าหากเธอสารภาพไปแล้วครอบครัวจะต้องแตกแยกแต่เธอก็ต้องทำเพื่อลูก

จะเห็นว่าแม่ที่มีบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก เป็นบทบาทที่น่ายกย่องอย่างยิ่ง เพราะการกล้าสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อให้ลูกมีชีวิตรอดดังเช่นอรพิม และการที่ยอมเสียสละที่จะพูดความจริงแม้ชีวิตครอบครัวจะต้องแตกร้าวเพื่อลูกดังเช่นรัชนี เป็นสิ่งที่ตัดสินใจทำได้ยากยิ่งนัก

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของแม่ของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม พบว่าบทบาทของแม่ที่สำคัญได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูลูก การสนับสนุนการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง การดูแลและให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และการเสียสละเพื่อลูก บทบาทที่โดดเด่นที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงลูก ตัวละครที่เป็นแม่แต่ละตัวจะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่หลากหลาย ได้แก่ อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด อบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระ อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บางครั้งตัวละครแม่คนเดียวกันอาจใช้วิธีในการเลี้ยงลูกแต่ละคนไม่เหมือนกัน เช่น พลอยสีที่อบรมเลี้ยงดูเพชรช่วงและดวงลดาอย่างแตกต่างกัน วิธีการที่แตกต่างกันนี้ทำให้พฤติกรรมของลูกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แม่ที่ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์นั้นจะก่อให้เกิดปัญหาแก่ลูกได้เพราะลูกจะขาดความอบอุ่นในครอบครัวแล้วไปเป็นปัญหาของสังคมต่อไป และแม่ที่ทอดทิ้งลูกจะถูกประณามว่าไม่ดีไม่ถูกต้องเพราะไม่ใช่บทบาทที่สังคมคาดหวัง

ตัวละครแม่บางตัวมีวิธีการเลี้ยงดูที่ผสมผสานหลายวิธี เช่น อารยาให้อิสระแก่ลูกแต่ก็ดูแลอย่างใกล้ชิดหากลูกทำผิดก็คอยตักเตือน แม่ต้องทำงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก เช่น ลอออองค์ที่ต้องจ้างพี่เลี้ยงมาดูแลลูกของเธอ รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันนี้ล้วนแต่มีผลต่อตัวละครที่เป็นลูกทั้งสิ้นและยังมีผลต่อเนื้อเรื่องด้วย นอกจากนี้บทบาทการสนับสนุนการศึกษา หน้าที่การงาน ทรัพย์สินเงินทอง ให้คำแนะนำดูแลเรื่องการเลือกคู่ครอง และเสียสละเพื่อลูกยังคงเป็นบทบาทที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเสนอว่าเป็นบทบาทสำคัญของแม่ แม้ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนไปก็ตาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4. สถานภาพของญาติผู้ใหญ่

ในครอบครัวของคนไทย ญาติผู้ใหญ่ถือว่ามีบทบาทสำคัญในครอบครัว เนื่องจากในอดีตสังคมไทยเป็นครอบครัวขยาย (extended family) ที่ประกอบด้วยคนหลายรุ่นหลายอายุอาศัยอยู่ร่วมกัน คือมีปู่ย่า หรือตายาย พ่อแม่ลูก หรือหลาน อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ที่สำคัญอำนาจสิทธิขาดภายในครอบครัวขึ้นอยู่กับระบบอาวุโสคือผู้มีอาวุโสจะได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของครอบครัว (จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคนอื่น ๆ 2547 : 81) ปัจจุบันถึงแม้ครอบครัวคนไทยจะกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียงพ่อแม่ลูกแล้ว แต่บางครอบครัวก็ยังมีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย หากครอบครัวใดที่พ่อแม่เสียชีวิต ปู่ย่าตายายก็จะเป็นผู้ดูแลบุตรหลานต่อไป ดังนั้นผู้อาวุโสหรือญาติผู้ใหญ่ในบ้านก็ยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นญาติผู้ใหญ่ที่มีฐานะทางการเงินที่ดีหรือกุมอำนาจทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็จะยิ่งมีอิทธิพลในครอบครัวมากยิ่งขึ้น

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นญาติผู้ใหญ่และมีบทบาทในครอบครัว ได้แก่ บทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการสั่งสอนและให้คำปรึกษา ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4.1 บทบาทในการเลี้ยงดู

บทบาทในการเลี้ยงดูในที่นี้ หมายถึง ญาติผู้ใหญ่ที่อบรมเลี้ยงดูหลานด้วยตนเอง โดยปราศจากพ่อแม่ของเด็กช่วยดูแล อาจจะเนื่องจากพ่อแม่ของเด็กเสียชีวิต หรือญาติผู้ใหญ่ขอเด็กมาเลี้ยงดูแทนพ่อแม่ก็ได้ ตัวละครญาติผู้ใหญ่ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูหลาน มีดังนี้

แววววรรณย่าของนภนภางค์ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เลี้ยงดูนภนภางค์มาตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ของนภนภางค์เสียชีวิตไปแล้ว ถึงแม้ว่าแววววรรณจะไม่ใช่ย่าที่แท้จริงของนภนภางค์ เป็นเพียงย่าเลี้ยงเท่านั้น แต่เธอก็รักนภนภางค์อย่างจริงใจ เธอเลี้ยงดูหลานสาวเป็นอย่างดี เมื่อถึงวัยอันสมควรเธอก็ได้จัดการให้นภนภางค์ได้แต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสม ต่อมาเมื่อเธอทราบว่านภนภางค์เคยถูกข่มขืนจนป่วยเป็นโรคจิตชนิดหนึ่ง เธอก็ไม่เคยตำหนิ กลับให้กำลังใจเพื่อให้นภนภางค์มีชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข จนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการรักษาที่ทำให้เสียสติไปชั่วขณะถึงขั้นช็อกอย่างรุนแรง แต่ด้วยคำที่ย่าเคยสอนทำให้นภนภางค์เข้มแข็ง ดังที่ว่า

> ภาพในความทรงจำคล้ายกับจะย้ำคำพูดของคุณแววววรรณ 'ท่านทำทุกอย่างก็เพื่อลูกสาวคนนี้ ฟ้าต้องตอบแทนท่านด้วยการสลัดเรื่องราวเก่า ๆ ให้หลุด ต้องสู้กับใจของตัวเอง แล้วกลับมามีชีวิตอย่างปกติอย่างเป็นสุขให้ได้' (ลับแลลายเมฆ : 514)

เนื่องจากคำสอนของแววววรรณที่ให้กำลังใจ ทำให้นภนภางค์สามารถผ่านเหตุการณ์ครั้งนี้และกลับมามีชีวิตเช่นเดิมได้ นับว่าแววววรรณเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ให้อบรมเลี้ยงดูหลานด้วยความเอาใจใส่ นอกจากนี้ยังให้แนวคิดและให้กำลังใจทำให้หลานสาวสามารถผ่านเรื่องเลวร้ายไปได้ด้วยดี

ในเรื่อง**วาวพลอย** นันทายายของก่องเพชรมีบทบาทเป็นผู้เลี้ยงดูก่องเพชร เธอไม่ได้แต่งงานจึงขอก่องเพชรมาเลี้ยงเป็นลูก นันทาเลี้ยงดูก่องเพชรอย่างเข้มงวดและปลูกฝังค่านิยมที่ผิดให้ก่องเพชร คือต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีที่สุดเพื่อให้นันทาพอใจ ดังที่ว่า “ทุก ๆ คนรู้ดี ... ที่ท่านรักก่องเพชรทูนหัวทูนเกล้าก็เป็นเพราะก่องเพชรสามารถเป็นและทำทุกอย่างได้อย่างที่ท่านต้องการ...ความรักนั้นมากจนล้น แต่ก็คงจะพร่องและแห้งเหือดได้ง่ายเช่นกันหากท่านไม่ได้อย่างใจ” (วาวพลอย :89) โชคดีที่ก่องเพชรทำได้ทุกอย่างตามที่เธอต้องการ ได้แก่ เป็นคนว่าง่าย เป็นกุลสตรี มีการศึกษาดี ทำงานในองค์กรระหว่างประเทศ และแต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสมที่สุด นันทาจึงรักก่องเพชรมากเพราะทำได้ดังใจทุกอย่าง ต่อมาเมื่อปรีดิ์สามีของก่องเพชรเสียชีวิต ทำให้ความลับที่เธอแอบคบหากับคนรักเก่าเผยออกมา นันทาประณามเธออย่างรุนแรงดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> “ฉันไม่เคยมีเรื่องอื้อฉาว ไม่เคยมีเรื่องให้ต้องเสียหายขายหน้ามากเท่านี้มาก่อนเลยในชีวิต...นี่แหละ เรื่องของการเอาลูกเขามาเลี้ยง เอาเมี่ยงเขามาอม...เลือดมันไม่ดีพอที่จะอยู่ในบ้านหลังนี้” ผู้สูงวัยพูดโดยลืมคิดไปว่า ก่องเพชรก็เป็นหลานสาวแท้ ๆ ของตนเอง
>
> “บอกเขาไม่ต้องติดต่อมา ไม่ต้องกลับมาที่นี่อีก ฉันไม่ต้องการเห็นคนที่ทำเรื่องงามหน้าแบบนี้ ข้าวของอะไรของเขาที่อยู่ในบ้าน ฉันจะเอาไปบริจาคให้หมด”ท่านจบประโยคด้วยการไล่ส่ง...คงคาดเดาได้ว่าก่องเพชรจะลงจากรถมายืนฟังที่หน้าประตูบ้าน
>
> “ไปไป๊! ไปให้พ้น ตัวเสนียดจัญไร!” (วาวพลอย : 294 -295)

จะเห็นว่านันทามีบทบาทเลี้ยงดูแบบบงการชีวิตของก่องเพชรมาตั้งแต่แรกเริ่ม เธอทำให้ก่องเพชรต้องกลายเป็นคนมีสองบุคลิก กล่าวคือต่อหน้านันทาก็ทำตัวเป็นกุลสตรีที่ดี แต่เมื่อลับหลังก็ลักลอบคบหากับธนิก นันทาทำให้ก่องเพชรกลายเป็นคนชอบพูดปดเพราะต้องการให้เธอพอใจ เมื่อก่องเพชรทำผิดนันทาก็ด่าว่าด้วยถ้อยคำหยาบคายและตัดขาดทันทีโดยไม่คำนึงว่าก่องเพชรเคยเป็นหลานรัก

วารีย่าของวิชชวิญญ์จากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา** เลี้ยงดูวิชชวิญญ์มาตั้งแต่ยังเด็กเนื่องจากพ่อแม่ของเด็กเสียชีวิตแล้ว นอกจากการเลี้ยงดูตามปกติแล้ว วารียังปลูกฝังความคิดเกลียดชังน้ำชายให้แก่วิชชวิญญ์หลานสาวของเธอ โดยบอกว่าที่น้ำชายเกลียดเธอเนื่องจาก

หลังจากพ่อแม่ของวิชชวิญญ์เสียชีวิต นภนต์ต้องลาออกจากมหาวิทยาลัยเพื่อมาดูแล ทั้งทรัพย์สมบัติก็ต้องแบ่งกันด้วย ทำให้หลานเกลียดและไม่เชื่อฟังนภนต์มากยิ่งขึ้น วารีเอาจุดอ่อนที่ทำให้ทุกครอบครัวขัดแย้งกันได้ง่าย คือเรื่องทรัพย์สินมรดกมาใช้เป็นเครื่องมือในการทำให้วิชชวิญญ์เกลียดนภนต์ และวารียังเล่าเรื่องพ่อแม่ของนภนต์ให้วิชชวิญญ์ฟังว่า แม่ของนภนต์เป็นภรรยาน้อยของคุณตา และทำให้วารีเจ็บช้ำอย่างมาก วารีเลือกที่จะทำให้หลานเกลียดนภนต์ ในขณะที่ตัวท่านเองทำเหมือนรักและตามใจหลานสาวคนเดียวอย่างยิ่ง ดังที่ว่า

> หากจะมีอะไรที่ต้องขัดใจหลานสาว หลานยายคนเดียวคนนี้...คุณวารีไม่เคยลังเลที่จะผลักนภนต์ ออกหน้า ตัวเธอเองคอยเก็บเกี่ยวความรักและการยอมรับไว้เพียงลำพัง ส่วนความเกลียดชังและการต่อต้านที่ใครจะมีให้แก่กันนั้น ไม่ใช่เรื่องที่เธอจะต้องสนใจ!
>
> ภาพที่ปรากฏต่อสายตาผู้คนจึงกลายเป็นภาพของน้าชายจอมเผด็จการที่ไม่เคยรักใคร่ลงรอยกับหลานสาวต่างสายเลือด มีเพียงคุณยายสูงวัยที่ดูเหมือนไม่มีสิทธิอำนาจกับการปกครองเลี้ยงดูนักคอยตามประเล้าประโลมแก้ไขความโกรธขึ้งของเด็กหญิงด้วยความรักและผูกพันจนล้นใจ... (ในบ่วงมนตรา : 146)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทบาทของวารีมีส่วนในการสร้างลักษณะนิสัยของหลานสาว ได้แก่ การเป็นคนเจ้าอารมณ์ มองโลกในแง่ร้าย เอาแต่ใจ วิชชวิญญ์จึงเป็นเด็กนิสัยไม่ดีเพราะผลจากการสั่งสอนของยายนั่นเอง

จะเห็นว่าบทบาทของญาติผู้ใหญ่ในการอบรมเลี้ยงดูหลาน ถือเป็นบทบาทที่มีความสำคัญเสมือนพ่อแม่ โดยญาติผู้ใหญ่จะทำหน้าที่เท่าที่พ่อแม่พึงกระทำ เช่น การเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน การสนับสนุนการศึกษา การเลือกคู่ครอง เป็นต้น เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดทำให้ญาติผู้ใหญ่ในบทบาทแบบแรกนี้มีผลต่ออย่างมากการปลูกฝังลักษณะนิสัยหรือแนวคิดของหลาน ญาติผู้ใหญ่ที่มีแนวคิดที่ดี มีทัศนคติในทางบวกก็จะถ่ายทอดลักษณะเช่นนี้ให้แก่ลูกหลาน ในขณะที่ญาติผู้ใหญ่ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีก็จะถ่ายทอดลักษณะที่ดีด้วยเช่นกัน

4.2 บทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา

ญาติผู้ใหญ่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในครอบครัว เนื่องจากเป็นที่เคารพรักของลูกหลาน อีกทั้งในฐานะที่ผ่านโลกมามากกว่าลูกหลานส่วนใหญ่จึงรับฟังคำสั่งสอนของญาติผู้ใหญ่นอกจากรับฟังคำสั่งสอนจากพ่อแม่ของตนเอง ดังนั้นญาติผู้ใหญ่จึงมีบทบาทในการอบรม

สั่งสอน ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือตามสมควร ตัวละครญาติผู้ใหญ่ที่มีบทบาทในการให้อบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษาแก่ลูกหลาน มีดังนี้

นารียายของบุรีในเรื่อง**ทรายสีเพลิง**เป็นครูใหญ่โรงเรียนอนุบาล จึงใกล้ชิดกับเด็กมาก นารีจะสั่งสอนให้แนวคิดที่ดีแก่หลานชายเสมอ ดังที่ว่า

> " บีอย่าเชียวนะลูก อย่าคิดว่าชีวิตใจของมนุษย์คนอื่นไม่มีความหมาย ... ยิ่งบีเป็นผู้ชายยิ่งต้องระวังตัวให้มาก ดูพ่อของบีเป็นตัวอย่าง เราต้องเป็นเสาเอกของบ้าน ต้องตั้งอยู่ในที่อันควรมั่นคงด้วยคุณธรรม อย่าสร้างบาปไว้กับใครถ้าไม่คิดจะรักใคร่เลี้ยงดูหรือยกย่องเขาจริงจัง"
>
> …
>
> " นั่นแน่ ! คุณยายเป็นเฟมินิสท์ซะด้วย" บุรีกางแขนออกโอบร่างท้วม ๆ ของผู้เป็นยายเอาไว้ขณะที่บอกอย่างล้อเลียนว่า
>
> " ไม่ใช่ว่ายายจะเป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีอะไรหรอกนะแต่ว่ายายไม่ชอบเห็นใครถูกเอาเปรียบ ไม่อยากให้สังคมมองเลยจุดบางที่น่าจะทบทวนไปเสียเท่านั้นเอง"
>
> " บีลองสังเกตดูซิ ความล้นเหลวของสถาบันครอบครัวในสังคมไทยร้อยละเก้าสิบห้าเกิดจากผู้ชายมักง่าย มักได้ ไม่รับผิดชอบจริงไหม ..." (ทรายสีเพลิง : 101 – 103)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นารีให้แนวคิดแก่บุรีเกี่ยวกับเรื่องความเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีว่าจะต้องมีคุณธรรมและให้เกียรติผู้หญิง หากไม่คิดจะเลี้ยงดูเป็นภรรยาก็ไม่ควรจะไปหลอกลวงให้ผู้หญิงต้องทนทุกข์ทรมาน เพราะปัญหาครอบครัวนั้นส่วนใหญ่มาจากความไม่รับผิดชอบของผู้ชายที่ต้องการมีภรรยาหลายคน นอกจากนี้คุณยายยังได้สอนในเรื่องคุณธรรมในการดำเนินชีวิตอื่น ๆ ได้แก่

> "...ถึงอย่างนั้น ยายก็ไม่อยากให้บีประมาทหลงตน หลงระเริงไปกับความสุข กับชีวิตที่เรียบง่ายมั่นคงของวันนี้...ชีวิตภายหน้าอะไรจะเกิดขึ้นไม่มีใครบอกได้...แต่ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น สติ ปัญญา การยึดมั่น ในหลักการของความถูกต้องยุติธรรมกับความโอนอ่อนผ่อนปรน เพื่อความเมตตาประนีประนอมเท่านั้นที่จะช่วยได้...ช่วยให้ชีวิตของเราไม่แปลกแยกแตกแถว ช่วยให้เรามีความสุข ความสงบโดยไม่ต้องไปก่อกรรมทำเข็ญกับชีวิตของผู้อื่น (ทรายสีเพลิง :108)

บุรีได้รับฟังและนำแนวคิดที่เน้นหลักคุณธรรมความดีในการดำเนินชีวิตนี้ไปคิดต่อดังที่ว่า "บุรีนิ่ง ซึมซับ ไตร่ตรองถ้อยคำของผู้เป็นยายแทบทุกคำพูด" (ทรายสีเพลิง : 108) ถึงแม้ว่ายายของเขาจะเสียชีวิตไปแล้ว เขาก็ยังนำแนวคิดนี้มาใช้เสมอ ทั้งในการดำเนินชีวิตและใช้สั่ง

สอนศรุตาหญิงสาวที่เขาต้องการให้ดำเนินชีวิตให้ถูกต้องงดงาม เมื่อศรุตาขอโอกาสให้เขาให้อภัย ทั้งที่ตัวเขาก็รักเธอเช่นกัน แต่เขาก็ปฏิเสธเธอไปด้วยเหตุผลที่เขาบอกฌาณว่า “ฉันไม่เคยรักอะไรเท่ากับความถูกต้องเหมาะสม” (ทรายสีเพลิง : 731) เหตุที่บุรีสามารถใช้คุณธรรมความดีมายับยั้งใจตนเองได้ ส่วนหนึ่งก็มาจากการสั่งสอนของยายในวัยเด็ก

กมลาสน์ในเรื่อง**วาวพลอย** มีสถานภาพเป็นป้าของก่องเพชรและเก็จไพลิน เธอให้คำปรึกษาครอบครัวก่องเพชร เมื่อก่องเพชรถูกกล่าวหาว่าเธอคบชู้จนทำให้สามีฆ่าตัวตาย กมลาสน์จึงให้ก่องเพชรและธนิกไปเริ่มต้นชีวิตด้วยกันที่เมืองจีนเพื่อหนีความอับอายจากสังคม การแก้ปัญหาของเธอเป็นสิ่งที่เก็จไพลินคิดไม่ถึง เธอจึงกล่าวชมกมลาสน์ว่า

> “ เก็จไม่ได้จะว่าอย่างน้าน ... คือหลายเรื่อง บางทีพวกเราหลาน ๆ ก็ตกลงกันว่าจะไม่บอกคุณป้าให้ยุ่งยากใจ แต่ก็ไม่เคยปิดมิด คุณป้ารู้ทุกที แถมบางทียังรู้มากกว่าพวกเรา ที่ซ้ำร้ายก็คือเวลาจนมุม คุณป้าจะมองทะลุจนหาทางออกให้ได้ทุกที ...”
>
> ...
>
> ผู้เยาว์ห่อไหล่ ยิ้มแห้ง ก่อนยอมรับอย่างเปิดเผย
>
> พวกหลาน ๆ ผู้หญิง... เรียนหนังสือ ทำท่าเป็นเวิร์คกิ้งวูแมนออกสังคมกันแทบทุกคืน ...อย่างเก็จ อย่างพี่เอื้อย อย่างหนูเล็ก เอาจริงเข้าก็เทียบไม่ได้ถึงเสี้ยวหนึ่งของคุณป้า”
>
> (วาวพลอย : 338)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากคำพูดของเก็จไพลินทำให้ทราบว่ากมลาสน์จะช่วยแก้ไขปัญหาของหลาน ๆ เสมอ แม้บางครั้งหลาน ๆ จะไม่กล้าไปรบกวนแต่เมื่อกมลาสน์ทราบก็ช่วยแก้ไขทุกครั้ง แสดงให้เห็นถึงบทบาทของญาติผู้ใหญ่ที่ดีคอยดูแลทุกข์สุขและแก้ไขปัญหาของหลาน ๆ อีกด้วย

นอกจากนี้กมลาสน์ยังมีบทบาทในการเตือนสติเก็จไพลิน เนื่องจากปัณณ์คนรักของเธอคิดว่าเก็จไพลินทราบเรื่องทุกอย่างและร่วมมือกับพี่สาวหลอกลวงน้องชายของเขา จนทำให้น้องชายเขาต้องตาย กมลาสน์บอกเก็จไพลินว่า ”เอาเถอะ ป้ารู้ว่าไม่ใช่ความผิดของเก็จ แต่ถ้าจะมีใครเขาคิดโทษเก็จในช่วงนี้ ก็เป็นเรื่องที่เราต้องให้อภัยเขาละ...เขากำลังสูญเสีย กำลังต้องการคนผิด...” (วาวพลอย : 330) ทำให้เก็จไพลินให้อภัยปัณณ์ และในที่สุดทั้งสองก็คืนดีกัน

จะเห็นว่าสถานภาพของญาติผู้ใหญ่ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมนั้นถือว่ามีบทบาทที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อตัวละครหลักและตัวละครรอง มีตัวละครที่เป็นยายญาติผู้ใหญ่ซึ่งเลี้ยงดูหลานแทนพ่อแม่ คือ นันทา วารี และแวววรรณ ญาติผู้ใหญ่เหล่านี้จะมีบทบาทในการกำหนดลักษณะนิสัยหลานเพราะได้เลี้ยงดูมาโดยตรง และมีผลต่อเนื้อเรื่องค่อนข้างมาก ในขณะ

ที่ญาติผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เลี้ยงดูหลานก็มีบทบาทในการให้แนวคิด คำแนะนำ และช่วยแก้ปัญหา นับเป็นบทบาทที่สอดคล้องกับบทบาทที่ญาติผู้ใหญ่พึงปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำแนกออกได้เป็น สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ สถานภาพของภรรยา มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการสนองความต้องการทางเพศ สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา ตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีการแสดงบทบาทตามสถานภาพในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งมีทั้งการมีบทบาทตามสถานภาพและบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพ การที่จะมีความสงบสุขในครอบครัวนั้นตัวละครหญิงถือว่ามีความสำคัญ หากตัวละครทำตามบทบาทที่เหมาะสมกับสถานภาพ ครอบครัวก็จะมีความสุข

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัว

ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่สามารถหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลในครอบครัวให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม บุคคลในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันตามบทบาทในสถานภาพของตน แต่ละคนแม้จะอยู่ในสถานภาพเดียวกันก็อาจมีบทบาทไม่เหมือนกัน บทบาทที่แตกต่างกันนี้ย่อมมีผลให้มนุษย์แต่ละคนได้รับการประเมินจากสังคมที่แตกต่างกัน เนื่องจากบุคคลย่อมมีทัศนะที่แตกต่างกัน

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ประการแรกคือ ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นทัศนะที่สัมพันธ์กับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่ และญาติผู้ใหญ่ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกหลาน และยังเกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของลูกสาวที่ถูกเลี้ยงดูด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูมีผลอย่างมากต่อความประพฤติของลูกสาวให้มีพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดี ประการที่สองคือทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการครองเรือนซึ่งสัมพันธ์กับสถานภาพและบทบาทของภรรยา

1. ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

บุคลิกภาพของคนเรานั้นนอกจากจะเกิดจากพันธุกรรมแล้ว ยังเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอีกด้วยและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตลูกก็คือครอบครัว พ่อแม่ถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิดตั้งแต่แรกเกิด ดังนั้นอุปนิสัยและอารมณ์ของลูกย่อมเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยเฉพาะแม่นับว่าเป็นบุคคลสำคัญในการหล่อหลอมลักษณะนิสัยทัศนคติ หรือค่านิยมของลูก เนื่องจากแม่เป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดลูกมากที่สุด แม่จึงนับว่ามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของลูกอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันบางครอบครัวที่ลูกไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่มีการงานมาก บุคคลที่มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กอาจเป็นญาติผู้ใหญ่ ได้แก่ ย่า ยาย ป้า เป็นต้น นับว่าญาติผู้ใหญ่ก็มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเช่นกัน ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมเด็กให้มีบุคลิกภาพที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูสองประการ ได้แก่ ประการแรกคือ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก และประการที่สองคือ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว

1.1 **การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก** โดยมีผลต่อจิตใจทั้งในด้านที่ดีและด้านที่ไม่ดี กล่าวคือในด้านที่ดีคือเป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดี ส่วนด้านที่ไม่ดีคือสร้างปมด้อยหรือเป็นตัวอย่างในทางที่ไม่ดีให้แก่ตัวละคร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การอบรมเลี้ยงดูที่ดีทำให้เป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดีดังปรากฏในเรื่อง **เรือนศิรา ทางสายธาร** และ **ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูกหลานในด้านที่ดีคือเป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดี ดังที่ปรากฏในเรื่อง**เรือนศิรา** พิมลพัทธ์ได้รับการอบรมจากอรพิมแม่ของเธอให้รู้จักการให้อภัยดังที่ว่า 'ให้อภัยนะพิมล มันเป็นสิ่งที่มีค่าและยิ่งใหญ่ที่สุดที่มนุษย์จะให้แก่กันได้...ให้เสียก่อนที่ลูกจะไม่มีโอกาสได้ให้..' (เรือนศิรา : 215) การอบรมสั่งสอนของแม่ทำให้พิมลพัทธ์ยอมให้อภัยพ่อที่ทิ้งเธอและแม่ไปมีภรรยาใหม่ และส่งผลให้ชีวิตของเธอสงบสุขมากกว่าจะเก็บความเคียดแค้นไว้ในใจ

วิรงรองในเรื่อง**ทางสายธาร**ก็ได้รับการอบรมสั่งสอนจากกมลาสน์ผู้เป็นพี่สาวแต่มีสถานภาพเหมือนแม่ เนื่องจากกมลลาสน์มีอายุห่างกับวิรงรองมากและเลี้ยงดูเธอมาตั้งแต่ยังเด็ก กมลาสน์จึงเป็นเสมือนแม่ของเธอ กมลาสน์ได้อบรมสั่งสอนวิรงรองไม่ให้มีปมด้อยเรื่องความเป็นลูกภรรยาน้อย ดังที่ว่า" ...และไม่ว่าจะเป็นปมด้อยหรือปมเด่น ก็เป็นที่ตัวเราทั้งนั้นที่สรรค์สร้างมันขึ้น...น่าดีใจ ที่ทั้งแม่และคุณใหญ่ช่วยกันเลี้ยงดูขัดเกลาให้เธอปราศจาก 'ปม'มาตั้งแต่เด็ก"

(ทางสายธาร : 33) เมื่อเติบโตอย่างไม่มีปมด้อย วิรงรองจึงเป็นผู้ใหญ่ที่ร่าเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี

นอกจากนี้กมลาสน์ยังสอนให้วิรงรองเป็นคนที่ใช้ชีวิตเรียบง่ายดังที่ว่า"...คุณใหญ่จัดให้ชีวิตของเธอเรียบง่ายเช่นนี้มาแต่ไหนแต่ไร...เรียบง่ายเหมือนล่องลอยอ่อยเอื่อยอยู่ในธารน้ำสายน้อย ใสแจ๋ว ฉ่ำเย็น ปราศจากเกาะแก่งและซอกหลืบลึกเร้น ไม่มีอันตราย" (ทางสายธาร : 342) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าวิรงรองมีนิสัยเรียบง่าย รักความสงบ พอใจในสิ่งที่ตนเป็นเนื่องจากการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง เมื่อวิรงรองต้องตัดสินใจว่าจะต่อสู้กับลอออองค์เพื่อให้ได้นุสรผู้ชายที่เธอรัก หรือจากไปเพื่ออยู่อย่างสงบ วิรงรองเลือกหนทางที่สงบซึ่งเธอมองว่า"...คนเราควรเลือกทางเดินที่เหมาะสมกับตนเอง เธอไม่ใช่คนที่จะมีความสุขอยู่กับการต่อสู้อันสับสน...เธอมิได้หนีปัญหาแต่นี่คือหนทางแก้ปัญหาต่างหาก" (ทางสายธาร : 351) เนื่องจากวิรงรองมีชีวิตที่เรียบง่ายสงบมาตั้งแต่เด็ก เธอจึงพอใจที่จะอยู่อย่างสงบ ไม่ต้องไปแย่งชิงกับใคร แม้แต่การแย่งชิงผู้ชายที่เธอรัก การที่วิรงรองสามารถเลือกหนทางที่เหมาะสมกับตนเองมาจากการปลูกฝังของญาติผู้ใหญ่ของเธอ

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** แววววรรณเป็นผู้ปกครองนภนภางค์ โดยที่ทั้งคู่ไม่มีความผูกพันกันทางสายเลือด เพราะแววววรรณเป็นย่าเลี้ยงแต่ก็รักนภนภางค์อย่างจริงใจดังที่ว่า "ไม่มีความรังเกียจรังงอน ไม่มีความคลางแคลง ไม่มีแม้กระทั่งความเจ็บปวดเดือดดิ้นหรือแค้นเคือง...ท่าทีของคุณแววววรรณย้ำให้เธอเชื่อมั่นในถ้อยคำของหมอชวิศา 'เราไม่ใช่เหยื่อ แต่เราคือผู้โชคดีที่รอดชีวิต' " (ลับแลลายเมฆ : 368) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่นภนภางค์มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความจริงที่เจ็บปวดคือการที่เธอเคยถูกข่มขืนนั้น เนื่องจากแววววรรณให้กำลังใจ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ หรือวิตกกังวลจนทำให้เธอต้องเป็นกังวลและเคร่งเครียดไปด้วย แววววรรณจึงเป็นกำลังใจสำคัญที่มีผลอย่างมากที่ทำให้นภนภางค์ผ่านพ้นเรื่องร้ายแรงครั้งนี้ได้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูว่าหากผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูอย่างไม่ใส่ใจ หรือปลูกฝังความคิดที่ผิดให้แก่เด็ก สิ่งเหล่านี้จะค่อย ๆ แทรกซึมเข้าไปอยู่ในจิตใต้สำนึกของเด็กหล่อหลอมให้เป็นลักษณะนิสัยเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ดังเช่นที่ปรากฏในเรื่อง **ทรายสีเพลิง ในบ่วงมนตรา ทางสายธาร วาวพลอย** และ**ดอกไม้ในป่าหนาว** ดังนี้

ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เป็นตัวละครที่ได้รับการปลูกฝังจากแม่ตั้งแต่เด็กให้เคียดแค้นชิงชังพ่อและแม่เลี้ยง ดังที่ว่า

> หากความเป็นพ่อเป็นแม่นั้นยากนัก มิใช่จะมีเพียงแค่ความรักก็สามารถเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งกายและใจได้ ... คนเป็นแม่ต้องเพียบพร้อมในทุกสิ่ง โดยเฉพาะ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สุขภาพจิตที่มั่งคง เพื่อเป็นแบบอย่างให้หัวจิตหัวใจดวงน้อย ๆ ที่แสนบริสุทธิ์ได้ยึดถือ ... ต้องละทิ้งกิเลสและความรักความต้องการใด ๆ ของตนเองลง เพื่อทุ่มเททั้งหมดให้กับชีวิตน้อย ๆ ที่ได้สร้างขึ้นมาจากวิญญาณและเลือดเนื้อของตนเอง

... และที่สำคัญ ต้องระวังตัวทุกย่างก้าว ทั้งกาย วาจา และใจด้วยพฤติกรรมบางอย่างอาจเปรียบประดุจการป้ายสีสกปรกลงไปบนผ้าขาว ... ยากแก่การซักล้าง ทำความสะอาด มีแต่จะยิ่งซึมซับออกไปเป็นวงกว้าง ! (ทรายสีเพลิง : 29 - 30)

จากข้อความนี้จะให้เห็นว่าผู้เขียนเปรียบเทียบการที่แม่ของศรุตาพูดถึงแม่เลี้ยงและลูกสาวที่เกิดใหม่ด้วยถ้อยคำที่แสดงความเกลียดชังนั้นเป็น “น้ำพิษ” ที่ซึมเข้าไปในจิตใจของศรุตา ผู้เขียนเห็นว่าแม่เป็นบุคคลที่ลูกไว้วางใจที่สุด ลูกจึงเปิดรับความคิดของแม่อย่างไม่มีเงื่อนไข ดังนั้นแม่จึงไม่ได้มีหน้าที่แค่เลี้ยงดูให้ลูกเติบโตเท่านั้น แต่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อปลูกฝังสิ่งที่ดีให้ลูก เนื่องจากจิตใจของเด็กเปรียบเป็นผ้าขาวอาจต้องด่างพร้อยเพราะซึมซับสิ่งที่ไม่ดีเหล่านี้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะตำหนิการปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมของแม่ในการปลูกฝังแนวคิดไม่ดีให้แก่ลูก ผ่านความคิดของนารีซึ่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนของศรุตาดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

หน้าที่ของผู้เป็นแม่ มิใช่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูหรือทุ่มเทให้ได้เพียงความรักจนสุดจิตสุดใจเท่านั้น ... การปกป้องดูแลดวงวิญญาณที่แสนบริสุทธิ์ เสริมแต่งแนวความคิดและจิตสำนึกที่งดงามลงไปในหัวใจของผู้เป็นลูกก็เป็นหน้าที่ที่แม่พึงกระทำด้วย

... มิใช่การป้ายสีสกปรกของความเคียดแค้น ต่ำต้อย ลงไปเช่นที่ดวงตากำลังกระทำด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (ทรายสีเพลิง : 94)

จะเห็นว่านารีเป็นตัวละครที่เป็นเสมือนตัวแทนของผู้เขียนที่ต้องการบอกแก่ผู้อ่านว่าหน้าที่ของผู้เป็นแม่มิใช่เฉพาะการให้กำเนิดและเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตเท่านั้น แต่แม่จะต้องคอยปลูกฝังแนวคิดที่ดีที่เหมาะสมให้แก่ลูกด้วย ไม่ว่าแม่จะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม เช่นศรุตาที่ถูกแม่ปลูกฝังให้เคียดแค้นครอบครัวของพ่อ ส่งผลให้เธอมุ่งแต่จะกลับมาแก้แค้นครอบครัวของพ่อจนทำให้น้องสาวต้องเสียชีวิตและผู้คนในสังคมก็ไม่ยอมรับเธอ นับว่าเป็นผลที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูในทางที่ผิด

วิชชวิญญ์จากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**ก็มีนิสัยเอาแต่ใจ ไม่มีเหตุผล เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของยายที่ตามใจหลานอย่างไม่มีเหตุผล รวมทั้งยอมให้วิชชวิญญ์ได้รับรู้เรื่องที่ไม่สมควรดังที่ว่า “จารวีร์กำลังแปลกใจว่าเรื่องอย่างนี้ คนเป็นยายอย่างคุณวารียินยอมให้หลานสาวคนเดียวผู้อยู่ในความอ่อนใสบริสุทธิ์...อาจเปรียบได้ว่าราวกับลูกเจี๊ยบที่เพิ่งออกจากไข่อย่างเด็กหญิงคนนี้

พลอยรับรู้ไปด้วยได้อย่างไร” (ในบ่วงมนตรา : 184 – 185) การที่ผู้เขียนให้ตัวละครเอกคือจารวีร์ไม่เห็นด้วยกับการที่วารียอมให้วิชชวิญญ์ทราบชาติกำเนิดของนภนต์ว่า เป็นลูกที่เกิดจากของภรรยาน้อยของตาซึ่งสร้างความเจ็บปวดให้ยายอย่างมาก ทำให้วิชชวิญญ์เกลียดชังนภนต์ไปด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นแม่หรือยายก็ตามไม่ควรให้เด็กต้องมารับรู้เรื่องที่ไม่สมควร เพราะเด็กอยู่ในวัยที่บริสุทธิ์ จะรับเอาเรื่องต่าง ๆ ได้ง่าย ผู้ใหญ่จึงควรปลูกฝังแต่เรื่องดี ๆ ซึ่งเป็นทัศนะที่สอดคล้องกับที่กล่าวไว้ข้างต้นในเรื่อง**ทรายสีเพลิง**

ในเรื่อง**ทางสายธาร** ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้สร้างตัวละครที่เป็นคู่เทียบได้แก่ วิรงรองกับลอออองค์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าระหว่างตัวละครที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้อยู่อย่างเรียบง่ายพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ได้แก่วิรงรอง กับตัวละครที่ถูกอบรมเลี้ยงดูให้ทะเยอทะยาน มุ่งแต่จะเอาชนะให้ได้สิ่งที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ได้แก่ลอออองค์ ทั้งสองคนมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ดังที่ว่า

> ความชิงชังนั้นเริ่มมาตั้งแต่วันที่ลอออองค์รู้ความ เริ่มมาตั้งแต่วันที่ลินลาได้เติมความรู้สึกต่ำต้อยและคับแค้นให้ไว้ในใจอันอ่อนเยาว์ แล้วสองคนแม่ลูกก็ช่วยกันบ่มเพาะให้ทั้งหมดนั้นก่อตัวเป็น 'ปม' ปมที่เธอทั้งคู่สมัครใจไม่กลบฝังเฝ้าเก็บไว้รอโอกาสและเวลาอันเหมาะสมเพื่อแก้แค้น (ทางสายธาร : 332)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าการอบรมสั่งสอนของวิรงรองและลอออองค์ไม่เหมือนกัน วิรงรองพอใจกับสิ่งที่ตนเป็น แม้เธอจะทราบว่าตนเองเป็นลูกของภรรยาน้อยที่ไม่มีสิทธิ์เทียบเท่าลูกของภรรยาหลวง แต่เธอก็พอใจกับความเมตตาที่ทุกคนในบ้านมอบให้เนื่องจากแม่ของเธอไม่เคยอบรมสั่งสอนให้เธอคิดว่าการเป็นลูกภรรยาน้อยเป็นปมด้อย ขณะที่ลอออองค์นั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากลินลาแม่ของเธอให้มองว่าตนเองต่ำต้อยเพราะเป็นลูกภรรยาน้อย จนเกิดเป็นปมด้อยในใจ ลอออองค์จึงมีแต่ความเคียดแค้นและรอเวลาที่จะแก้แค้นครอบครัวของเธอ

ตัวละครคู่เทียบอีกคู่หนึ่งที่แสดงให้เห็นการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันคือก่องเพชรและเก็จไพลิน จากเรื่อง**วาวพลอย** แม้ทั้งคู่จะเป็นพี่น้องกันแต่ก็ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครองคนละคน คือก่องเพชรไปอยู่กับยาย ในขณะที่เก็จไพลินได้อยู่กับพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูจึงแตกต่างกันดังที่ว่า “เก็จรู้และเข้าใจตลอดมาว่าก่องเพชรนั้นรู้สึกแปลกแยกกับพี่น้องทางนี้อยู่ตลอดเวลา จะเป็นด้วยคำพูด ด้วยแง่คิดที่คุณนันทานำไปฝังหัว หรือจะเป็นด้วยวิถีแห่งการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันแบบสุดขั้วก็ไม่ทราบ” (วาวพลอย : 298) เนื่องจากก่องเพชรไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ แต่ถูกยายขอไปเลี้ยงตั้งแต่เล็ก เธอจึงต้องพยายามทำทุกวิถีทางให้เป็นที่ยอมรับของยายที่

ต้องการให้หลานสาวเป็นที่หนึ่งในทุกเรื่อง ทำให้เธอเป็นคนที่พูดปดหลอกลวงเพื่อให้ยายพอใจ ดังที่ป้าของเธอกล่าวว่า

> "เป็นเพราะคุณนันทาจะรักจะยอมรับมันก็ต่อเมื่อมันดีที่สุด เป็นเพชรน้ำงามที่เขาจะเอามาประดับเรือนแหวนของเขาเท่านั้น...มันถึงต้องทำทุกอย่าง ต้องดิ้นรน ต้องโกหกหลอกลวง เพื่อให้ตัวเองอยู่ในมาตรฐานของคุณยายเล็กของมันให้ได้ ไม่เหมือนอย่างเรา ที่ไม่ว่าเก็จจะเป็นอย่างไร จะบ้า ๆ บอ ๆ ..."ผู้สูงวัยยังคงมีอารมณ์ขันพอที่จะหันไปยิ้มล้อเลียนหลานสาวที่นั่งหน้ามุ่ยอยู่ได้ "จะเป็นแค่พลอยที่ไม่ได้มีประกายวาววามอะไรเล้ย ทั้งพ่อ ทั้งแม่ ทั้งพี่ ทั้งป้า ก็ยอมรับและรักมันเสมอ" (วาวพลอย : 331)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมอย่างชัดเจนว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันทำให้ลูกมีแนวคิดและนิสัยที่แตกต่าง เนื่องจากก่องเพชรอยู่กับผู้ปกครองที่คอยกดดันให้เธอต้องเป็นคนดีที่สุด เก่งที่สุดตลอดเวลา เธอจึงกลายเป็นคนชอบสร้างภาพ โกหกหลอกลวง และปัดความผิดให้ผู้อื่น ให้ขณะที่เก็จไพลินอยู่ในครอบครัวที่ยอมรับในสิ่งที่ลูกหลานเป็น ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรครอบครัวก็ยอมรับได้ ทำให้เก็จไพลินเป็นคนยอมรับความจริง กล้าที่จะแสดงตัวตนที่แท้จริงออกมา ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขโดยที่ไม่ต้องสร้างภาพเพื่อหลอกลวงใคร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เพชรช่วงในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** เป็นแม่ที่ไม่สนใจเลี้ยงดูลูก เธอไม่เคยเลี้ยงดูดวงลดาลูกสาวของเธอ นับตั้งแต่คลอดดวงลดาออกมาเธอก็มอบให้พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูลูกแทน ในขณะที่เธอไปอาศัยอยู่ที่ต่างประเทศและไม่กลับมาอยู่เมืองไทย เนื่องจากเพชรช่วงให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกแทน เธอจึงไม่เคยตระหนักถึงบทบาทของแม่ที่ดีที่ต้องรักและเอาใจใส่ลูก นำโชคพ่อของดวงลดาได้กล่าวแก่เธอว่า "คุณอาจทำถูกก็ได้ที่ให้ด้าเป็นลูกสาวของศาสตราจารย์จักษุแพทย์ทั้งคู่ คงจะดีกว่าเติบโตขึ้นมาเป็นลูกชาวนาต่ำต้อยอย่างผม...และผู้หญิงอย่างคุณก็ไม่สมควรเป็นแม่ใคร !" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 552) แสดงให้เห็นว่าเพชรช่วงไม่ใช่แม่ที่ดีในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษม เพราะเธอปฏิเสธความเป็นแม่ของตนเอง การที่เธอไม่ใส่ใจเลี้ยงดูลูก ทำให้ดวงลดาเป็นคนเก็บกด เคร่งเครียด ไม่เป็นตัวของตัวเองเพราะได้รับเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดจากตายายซึ่งเธอเข้าใจว่าเป็นพ่อแม่ เนื่องจากท่านไม่ต้องการให้เธอเป็นเหมือนแม่ที่ถูกตามใจจนมีชีวิตที่ผิดพลาด

ลอออองค์จากเรื่อง**ทางสายธาร**เป็นแม่ที่ไม่สนใจเลี้ยงดูลูก เนื่องจากเธอเห็นความเจริญก้าวหน้าทางหน้าที่การงานสำคัญกว่าลูก ลอออองค์เห็นความสำคัญของลูกเพียงแค่เป็น

เครื่องมือสนับสนุนสถานภาพความเป็นแม่ของเธอเท่านั้น เมื่อสามีเสียชีวิตเธอจึงไม่จำเป็นต้องอาใจใส่ลูกอีกต่อไป การอบรมเลี้ยงดูเช่นนี้ทำให้วามวาริชกลายเป็นเด็กที่กลัวการอยู่คนเดียว หรือกลัวคนแปลกหน้า ทั้งยังมีลักษณะของคนที่มีอาการทางจิตคือชอบอยู่ในที่แคบ เพราะรู้สึกว่าปลอดภัย เนื่องจากลอออองค์แม่ของเธอไม่ใส่ใจจะเลี้ยงดูเธออย่างใกล้ชิด ทั้งยังจะส่งเธอไปเรียนโรงเรียนประจำอีกด้วย ในขณะที่ตัวละครเอกชายเห็นว่า " ที่ที่เหมาะที่สุดกับเด็กคือที่ที่มีคนที่แกรักและเชื่อมั่นอยู่ด้วย" (ทางสายธาร : 130) ซึ่งสะท้อนทัศนะของผู้เขียนนั่นเอง

จะเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมแสดงทัศนะต่อการอบรมเลี้ยงดู ในส่วนของแม่และญาติผู้ใหญ่ที่ดีว่าจะต้องอบรมเลี้ยงดูลูกหลานอย่างเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ดีงาม เป็นกำลังใจและเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานปฏิบัติตนให้เหมาะสม จะได้ไม่ทำให้เด็กเกิดปมด้อยและเป็นปัญหาต่อสังคม ในขณะที่แม่ที่ไม่ดีในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้แก่ แม่ที่อบรมสั่งสอนลูกในทางที่ผิด และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี แม่ที่อบรมอย่างเข้มงวดเกินไป แม่ที่ปล่อยปละละเลยลูก และแม่ที่ไม่เลี้ยงดูลูก ซึ่งถือว่าเป็นแม่ที่ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเป็นแม่

1.2 ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ยังมีทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูอีกประการหนึ่งที่ต้องการนำเสนอต่อผู้อ่าน คือ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูกสาว ดังปรากฏในเรื่อง **บ้านร้อยดอกไม้** และ**กิ่งไผ่ใบรัก** ดังนี้

ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าหากมีลูกสาวก็ควรให้เติบโตโดยมีผู้หญิงเป็นคนเลี้ยงดูด้วย เพราะเรื่องบางอย่างผู้หญิงเท่านั้นที่จะเหมาะสม ดังในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้**ปาฏลีอาศัยอยู่กับพ่อและพี่ชาย ทำให้ถูกเลี้ยงดูโดยผู้ชายมาตลอด เมื่อพี่ชายแต่งงานแม่ของพี่สะใภ้จึงขอเธอไปเลี้ยงดังที่ว่า

> ถูกของเธอ ระหว่างปล่อยให้เด็กหญิงซึ่งจะต้องเติบโตเป็นสาวน้อยในเวลาไม่กี่ปีข้างหน้าอยู่กับพ่อตามลำพังในที่พักอาศัยกึ่งโรงงาน กับการย้ายเข้ามาในบ้านสวย อบอุ่นสดใส และนุ่มนวลด้วยสัมผัสของผู้หญิง...อย่างหลังย่อมเหมาะสมกว่าแน่นอน
>
> (บ้านร้อยดอกไม้ : 17)

นอกจากนี้ในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก**ยังแสดงให้เห็นแนวคิดเดียวกันนี้ ในตอนที่จารุลินมีประจำเดือนครั้งแรก เธอตกใจมาก น้าชายผู้ที่เลี้ยงดูเธอมาโดยตลอดไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ จึงต้องให้อารตีมาช่วยดูแลดังที่ว่า

> โธ่เอ๋ย ! ตกใจและเสียขวัญเท่านั้นแหละ...เป็นการก้าวเข้าไปสู่อีกช่วงหนึ่งของชีวิตอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว หัวใจของเธออ่อนยวบเมื่อนึกได้ว่าจารุลินเป็นเด็กขาดแม่...แกต้องเผชิญหน้ากับภาวะเช่นนี้ตามลำพัง มิหนำซ้ำยังไกลบ้าน ปราศจากคนที่แกจะหันหน้าเข้าพึ่งพิงปรึกษาเรื่อง 'เฉพาะ' แบบนี้ได้ (กิ่งไผ่ใบรัก : 192)

จากเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้**และ**กิ่งไผ่ใบรัก** แสดงให้เห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนะที่ว่าลูกสาวควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยผู้หญิงด้วยกัน เพราะจะเข้าใจทั้งเรื่องของสรีระทางร่างกายและอารมณ์ความรู้สึกได้ดีกว่าผู้ชาย ที่บางครั้งก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

อนึ่งจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีทัศนะคติบางประการที่แม้ว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมจะเห็นว่าผู้หญิงสามารถอบรมเลี้ยงดูลูกได้ด้วยตนเอง แต่บทบาทของพ่อก็ถือว่ามีความสำคัญ ดังในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ตอนที่ดวงตาจะพาศรุตาออกจากบ้าน เพื่อไปตั้งต้นชีวิตใหม่ตามลำพัง นารีครูใหญ่โรงเรียนของทรายได้กล่าวว่า

> " ถึงอย่างไรก็พ่อก็ย่าของทราย...เด็กน่ะต้องการทั้งแม่และพ่อนะคะคุณดวงตา ถึงแม้จะไม่ได้อยู่ด้วยกัน แกก็ควรจะรู้จัก ได้รัก ได้นับถือทั้งสองฝ่าย พัฒนาการทางใจของแกจะได้สมบูรณ์..." (ทรายสีเพลิง : 96)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าครูนารีไม่เห็นด้วยที่ดวงตาจะพาศรุตาไปอยู่ต่างจังหวัดที่ห่างไกลโดยตัดขาดไม่ให้ลูกได้พบพ่อ เพราะแม้พ่อแม่จะหย่าร้างกัน ก็ควรจะให้ลูกได้พบพ่อบ้าง พัฒนาการทางใจของเด็กจึงจะสมบูรณ์

ในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** เมื่ออรพิมหย่าขาดจากศิขริน เธอตั้งครรภ์โดยที่ศิขรินไม่ทราบ คุณหญิงวลัยเจ้าของมูลนิธิที่เธอช่วยงานอยู่บอกเธอว่า

> "คุณพิมบอกพ่อเด็กหรือยังคะ จริงอยู่ว่าผู้หญิงเราสามารถเลี้ยงลูกได้ตามลำพังและอย่างดีด้วย แต่โลกเราก็ประกอบด้วยคนสองเพศนะคะ โบราณว่า ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก ขาดแม่เหมือนแพแตก...เด็กน่ะ บางครั้งเขาก็ต้องการหลักที่มั่นคง ตัวอย่างที่เข้มแข็งของเพศชายบ้างเหมือนกัน" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 403)

จากข้อความในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** และ**ใต้ร่มไม้เลื้อย**แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูว่าควรจะประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิง เพื่อทำให้เด็กมี

แบบอย่างที่เหมาะสมจากทั้งสองเพศคือมีความอ่อนหวาน นุ่มนวลจากเพศหญิงและความเข้มแข็งจากเพศชาย เด็กจึงจะมีพัฒนาการที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่าทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูประการแรกได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูกทั้งในด้านที่ส่งเสริมให้ลูกประพฤติดีและประพฤติไม่ดี ประการที่สองคือผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว ทัศนะเหล่านี้แสดงให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู ได้แก่ แม่และญาติผู้ใหญ่ ซึ่งล้วนมีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของลูก

2. ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่

ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่เป็นทัศนะที่สัมพันธ์กับสถานภาพของภรรยา โดยมีสถานภาพของสามีที่มีบทบาทควบคู่กัน ดังนั้นการกล่าวถึงบทบาทของภรรยาจึงต้องกล่าวถึงบทบาทของสามีด้วย เนื่องจากพฤติกรรมของสามีและภรรยาย่อมส่งผลถึงอีกฝ่ายหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ที่ปรากฏในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้แก่ การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักและความเหมาะสม และการใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.1 **การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักและความเหมาะสม** ปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนะว่าการเลือกคู่ครองควรเลือกโดยพิจารณาจากความรักและความเหมาะสม และไม่เห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากกว่าความรักเพราะทำให้เกิดการปัญหาในภายหลัง โดยการดังปรากฏในเรื่อง **ใต้ร่มไม้เลื้อย ดอกไม้ในป่าหนาว วาวพลอย ลับแลลายเมฆ** และ **ระบำดาว**ดังนี้

ในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** อรพิมตัดสินใจแต่งงานกับศิขริน เพราะคุณสมบัติของเขาที่คู่ควรกับเธอดังที่ว่า “เพราะเขาเป็นคนดี ฐานะดี ตระกูลดี การศึกษาดี ...” (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 217)เนื่องจากอรพิมเป็นผู้หญิงหัวอ่อนเธอจึงเชื่อฟังแม่ของเธอที่ต้องการให้แต่งงานกับคนที่เหมาะสม เธอจึงยอมแต่งงานกับศิขรินถึงแม้ว่าเธอจะไม่ได้รักเขาก็ตาม เธอคิดว่าศิขรินเป็นคนดี ที่สำคัญมีคุณสมบัติครบถ้วนคือ ฐานะดี ตระกูลดี การศึกษาดี แต่เธอก็ไม่ได้สามารถครองชีวิตคู่ได้นาน เนื่องจากศิขรินไม่ได้รักเธอ เมื่อเขาได้พบคนรักเก่าและแอบมีความสัมพันธ์กัน ทำให้ทั้งคู่ต้องหย่ากัน

ในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** เมื่อเนตินัยเข้ามาทำความรู้จักกับดวงลดาเพื่อคบหาในฐานะคนรัก เธอมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเนตินัยดังนี้ “ดวงลดานิ่งเมื่อใคร่ครวญ ... มองจาก

ภายนอกแล้ว เขาก็คงเป็นคนหนึ่งในกลุ่มคนที่พ่อกับแม่ของเธอจะตัดสินว่า " คบหาได้" หน้าที่การงาน การศึกษาในระดับที่เท่าเทียมกับเธอ และนามสกุลที่บ่งบอกถึงตระกูลใหญ่เก่าแก่ ..." (ดอกไม้ในป่าหนาว : 257) จะเห็นว่าดวงลดามองเนตินัยว่าสามารถคบหาได้ โดยดูจากลักษณะภายนอก ได้แก่หน้าที่การงาน การศึกษาและชาติตระกูลของเขา แต่เมื่อเธอคบหาเป็นเพื่อนของเขาแล้วพบว่านิสัยของเขาและเธอคงไม่สามารถไปด้วยกันได้ เธอจึงปฏิเสธเขาในที่สุด

ในเรื่อง**วาวพลอย** ก่องเพชรตัดสินรับหมั้นและแต่งงานกับปรีดิ์เนื่องจากสาเหตุคือ "...'เพราะเขามีทุกอย่างที่หนึ่งต้องการ มีอนาคต มีการศึกษามีตระกูล มีฐานะ เขารักและยอมรับหนึ่ง ที่สำคัญ คุณยายชอบเขา สนับสนุนเขา คุณยายอยากให้หนึ่งลงเอยกับเขา ...' ก่องเพชรตอบเรียบ ๆ ราวกับพูดเรื่องดินฟ้าอากาศ" (วาวพลอย : 65) จะเห็นว่าก่องเพชรตัดสินใจหมั้นกับปรีดิ์เพราะเขามีคุณสมบัติทุกอย่างที่เธอต้องการ ทั้งอนาคตทางการงาน การศึกษา ตระกูลที่ดี ญาติผู้ใหญ่ของเธอชอบเขา โดยที่เธอไม่ได้พูดถึงเรื่องความรักเลย เพราะเธอไม่ได้รักปรีดิ์ ในตอนจบชีวิตคู่ของทั้งสองก็สิ้นสุดเพราะปรีดิ์เสียชีวิต โดยที่ก่องเพชรถูกกล่าวหาว่าทำให้ปรีดิ์เสียใจเพราะภรรยามีชู้

ในเรื่อง**ระบำดาว** ลีลารับหมั้นจามรเพราะความเหมาะสม เธอไม่รักจามร แต่เธอก็คิดจะแต่งงานกับเขาเพราะเขามีฐานะเหมาะสมกับเธอ และเธอยังมีความคิดว่าผู้หญิงเมื่อหมั้นแล้วควรรีบแต่งงาน เพราะหากหมั้นค้างไว้นาน ๆ จะถูกมองอย่างเสียหาย แต่ในที่สุดลีลาก็ไม่ได้แต่งงานกับจามรเพราะเธอไม่ได้รักเขา เธอเลือกที่จะเป็นภรรยาน้อยของ ดร.นนท์ชายที่เธอรักมากกว่าเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายของจามร

ผู้เขียนยังเสนอทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองว่า ปัจจุบันนี้นอกจากผู้หญิงจะเลือกผู้ชายที่เหมาะสมแล้ว ผู้ชายยังนิยมเลือกผู้หญิงเป็นคู่ครองโดยคำนึงถึงความเหมาะสมเช่นกัน เป็นต้นว่า การศึกษา ฐานะ วงศ์ตระกูล บุคลิกภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นหน้าเป็นตา ออกงานเคียงคู่กันได้อย่างไม่อายใคร ซึ่งทำให้สามีภูมิใจมากกว่าภรรยาที่ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว ดังปรากฏในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** และ **ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** เนตินัยพอใจดวงลดาจากคุณสมบัติของเธอดังที่ว่า "... เขาพอใจดวงลดา ! แน่ล่ะ มิใช่การพอใจเพียงแค่ตัวตนของเธอ หากหมายถึงองค์ประกอบทุกอย่างทุกประการของเธอด้วย...รู้ดีว่าหาได้ยากยิ่ง" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 452) เนตินัยคิดว่าดวงลดามีคุณสมบัติที่เหมาะสม คือ มีชาติตระกูลดี มีการศึกษา ฐานะร่ำรวย องค์ประกอบเหล่านี้มิได้มีอยู่ในตัวผู้หญิงทุกคน ดวงลดาจึงเหมาะสมที่จะมาเป็นภรรยาของเขา แสดงให้เห็นว่าการเลือกหญิงสาวเป็นคู่ครององค์ประกอบภายนอกก็สำคัญไม่แพ้ตัวตนที่แท้จริงของผู้หญิงคนนั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** แม้กฤตจะพอใจจีรณา แต่ในที่สุดเขาก็เลือกนภนภางค์ด้วยเหตุผลที่ว่า

> สาวน้อยคนที่นั่งอยู่เคียงข้าง สวย สะอาด ผ่องแผ้วพิสุทธิ์ เป็นความภาคภูมิใจสำหรับผู้ชายที่จะได้ครอบครองและยังเป็นที่โปรดปรานเอ็นดูของคุณป้าใหญ่ยิ่งนัก ขณะที่ผู้หญิงอีกคนหนึ่งนั้นทำได้เพียงแค่เรียกคำปรารภ...
>
> "ยายจี๊ดนี่เปรี้ยวจี๊ดสมชื่อ... แต่ก็ดี ไม่เรื่องมาก" (ลับแลลายเมฆ : 567)

จะเห็นว่ากฤตรู้สึกผิดที่เขาเคยแสดงท่าทีชอบพอจีรณา แต่กลับมาเลือกแต่งงานกับนภนภางค์แทน เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่สูงส่ง บริสุทธิ์ ฐานะดีและถูกใจญาติผู้ใหญ่ที่เขานับถือ ในขณะที่จีรณาเป็นสาวที่มีบุคลิกสมัยใหม่เกินไปจึงไม่เหมาะสมที่เขาจะเลือกเธอเป็นภรรยา ทั้งที่จริงแล้วเขาก็ชอบจีรณามาก

จะเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมได้แสดงได้เห็นว่าทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างก็เลือกคู่ครองโดยดูความเหมาะสมเป็นหลัก บางคนไม่ได้รักกันหรือมีคนรักอยู่แล้วแต่ก็ยอมแต่งงานเพราะความเหมาะสม เช่น ก่องเพชร ศิขริน ในขณะที่บางคนมีความนับถืออยู่บ้าง เช่น กฤต และอรพิม แต่เมื่อทั้งชายและหญิงมีแนวคิดหรือมุมมองที่ไม่ตรงกัน ความเหมาะสมก็ทำให้เลิกรากันได้โดยง่าย เพราะไม่ได้มีความรักเป็นพื้นฐานที่จะคอยรั้งให้ทั้งคู่ใคร่ครวญให้มากขึ้นก่อนที่จะเลิกรากัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังเสนอทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองเพิ่มเติมได้แก่ การไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าหากผู้หญิงตกเป็นของผู้ชายคนใดแล้วก็จะต้องยอมแต่งงานกับชายคนนั้นดังที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ว่า

> เลยเกิดคิดถึงการรุกรานทางเพศขึ้นมาได้ ว่าจำเป็นไหม ถ้าการรุกรานทางเพศเพียงหนึ่งครั้งของผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงฝังทั้งชีวิตไว้กับมัน ยอมกระโดดลงไปแต่งงานกับเขา ซึ่งอาจจะเป็นการซ้ำเติมตัวเองก็ได้... *

แนวคิดของผู้เขียนคือผู้หญิงที่ยอมแต่งงานกับผู้ชายที่ได้เธอตกเป็นของเขาอย่างไม่เต็มใจนั้นเท่ากับเป็นการซ้ำเติมตัวเอง เนื่องจากการถูกข่มขืนก็เสียหายมากแล้ว ผู้หญิงยังยอมแต่งงานกับผู้ชายที่ทำเช่นนั้นยิ่งทำให้ตนเองต้องมีความทุกข์มากขึ้น แนวคิดนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในเรื่อง**ตะวันทอแสง** ดังที่ว่า "มันสมควรและเหมาะสมแค่ไหน ความผิดพลาดด้วยความ

---

* อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ http://www.piyapornclub.com/article/criti_11_1.htm

รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยความเพลี่ยงพล้ำต่อผู้ที่เจนจัดปลิ้นปล้อนมากกว่าเพียงครั้งเดียวของพิมพรรณ ถึงกับทำให้หล่อนต้องฝังทั้งชีวิตไว้กับคนประเภทนั้น...คนทุศีลเอารัดเอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าแบบนั้น... "(ตะวันทอแสง : 197) จะเห็นว่าพิมพรรณแต่งงานกับวาริชมิใช่เพราะความรักหรือความเหมาะสม แต่เพราะเธอได้ตกเป็นของเขาแล้ว เธอคิดว่าเมื่อผู้หญิงเป็นของผู้ชายคนใดก็ต้องแต่งงานและอยู่กับผู้ชายคนนั้นตลอดไป ในขณะที่รสาซึ่งเป็นผู้หญิงทันสมัยใหม่กลับคิดว่าไม่ใช่ความคิดที่ถูกต้องเลย แต่ความคิดแบบนี้ทำให้ผู้หญิงต้องประสบความทุกข์ เพราะต้องทนอยู่กับผู้ชายที่ทำร้ายเธอตลอดไป

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทัศนะว่าการเลือกคู่ครองนั้น ความรักและความเข้าใจกันเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าความบริสุทธิ์ผุดผ่องของผู้หญิงดังในเรื่อง**ทางสายธาร**ที่นุสรยอมรับลอออองค์เป็นคนรักและยินดีที่จะแต่งงานกับเธอทั้งที่เธอเป็นแม่ม่ายลูกติด หรือความคิดของเกื้อคุณจากเรื่อง**วาวพลอย** ที่ยอมรับผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์มาเป็นคู่รักได้ แสดงให้เห็นแนวคิดที่ว่าการเลือกคู่ครองของผู้ชายอาจเลือกผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์และมีตำหนิมาก่อน ก็มิใช่เรื่องเสียหายหากทั้งคู่รักกันและผู้ชายยอมรับได้

กล่าวโดยสรุปแล้วทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองได้แก่ ผู้หญิงไม่ควรเลือกคู่ครองด้วยความเหมาะสมมากกว่าความรักเพราะอาจจะนำไปสู่การหย่าร้างได้ในที่สุด สำหรับการเลือกผู้หญิงมาเป็นภรรยานั้น ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเพราะการเป็นภรรยาหมายถึงการเป็นแม่ของลูกในอนาคตแต่ผู้ชายก็อาจเลือกผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานมาเป็นภรรยาได้หากรักกัน ผู้ชายและผู้หญิงควรได้ศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกันก่อนและให้คำนึงถึงนิสัยและมุมมองความคิดที่เข้ากันได้มากกว่าการคำนึงถึงสถานะทางสังคม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.2 การใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน

ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เสนอทัศนะว่าการใช้ชีวิตคู่ทั้งสามีและภรรยาต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งคู่ต้องเข้าใจกัน เมื่อแต่งงานแล้วหากไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้สามารถหย่าร้าง ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอดทน

การให้เกียรติผู้หญิงเริ่มตั้งแต่ช่วงที่ยังไม่ได้แต่งงาน คือ ผู้ชายควรอดทนรอไม่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งก่อนเวลาอันควร ดังปรากฏในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

> ไอ้เรื่องพรรค์อย่างว่านะ ฉันเชื่อว่าผู้หญิงผู้ชายที่รักกันแต่งงานกันแล้ว ก็สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ไม่ยากเย็นหรอก ไม่เห็นต้องลองก่อนแบบลองเสื้อผ้า ลองรองเท้า... มันจะมี

ปัญหาก็แค่ถ้าโชคร้ายไปเจอเอาใครคนใดคนหนึ่งมีรสนิยมพิเศษชนิดรับไม่ไหว อย่างต้องอาศัยแส้อาศัยโซ่อะไรพวกนั้น”

…

“แต่เราจะไปใช้เล่ห์เหลี่ยมแบบนั้นกับคนที่เรารักและรักเราทำไมล่ะ... และการเล่นตามกติกาของเขา ยอมทำตามเงื่อนไขของเขา ด้วยการแค่ยับยั้งตัวเองสักนิด... มันก็เป็นวิธีการหนึ่งของการแสดงความรักเหมือนกัน” (ลับแลลายเมฆ : 79)

จะเห็นว่าผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการที่คู่รักจะศึกษากันก่อนแต่งงานด้วยการมีความสัมพันธ์ก่อนแต่ง ผู้เขียนเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ปรับตัวได้ตามธรรมชาติและการอดทนรอให้เกียรติผู้หญิงยังเป็นการแสดงความรักต่อฝ่ายหญิงอีกวิธีหนึ่ง

ในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมการแต่งงานเริ่มเมื่อมีพิธีการ ผ่านการรับรู้ของสังคม ถึงแม้ทั้งคู่จะไม่ได้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งก็ตาม ดังที่ปรากฏในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ**ดังนี้

“ฉันอาจไม่ใช่คนเคร่งศีลธรรมและถือเนื้อถือตัวอะไรนัก ในมุมมองของคุณ แต่ในมุมมองของฉัน ความเป็นสามีภรรยาของคุณสมบูรณ์ทันทีที่ผ่านการรับรู้ของสังคม ได้รับคำอวยพรจากญาติผู้ใหญ่ ไม่ใช่ตรงที่ได้นอนด้วยกัน” (ลับแลลายเมฆ : 430)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำหรับเขา ความสัมพันธ์ทางกายมิได้มีความสำคัญเลย การเป็นสามีภรรยาของกฤตกับนภนภางค์นั้นสมบูรณ์แล้วเมื่อผ่านพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์และการรับรู้ของสังคม

(ลับแลลายเมฆ : 270)

จะเห็นว่าทั้งที่กฤตและนภนภางค์ไม่ได้มีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง เนื่องจากนภนภางค์มีปัญหาทางจิต ทำให้เธอไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ กฤตจึงถือว่าเขาไม่ได้เป็นสามีภรรยาที่สมบูรณ์กับนภนภางค์ แต่ตัวละครอื่น ๆ ได้แก่ จีรณา และมันตากลับมีความคิดเห็นว่าทั้งคู่เป็นสามีภรรยากันแล้วนับตั้งแต่วันที่เข้าพิธีแต่งงานและสังคมรับรู้ว่าทั้งสองเป็นสามีภรรยากัน

ในทางตรงกันข้ามบางคนแม้จะมีความสัมพันธ์ทางกายแล้ว แต่ไม่มีพิธีการรับรู้ของสังคมก็ไม่มีความหมายอันใดดังที่ว่า

ความสัมพันธ์ลึกซึ้งที่มีต่อกันเป็นเพียง ‘ความนัย’ ที่ไม่สามารถอ้างถึงได้อย่างเปิดเผย... หลายครั้ง หลายครา ที่สาลินรู้สึกอึดอัดกดดันกับฐานะของตนเอง

...หากอยู่ในฐานะคู่หมั้นหรือภรรยา เธออาจจะมองการ ‘เฟลิต’ ของเขาได้ด้วยอารมณ์ขัน ...แต่นี่...เธอมีฐานะใดหนุนหลังเล่า...(ระบำดาว : 212)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าแม้สาลินจะมีความสัมพันธ์ทางกายกับภาทิศแล้ว แต่เธอก็ได้ชื่อว่าเป็นเพียงคู่รักของภาทิศ ไม่ได้เป็นคู่หมั้นหรือภรรยาของเขา ฐานะของเธอจึงไม่ใช่ภรรยาที่สมบูรณ์เพราะถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งแล้วก็ตาม แต่สังคมก็มิใช่รับรู้ซึ่งถือว่ามีสถานภาพที่ด้อยยิ่งกว่าชายหญิงที่แต่งงานกันแต่ยังไม่มีความสัมพันธ์กันเสียอีก

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทัศนะว่าหากผู้หญิงไม่ได้รับเกียรติจากสามี หรือพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า ตกอยู่ในสภาพภรรยาน้อยหรือภรรยาลับ เป็นสภาพที่ผู้หญิงไม่อาจทนอยู่ในสภาพนั้นได้ตลอดไป ผู้ชายจะต้องให้เกียรติผู้หญิงตามสมควร เพราะหากไม่ให้เกียรติเพื่อให้ผู้หญิงได้รับการยอมรับในสังคมแล้ว อาจทำให้ผู้หญิงทนไม่ได้และต้องเลิกรากัน ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาว**ดังที่กล่าวมาแล้ว และยังปรากฏในเรื่อง**เรือนศิรา** และ**ทรายสีเพลิง**ดังนี้

ศิถีจากเรื่อง**เรือนศิรา**ยอมเป็นภรรยาของพัทธ์ โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสและไม่ได้รับการยกย่อง ในช่วงแรกที่อยู่ด้วยกันเธอสัญญากับพัทธ์ว่าจะไม่เรียกร้องอะไร เพราะเธอคงไม่สามารถแทนที่อรพิมภรรยาเก่าที่เสียชีวิตไปแล้วของพัทธ์ได้ ในช่วงแรกเธออยู่ในสถานะเช่นนี้ด้วยความเต็มใจแต่เมื่อเธอได้รับการกดดันจากสังคมที่มองว่าเธอเป็นเพียง “คู่นอน” ของเขา ทำให้เธอตัดสินใจไปจากพัทธ์ดังที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> “ปุถุชนกระมังคะ ได้หนึ่งแล้วก็จะเอาสอง ได้สองก็จะเอาสามอยู่ร่ำไป ...ฉันนึกถึงผู้หญิงที่ยินยอมรับสภาพเมียน้อยหรือนางบำเรอของผู้ชายสักคน ดูเผิน ๆ ก็เหมือนพวกเธอจะพอใจกับสภาพแค่นั้น แต่ไม่มีวันหรอกค่ะ พวกเธอต้องมีความหวังกันทั้งนั้น หวังว่าจะได้รับการยอมรับ หวังว่าจะได้พบความเปลี่ยนแปลงสักวันหนึ่ง...เหมือนอย่างฉันไงค่ะ ฉันอยู่กับคุณมานาน คิดว่าพอใจและมีความสุขกับสภาพที่ได้รับมาตลอด แล้วจู่ ๆ วันหนึ่งฉันก็พบว่ามันไม่พอ” (เรือนศิรา : 752)

จะเห็นว่าในตอนแรกศิถีก็รู้สึกพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ เธอมีความหวังเสมอว่าพัทธ์จะยอมรับและยกย่องเธอในสักวัน แต่เมื่อเธอเห็นว่าความหวังของเธอคงไม่มีทางเป็นจริงเธอจึงตัดสินใจจากไปเพราะไม่สามารถทนกับสภาพภรรยาที่ไม่สามารถเปิดเผยตัวได้

ในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ดวงตาเป็นภรรยาน้อยของศก ถึงแม้ว่าเธอจะเป็นภรรยาที่อยู่กินกับศกมาก่อนเสาวนีย์ แต่เธอก็ไม่ได้รับการยกย่องอะไร เป็นเพียงภรรยาที่รับรู้กันเฉพาะในครอบครัวเท่านั้น เธอมองสภาพตนเองว่า “อาการขั้นแรกก็คือ หน้าด้าน ที่ยอมทนอยู่ในสภาพเช่นนี้ ... ทำเหมือนกับคนจนหนทาง ... หน้าด้านที่เฝ้าหลงรักหลงบูชาเขาอยู่แต่เพียงฝ่ายเดียว”

(ทรายสีเพลิง : 17) เธอยอมทนอยู่เพราะมีความหวังว่าจะได้รับการยอมรับบ้าง แต่เมื่อเธอไม่ได้รับเกียรตินั้นเธอจึงไปจากศก

จากนวนิยายที่ยกตัวอย่างข้างต้นมาสองเรื่องนั้น ปิยะพร ศักดิ์เกษมมองว่าผู้ที่สมควรได้รับการประณามคือสามีที่ไม่ได้สนใจจะยกย่องผู้หญิงเป็นภรรยาอย่างจริงใจ และส่วนใหญ่สามีเป็นคนผิด ดังที่ว่า " บีลองสังเกตดูซิ ความล้มเหลวของสถาบันครอบครัวในสังคมไทยร้อยละเก้าสิบห้าเกิดจากผู้ชายมักง่าย มักได้ ไม่รับผิดชอบจริงไหม ..." (ทรายสีเพลิง : 101 - 103) แสดงให้เห็นทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ว่าหากผู้ชายคนใดไม่ต้องการยกย่องผู้หญิงคนใดอย่างจริงจัง หรือยกย่องให้สังคมได้รับรู้ ผู้ชายก็ไม่ควรมาหลอกลวงผู้หญิงเพราะผู้หญิงจะทนไม่ได้ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลวของครอบครัว

นอกจากผู้หญิงจะทนไม่ได้ในฐานะภรรยาลับแล้ว แม้แต่ภรรยาหลวงที่สามีมีภรรยาน้อยก็ทนไม่ได้เช่นกัน แม้ในช่วงแรกอาจจะยอมเพราะรักและให้เกียรติแก่ผู้ชาย ดังปรากฏในเรื่อง **ใต้เงาตะวัน**ว่า "ความกร่างของเกรียงก็คือความกร่างของผู้ชายส่วนใหญ่ ... เป็นความเข้าใจผิดคิดตื้น ๆ ว่าภรรยาเป็นเพียงสมบัติชิ้นหนึ่งหรืออย่างดีก็อาจเห็นเป็นเพียงคนในปกครองที่จะต้องทำตาม" (ใต้เงาตะวัน : 609) จะเห็นว่าผู้เขียนได้แสดงทัศนะที่มีต่อผู้ชายไทยว่า ผู้ชายไทยส่วนใหญ่มักจะมองว่าภรรยาเป็นเพียงคนใต้ปกครองที่จะต้องเชื่อฟัง ยอมให้สามีไปทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ แต่ผู้เขียนเห็นว่าสามีควรให้ความสำคัญกับภรรยา มิใช่คิดเพียงแค่ว่าภรรยาเป็นเพียงวัตถุชิ้นหนึ่งเท่านั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังได้เสนอทัศนะว่าชายและหญิงที่เป็นสามีภรรยากันแม้จะต้องประสบปัญหาในการอยู่ร่วมกัน แต่ก็ต้องยอมรับปัญหานั้นจึงจะมีชีวิตสมรสที่ประคับประคองไปได้ เช่นเกรียงและวิลาวัณย์ดังที่ว่า

> "แต่ถ้าเรารักครอบครัว เราก็ต้องยอมรับหนามแหลมที่แทรกอยู่ในนั้น...เหมือนอากับอาเกรียงนั่นแหละ เมื่อรักจะอยู่กับเขาและครอบครัว อาก็ต้องทนกับความร้ายกาจบางเรื่อง เมินเฉยกับความคึกคะนองบางเวลาของเขา...ถ้าอาจะเลิกกับอาเกรียงก็หมายความว่าอาต้องทิ้งหัวใจของตนเองและความทรงจำสิบห้าปีที่สร้างและผ่านมาด้วยกัน" (ใต้เงาตะวัน: 726)

จะเห็นว่าถึงแม้การที่เกรียงไปมีผู้หญิงคนอื่นจะทำให้วิลาวัณย์รู้สึกเจ็บปวด แต่บางครั้งเธอก็ต้องทนรับให้ได้เพราะเป็นธรรมชาติของเขา บางครั้งภรรยาก็ต้องทำเป็นไม่รู้บ้างหากสามีไปมีผู้หญิงอื่น เพราะการเลิกรากันหลังจากอยู่กันมานานจนมีลูกนั้นเป็นสิ่งที่เจ็บปวดยิ่งกว่า

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงแนวคิดที่ว่าภรรยาที่ไม่ดูแลเอาใจใส่สามี มุ่งประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานมากกว่าชีวิตสมรส สามีก็อาจไปมีภรรยาน้อย ดังในเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**เนื่องจากวารีได้ทุ่มเทเวลาให้กับการขยายกิจการจนละเลยที่จะให้ความสำคัญกับสามี จึงทำให้เขานอกใจไปมีภรรยาน้อยซึ่งเป็นเลขานุการของเธอเอง

ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังมีทัศนะว่าการครองชีวิตคู่เป็นศิลปะชนิดหนึ่ง ภรรยาต้องอาศัยกลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ชีวิตคู่ราบรื่น ดังที่ปรากฏในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** และ**ใต้เงาตะวัน**ดังที่ว่า

> เธอค้นพบอะไรหลาย ๆ อย่าง ที่น่าทึ่งในตัวมารดา...ความเด็ดเดี่ยว ซื่อตรงมั่นคง ความฉลาดจนแทบลื่นและพลิกแพลงซ่อนอยู่ลึก ๆ
>
> อารตีแอบคิดและอดขบขันไม่ได้ว่า ความเก่งกาจ ความเป็นผู้นำของพ่อและบรรดาพี่ชายนั้น ที่แท้ก็แทบจะเป็นหุ่นอันมีแม่ของเธอแอบเขียนบท กำหนดเส้นทาง ชักเชิดอยู่เบื้องหลัง (กิ่งไผ่ใบรัก : 147)

> สุ้มเสียง วิธีการพูดและแนวคิดของเธอคือความมั่นใจของคนที่มีความเชื่อมั่นในพลังของเพศหญิง...พลังอันรุนแรง ละเอียดอ่อนและลึกล้ำที่มีอยู่ในตัวโดยไม่ต้องไปเดินขบวนเรียกร้องเอาจากใคร
>
> "ก็ลองเดาดูซิลูก...แม่ถือสายป่านว่าวตัวนี้มานาน หากแม่จะดึงแม่จะสามารถดึงให้อยู่ได้ไหม? ดึงไม่ให้ขาดลอยและไม่ให้เสียหลักถึงขนาดทิ่มดิน" (ใต้เงาตะวัน : 617 - 618)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากข้อความข้างต้นนี้จะเห็นว่านารีรัตน์ในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** และวิลาวัลย์จากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ใช้ศิลปะการครองเรือนแบบยกย่องให้สามีเป็นใหญ่ในบ้าน โดยที่พวกเธอควบคุมอยู่ข้างหลัง แม้ภายนอกผู้คนจะมองว่าภรรยาเป็นผู้อยู่ข้างหลังที่ไม่มีสิทธิ์มีเสียงและไม่มีความสำคัญในครอบครัว แต่ความจริงแล้วภรรยาอาจคือผู้อยู่เบื้องต้นที่กำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของผู้เป็นสามี

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทัศนะเกี่ยวกับการแต่งงานคือหากสามีภรรยาไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้เพราะสาเหตุใดก็ตาม ก็สามารถหย่าร้างโดยผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอดทน ดังปรากฏในเรื่อง **ใต้ร่มไม้เลื้อย วาวพลอย** และ**ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** อรพิมหย่ากับศิขรินหลังจากทราบว่าเขาแอบมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเจนจารีผู้หญิงคนใหม่ ทำให้เธอตัดสินใจหย่าขาดจากเขาทั้งที่คนรอบข้างเห็นว่าเธอเหนือกว่าเจนจารีทุกประการทั้งเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายและฐานะที่เหนือกว่า แต่อรพิมกลับเห็นว่าเมื่อหมดความรักความไว้ใจกันก็ไม่ควรจะอยู่ด้วยกันอีกต่อไป

ในเรื่อง**วาวพลอย**พ่อและแม่ของปรีดิ์ คู่หมั้นของก่องเพชรก็หย่ากัน ดังที่ว่า " ที่เราเห็นมันเป็นในงานในสังคม เขาก็ต้องกลมเกลียวกันสิเก็จ และอันที่จริงผัวเมียถึงแยกทางกันเดินก็ไม่มีความจำเป็นต้องกลายเป็นศัตรู ..." (วาวพลอย : 94)จะเห็นว่าแม้พ่อแม่ของปรีดิ์จะหย่ากัน แต่ทั้งคู่ก็ยังมาทำหน้าที่พ่อแม่ในงานหมั้นของปรีดิ์ แสดงให้เห็นว่าสามีภรรยาแม้เลิกกันก็ไม่จำเป็นต้องเป็นศัตรูกัน

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เมื่อนภนภางค์ไม่สามารถให้ความสุขในชีวิตคู่แก่กฤตได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งคู่ก็ตัดสินใจแยกทางกัน โดยที่ไม่ใช่ความผิดของใคร ดังที่ว่า"อย่าโทษตัวเองสิกฤต นายไม่ใช่ยักษ์ไม่ใช่มาร และทุกอย่างที่ทำลงไปก็ไม่ผิด คุณฟ้าเองก็รู้ ...เธอคิดว่าตัวเองจะต้องมีอาการอย่างนี้ตลอดไป ไม่สามารถอยู่กับนาย ไม่สามารถทำให้นายมีความสุขในชีวิตแต่งงานได้" (ลับแลลายเมฆ : 283) เนื่องจากนภนภางค์ไม่สามารถมีสัมพันธ์ลึกซึ้งกับกฤตได้ เธอจึงทำหน้าที่ภรรยาของไม่สมบูรณ์ เธอจึงตัดสินใจหย่ากับกฤตซึ่งถือว่าเป็นทางออกที่ดีของทั้งสองฝ่าย ดีกว่าที่จะทนอยู่ด้วยกันทั้งที่ต่างก็รู้อยู่แก่ใจว่าความสัมพันธ์นั้นไม่สามารถเหมือนเดิมได้แล้ว

ถึงแม้ว่าผู้เขียนจะมีทัศนคติว่าถ้าผู้หญิงมีชีวิตแต่งงานที่ไม่ดีสามารถหย่าร้างได้ แต่หากหย่าร้างหลายครั้งก็ไม่เหมาะสมดังที่ปรากฏในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** ดังที่ว่า " มันดูไม่เป็นมงคล .... ชายสามโบสถ์ หญิงสามผัว โบราณเขาถือ"(ดอกไม้ในป่าหนาว : 45) จะเห็นว่าเพชรช่วงแต่งงานและหย่าถึง 3 ครั้ง เพราะเธอไม่เคยคิดว่ามีผู้ชายที่ดีพอสำหรับเธอ เมื่อเธอเห็นว่าผู้ชายคนนั้นหมดความสำคัญเธอก็ทิ้งเขาไป พฤติกรรมนี้ทำให้แม่ของเธอทุกข์ใจอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าการหย่านั้นมิใช่สิ่งที่สังคมไทยจะยอมรับได้โดยง่าย โดยเฉพาะการหย่าถึง 3 ครั้งอย่างเพชรช่วงยิ่งเป็นสิ่งที่สังคมไทยถือว่าไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุปแล้วทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและและการครองเรือน ได้แก่ การเลือกคู่ครองควรคำนึงถึงทั้งความรักความเหมาะสมและดูนิสัยที่เข้ากันได้ด้วย ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานด้วยความเหมาะสมมากกว่าความรัก เห็นได้จากมีตัวละครหญิงบางตัวที่แต่งงานเพราะความเหมาะสมกลับต้องประสบปัญหาในการครองชีวิตคู่เพราะไม่ได้รักกัน หลังจากแต่งงานกันแล้วสามีและภรรยาต้องให้เกียรติและเข้าใจกันจึงจะทำให้การครองชีวิตคู่สมบูรณ์ หากไม่ได้รับเกียรติจากสามีไม่ว่าจะเป็นภรรยาหลวงหรือภรรยาน้อยก็ล้วนแต่มีความทุกข์ทั้งสิ้น นอกจากนี้ภรรยายังต้องดูแลเอาใจใส่สามีและมีศิลปะในการครองเรือนชีวิตคู่จึงจะประสบความสำเร็จ เมื่อแต่งงานแล้วหากไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ภรรยาสามารถหย่าร้างได้ ไม่จำเป็นต้องอดทน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม พบว่าผู้เขียนให้ความสำคัญกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว สถานภาพของภรรยา สถานภาพของแม่ และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่

ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันและความแตกต่างนี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครอย่างชัดเจน ได้แก่ ตัวละครที่มีสถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ตัวละครที่มีสถานภาพของภรรยามีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ ตัวละครที่มีสถานภาพของแม่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก และตัวละครที่มีสถานภาพของญาติผู้ใหญ่มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการสั่งสอนและให้คำปรึกษา บทบาทแต่ละประเภทจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันไป กล่าวคือ ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเดียวกันอาจแสดงบทบาทที่แตกต่างกัน หรือแม้แต่ตัวละครเดียวกันและมีสถานภาพเดียวกันก็อาจแสดงบทบาทต่อตัวละครอื่น ๆ ที่แตกต่างได้ เช่น แม่ที่มีบทบาทในการเลี้ยงลูกสองคนไม่เหมือนกัน เป็นต้น การที่ตัวละครมีสถานภาพต่าง ๆ นี้แสดงบทบาทที่แตกต่างกันมีผลต่อชีวิตของตัวละครและตัวละครรอบข้างดังที่ได้กล่าวมาในแต่ละหัวข้อแล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การที่บทบาทของตัวละครมีผลต่อชีวิตของตัวละครนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นความสำคัญของสถานภาพและบทบาทของตัวละครที่ควรมีความสอดคล้องกัน โดยผู้เขียนต้องการนำเสนอทัศนะว่าการแสดงบทบาทอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นลูกสาวที่ดี ภรรยาที่ดี แม่ที่ดี หรือญาติผู้ใหญ่ที่ดี กล่าวคือ หากตัวละครมีบทบาทที่สอดคล้องกับสถานภาพก็จะได้รับผลที่ดีและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ในทางตรงกันข้ามหากตัวละครมีบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพก็จะได้รับผลตอบแทนที่เลวร้าย ดังนั้นผู้หญิงจึงควรประพฤติตนตามบทบาทให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้มีชีวิตครอบครัวที่ดี

บทที่ 4
สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

ในอดีตผู้หญิงในสังคมไทยถูกมองว่ามีสถานภาพและบทบาทภายในครอบครัวเท่านั้น กล่าวคือผู้หญิงมีบทบาทในการทำงานบ้าน ดูแลลูก และปรนนิบัติสามี ในขณะที่งานนอกบ้านเป็นงานของผู้ชาย ปัจจุบันปรากฏว่าแนวคิดนี้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงไทยจำนวนมากได้เข้าสู่พื้นที่ทางสังคม เนื่องจากสถานภาพทางการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นและหน้าที่การงานที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดผู้หญิงไทยยุคใหม่มีสถานภาพและบทบาทในสังคมมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาสถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมจึงจะศึกษาสถานภาพและบทบาทด้านการศึกษา และสถานภาพและบทบาทด้านอาชีพเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในสังคม อีกทั้งจะศึกษาทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อคุณสมบัติของผู้หญิง และทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชายอันจะแสดงให้เห็นสถานภาพในสังคมของผู้หญิงได้อย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สถานภาพและบทบาทในสังคม

เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพและบทบาทในสังคมแล้ว พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเข้าสู่พื้นที่ทางสังคมของผู้หญิง ได้แก่ การศึกษาและอาชีพ กล่าวคือเมื่อผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้นจะทำให้ผู้หญิงมีความรู้ความสามารถ และความคิดที่ทันสมัย ซึ่งส่งผลต่อการมีหน้าที่การงานซึ่งเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวมาสู่โลกภายนอก ในวิทยานิพนธ์บทนี้จะกล่าวถึงสถานภาพและบทบาทในสังคม ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านอาชีพ ดังนี้

1. ด้านการศึกษา

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์ เพราะการศึกษาทำให้มนุษย์มีความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น และยังนำความรู้นั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อีกด้วย นอกจากนี้การศึกษายังทำให้มนุษย์มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล รู้จักสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และทันโลกทันเหตุการณ์ การศึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญสำหรับผู้หญิงมาก เพราะสังคมปัจจุบันผู้หญิงจำเป็นต้องมีความรู้เพื่อจะใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในการทำงานหาเลี้ยงตนเอง และทำให้ทันคนทันโลก การศึกษาของผู้หญิงในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ดังที่ว่า

> ปัจจุบันสตรีเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้สตรีเข้าไปมีสิทธิในการศึกษา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสังคมไทยยังมีเจตคติและค่านิยมดั้งเดิมที่คาดหวังให้หญิงชายเรียนสาขาที่เหมาะสมกับบทบาทดั้งเดิม ทำให้การเลือกสาขาที่เรียนยังแบ่งแยกเพศอยู่ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาได้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2549 : 71)

จะเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายในปัจจุบันทำให้ผู้หญิงได้รับการศึกษามากขึ้น แต่ผู้หญิงส่วนใหญ่จะเรียนในสาขาดั้งเดิมที่เห็นว่าเป็นสาขาที่ผู้หญิงควรเรียน เช่น ศึกษาศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น ในขณะที่สาขาอื่น ๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นั้นมักถือว่าเป็นการศึกษาในสาขาของผู้ชายที่ผู้หญิงไม่เหมาะสมที่จะเรียน ทำให้ยังเกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างหญิงชายอยู่

จากการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่ามีการศึกษาระดับสูงทั้งสิ้น โดยตัวละครหญิงทั้งตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบต่างก็มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไป ตัวละครเหล่านี้ล้วนศึกษาในระบบโรงเรียนและมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับสูงสุด คือระดับปริญญาเอก ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา ส่วนสาขาวิชาที่เรียนก็มีความหลากหลายแตกต่างกันไป ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.1 การศึกษาระดับปริญญาเอก

ตัวละครที่มีระดับการศึกษาสูงสุด คือระดับปริญญาเอกได้แก่ เพชรช่วง ในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**ได้กล่าวถึงไว้ว่า “ทั้งพื้นฐานและภูมิความรู้ก็น้อยนัก เมื่อเทียบกับลูกสาวสุดที่รักผู้มีปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินต่อท้าย” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 363) และหมอพลอยสีก็จบปริญญาเอกเช่นกันดังข้อความที่ดวงลดากล่าวถึงมารดาว่า “ด้าภูมิใจที่ได้เกิดมาในเวลาที่คุณพ่อกับคุณแม่กินตำแหน่งศาสตราจารย์ ด็อกเตอร์ทั้งคู่ รู้ตัวว่าโชคดีกว่าใครที่มีพ่อแม่เพียบพร้อมด้วยวัยวุฒิและคุณวุฒิ” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 8) การที่ทั้งคู่สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกจากต่างประเทศ ทำให้เป็นผู้มีคุณวุฒิสูงจึงทำให้ทั้งคู่ได้รับการยอมรับจากสังคม

1.2 การศึกษาระดับปริญญาโท

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโท ได้แก่ สาลินจากเรื่อง**ระบำดาว** ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เจนจารีจากเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** ปารีณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** และก่องเพชรจากเรื่อง**วาวพลอย** ดังนี้

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ เช่น สาลินในเรื่อง**ระบำดาว** ดังที่ว่า "สาลินจบปริญญาตรีด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เธอจึงถูกเลือกเข้าเป็นอาจารย์ในทันที ทำงานอยู่ไม่ถึงปี ก็สอบชิงทุนของมหาวิทยาลัยมาทำปริญญาโทที่ประเทศฝรั่งเศส" (ระบำดาว : 9) จะเห็นว่าสาลินเรียนเก่งมากถึงขนาดได้เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง ถึงแม้สาลินจะสำเร็จการศึกษาปริญญาโทสาขาประวัติศาสตร์และวรรณคดีฝรั่งเศสแล้ว เธอก็ยังมีความคิดที่จะศึกษาต่อดังที่ว่า "นี่ฉันก็เสียดายนะที่ทางคณะให้ทุนเรียนแค่ปริญญาโทเท่านั้น แต่ถ้ามีให้ทำถึงปริญญาเอกละก็ ฉันก็จะสอบกลับมาอีก" (ระบำดาว : 9) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าแม้สาลินจะจบการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว แต่สาลินก็ยังมีความคิดอยากจะศึกษาต่อระดับปริญญาเอกต่อไป

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ ได้แก่ ก่องเพชร ในเรื่อง**วาวพลอย** ดังที่ว่า "ก่องเพชรเรียนเก่งเรียนดี ใช้เวลาเพียงหนึ่งปีในการคว้าปริญญาโทกลับมาจากประเทศอังกฤษ ได้ปริญญามาพร้อมกับว่าที่คู่หมั้นที่กลายเป็นคู่หมั้นไปแล้วในวันนี้" (วาวพลอย : 85) แสดงให้เห็นว่าก่องเพชรเรียนเก่งมากสามารถสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทได้ในเวลาเพียงปีเดียว ทั้งที่ปริญญาโทส่วนมากต้องใช้เวลาเรียนถึง 2 ปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง**ก็เรียนเก่งมากเช่นกันดังที่ว่า "เขาชอบทำท่าเหมือนกับว่าเรียนได้เกียรตินิยมนี่เก่งด้วยเหรอ เข้าเรียนในไอวีลีก ใคร ๆ ก็น่าจะทำได้" (ทรายสีเพลิง :176) ศรุตาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยซึ่งในเรื่องไม่ได้กล่าวได้ชัดเจนว่าที่ใด บอกแต่ว่าเป็น "ไอวีลีก" หรือกลุ่มมหาวิทยาลัยระดับสุดยอดของสหรัฐอเมริกา การที่ศรุตาซึ่งเป็นคนเอเชียแต่มีความสามารถเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัยระดับนี้ได้ถือว่าเธอมีความโดดเด่นด้านการศึกษาอย่างยิ่ง

เจนจารีในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย**ก็มีการศึกษาในระดับปริญญาโทดังที่ว่า "ตัวเธอเองเดินทางไปอเมริกาในฐานะนักเรียนทุนเมื่อจบชั้นมัธยมปลาย ร่ำเรียนจนได้ปริญญาโท และทำงานอยู่ที่โน่น ไม่ได้เหยียบย่างกลับมาบ้านเกิดเมืองนอนถึงสิบกว่าปี" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 268) และลีลาจากเรื่อง**ระบำดาว**ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทจากประเทศอังกฤษที่ถึงแม้ว่าในเรื่องจะไม่มีการบอกไว้แน่ชัดว่าเธอจบปริญญาโทแต่จากเนื้อเรื่องที่บอกว่า เธอเรียนที่คณะอักษรศาสตร์เป็นรุ่นน้องมหาวิทยาลัยเดียวกับสาลินดังนั้นเธอต้องจบปริญญาตรีแล้ว เมื่อภาทิศบอกว่า"ผมมาส่งน้องเรียนต่อที่นี่ ก็เลยได้ดู เพราะน้องสาวกับเพื่อน ๆ เขาอยากดู" (ระบำดาว : 29) และข้อความที่ว่า"ปีเศษ ๆ ที่ลีลาไปอยู่ที่อังกฤษ เขาและแม่จึงต้องผลัดกันไปเยี่ยมเยียนดูแลไม่ขาดระยะ ด้วยเกรงว่า

เธอจะหลง 'เพริด' ตามกระแส" (ระบำดาว : 78) แสดงให้เห็นว่าเธอศึกษาต่อในระดับปริญญาโทแล้วเช่นกัน

ปารีณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน**สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยในประเทศ ดังข้อความที่ว่า "หลังจากที่เรียนจบจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีด้วยคะแนนเกียรตินิยม ปริญญาโทสาขาการบริหารก็คือสิ่งที่ปารีณาไขว่คว้าเป็นลำดับถัดไป ...ลูกสาวคนเก่งว่าง่าย แสนดี ของพ่อฉาย ทำได้ในเวลาอันรวดเร็ว" (ใต้เงาตะวัน : 20) และดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** ก็สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเช่นกัน จะเห็นว่าทั้งปารีณาและดวงลดาต่างก็สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยในประเทศ เมื่อครั้งที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีก็เรียนเก่งมากจนได้เกียรตินิยมทั้งคู่ นอกจากนี้ยังใช้เวลาในการศึกษาไม่นานแสดงให้เห็นว่าทั้งคู่เอาใจใส่การเรียน และมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้วพบว่ามีทั้งตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ และจากในประเทศ ตัวละครบางตัวมีการระบุสาขาที่สำเร็จการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ดวงลดาสำเร็จการศึกษาในสาขาภาษาศาสตร์ ปารีณาสำเร็จการศึกษาในสาขาการบริหาร และสาลินสำเร็จการศึกษาในสาขาประวัติศาสตร์และวรรณคดีฝรั่งเศส นอกนั้นไม่ได้ระบุสาขาไว้เด่นชัดเพียงแค่กล่าวว่าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท แต่ก็สามารถสันนิษฐานได้จากงานที่ทำ ได้แก่ ศรุตาน่าจะศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งภายในส่วนเจนจารี ก่องเพชรและลีลานั้นเนื่องจากผู้เขียนกล่าวถึงงานที่ทำอย่างกว้าง ๆ ว่าเจนจารีเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ก่องเพชรทำงานในองค์กรระหว่างประเทศ และลีลาทำงานช่วยธุรกิจครอบครัว จึงไม่อาจสรุปได้ว่าว่าสำเร็จการศึกษาสาขาใด

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมักจะมีลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่งคือเป็นตัวละครที่เอาใจใส่การเรียนและมีระดับผลการเรียนดีมากถึงขั้นได้เกียรตินิยม ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทนี้มีทั้งด้วยทุนของตนเอง และได้รับทุนการศึกษา โดยเฉพาะตัวละครที่อยู่ในครอบครัวชนชั้นกลางที่ได้ไปศึกษาต่างประเทศนั้นล้วนแต่ได้รับทุนการศึกษาทั้งสิ้น คือ สาลินได้ทุนเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วมาศึกษาต่อปริญญาโทที่ฝรั่งเศส และเจนจารีได้ทุนตั้งแต่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มาศึกษาต่อปริญญาตรีและปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกา

ส่วนตัวละครที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะดี เช่น ก่องเพชร ลีลา นั้นใช้ทุนส่วนตัวในการไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการไปศึกษาต่อยังต่างประเทศต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง หากไม่มีทุนทรัพย์ที่มากพอก็คงไม่สามารถศึกษาต่อได้ ผู้ที่อยู่ในครอบครัวชนชั้นกลางจึงต้องได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานอื่นสนับสนุนจึงจะสำเร็จการศึกษาได้ นอกจากนี้แม้ในครอบครัว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่มีฐานะดีก็ยังถือว่าการที่ได้ทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศนั้นถือเป็นเรื่องที่มีเกียรติดังที่ปรากฏในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาวว่า “จริงอยู่ คุณพ่อกับคุณแม่ส่งได้ และยินดีส่งด้าไปเรียนทันทีที่ต้องการ แต่การได้ทุนจากมหาวิทยาลัยนี่น่ะ ศักดิ์ศรีมันต่างกันเยอะนะ” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 11) แสดงให้เห็นว่าแม้ครอบครัวดวงลดาจะมีฐานะดี สามารถส่งดวงลดาไปศึกษาต่อปริญญาเอกได้ แต่ถ้าได้ทุนก็แสดงถึงความสามารถทางการเรียนของผู้ที่ได้รับทุนนั้น จึงนับว่ามีศักดิ์ศรีมากกว่าใช้ทุนของตนเอง

1.3 การศึกษาระดับปริญญาตรี

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้แก่ รสาและพิมพรรณจากเรื่อง**ตะวันทอแสง** งามสรรพจากเรื่อง**ระบำดาว** อารตีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** สาลินีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก**และ**ลับแลลายเมฆ** วิรงรองและลอออองค์จากเรื่อง**ทางสายธาร** นภนภางค์และสิบพรจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เก็จไพลินจากเรื่อง**วาวพลอย** ตัวละครบางตัวปิยะพร ศักดิ์เกษมได้ระบุสาขาที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน แต่ตัวละครบางตัวก็ระบุเพียงว่าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น

รสาในเรื่อง**ตะวันทอแสง** สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีคณะมัณฑนศิลป์ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้หญิงสำเร็จการศึกษาน้อย รสาก็ตั้งใจเรียนจนได้เกียรตินิยมสมดังความพยายามของป้าที่ช่วยดูแล ส่งเสียมา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแต่ไม่ได้ระบุสาขาวิชาไว้ เช่น งามสรรพในเรื่อง**ระบำดาว**ที่กล่าวว่ากำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐแต่ไม่ได้ระบุว่าสาขาใด ดังที่ว่า

> “...ไม่อย่างนั้นงามก็คงไม่เลือกเรียนมหา’ลัยเปิดหรอก ใช่ไหมล่ะ ...เรียนที่นี่ดีไม่ต้องเรียนเต็มเวลา...แล้วงามก็เรียนได้ดีขนาดไม่ถึงสามปีเก็บได้เกือบจบหลักสูตรแล้ว อีกครึ่งปีก็คงจบ ขณะที่เราเหลืออีกปีกว่า ๆ ยังไม่รู้จะเอาตัวรอดหรือเปล่าเลย”
>
> “ฉันอยากรีบ ๆ เรียนให้จบเร็ว ๆ ไม่อยากเรียนดี แต่อยากเรียนเร็ว”
>
> (ระบำดาว : 110 – 111)

เนื่องจากพ่อของงามสรรพเสียชีวิตในช่วงที่เธอสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พอดี งามสรรพจึงเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐมากกว่าจะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยปิด เพื่อที่เธอจะได้มีเวลาทำงานในไร่ช่วยแบ่งเบาภาระการงานของแม่เพราะมหาวิทยาลัยเปิดไม่ต้องเข้าเรียนเต็มเวลา แสดงให้เห็นว่างามสรรพยังคงให้ความสำคัญกับ

การศึกษาถึงแม้ว่าในความคิดของเธอเห็นว่าไม่จำเป็นต้องจบจากมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงหรือต้องจบเกียรตินิยม แต่อย่างน้อยเธอก็เห็นว่าควรจบระดับปริญญาตรีแล้วจึงไปทำงานอย่างเต็มตัว และเธอก็เอาใสใจการเรียนเป็นอย่างดีจนสามารถเรียนจบภายในเวลาเพียงสามปีครึ่ง ต่อมาเธอยังไปศึกษาต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเองอีกด้วย

วิรงรองจากเรื่อง**ทางสายธาร**สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ดังที่ว่า “อายุยังไม่เต็มยี่สิบเอ็ดปีดีนักวิรงรองก็ได้รับพระราชทานปริญญาในสาขาซึ่งเคยเป็นแต่เพียงวิชาชีพของผู้ชาย ทั้งยังเป็นงานอาชีพที่ ‘ร้อน’ และเป็นที่ต้องการที่สุดของยุคทีเดียว” (ทางสายธาร : 6) เนื่องจากวิรงรองสำเร็จการศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์จึงนับเป็นตัวละครหญิงที่ได้ศึกษาในสาขาวิชาที่เคยมีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่เรียน ถือเป็นสถานภาพด้านการศึกษาที่โดดเด่นแสดงถึงความเท่าเทียมทางการศึกษาของผู้หญิงและผู้ชายที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

นภนภางค์จากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการศึกษา ดังที่ว่า “นภนภางค์มีปริญญาตรีทางการศึกษา และสิ่งที่เธอคิดเอาไว้กับหมอจิตต์ตั้งแต่เริ่มเลือกเรียนวิชาเอก ก็คือการมีโรงเรียนอนุบาลที่สอนแบบสองภาษาเป็นของตนเองสักแห่ง” (ลับแลลายเมฆ : 52) เธอคิดว่าจะต้องศึกษาต่ออย่างแน่นอน ดังที่ว่า “ย่าแววเล่าว่าฟ้าจะเรียนต่อด้านบริหารการศึกษา คุณป้าใหญ่ก็เลยบอกว่าอยากให้ฟ้าลองไปทำงานที่โรงเรียนอนุบาลนานาชาติของลูกสาวเพื่อนท่านด้วย...ท่านบอกว่าถ้าฟ้าไม่เหนื่อยกับการเรียนและชีวิตแม่บ้านจนเกินไปน่ะค่ะ” (ลับแลลายเมฆ : 52) แสดงให้เห็นว่าทั้งที่นภนภางค์แต่งงานแล้วแต่เธอก็ยังไม่ทิ้งการเรียน เธอคิดว่าการศึกษาต่อจะทำให้เธอมีความสามารถในการบริหารโรงเรียนอนุบาลที่เธอคาดหวังว่าจะสร้างขึ้นในอนาคต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.4 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

นอกจากตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วยังมีตัวละครที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้แก่ พิมลพัทธ์ จารวีร์ ปาฏลี ศรวณีย์ และตัวละครที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเช่น กลิกา ปรางทิพย์ วิชชวิญช์ เป็นต้น ตัวละครเหล่านี้ล้วนแต่ให้ความสำคัญกับการศึกษา แม้จะมีเหตุการณ์อื่นที่เข้ามาเป็นจุดหักเหของชีวิตที่ทำให้ตัวละครต้องพักการศึกษาชั่วคราว แต่เมื่อมีโอกาสก็จะกลับไปศึกษาต่อ

พิมลพัทธ์ในเรื่อง**เรือนศิรา**เธอหยุดเรียนชั่วคราวเพื่อมาจัดการเรื่องเรือนศิราที่ศิขรินยกให้เป็นมรดกของเธอและเพื่อดูแลจารวีร์น้องสาวที่ประสบอุบัติเหตุ แต่เธอก็บอกกับพัทธ์พ่อของเธอว่าเธอจะกลับไปศึกษาต่ออย่างแน่นอน แสดงให้เห็นว่าเธอไม่ทิ้งการเรียน และเมื่อเรื่องจบเธอก็กลับไปเรียนต่อดังที่เคยบอกกับพัทธ์ไว้

ปาฏลีในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** เห็นว่าการศึกษาที่น้อยเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ทำงานได้เหตุการณ์ตอนนี้คือตอนที่ปวิตรพี่ชายของเธอเสียชีวิต ปาฏลีจึงต้องการหยุดเรียนเพื่อช่วยพ่อและพี่สะใภ้ทำงาน แต่ทั้งสองคนไม่ยินยอม เมื่อเธอคิดย้อนกลับไปจึงทราบว่าสิ่งที่ทั้งสองคนทำนั้นถูกต้องแล้ว เพราะแค่มีความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกคงช่วยอะไรไม่ได้มาก เธอจึงกลับไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น

ตัวละครหญิงบางคนไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา แต่พ่อแม่ผู้ปกครองก็จะพยายามชี้ให้เธอเห็นความสำคัญ เช่นศรวณีย์จากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เธอเรียนไม่เก่งจึงอยากหยุดเรียน แต่ผู้เป็นพ่อบอกว่า "น้องเรียนไม่เก่งเหมือนทราย...จะหยุดเรียนเสียตั้งแต่มัธยมปลายเสียด้วยซ้ำแต่พ่อเห็นว่าน้อยเกินไป ต้องบังคับ เข็นกันเสียแทบแย่ กว่าจะเรียนมาได้จนถึงปีที่สี่" (ทรายสีเพลิง : 258) ศรวณีย์กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีสุดท้ายในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เธอเรียนไม่เก่งจึงอยากหยุดเรียนตั้งแต่จบชั้นมัธยมศึกษาแต่ศก พ่อของเธอเห็นความสำคัญของการศึกษาว่าหากจบแค่ระดับมัธยมศึกษานั้นน้อยเกินไป จึงให้เธอศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย

จารวีร์จากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**ต้องเสียเวลาเรียนไปหลายปีเนื่องจากประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก แต่เธอก็สามารถกลับมาเรียนต่อได้ทันเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน เนื่องจากใช้วิธีสอบเทียบ ดังที่ว่า "จารวีร์ซึ่งขาดเรียนไปเสียสองปีเลือกการเข้าเรียนนอกระบบเพื่อสอบเทียบ อีกห้าปีเต็ม ๆ ที่ทั้งสองคนประคับประคองกันมา...ถึงวันนี้จารวีร์เป็นน้องใหม่อยู่ในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ทั้ง ๆ ที่มีวัยเพียงสิบเจ็ดปี" (ในบ่วงมนตรา : 16) ปัจจุบันจารวีร์กำลังศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เธอเป็นคนที่ใส่ใจการเรียนมาก แม้จะสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาด้วยการสอบเทียบ แต่จารวีร์ก็เรียนทันเพื่อนและมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมากอีกด้วย

กลิกาในเรื่อง**ใต้เงาตะวัน**ก็เห็นว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังเช่นตอนที่เธอหนีออกจากบ้าน ในตอนแรกเธอคิดจะไปเป็นคนเลี้ยงเด็ก แต่เมื่อปารีณายื่นข้อเสนอให้เธอไปทำงานที่โรงเรียนแห่งหนึ่งเพื่อจะได้เรียนไปด้วยได้เธอก็สนใจดังที่ว่า "พี่รีน่ารู้จักใครหรือคะ ทำไมต้องรอถึงวันอาทิตย์ อยู่ไกลหรือค่ะ และก๋าจะได้เรียนหนังสือไปด้วยจริงหรือเปล่า" (ใต้เงาตะวัน :250) กลิกาสนใจแผนการของปารีณา เพราะจะได้เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย เธอจึงตัดสินใจรอจนกว่าปารีณาจะพาไปฝากทำงานที่โรงเรียนแห่งนั้น แสดงให้เห็นว่าเธอก็ยังคิดอยากจะเรียนหนังสือต่อถึงแม้เธอจะหนีออกจากบ้านเพราะทะเลาะกับพ่อ แต่เธอก็ไม่ใช่เด็กที่เหลวไหลทอดทิ้งการเรียน

ปรางทิพย์จากเรื่อง**ตะวันทอแสง** คิดว่าแม่ห้ามเธอไม่ให้คบหากับภคพงษ์เพราะเกรงว่าเธอจะเสียการเรียนดังที่ว่า "ปรางรู้จักตัวเองดี เรื่องการเรียนไม่มีปัญหา ปรางผลการเรียนดีแค่ไหนคุณแม่ก็ทราบ" (ตะวันทอแสง : 214) จะเห็นว่าปรางทิพย์ยืนยันกับแม่ของเธอด้วยความมั่นใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ว่าเธอจะไม่ทิ้งการเรียนแน่นอน สิ่งที่ยืนยันได้คือผลการเรียนที่ดีเยี่ยมของเธอ ถึงเธอจะขัดแย้งกับแม่เพียงใดแต่เธอก็ยังคงดูหนังสืออย่างสม่ำเสมอเพื่อเตรียมตัวไปฝรั่งเศสตามที่วางแผนไว้ ดังที่ว่า "โดยปกติหล่อนจะใช้เวลาในช่วงหัวค่ำจนถึงห้าทุ่มอ่านหนังสือและทบทวนตำราเรียน โดยบอกภคพงษ์เอาไว้ว่า"ปรางดูหนังสือดึกขึ้น ทดแทนเวลาตอนบ่ายที่มาอยู่กับคุณ" (ตะวันทอแสง : 269) แม้เธอจะมีคนรักและใช้เวลากับเขาแต่เธอก็ยังอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนดังเดิม แสดงว่าเธอไม่ทำให้ความรักมาทำให้เสียการเรียน

นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่มีการศึกษาในสาขาที่แตกต่างจากผู้อื่น คือ อรพิมจากเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** เธอสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง วิชาที่เธอเรียนนั้นก็แตกต่างกับผู้อื่นดังที่ว่า " ส่วนตัวของฉันเองแล้ว ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่พอใจเพียงแต่ออกจะกลัว ๆ ว่ามันไม่ใช่วิชาที่จะใช้ทำมาหากินได้อย่างวิชาที่พัทธ์เรียน" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 35) อรพิมศึกษาวิชาต่าง ๆ เช่น ขี่ม้า เต้นรำ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี วิชาที่เธอเรียนนี้เธอให้ความเห็นว่า "เหมือนเตรียมตัวไปเป็นภรรยาประธานาธิบดีหรือนักการทูต" เพราะดูเหมือนจะนำมาใช้เป็นวิชาชีพหางานทำไม่ได้ แต่ก็เป็นวิชาที่เหมาะสมกับอรพิมเพราะเธอมีทรัพย์สินมากมาย และฐานะของสามีที่จะมีในอนาคตนั้นอรพิมคงไม่ต้องทำงานให้เหนื่อย วิชาที่เธอเรียนจึงเน้นเพื่อออกสังคมมากกว่า แต่ก็นับว่าวิชาที่เธอศึกษาก็มีประโยชน์เพราะเธอได้ใช้วิชาเหล่านี้โดยเฉพาะวิชาด้านศิลปะและดนตรี โดยไปเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งและยังนำความรู้ที่เรียนมาใช้เป็นแนวคิดตกแต่งพิพิธภัณฑ์เรือนศิรา รวมทั้งดูแลบ้าน ต้อนรับแขกเวลามีงาน เป็นต้น นับว่าวิชาที่เธอเรียนก็มีประโยชน์และเหมาะสมกับเธอแล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวละครอื่น ๆ ที่มีการศึกษาต่ำ เช่น ดาวและน้อยจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ**ที่บอกเพียงว่า "ความเหมาะสมอยู่ที่ความพอใจของดาวแล้วค่ะ" เด็กสาวบ้านนอกได้รับการศึกษาเพียงน้อยนิด ทั้งยังอยู่ในภาวะที่จิตใจตกต่ำอย่างที่สุด กลับพูดออกมาได้อย่างน่าฟังยิ่ง (ลับแลลายเมฆ : 578) หรือธารทองพี่สาวของธนิกที่ว่า "พี่สาวต้องออกจากโรงเรียนทันทีที่พ่อตาย นางธานีผู้เป็นแม่มีกำลังหาเงินส่งลูกเรียนเพียงคนเดียว และนางเลือกลูกชายด้วยความหวังว่าเขาจะเป็นที่พึ่งกลับมาเลี้ยงดูทั้งพี่และแม่" (วาวพลอย : 234) เป็นตัวละครที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมไม่ได้ระบุระดับการศึกษาที่ชัดเจน แต่ก็ทราบว่าเป็นการศึกษาที่ไม่สูงถึงระดับปริญญาตรี ตัวละครเหล่านี้มีอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ในระบบการศึกษา คือดาวและน้อยทำงานโรงงาน ธารทองทำร้านเสริมสวย

ในประเทศไทยได้มีการสำรวจสถิติเกี่ยวกับสาขาที่ผู้หญิงเรียนในระดับปริญญาตรี สรุปผลได้ว่า (นภัส ศิริสัมพันธ์ 2544 : 51-52)

ครัวเรือนที่มีฐานะพอที่จะส่งลูกให้เรียนระดับอุดมศึกษาเริ่มมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการให้โอกาสแก่ลูกหญิงและชายเท่าเทียมกันในการศึกษา ซึ่งเปรียบเทียบอัตราชาย-หญิงในระดับอุดมศึกษาในช่วง 20 ปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2518 และ 2538) พบว่า ผู้หญิงมีโอกาสดีขึ้นมากในการเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาตรี สิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับสตรีในการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องของโอกาสของการเข้าถึงการศึกษา แต่เป็นเรื่องของโอกาสการเข้าถึงสาขาวิชาที่นอกเหนือไปจากที่สังคมกำหนด จากการเปรียบเทียบร้อยละของนิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ในช่วง 20 ปี (พ.ศ. 2514 – 2534) พบว่า นิสิตหญิงมีสัดส่วนสูงกว่านิสิตชายในสาขา เช่น มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์มาโดยตลอด ในขณะที่สัดส่วนชายจะสูงในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ วิจิตรศิลป์ และเกษตรศาสตร์ ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น คือสตรีมีโอกาสเข้าเรียนในสาขาซึ่งเดิมเป็น “อาณาจักร” ของชายมากขึ้นก็ตาม แต่ยังนับว่าอยู่ในระดับต่ำ สาขาที่เป็นวิทยาศาสตร์เพียงสาขาเดียว ที่มีสตรีเรียนค่อนข้างสูงคือ แพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งข้อเท็จจริงก็คือพยาบาลและผดุงครรภ์ ซึ่งเปรียบเสมือน “ภาคบริการ” ในสาขาแพทย์เท่านั้น

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าในประเทศไทยมีผู้หญิงที่เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีมากขึ้น แต่ปัญหาของความไม่เท่าเทียมกันคือ ทัศนคติและค่านิยมที่ถูกปลูกฝังมาทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ถือว่าเป็นวิชาของผู้ชาย เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นต้น มีผู้หญิงเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเข้าเรียนในสาขาวิชาเหล่านี้ ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะสำเร็จการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ตัวละครหญิงส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ เช่น ด้านบริหารธุรกิจ การบัญชี การเงิน เศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ปารีณา สาลินี อารตี เก็จไพลิน เพชรช่วง ด้านอักษรศาสตร์ ได้แก่ ดวงลดา สาลิน ลีลา กัตติกา ด้านศึกษาศาสตร์ ได้แก่ พิมพรรณ นภนภางค์ ด้านพยาบาลศาสตร์ได้แก่ ดวงตา อารยา สิบพร มีตัวละครเพียงไม่กี่ตัวที่สำเร็จการศึกษาในสาขาที่ผู้ชายมักจะศึกษา ได้แก่ วิรงรองศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ จารวีร์ศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ รสาศึกษาสาขามัณฑนศิลป์ จะเห็นว่าเมื่อเทียบสัดส่วนกันแล้วตัวละครหญิงก็ยังคงศึกษาในสาขาที่ผู้หญิงนิยมเรียนกันอยู่ซึ่งสอดคล้องกับสถิติที่กล่าวมาแล้ว

กล่าวโดยสรุปแล้วตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาต่าง ๆ เช่น มัณฑนศิลป์ อักษรศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การเงินการธนาคาร บริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นสาขาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ อักษรศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือเกี่ยวกับการเงิน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้หญิงเรียนกันมาก ตัวละครหญิงหลายตัวสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก ตัวละครบางตัวยังไม่จบการศึกษา เนื่องจากตัวละครเหล่านี้มีปัญหาบางประการจึงพักการเรียนไว้แต่ในตอนจบเรื่องก็กลับไปศึกษาต่อทุกคน ส่วนตัวละครที่เรียนไม่สูงก็จะทำงานในอาชีพที่ค่อนข้างได้เงินน้อย การศึกษาของตัวละครในเรื่องมีบทบาทต่อตัวละครหญิงคือทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัวอีกด้วย การมีการศึกษาสูงถือเป็นคุณสมบัติที่ดีประการหนึ่งของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงมีความมั่นใจในตนเองและมีความคิดที่กว้างไกล นอกจากนี้การมีการศึกษาสูงยังเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วย

2. **ด้านการประกอบอาชีพ**

ในปัจจุบันผู้หญิงมีการประกอบอาชีพที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น เนื่องจากในอดีตนั้นผู้หญิงส่วนใหญ่มีหน้าที่ดูแลบ้าน ดูแลความเป็นอยู่ของสามีและเลี้ยงดูลูก ซึ่งถูกมองว่าไม่ใช่อาชีพเพราะไม่มีผลผลิตหรือค่าตอบแทนที่แน่นอน แต่ปัจจุบันผู้หญิงมีการศึกษาสูงขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้หญิงจำนวนมากต้องออกมาทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาช่วยจุนเจือครอบครัว ผู้หญิงจึงมีโอกาสมีอาชีพที่มั่นคงขึ้นและมีความก้าวหน้าทางหน้าที่การงานมากกว่าในอดีต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่าตัวละครหญิงที่อยู่ในวัยทำงาน ทำงานมีอาชีพเกือบทุกคน อาชีพที่ทำมีความหลากหลายแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการศึกษาของแต่ละคน ดังนี้

2.1 **ครูอาจารย์**

ตัวละครที่มีอาชีพเป็นครูอาจารย์ ได้แก่ สาลิน ดวงลดา อรพิม เจนจารี พิมพรรณนารี ดังนี้

สาลินจากเรื่อง**ระบำดาว** เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เนื่องจากสาลินเรียนเก่งมากจึงได้รับคัดเลือกเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยที่เธอสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีทันทีและยังได้ทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทจากประเทศฝรั่งเศสเมื่อกลับมาก็ได้มาทำงานใช้ทุนที่มหาวิทยาลัยเดิม

ดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**ก็เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเช่นกัน แต่แตกต่างกับสาลินตรงที่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด ต่อมาดวงลดาลาออกจากงานอาจารย์ ทำให้หมอโชติพ่อของเธอตำหนิว่าการที่เธออยู่เฉย ๆ ให้คนอื่นเลี้ยงดูนั้นไม่เหมาะสมแต่เธอบอกว่า “ด้าไม่อยู่ว่างหรอกค่ะ ตอนนี้ด้ามีงานทำ ด้าแปลหนังสือ ได้เงินมาพอเลี้ยงตัวเอง ... ความจริงก็

เหลือเฟือ เพราะด้าแทบไม่ได้ใช้จ่ายอะไร ด้าอาจอยู่งีบบ ๆ ทำงานแปลต่อไปเรื่อย ๆ หรือกลับไปสมัครสอนหนังสืออีก หรือไปเรียนต่อในปีหน้าหรือปีต่อไป" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 580) จะเห็นว่าสำหรับหมอโชติงานคือการมีอาชีพที่แน่นอน มีเงินเดือนประจำ แต่สำหรับดวงลดาแล้ว งานอิสระก็เป็นอาชีพได้ ถ้างานนั้นเลี้ยงชีพเธอได้และเธอมีความสุข

อรพิมจากเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** ก็เป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดลำปาง เธอสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสและดนตรี ทั้งที่จริงฐานะทางบ้านของเธอร่ำรวยมากจึงไม่จำเป็นต้องออกมาทำงาน แต่อรพิมต้องการใช้ความรู้ที่เคยเรียนมาให้เป็นประโยชน์เธอจึงรับสอนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ แต่เธอก็ไม่เข้ามาเป็นอาจารย์ประจำเนื่องจากถ่อมตนว่าวุฒิของตนเองน้อยเกินไป นอกจากนี้อรพิมยังร่วมหุ้นกับเพื่อนเปิดร้านขายเฟอร์นิเจอร์ด้วยดังที่ว่า "ตัวเธอเองไม่เคยร่ำเรียนจนหลักสูตร ฐานะและสภาพความเป็นอยู่ ก็ทำให้เธอไม่เคยต้องดิ้นรนเพื่อประกอบอาชีพ หากก็ไม่ใช่วิสัยของอรพิมที่จะอยู่เฉย ๆ ปล่อยเวลาให้ว่างวายไปโดยเปล่าประโยชน์ ..." (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 216) จะเห็นว่าแม้ครอบครัวของอรพิมจะมีฐานะทางการเงิน แต่เธอก็ยังหาอาชีพให้ตนเองคือเปิดร้านเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งบ้าน นอกจากนี้เธอยังเป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์เรือนศิราที่มีผลงานการจัดแต่งและบริหารที่ดีดังที่เจนจารีเห็นว่า "ยิ่งได้เห็นผลงานจากการสร้างและบริหาร 'เรือนศิรา'ทั้งคำบอกเล่าเกี่ยวกับร้านขายของแต่งบ้านราคาสูงลิบ 'เลิศ' ด้วยการคัดสรรเชิงศิลป์แล้ว เจนจารีรู้สึกว่าหญิงสาวผู้นี้มิใช่ 'รวยแต่โง่' หรือ 'เป็นผู้ดีแต่ทึ่มทื่อ' อย่างที่คิดเอาไว้ตั้งแต่แรกเลย" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 269) อรพิมบริหารจัดการเรือนศิราได้เป็นอย่างดี ทั้งที่เธอมีงานที่ต้องทำหลายอย่าง ทั้งสอนพิเศษ ดูแลร้าน และดูแลเรือนศิราแต่เธอก็พยายามบริหารเวลาให้ทำทุกอย่างได้อย่างไม่บกพร่อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เจนจารีจากเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อยและเรือนศิรา** ก็เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเช่นกัน หลังจากที่เธอสำเร็จการศึกษาปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาเธอทำงานที่นั่นประมาณ 10 ปี จนกระทั่งหย่ากับสามีชาวต่างชาติจึงพาลูกชายกลับมาเมืองไทย และมาทำงานเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเดียวกับอรพิม ต่อมาเธอแต่งงานกับศิขรินอดีตสามีของอรพิม เธอจึงลาออกจากมหาวิทยาลัยเพื่อมาช่วยธุรกิจที่บ้านอย่างเต็มที่ เธอถือเป็นกำลังสำคัญในการขยายกิจการ เจนจารีทำงานอย่างจริงจังและมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี เธอสามารถวิเคราะห์โดยดูจากข้อมูลได้ว่าธุรกิจมีความก้าวหน้าอย่างไรบ้าง เธอมีบทบาทในการชักชวนให้ศิขรินขยายกิจการออกไปอีกมากมาย หากมีเพียงศิขรินคนเดียวกิจการของครอบครัวคงจะไม่ขยายไปถึงขนาดนี้ดังที่ศานิตน้องชายศิขรินกล่าวชมเจนจารีว่า "ผู้คนตระกูลนี้ผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชายมาสามชั่วอายุคนแล้วนะ...ทายาทชายของที่นี่นิสัยแบบพี่รินนั่นแหละ อ่อนโยน ใจดี ปล่อยวาง...มองเห็นเงินกับความสำเร็จ

เป็นสิ่งไร้ค่า ...โชคดีที่หาเมียเก่ง...ได้มาแต่ละคน ระดับมันสมอง...เปี่ยมคุณภาพ" (เรือนศิรา : 413 – 414) เจนจารีจึงถือเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทอย่างสูงต่อการเติบโตของธุรกิจครอบครัว เธอมีบทบาทในการดูแลธุรกิจมากกว่าศิขรินซึ่งเป็นสามีเสียอีก

นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่มีอาชีพเป็นครู ได้แก่ พิมพรรณ จากเรื่อง**ตะวันทอแสง** ดังที่ว่า"พิมพรรณเพื่อนรักผู้เป็นครูอยู่ที่โรงเรียนใหญ่ในจังหวัดนั้น" (ตะวันทอแสง : 11) และนารีจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า"ผู้ที่ก้าวออกมาเป็นสตรีในวัยใกล้หกสิบ ท้วม ขาว และมีสีหน้าที่บ่งบอกถึงความเอื้ออารี แม้จะอยู่ในฐานะของเจ้าของและครูใหญ่ของโรงเรียนเล็ก ๆ แห่งนี้" (ทรายสีเพลิง : 5)ในเนื้อเรื่องไม่ได้กล่าวถึงว่าทั้งสองมีบทบาทอย่างไรในฐานะครูอย่างเด่นชัด แต่ก็กล่าวว่าครูนารีได้ให้ความเอื้อเฟื้อต่อศรุตาผู้เป็นลูกศิษย์อยู่พอสมควร ส่วนพิมพรรณกล่าวเพียงว่าลูกศิษย์ของเธอตั้งครรภ์กับสามีของเธอจึงทำให้พิมพรรณฆ่าตัวตาย

2.2 เจ้าของกิจการ

กมลาสน์จากเรื่อง**ทางสายธาร**และ**วาวพลอย**เป็นตัวละครหญิงที่มีบทบาทอย่างสูงในธุรกิจของครอบครัว กมลาสน์ช่วยงานครอบครัวตั้งแต่อายุ 14 ปี เมื่ออายุเพียง 25 – 30 ปีซึ่งถือว่าเพิ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของชีวิตสำหรับผู้หญิงคนอื่น แต่สำหรับกมลาสน์นั้นได้อำนาจการควบคุมกิจการทุกอย่างแล้ว เพราะเธอเป็นลูกเจ้าของบริษัททำให้พ่อแม่ไว้วางใจมากกว่าจะมอบอำนาจสิทธิขาดให้แก่ผู้อื่น เธอเป็นคนทำงานเก่ง เฉลียวฉลาด ทำให้บริหารกิจการจนประสบความสำเร็จในเรื่อง**ทางสายธาร** รัฐมนตรีปกปักได้กล่าวถึงเธอว่า"แต่ก่อนเธอออกงานบ่อย อยู่ในฐานะสูงสุดของทุกบริษัทในเครือ...เป็นงานที่หนักมากทีเดียวสำหรับผู้หญิง" (ทางสายธาร : 148) แสดงให้เห็นว่าแม้แต่ผู้ชายก็ยังยอมรับความสามารถของเธอ และในเรื่อง**ทางสายธาร**ยังกล่าวถึงบทบาทในครอบครัวของเธอไว้ว่า "ในฐานะลูกสาวคนใหญ่และผู้เป็นมารดาก็ล่วงลับไปแล้ว คุณกมลาสน์กุมอำนาจ 'ภายใน' บ้านไว้ด้วยมือหนึ่ง ขณะอีกมือหนึ่งก็กุมถุงเงินใบมหึมาของครอบครัวไว้ไม่คลายเช่นกัน" (ทางสายธาร :12) เมื่อครั้งที่เธอยังอยู่ในวัยทำงานกมลาสน์เป็นผู้บริหารสูงสุดของธุรกิจครอบครัวที่มีมากมายโดยมีน้องชายทั้งสี่คนเป็นผู้ดูแลบริษัทแต่ละแห่ง แต่สิทธิ์ขาดในการตัดสินใจเรื่องใหญ่ ๆ ก็ยังคงเป็นของเธอ จนเมื่อเธออายุมากจึงหยุดไปนั่งทำงานที่บริษัท แต่เมื่อมีปัญหาครั้งใดเธอก็จะเป็นผู้เข้ามาช่วยคลี่คลายทุกครั้ง นับว่าเธอเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทโดดเด่นในด้านการบริหารกิจการให้เจริญก้าวหน้า

นารีรัตน์จากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** เป็นเจ้าของกิจการบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์จากญี่ปุ่น และเจ้าของโรงงานประกอบรถยนต์ เธอมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยสำคัญที่ทำให้กิจการครอบครัวก้าวหน้าได้ ดังที่ว่า "เพื่อนของเธอช่วยงานสามีด้วยการถือชะแลงงัดเปลี่ยนยางรถยนต์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงวันที่ 'คุณนารีรัตน์' แต่งเครื่องเพชรแพรวพรายออกงานในสังคม 'ไฮโซ' มีภาพลงตีพิมพ์ในนิตสารอยู่บ่อย ๆ" (กิ่งไผ่ใบรัก : 7) และที่ว่า "ทั้งพ่อทั้งแม่มักไม่เคยอยู่บ้าน ไปวิ่งเต้นติดต่อกับลูกค้ามิฉะนั้นก็ต้องไปเจรจากับบริษัทที่ใหญ่กว่าอยู่ตลอดเวลา" (กิ่งไผ่ใบรัก : 43) แสดงให้เห็นว่านารีรัตน์มีบทบาทในธุรกิจครอบครัวอย่างสูง เธอทำงานตั้งแต่บริษัทยังไม่ใหญ่โต โดยทำงานใช้แรงงานช่วยสามี และคอยติดต่อเจรจาการค้าจนปัจจุบันกิจการใหญ่โตมั่นคงเป็นที่นับถือในหมู่คนชั้นสูง ส่วนหนึ่งก็มาจากการทำงานอย่างขยันขันแข็งของนารีรัตน์นั่นเอง

สาลินีในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก**ก็เป็นตัวละครที่มีธุรกิจเป็นของตนเอง คือเธอทำห้องพักให้เช่า สาลินีเป็นนักธุรกิจตั้งแต่อายุยังน้อย เธอเริ่มต้นทำธุรกิจตั้งแต่เรียนอยู่ปี 2 ในมหาวิทยาลัย โดยนำเงินมาลงทุนทำอพาร์ทเม้นให้เช่าและกิจการของเธอก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ และเธอยังดูแลบัญชีให้บริษัทครอบครัวอีกด้วย นอกจากนี้เธอยังคิดจะเปิดร้านอาหารดังที่ว่า

> สาลินีวิเคราะห์จากประสบการณ์ของคนที่จับธุรกิจด้วยมือตนเองมาตั้งแต่สมัยยังเรียนอยู่ชั้นปีที่สองในมหาวิทยาลัย ...เธอว่าร้านซึ่งเธอจะลงทุนร่วมกับเพื่อนสาวอยู่ในทำเลที่ดีกว่าเข้าซอยไปเพียงแค่นิดเดียว มิหนำซ้ำหน้าปากซอยก็เป็นสถานีรถไฟฟ้า และที่จอดรถภายในตึกมีมากมายเพียงพอ... (ลับแลลายเมฆ : 30)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าสาลินีมีความรู้ความสามารถด้านธุรกิจมาก เธอสามารถวิเคราะห์ได้ว่าธุรกิจที่จะทำน่าจะไปได้ดี เพราะมีปัจจัยประกอบที่ดีทั้งทำเล ที่จอดรถ สาลินีจึงเป็นตัวละครหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการที่มีบทบาทโดดเด่นอีกคนหนึ่ง

งามสรรพจากเรื่อง**ระบำดาว** เป็นเจ้าของกิจการหลายอย่าง ได้แก่ ไร่มันสำปะหลังขนาดใหญ่เป็นพันไร่ ทำหมู่บ้านจัดสรร และยังทำหน้าที่อื่น ๆนอกจากทำไร่มันสำปะหลัง และหมู่บ้านจัดสรรแล้ว ครอบครัวงามสรรพยังทำธุรกิจเป็นตัวกลางส่งวัสดุต่าง ๆ เช่น เครื่องมือช่าง เครื่องใช้สำนักงาน ให้แก่โรงงานแถวนั้นด้วย ในอดีตผู้ที่จะต้องทำหน้าที่บริหารงานต่าง ๆคือพ่อของงามสรรพ เมื่อพ่อเสียชีวิตงามสรรพต้องมาทำหน้าที่แทนตั้งแต่คุมคนงานในไร่ คุมคนงานก่อสร้าง และขับรถรับส่งของ งามสรรพก็ทำได้ดีทำให้กิจการของครอบครัวยังคงอยู่ต่อไปได้ทั้งที่ขาดหัวหน้าครอบครัวแล้วก็ตาม

ปาฏลีในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้**เป็นเจ้าของกิจการโรงงานเสื้อผ้า เธอทำหน้าที่แทนพ่อของเธอที่ป่วยอยู่ ถึงแม้ว่าปาฏลีจะไม่เคยทำงานมาก่อนแต่เมื่อเธอจำเป็นต้องทำ เธอก็มีความเข้มแข็งมากดังที่ว่า "ถึงแม้จะไม่เคยทำ ถึงแม้จะเติบโตขึ้นมาอย่างดอกไม้ดอกน้อยในแวดวงร่มเงาของไม้ใหญ่...ถึงวันนี้แล้ว เธอจะต้องทำให้ได้ เธอจะต้องสามารถหยัดยืนเพื่อเป็นหลักให้ได้

ดอกไม้ดอกนี้แหละที่จะยืนหยัดเติบโต แล้วต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของทุกคน... “(บ้านร้อยดอกไม้ : 126) ในที่สุดปาฏลีก็บริหารกิจการจนสามารถผ่านพ้นปัญหาขาดทุนไปได้ และธัญธรในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** เป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่ปาฏลีเช่าพื้นที่ร้านค้าอยู่ ธัญธรบริหารห้างสรรพสินค้าด้วยความเฉลียวฉลาด ทำให้กิจการดำเนินไปได้ด้วยดี แม้แต่เกริกพ่อของกอบบุญก็ยังยอมรับความสามารถในการทำงานของเธอ ดังที่ว่า “ก็ดี ผู้หญิงคนนี้เก่ง ทำงานเก่ง กับเรื่องงาน เรื่องผลประโยชน์เขี้ยวถึงขั้นโหดเชียวละ ถ้าเป็นคู่ค้าที่เท่ากันเขาก็ต่อสู้ไม่ยอมแพ้ ถ้าเป็นคู่ค้าที่อยู่ในฐานะด้อยกว่า เขาก็เคี้ยวเอาขบเอาไม่มีปราณี” (บ้านร้อยดอกไม้ : 14)ธัญธรจึงเป็นนักธุรกิจหญิงที่เห็นผลประโยชน์เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งมีส่วนทำให้กิจการของเธอเจริญก้าวหน้า

2.3 **พนักงานบริษัท**

ตัวละครหญิงที่เป็นพนักงานบริษัทโดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี ได้แก่ เพชรช่วง จากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** โดยในเรื่องกล่าวเกี่ยวกับความสามารถด้านการเงินของเธอไว้ว่า ”ประโยชน์จากการงานและมันสมองของเธอ การช่วยเขาจัดระบบการเงินในองค์กรที่เขาก่อตั้ง คำแนะนำเรื่องการลงทุน และการให้คำรับรองค้ำประกันกับสถาบันการเงินขนาดใหญ่” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 534) แสดงให้เห็นว่าเพชรช่วงมีความรู้ด้านการเงินดีมาก เพราะสามารถให้คำแนะนำแก่พัทธ์ในเรื่องระบบการเงินในองค์กรได้ และหน้าที่การงานของเธอคงจะเป็นตำแหน่งที่สำคัญมากเพราะสามารถเป็นคนค้ำประกันเงินกู้ให้พัทธ์ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่เป็นพนักงานบริษัท ได้แก่ อารตีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** ที่แม่ของเธอกล่าวว่า “เด็กสมัยนี้แต่งเนื้อแต่งตัว กิริยาท่าทางพิกลละ...ไม่เหมือนสมัยฉันเป็นสาว ๆ หรอกค่ะ ...และไม่รู้ว่าเป็นไร ชอบเป็นลูกจ้างฝรั่งกันจั๊ง เห็นเป็นเรื่องโก้เก๋ เงินเดือนที่ได้ก็แค่ไม่กี่หมื่น มาช่วยงานทางบ้านเสียยังจะดีกว่า” (กิ่งไผ่ใบรัก : 21) แสดงให้เห็นว่าเธอทำงานในบริษัทฝรั่ง ซึ่งในเรื่องกล่าวว่าเป็นบริษัททางการเงิน

ปารีณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ก็ทำงานบริษัทเช่นกัน ดังที่ว่า “ถึงวันนี้เธอเข้านั่งทำงานอยู่ที่เดียวกับผู้เป็นบิดาได้ยังไม่ครบสามเดือน หากก็มั่นใจว่าจะก้าวหน้าขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของหน่วยงานได้อย่างแน่นอน” (ใต้เงาตะวัน : 20) และยังมีตัวละครที่ทำงานบริษัทแต่เป็นบริษัทของครอบครัวได้แก่ เก็จไพลินจากเรื่อง**วาวพลอย** ในเนื้อเรื่องกล่าวไว้ว่า “นี่แหละค่ะน้องสาวคนเก่งของหนึ่ง เขาเพิ่งเรียนจบ ตอนนี้ช่วยงาน เอ้อ ! ฝึกงานอยู่กับพี่ชายคนโตค่ะ” (วาวพลอย : 84) ตัวละครเหล่านี้ในเรื่องไม่ได้บอกตำแหน่งหน้าที่ไว้แน่นอน แต่จากสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาน่าจะทำด้านการบัญชี การเงิน ซึ่งเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับทัศนคติของผู้หญิงไทย

ตัวละครที่ทำอาชีพที่อื่น ๆ เช่น รสาจากเรื่อง**ตะวันทอแสง** เป็นมัณฑนากร ผู้เขียนกล่าวไว้ว่าเธอเป็นมัณฑนากรหญิงเพียงคนเดียวในบริษัท เมื่อภคพงษ์ว่าจ้างให้บริษัทพิทยาตกแต่งบ้าน เมื่อเขาทราบว่ามัณฑนากรเป็นผู้หญิงก็รู้สึกแปลกใจมาก เมื่อภคพงษ์พบรสาเขาก็คิดดูถูกว่ารสาเป็นผู้หญิงคงจะไม่สามารถทำงานให้เขาได้ เพราะบ้านหลังใหญ่มากต้องทำงานหนักพอสมควร จากคำตอบที่แสดงถึงความเอาการเอางานของรสาทำให้ภคพงษ์รู้สึกแปลกใจ ในที่สุดรสาก็ซ่อมแซมตกแต่งบ้านให้ภคพงษ์สำเร็จและสร้างความพอใจให้ภคพงษ์อย่างยิ่ง

ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง**ก็ทำงานเกี่ยวกับการตกแต่งภายในเช่นกันดังที่ว่า

> " บริษัทที่ฉันทำงานอยู่ รับงานหลายด้านค่ะ" ศรุตาเริ่มเรื่องของเธอขึ้นมาบ้าง
> " ส่วนหนึ่งเป็นการรับงานกราฟิก ทั้งปกแผ่นเสียง ปกหนังสือภาพประกอบเรื่อง โปสเตอร์ โฆษณา ... อาร์ตเวิร์ก ... ทุกอย่าง อีกส่วนหนึ่งก็คือรับตกแต่งภายใน งานที่ฉันทำส่วนใหญ่เป็นการตกแต่งอพาร์ตเมนต์กับออฟฟิศ " (ทรายสีเพลิง : 310)

ศรุตาถือว่าเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถในการทำงาน เธอได้รับความเชื่อถือว่ามีความเป็นมืออาชีพดังที่เธอเล่าให้พัชระฟังว่า"ลูกค้าทรายขอเปลี่ยนแบบ ขอแก้แบบบ่อยไหมฮะ แบบไม่เชื่อรสนิยม ไม่เชื่อตาของเราน่ะ"พัชระย้อนถาม "น้อยมากค่ะ ส่วนหนึ่งเพราะว่าไม่มีเวลา แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะว่าเขาเชื่อเรามากกว่า เขาไว้ใจว่าเราเป็นมืออาชีพ" (ทรายสีเพลิง : 314) ทั้งที่เธอเป็นผู้หญิงแต่เธอมีความมั่นใจว่าเธอทำงานให้บริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพที่ลูกค้าไว้วางใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิรงรองในเรื่อง**ระบำดาว** ทำงานเป็นวิศวกรในบริษัทเคมีภัณฑ์ที่มีเครือข่ายในต่างประเทศ ดังที่ว่า

> อายุยังไม่เต็มยี่สิบเอ็ดปีดีนัก วิรงรองก็ได้รับพระราชทานปริญญาในสาขาซึ่งเคยเป็นแต่เพียงวิชาชีพของผู้ชาย ทั้งยังเป็นงานอาชีพที่ 'ร้อน' และเป็นที่ต้องการที่สุดของยุคทีเดียว
> ความสำเร็จในวันนั้นส่งให้หญิงสาวได้เข้าร่วมในองค์กรใหญ่ของเอกชน บริษัทข้ามชาติที่ลงหลักปักฐานมานาน มั่นคงและมั่งคั่งด้วยผลผลิตทางเคมีซึ่งจำเป็นเหลือเกินสำหรับการพัฒนาประเทศ (ทางสายธาร : 6)

เนื่องจากวิรงรองสำเร็จการศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ด้วยคะแนนระดับดี เธอจึงได้เข้ามาทำงานในบริษัทแห่งนี้ และเมื่อบริษัทมีโครงการที่จะต้องไปร่วมงานกับสาขาที่ประเทศ

อังกฤษ วิรงรองจึงได้มีโอกาสมาทำงานที่อังกฤษในตำแหน่งผู้ประสานงาน วิรงรองจึงเป็นตัวแทนผู้หญิงที่สามารถก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงานแบบเดียวกับผู้ชายได้เป็นอย่างดี

2.4 **นางพยาบาล**

นอกจากตัวละครที่มีอาชีพเป็นครูอาจารย์และเจ้าของกิจการแล้ว ยังมีตัวละครที่มีอาชีพเป็นพยาบาล ได้แก่ ดวงตาจากเรื่องท**รายสีเพลิง** อารยาจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** และสิบพรจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** อาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ถือว่ามั่นคง และมีรายได้สม่ำเสมอ ดังที่ยายทิศเคยบอกดวงตาแม่ของศรุตาว่า"พอคุณจบมาคุณก็มีงานมีการทำไม่ยากลำบากอะไรเลย และที่สำคัญ...ชาตินี้คุณดวงไม่มีวันตกงานนะคะ..."(ทรายสีเพลิง : 26) ถือว่าคำพูดของยายทิศเป็นความจริงเพราะเมื่อดวงตาลาออกจากงานพาศรุตาไปอยู่ที่อื่น เธอทำงานพยาบาลจนสามารถเก็บเงินพาลูกได้อยู่เมืองนอกได้ เมื่อเธอไปอยู่เมืองนอกก็ยังคงเป็นพยาบาลเพราะเป็นอาชีพที่ไม่ว่าที่ไหนก็ทำงานได้ไม่ตกงาน ส่วนอารยาและสิบพรก็ไม่ได้แต่งงานมีครอบครัว แต่ก็ดำรงชีวิตได้อย่างไม่ลำบากด้วยอาชีพพยาบาลเช่นกัน นอกจากนี้สิบพรยังได้ใช้ความเป็นพยาบาลไปทำงานในมูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศอีกด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.5 **อาชีพอื่น ๆ**

นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่ทำงานในองค์กรระหว่างประเทศคือก่องเพชรจากเรื่อง**วาวพลอย** ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า"ก่องเพชรเรียนเก่งเรียนดี ใช้เวลาเพียงหนึ่งปีในการคว้าปริญญาโทกลับมาจากประเทศอังกฤษ ... และเป็นความจริงที่ว่าพี่สาวของเธอทำงานอยู่ในหน่วยงานใหญ่ซึ่งเป็นสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ" (วาวพลอย : 85) การที่ก่องเพชรทำงานในสำนักงานขององค์กรระหว่างประเทศนี้ทำให้คุณยายเล็กภูมิใจมาก เธอไปเที่ยวคุยอวดเพื่อน ๆ จนเพื่อนของเธอพลอยชื่นชมก่องเพชรไปด้วย และยังเปรียบเทียบก่องเพชรกับเก็จไพลินน้องสาวที่ทำงานกับครอบครัวว่ามีหน้าที่การงานที่ต่ำกว่าพี่สาว แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้หญิงมีอาชีพที่ดีก็ย่อมสร้างความภูมิใจในแก่ญาติพี่น้องด้วย

ลอออองค์จากเรื่อง**ทางสายธาร**เป็นผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่ได้ทำงานที่เคยเป็นงานเฉพาะของผู้ชายคือที่เลขานุการรัฐมนตรี ในเรื่องกล่าวถึงอาชีพของเธอไว้ว่า "วันที่นาม 'ลอออองค์' ปรากฏเด่นในจำนวนรายชื่ออันยาวเหยียดของคณะผู้ติดตาม...ปรากฏในฐานะ 'เลขานุการ' ของท่านรัฐมนตรีช่วยปกปักคนนั้น ! (ทางสายธาร : 34) นอกจากลอออองค์จะไปทำงานกับปกปักในฐานะเลขานุการแล้ว เธอยังมีบทบาทสำคัญกว่าเลขานุการคนอื่น ดังที่ว่า

> หากเป็นในยามปกติลอออองค์คงจับตามองและคงเริ่มติดคาดการณ์ ขั้นตอนต่อมาก็คือการหาโอกาสซักถามเพื่อค้นหาให้พบว่าภายในรถคันใหญ่ซึ่งมีเฉพาะบุคคลสำคัญระดับสูงเช่นนั้นมีการ 'เจรจา' อะไรกันเป็นพิเศษหรือไม่...เพื่อที่เธอจะได้เตรียมการตามคำขอของเขา ...ทำงาน 'เป็นทีม' ร่วมกันมานานจนลอออองค์สามารถมั่นใจได้ว่า...ถ้ามี ปกปักก็ต้องอาศัยเธอ เขาไม่อาจ 'รับ' ได้ด้วยตัวเองเท่า ๆ กับที่เธอก็จะไม่มีโอกาส 'ได้' เลยถ้าไม่มีเขา
>
> (ทางสายธาร : 153 – 154)

ลอออองค์มีบทบาทเป็นผู้รับสินบนแทนตัวปกปัก เนื่องจากปกปักมองเห็นความเข้มแข็งและเด็ดเดี่ยวของเธอ เขาจึงไว้วางใจให้เธอเป็นคนรับสินบนแทนตัวเขา และแบ่งกันตามส่วนที่แต่ละตนควรได้ การกระทำเช่นนี้จะมีผลในช่วงท้ายเรื่องทำให้ปกปักต้องออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ส่วนลอออองค์ยังคงมีความมั่นคงทางอาชีพอยู่ เพราะถึงแม้เธอจะไม่ได้เป็นเลานุการรัฐมนตรีแต่เธอก็ยังมีหุ้นกิจการหนังสือและโรงพิมพ์ของสามี นอกจากนี้เธอยังได้รับการชักชวนจากหัวหน้าพรรคของ ปกปักให้มาลงเลือกตั้ง ส.ส. แทนปกปักอีกด้วย เนื่องจากหัวหน้าพรรคเล็งเห็นว่านักการเมืองผู้หญิงจะมีลักษณะบางอย่างที่นักการเมืองผู้ชายไม่มี คือมีเสน่ห์ ดังบทบรรยายที่ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

> ... เป็นอันว่าเพราะความสามารถของลอออองค์ หรือเพราะคะแนนนิยมและเสน่ห์ส่วนตัวของหญิงสาวผู้นั้นกันแน่ที่ทำให้บุระมองข้ามมลทินในการทำงานที่ผ่านมาของเธอ
>
> เพราะเขาอยากได้ลอออองค์มาเป็นรุ่นใหม่เลือดใหม่ อยากได้ตัวเธอมาร่วมงานหรือเพราะมองทะลุว่าเสน่ห์กับคะแนนนิยมของเธอจะทำให้พรรคไม่พลาดการมีเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคะแนนเสียง ! (ทางสายธาร : 370)

ลอออองค์ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เธอเป็นผู้หญิงเพียงคนเดียวที่ได้มีโอกาสหาเสียงอย่างใกล้ชิดหัวหน้าพรรคที่คาดว่าจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป และการเป็นหญิงสาวที่มีเสน่ห์ก็ทำให้เธอน่าจะได้รับเลือกตั้งด้วย

ตัวละครหญิงอื่น ๆ ที่เป็นตัวละครประกอบ เช่น ดาวและน้อยจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ทำงานโรงงาน ธารทองพี่สาวของธนิกในเรื่อง**วาวพลอย**เป็นช่างเสริมสวย ศรีในเรื่อง**ทางสายธาร**ทำงานเป็นพี่เลี้ยงเด็ก เป็นต้น ตัวละครกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่มีอาชีพที่ใช้แรงงานมากกว่าความรู้ และได้เงินเดือนน้อย เนื่องจากตัวละครเหล่านี้มีการศึกษาน้อย แสดงให้เห็นว่าการศึกษาสัมพันธ์กับโอกาสในการประกอบอาชีพอย่างยิ่ง

ในประเทศไทยได้ได้มีการสำรวจทางสถิติเกี่ยวกับการทำงานของผู้หญิงไว้ดังนี้

> ในช่วงระยะเวลา 20 ปี นับแต่ปีสตรีสากลเป็นต้นมา สตรีไทยได้ก้าวออกจากสถานภาพของการทำงานในฐานะผู้ช่วยธุรกิจครอบครัวเข้าสู่ตลาดแรงงานไปสู่การทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทั้งในตลาดแรงงานในและนอกระบบ เช่น ในฐานะของลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างรัฐบาล และการทำงานส่วนตัวมากขึ้น" (นภัส ศิริสัมพันธ์ 2544 : 66)
>
> ข้อมูลจากอีกหลายแหล่ง แสดงให้เห็นว่าสตรีเริ่มเข้าไปมีบทบาทมากขึ้นในงานอาชีพประเภทต่าง ๆ ที่เคยนับว่าเป็นอาชีพเฉพาะของผู้ชาย รวมทั้งการสำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร พ.ศ. 2537 รอบ 3 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าสตรีในวัยทำงานอายุ 15 – 59 ปี มีแนวโน้มเข้ามาทำงานนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 33 ในปี พ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 43 ในปี 2537 อาชีพที่สตรีส่วนใหญ่ทำคือ เกษตรกรรม ค้าขาย งานบริการ และงานวิชาชีพ (ภัสสร ลิมานนท์ 2544 : 66)

จากข้อมูลทางสถิติจะเห็นว่าปัจจุบันผู้หญิงทำงานนอกบ้านมากขึ้น และได้ทำงานที่เคยเป็นอาชีพเฉพาะของผู้ชายอีกด้วย อาชีพที่ทำคือเกษตรกรรม ค้าขาย งานบริการ และงานวิชาชีพ เมื่อพิจารณาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม แล้ว พบว่ามีความสอดคล้องกันในข้อที่ว่าตัวละครหญิงนั้นทำงานมีอาชีพ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เลือกจะเป็นแม่บ้าน ตัวละครบางตัวเป็นวิศวกร มัณฑนากร และทำงานการเมืองซึ่งเป็นงานที่เคยเป็นอาชีพของผู้ชาย แต่ส่วนมากแล้วอาชีพของตัวละครหญิงคงเป็นอาชีพที่ผู้หญิงนิยม ได้แก่ ครูอาจารย์ พนักงานบริษัทด้านการบัญชีการเงิน พยาบาล เลขานุการ แอร์โฮสเตส ตัวละครหญิงที่มีอาชีพเป็นผู้บริหารระดับสูงของบริษัทก็มักจะเป็นบริษัทของตนเอง ได้แก่ กมลาสน์ วารี เจนจารี ธัญธร เนื่องจากในสังคมไทยมักไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถในการบริหาร ยกเว้นแต่ธุรกิจนั้นจะเป็นของครอบครัวตนเองจึงจะมีโอกาสได้ทำหน้าที่ผู้บริหาร อย่างไรก็ตามตัวละครหญิงที่เป็นผู้บริหารล้วนแต่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงก็สามารถเป็นผู้บริหารได้เช่นกัน

จะเห็นว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาทในสังคม ได้แก่ ด้านการศึกษา และด้านการประกอบอาชีพ ตัวละครหญิงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป การมีการศึกษาทำให้ตัวละครหญิงสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความภาคภูมิใจ เช่น สาลินที่เป็นหญิงสาวในชนชั้นกลาง แต่ก็ได้รับการยอมรับจากสังคมเพราะเธอมีการศึกษาสูง เป็นต้น ในขณะที่ด้านการประกอบ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อาชีพนั้นตัวละครหญิงล้วนมีอาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคม พวกเธอมีสิทธิ์ในการเลือกประกอบอาชีพตามใจรัก และประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเอง แม้แต่ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพที่ผู้ชายเคยทำ เช่น วิศวกร นักการเมือง ก็สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในสังคม

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้นำเสนอความรับรู้และความคาดหวังที่สังคมไทยมีต่อผู้หญิง สะท้อนผ่านทางสถานภาพและบทบาท อีกทั้งคุณสมบัติบางประการที่ผู้หญิงถูกสังคมคาดหวังว่าควรจะเป็นหรือควรจะมี ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง และทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค

1. ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง เป็นการนำเสนอความคิดของผู้เขียนที่ว่าผู้หญิงควรจะวางตัวอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมให้เป็นผู้หญิงที่ดี คุณสมบัติที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมมองว่าผู้หญิงในสังคมควรมี ได้แก่ การมีการศึกษาและหน้าที่การงาน การรักนวลสงวนตัว การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และการมีคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.1 **การมีการศึกษาและหน้าที่การงาน** การศึกษาและหน้าที่การงานมีส่วนทำให้ผู้หญิงสามารถยกระดับตนเองให้เป็นที่ยอมรับในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ถึงแม้ว่าผู้หญิงในอดีตเคยมีการศึกษาน้อยกว่าผู้ชายเพราะมีหน้าที่ทำงานบ้าน ให้ผู้ชายเป็นฝ่ายเลี้ยงดู แต่ปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงจึงควรมีความรู้ให้มากที่สุด เพื่อทำงานหารายได้เลี้ยงตัวเองโดยไม่ต้องหวังพึ่งผู้อื่น นอกจากนี้การศึกษาและการออกไปทำงานนอกบ้านยังทำให้ผู้หญิงเป็นคนที่มีความนึกคิดกว้างขวางเฉลียวฉลาด ทันคนและทันโลก

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงหลายตัวที่มีการศึกษาในระดับที่ดีเยี่ยมและมีสติปัญญาที่ชาญฉลาด ได้แก่ รสาจากเรื่อง**ตะวันทอแสง** สาลินจากเรื่อง**ระบำดาว** ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** และปารีณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ตัวละครหญิงกลุ่มนี้ที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมระดับเกียรตินิยม บางคนแม้จะเป็นตัวละครที่มีจะมีชาติกำเนิดธรรมดา ครอบครัวไม่ได้มีฐานะร่ำรวย ดังเช่น รสา สาลิน ปารีณา เป็นต้น แต่ก็เป็นที่ยอมรับในสังคมเนื่องจากการศึกษาที่ดีเยี่ยมของพวกเธอ นอกจากนี้การศึกษายังทำให้ผู้หญิงมีโอกาสได้เลื่อนฐานะทางสังคม ได้ทำงานในตำแหน่งที่สังคมให้การยอมรับ แสดงให้เห็นทัศนะของ

ผู้เขียนที่มีต่อการศึกษา กล่าวคือการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเฉลียวฉลาด ทันสมัย และมีฐานะทางสังคมที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่มีการศึกษาดีจะได้รับการยกย่อง ไม่ว่าจะจากตัวละครฝ่ายหญิงด้วยกันหรือตัวละครฝ่ายชาย ดังตัวอย่างจากเรื่อง**ระบำดาว ทรายสีเพลิง ดอกไม้ในป่าหนาว และวาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ระบำดาว** สาลินสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากประเทศฝรั่งเศส เมื่อครั้งที่เธอพบกับภาทิศครั้งแรก เธอได้แสดงความรู้ด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ในสาขาที่เธอศึกษาอยู่ทำให้ภาทิศเห็นรสนิยมทางด้านศิลปะของสาลิน ไม่ว่าจะเป็นการชอบรูปเขียน หรือการฟังดนตรี ทำให้เห็นว่าเธอเป็นคนมีรสนิยมดีและมีความรู้ทั้งทางด้านศิลปะและดนตรี ทำให้ภาทิศชื่นชมเธอว่าเป็นผู้มีความรู้และเกิดความประทับใจจนต้องการเป็นคนรักของเธอ

หลังจากสาลินได้คบหาเป็นคนรักของภาทิศแล้ว ลีลาน้องสาวภาทิศกล่าวถึงเธอว่า

> "ถึงเขาจะเป็นใครมาจากไหนก็ไม่รู้ แต่ได้พบกับพี่แพ้ทที่โน่นก็คงพอจะช่วยให้ 'มีอะไร' ขึ้นมาได้บ้าง...สังคมทุกวันนี้...ใครไม่เคยย่างเท้าออกนอกประเทศละก็ แทบจะต้องเอาปี๊บคลุมหัวเดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นเรา เขาวัดกันแบบนี้" (ระบำดาว : 82 – 83)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากข้อความนี้จะเห็นว่าแม้สาลินเป็นเพียงผู้หญิงธรรมดา ที่ไม่มีใครในสังคมเดียวกับภาทิศและลีลาซึ่งอยู่ในสังคมชั้นสูงรู้จัก แต่การที่เธอสำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศก็ทำให้เธอเป็นที่ยอมรับในสังคมระดับสูงนี้ได้ไม่ยาก

ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ได้รับการชื่นชมจากพ่อเมื่อเธอกลับมาหาท่านที่เมืองไทยหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ขัดแย้งกันจนศรุตาและแม่ต้องออกจากบ้านดังที่ว่า

> รายละเอียดที่ตามมาคือเรื่องของการงาน สภาพความเป็นอยู่บนเกาะแมนฮัตตัน และดีกรีทั้งตรีและโทที่ลูกสาวของเขาคนนี้ได้ไว้ในอุ้งมือก็ทำให้เขาลอบระบายลมหายใจยาว ...ดวงตาเลี้ยงลูกและจัดการกับชีวิตของตัวเองได้ดีกว่าที่คิด ! (ทรายสีเพลิง : 244)

ในอดีตถึงแม้ว่าศกพ่อของศรุตาจะไม่เคยยกย่องให้เกียรติเธอและแม่ แต่เมื่อศกทราบว่าศรุตามีฐานะที่มั่นคง มีการศึกษาสูง รวมทั้งมีหน้าที่การงานที่ดีเขาก็รู้สึกชื่นชม และยอมรับลูกสาวคนนี้อย่างสนิทใจ

ดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**มีการศึกษาสูง ทำให้ได้รับการยอมรับดังที่ว่า "เก่งนะ เป็นผู้หญิงตัวนิดเดียว ทำงานทำการเป็นเรื่องเป็นราวและดูแลตัวเองได้ดีขนาดนี้...เขา

กำลังจะขอทุนของมหาวิทยาลัยไปทำปริญญาเอก...จบโทแล้วนะนั่นน่ะ แว่วข่าวว่าเรียนเก่งเสียด้วย" (ดอกไม้ในป่าหนาว : 151) จากข้อความนี้จะเห็นว่าโชคซึ่งเป็นเจ้าของหมู่บ้านที่ดวงลดาอาศัยอยู่นั้นชื่นชมดวงลดามาก แม้เขาจะไม่เคยรู้จักมักคุ้นกับดวงลดามาก่อนก็ตาม แต่ก็ยกย่องดวงลดาว่าเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดีและทำงานเลี้ยงตนเองได้แม้จะอายุยังน้อยอยู่ก็ตาม

ในเรื่อง**วาวพลอย** ก่องเพชรก็ได้รับการยกย่องเนื่องจากมีการศึกษาดีโดยเปรียบเทียบกับเก็จไพลินน้องสาวของเธอ ดังที่ว่า "ถ้าแค่จะมาทำงานของครอบครัว ความรู้แค่นี้ก็คงพอ แต่ถ้าคิดจะทำงานในองค์กรใหญ่ ๆ อย่างคุณหนึ่งก็คงไม่ได้ นอกจากต้องไปเป็นเสมียน" (วาวพลอย : 85) ข้อความตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างก่องเพชรซึ่งมีการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ กับเก็จไพลินที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในประเทศ คนทั่วไปจึงดูถูกว่าความรู้อย่างเก็จไพลินต้องไปทำงานเป็นเสมียนในขณะที่ก่องเพชรได้ทำงานที่ดีกว่าอย่างตำแหน่งในองค์กรระหว่างประเทศ ขณะที่เก็จไพลินนึกพอใจแล้วที่ตนเองมีการศึกษาพอเอาตัวรอดได้ถึงแม้จะไม่ได้จบการศึกษาระดับสูงเท่าพี่สาวก็ตาม

นอกจากนี้ผู้เขียนยังเสนอทัศนะว่าผู้หญิงสามารถทำงานที่ผู้ชายเคยทำได้ ดังที่ว่า"ที่ชอบมากที่สุดก็คือเขาหัวสมัยและใจกว้างพอที่จะยอมให้มีผู้หญิงขึ้นมาทำงานในระดับนี้ด้วย ... ผมว่าสมัยนี้ผู้หญิงหลายคนมีความสามารถเพียงพอทำงานใหญ่ได้และทำได้ดีด้วยอย่าง ลิลลี่ก็คนนึงละ" (ทางสายธาร : 151) จะเห็นว่าผู้เขียนให้เพื่อนร่วมงานของวิรงรองซึ่งเป็นตัวละครชายเป็นตัวแทนในการแสดงความคิดเห็น ชื่นชมเจ้านายที่ทันสมัยและใจกว้างพอที่จะให้ผู้หญิงทำงานที่มีความสำคัญและเป็นตำแหน่งที่ผู้ชายเคยทำ และผู้หญิงก็สามารถทำงานได้ดีไม่แพ้ผู้ชาย

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเห็นว่าการมีงานทำเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงมีคุณค่า ผู้เขียนสร้างตัวละครหญิงที่มีฐานะดีและไม่จำเป็นต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีความคิดว่าจะต้องทำงาน ไม่ปล่อยให้เวลาว่างโดยเปล่าประโยชน์ เช่น นภนภางค์ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** แม้ว่านภนภางค์จะมีความตั้งใจว่าเมื่อเธอแต่งงานแล้วก็จะทำหน้าที่เป็นแม่บ้านให้กฤตอย่างเต็มที่ แต่เธอก็ยังมีความคิดอยากจะทำงานเป็นครูพิเศษในโรงเรียนอนุบาล เพื่อที่จะได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาบริหารโรงเรียนอนุบาลสองภาษาที่เธอคิดจะสร้างขึ้นและตั้งใจจะเป็นผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้

อรพิมในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย**มีฐานะทางบ้านร่ำรวยมากจึงไม่จำเป็นต้องออกมาทำงานเช่นกัน นอกจากเป็นแม่บ้านให้สามีแล้วเธอยังทำงานเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดลำปาง เธอก็ไม่เข้ามาเป็นอาจารย์ประจำเนื่องจากเห็นว่าใช้เวลามากเกินไป ทำให้เธอไม่มี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เวลาดูแลครอบครัว นอกจากเป็นอาจารย์พิเศษแล้วอรพิมยังร่วมหุ้นกับเพื่อนเปิดร้านขายเฟอร์นิเจอร์ด้วย

ถึงแม้ว่าผู้เขียนจะมีทัศนะว่าผู้หญิงในยุคปัจจุบันต้องออกมาทำงานนอกบ้าน แต่ผู้เขียนก็ชื่นชมตัวละครที่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ดังเช่นในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ศรวณีย์วางแผนไว้ว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วคิดอยากจะเป็นแม่บ้านให้พัชระคู่หมั้นของเธอมากกว่าจะมาช่วยบริหารร้านอาหารของเขา ทำให้เพื่อนของพัชระคิดว่าเธอหัวเก่าเพราะสมัยนี้มักจะไม่มีผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วอยากจะเป็นแม่บ้าน แม้แต่พัชระก็คิดว่า “แต่พี่ว่าคนเราจะมีค่าก็ด้วยการทำงานนะ...ไม่ไหวล่ะคนรุ่นเราใคร ๆ เขาก็ทำงานทั้งนั้น” (ทรายสีเพลิง : 315 – 316) แสดงให้เห็นว่าพัชระก็มีความคิดว่าการเป็นแม่บ้านนั้นไม่ใช่อาชีพ การออกไปทำงานนอกบ้านจึงจะเรียกว่าเป็นอาชีพที่แท้จริง แต่ศรุตาพี่สาวของศรวณีย์แย้งว่า“แหม! งานบ้านก็เป็นงานนะคะ”ศรุตาขัดขึ้นทันที” (ทรายสีเพลิง : 316)

เจนจารีในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย**มีความคิดว่าผู้หญิงควรออกไปทำงานนอกบ้านดังที่ว่า

> “ดิฉันสนับสนุนให้ผู้หญิงพึ่งตนเอง สมัยนี้ถ้าใครคิดงอมืองอเท้าให้สามีเลี้ยงก็ดูจะเป็นความคิดที่ล้าหลังเต็มที และวิชาความรู้น่ะยิ่งใช้ยิ่งเพิ่มพูนนะคะ ไม่เหมือนกับเงิน ไม่ว่าจะมีมากสักแค่ไหนหากยิ่งใช้มันก็ยิ่งหมด” (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 247)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เจนจารีได้แสดงแนวคิดว่าผู้หญิงสมัยนี้ควรพึ่งตนเองด้วยการใช้ความรู้ที่มีมาทำงานเลี้ยงตนเอง การอยู่บ้านให้สามีเลี้ยงเป็นความคิดที่ล้าหลัง ความคิดนี้มีผู้แสดงความเห็นขัดแย้งว่า

> “ การเป็นแม่บ้านก็ไม่ใช่ว่าเป็นการงอมืองอเท้าให้สามีเลี้ยงดูนะคะ การครองเรือนเป็นงานหลักต้องใช้หลักทั้งรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และจิตวิทยาสูง ... ฉันกลับคิดว่าใครก็ตามที่ยอมเป็นแม่บ้าน เป็นคนที่ควรยกย่อง ... เธอคนนั้นเป็นคนเสียสละ มีความรักไว้แจกจ่ายผู้อื่น ไม่ใช่เก็บเอาไว้รักแต่เพียงตัวเองและความก้าวหน้าของตัวเองเท่านั้น ...”
>
> (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 248)

จะเห็นว่า เพื่อนของเจนจารีมีความเห็นที่ขัดแย้งว่า งานบ้านก็เป็นงานชนิดหนึ่งเหมือนกัน ทั้งต้องใช้ความรู้และความเสียสละอย่างสูงในการยอมมาเป็นแม่บ้านเพื่อจะได้ดูแลสามีและลูกให้มีความสะดวกสบายเมื่อกลับถึงบ้าน ดังนั้นงานบ้านจึงนับว่าเป็นงานอย่างหนึ่งเช่นกันแม้จะไม่มีรายได้เป็นจำนวนที่แน่นอนก็ตาม

ในเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** กล่าวถึงลักษณะของผู้หญิงไทยสมัยใหม่ว่าเป็นผู้หญิงที่แต่งกายดี มีการศึกษา และมีหน้าที่การงานที่ดี ดังที่ว่า

> ในสังคมที่เธอเป็นอยู่ ผู้หญิงในวัยเดียวกับอาซ้อ...ก็ขนาดพี่พิศหัวหน้าแผนกของเธอนั่นแหละ พี่พิศสดสวย หอมกรุ่นตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า แต่งตัวงดงาม กระโปรงสั้นเหนือเข่าสักสี่นิ้ว และใช้รองเท้าส้นสูงระดับเดียวกันเดินอย่างคล่องแคล่วกระฉับกระเฉงไปทั่วออฟฟิศ
> ...และโลกของเธอผู้นั้นก็กว้างด้วยการศึกษา ด้วยการสื่อสารสมัยใหม่ ด้วยการเดินทางไปทุกมุมโลกอย่างอิสรเสรีราวกับสายลม (กิ่งไผ่ใบรัก: 269)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นลักษณะของผู้หญิงในยุคปัจจุบัน ที่ควรมีการศึกษามีหน้าที่การงานที่ดี และทันสมัยซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่อย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้เห็นทัศนะของผู้เขียนอย่างชัดเจนคือ ผู้เขียนเห็นความสำคัญของการศึกษา ดังนั้นตัวละครหญิงในนวนิยายเหล่านี้จึงมีการศึกษาค่อนข้างสูง ตัวละครเอกบางตัวมีผลการเรียนดีเยี่ยมระดับเกียรตินิยม เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็มีการงานที่มั่นคง และพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่ผู้หญิงมีบทบาทในด้านการประกอบอาชีพนอกบ้าน การออกสู่โลกภายนอกทำให้ผู้หญิงในปัจจุบันจำเป็นจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก จึงต้องเป็นคนที่มีความรู้ ฉลาด คล่องแคล่ว ทันคน การที่ผู้หญิงมีการศึกษาแลหน้าที่การงานที่ดีจึงเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงให้สูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนะว่าการมีหน้าที่การงานหรือการศึกษาที่ดี อาจไม่ทำให้ผู้หญิงมีความสุขได้เท่ากับการได้ทำงานที่ตนเองอยากจะทำ ดังเช่นดวงลดาที่เลือกลาออกจากการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมาทำงานแปลหนังสือเพราะเป็นอาชีพที่อิสระ ทำแล้วมีความสุข หรืองามสรรพที่เลือกจะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิดเพราะไม่ต้องการเรียนเต็มเวลา แต่ต้องการเรียนไปด้วยทำงานไปด้วย ดังนั้นการมีการศึกษาและหน้าที่การงานที่ดีอาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้หญิงต้องการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นงานที่ทำแล้วมีความสุขด้วย

1.2 การรักนวลสงวนตัว

จากการศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่า ผู้เขียนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศไว้ว่า ผู้หญิงสามารถคบเพื่อนต่างเพศได้อย่างอิสระ แต่ก็ต้องรักนวลสงวนตัวตามกรอบวัฒนธรรมไทย ถือว่าเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันเนื่องจาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีความแตกต่างจากสมัยก่อนมาก กล่าวคือ สมัยก่อนผู้หญิงมักอยู่ในบ้าน ทำงานบ้าน คอยปรนนิบัติสามีและลูก ทำหน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่บ้านแม่เรือน แต่ปัจจุบันผู้หญิงได้รับการศึกษามากขึ้น จึงต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาให้เป็นประโยชน์ การทำงานย่อมต้องทำงานกับคนหมู่มาก มีการพบปะกับผู้คนมากหน้าหลายตาเป็นธรรมดา ผู้ชายและผู้หญิงจึงต้องมีความสัมพันธ์พูดจา ติดต่อสื่อสารกันได้อย่างเปิดเผย โดยเฉพาะผู้หญิงที่ยังโสดสามารถที่จะคบหากับเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ผู้หญิงจึงค่อนข้างลำบากในการวางตัวคือหากปล่อยตัวมากไปสังคมจะติฉินนินทา และหากไม่รู้จักติดต่อคบหาผู้ชายบ้างก็จะไม่มีโอกาสรู้จักผู้ชายที่เหมาะสม ดังนั้นผู้หญิงอาจคบหาผู้ชายฉันเพื่อนได้ เพื่อเป็นการศึกษานิสัยกันก่อน หากพอใจจึงค่อยพัฒนาไปเป็นคนรัก

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ว่าผู้หญิงสามารถคบหากับเพื่อนต่างเพศได้ แต่ต้องรักนวลสงวนตัว ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครที่คบหาเพื่อนต่างเพศอย่างอิสระแต่ยังอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมไทย ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาว วาวพลอย กิ่งไผ่ใบรัก ในบ่วงมนตรา** และ**เรือนศิรา** ดังนี้

สาลินจากเรื่อง**ระบำดาว** เป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี จึงมีผู้ชายมาชอบอยู่เสมอ ดังที่ว่า "สาลินแน่ใจว่า ตนเองไม่เคยให้ความหวังใคร 'เป็นพิเศษ' และก็ไม่เคยหยาบคายกับใครเช่นกัน หญิงสาวสามารถรักษาไมตรีของทุกคนไว้ในขอบเขตที่เธอพอใจด้วยความอ่อนโยนนุ่มนวลอันเป็นเสน่ห์ที่จับตาอีกอย่างหนึ่งของเธอ" (ระบำดาว : 8 - 10) จะเห็นว่าสาลินมีลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ที่สามารถคบหาเพื่อนที่เป็นเพศตรงข้ามหลายคน แต่ก็คบหาอยู่ในขอบเขตเพราะสาลินก็ไม่ได้ให้ความหวังใครเป็นพิเศษ เธอไม่ได้คบหาใครเป็นคนรักจึงถือว่าไม่ใช่ส่งที่ผิดหากเธอคบผู้ชายหลายคนเป็นเพื่อนเพื่อหาคนที่ดีที่สุดมาเป็นคู่ชีวิต

เก็จไพลินจากเรื่อง**วาวพลอย**ก็มีลักษณะการคบหาเพื่อนต่างเพศที่รู้เท่าทันผู้ชาย แม้เธอจะทราบว่าปัณณ์ต้องการจะพูดคุยอยากรู้จักเธอในเชิงชู้สาว แต่เก็จไพลินก็สามารถคบหาปัณณ์อย่างไม่ผูกมัดตนเอง และไม่ทำให้ปัณณ์รู้สึกว่าเสียหน้าที่เธอปฏิเสธ ซึ่งปัณณ์มีความคิดว่า "เก็จเป็นหญิงสาวของยุคสมัยที่เปิดกว้างกับการคบหา หากก็รู้จักวิธีที่จะขีดวงให้การคบหานั้นอยู่แค่ในขอบเขตที่ตนเองต้องการ ... เหมือนอย่างที่เขาได้เห็นเธอคบหากับชายหนุ่มหลายคนและปฏิเสธคนที่ไม่ต้องใจอย่างตรงไปตรงมา" (วาวพลอย : 131) จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่าแม้ปัณณ์จะเป็นผู้ชาย แต่ก็มิได้รังเกียจว่าเก็จไพลินคบเพื่อนผู้ชายหลายคน แต่กลับคิดว่าเธอเป็นสาวสมัยใหม่ที่เปิดกว้างกับการคบหาแต่ก็อยู่ในขอบเขตซึ่งก็ไม่เสียหาย ถึงแม้ว่าเก็จไพลินจะคบหาผู้ชายอย่างเปิดเผย แต่ก็อยู่ในขอบเขต เก็จไพลินไม่เห็นด้วยที่ก่องเพชรซึ่งมีคู่หมั้นแล้ว ยังแอบ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ติดต่อกับคนรักเก่าอยู่ แสดงว่าถึงแม้เก็จไพลินจะมีแนวคิดที่ว่าผู้หญิงสามารถคบผู้ชายได้ แต่ก็คบได้อย่างเพื่อน หากเป็นคู่หมั้นหรือเป็นสามีภรรยากันแล้วก็ไม่ควรคบคนอื่นอีกต่อไป ควรจะซื่อสัตย์ต่อคู่หมั้นของตนเอง ดังที่ก่องเพชรวิจารณ์ก่องไพลินว่า "เก็จก็แปลก แต่งตัวทำท่าเหมือนเปรี้ยวเหมือนทันโลกเสียเต็มประดา...ที่แท้เข้มงวดเสียยิ่งกว่าคุณยายเล็ก" (วาวพลอย : 121)

สาลินีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** ก็คบหาเพื่อนผู้ชายหลายคน ดังที่ว่า

> "เพื่อนคนไหนน้อ...มานั่งวิเคราะห์ให้ฟัง เพื่อนคนที่อิ๋นจัดเวรไว้ให้มานั่งเฝ้าวันจันทร์ พุธ ศุกร์ หรือเพื่อนคนที่มาเฉพาะเวรวันอังคาร พฤหัสฯ เสาร์ เอ! หรือจะเป็นคนที่ไปเป็นอัยการอยู่ลพบุรี กว่าจะมีเวลากลับมานั่งเฝ้าก็เฉพาะวันอาทิตย์วันเดียว"
>
> …
>
> "เผื่อเอาไว้ก่อนก็ดี" คุณลี่ผู้นั่งมองสองพี่น้องอยู่อย่างภาคภูมิใจเอ่ยขึ้นบ้าง
>
> "ถึงเวลาเมื่อไหร่ อาปาจะช่วยตัดสินใจให้ เหมือนอย่างอาซันไง" (กิ่งไผ่ใบรัก : 57)

จะเห็นว่าแม้แต่ลี่ซึ่งเป็นพ่อของสาลินีก็เห็นด้วยที่สาลินีคบเพื่อนผู้ชายหลายคน เพราะจะได้เลือกคนที่ดีและเหมาะสมที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ปิยะพร ศักดิ์เกษมแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงไทยกล้าแสดงออกและกล้าเปิดเผยความต้องการของตนเองมากขึ้น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่นในเรื่อง **ในบ่วงมนตรา** จารวีร์ตัวละครเอกฝ่ายหญิงกล้าที่จะบอกรักนภนต์ก่อน ดังที่ว่า

> "ไม่มีสาว ๆ ที่ไหนเขากล้าพูดแบบเธอ...มีแต่เด็ก ๆ เท่านั้นแหละที่จะพูดได้"
>
> "ผู้หญิงพวกนั้นไม่รู้จักตัวเองและขี้ขลาดตาขาว" คนตอบเชิดหน้ายื่นจมูกอย่างล้อเลียนเมื่อย้ำ
>
> "จารู้ตัวว่าจาโตแล้ว เพราะจารู้ใจตัวเอง รู้และกล้ารับกล้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา"
>
> (ในบ่วงมนตรา : 342)

เนื่องจากจารวีร์เป็นตัวละครที่มีญาณวิเศษทำให้เธอทราบว่านภนต์คือผู้ชายที่เป็นสามีในอนาคตของเธอ เธอจึงกล้าที่จะบอกรักเขาก่อน แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้เขียนจะให้ผู้หญิงกล้าบอกรักผู้ชายก่อนแต่ก็อยู่ในเงื่อนไขพิเศษ

นอกจากนี้ยังมีตัวละครหญิงที่กล้าแสดงความรักกับผู้ชาย เช่น พิมลพัทธ์จากเรื่อง**เรือนศิรา**ที่แสดงความรักต่ออรินชายคนรักอย่างเปิดเผยดังนี้ "หญิงสาวโน้มตัวลง กางแขนโอบกอดจากด้านหลัง จูบแก้มขาวที่มีรอยเคราเขียวนั้นแรง ๆ อย่างจะแกล้ง" (เรือนศิรา : 42) แต่ก็

เพียงแค่แสดงออกภายนอกเท่านั้น มิได้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งทางกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่พิมลพัทธ์จะไม่ทำอย่างแน่นอนดังที่ว่า " 'ลูกสาว' ของเขาประณีต พิถีพิถัน กับการเลือกคบผู้คนไม่น้อยเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนต่างเพศ" (เรือนศิรา : 108) พิมลพัทธ์เพียงแค่แสดงความรักกับอรินภายนอกแต่ไม่ได้มีสัมพันธ์ลึกซึ้งซึ่งถือว่าไม่เหมาะสม

ถึงแม้ว่าผู้หญิงสมัยใหม่จะทำอะไรหลายอย่างได้อย่างเปิดเผย แต่ก็มีบางอย่างที่สังคมอาจไม่ยอมรับ แม้ตัวตนที่แท้จริงจะเป็นผู้หญิงที่ดี แต่ก็อาจถูกมองว่าไม่ดีได้ เช่น เรื่องการแต่งกายของเก็จไพลินในเรื่อง**วาวพลอย** ที่ทำให้ปัณณ์ผู้ซึ่งไม่เคยรู้จักเธอตำหนิว่าคงเป็นผู้หญิงไม่ดีดังนี้ "คนที่เติบโตมากับพ่อหัวเก่า ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในไร่นาป่าเขาอย่างเขา ยากจะทำใจยอมรับหรือให้เกียรติหญิงสาวที่มีลักษณะท่าทีดังนี้ ... ภายในจิตใจของเจ้าหล่อนคงขรุขระ ทำทุกอย่างง่ายดายไร้ความประณีตเช่นเดียวกับภาพที่เห็นภายนอก" (วาวพลอย : 14)นอกจากนี้ยังมีจีรณาในเรื่องลับแลลายเมฆที่แต่งกายนำสมัยมากเกินไปเช่นกัน การแต่งกายของจีรณาจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** และเก็จไพลินในเรื่อง**วาวพลอย**เปิดเผยจนทำให้ผู้อื่นมองในแง่ลบ แม้ว่าเก็จไพลิน และจีรณาจะเป็นผู้หญิงที่นำสมัย แต่ก็ไม่ยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชาย เนื่องจากการแต่งกายที่เปิดเผยทำให้ทั้งสองถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ดังที่มีผู้ประเมินจีรณาว่า "โดยมีผู้คนอีกส่วนหนึ่งคอยมองเธอแล้วก็บอกว่า... ก็รนหาเรื่องเองนี่น้า... เป็นผู้หญิงไปเที่ยวทำไมดึกๆ ดื่นๆ แล้วยังกินเหล้า แล้วดูซิ ดูแต่งตัวเข้า จะไม่โดนได้ยังไงล่ะ... เผลอๆ จะสมยอมเข้าด้วยก็ไม่รู้... อะไรทำนองนี้ .." (ลับแลลายเมฆ : 152) แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยนั้นผู้หญิงวางตัวลำบากอย่างยิ่ง เพราะสังคมมักจะตัดสินผู้หญิงจากภายนอกแค่การแต่งกายเปิดเผยหรือดื่มเหล้าก็ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้หญิงไม่ดีแล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะว่า ผู้หญิงไทยปัจจุบันบางกลุ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศอย่างอิสระเสรี ได้แก่ มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งก่อนแต่งงาน ปรากฏเด่นชัดในเรื่อง**ระบำดาว** ดังที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

> เรื่อง ระบำดาว ตั้งใจจะพูดถึงผู้หญิงยุคใหม่ ที่รับวัฒนธรรมที่เรียกกันว่าสากล ซึ่งจริงๆ แล้วก็คือวัฒนธรรมฝรั่งนั่นเอง ยุคนี้เรารับเข้ามามาก รับเขามาทุกอย่าง ก้าวขึ้นไปยืนเคียงข้างผู้ชายในการทำงาน บางคนก้าวขึ้นไปอยู่ข้างหน้าด้วยซ้ำไป แล้วก็รับเอาวัฒนธรรมการเปิดกว้างทางเพศ อยู่กันก่อนแต่งงานแต่คำถามมีอยู่ว่า การรับเอาสิ่งเหล่านี้เข้ามาโดยไม่ใคร่ครวญ ถึงพื้นฐานทางสังคม เราไม่มีพื้นฐานทางสังคมแบบเดียวกับเขารองรับ สังคมแบบตะวันตกกับตะวันออกมันต่างกัน วิถีคิดก็ต่างกัน เมื่อเรารับเอาของเขาเข้ามาใช้แล้ว พื้นฐานทางสังคมกับสิ่งที่อยู่ในใจเรานี่มันขัดแย้งกันหรือเปล่า? สร้างปัญหาไหม? นี่คือประเด็น

ความคิด เสร็จแล้วพี่ก็สร้างโครงเรื่องขึ้นมาครอบเอาไว้ โดยเป็นโครงเรื่องนวนิยายแบบที่พี่อยากเขียน ที่พี่ชอบอ่าน มันก็ได้เป็นนิยายขึ้นมาเรื่องหนึ่ง*

. จะเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมตั้งใจที่จะเขียนเรื่อง**ระบำดาว**เพื่อแสดงแนวคิดที่ว่าผู้หญิงไทยรับเอาวัฒนธรรมการเปิดกว้างทางเพศของตะวันตกมา แล้วทำให้เกิดปัญหาเนื่องจากพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยผู้เขียนได้สร้าง สาลิน ให้เป็นตัวละครที่มีพื้นฐานทางสังคมแบบไทยแต่ต้องมีความสัมพันธ์ทางเพศในแบบตะวันตกทำให้เธอเกิดความขัดแย้งในใจตลอดเวลา สาลินไม่สามารถยอมรับได้เมื่อภาทิศไม่ขอเธอแต่งงานแม้เธอจะตกเป็นของเขาแล้ว ในที่สุดสาลินก็คิดได้ว่าแท้จริงเธอไม่สามารถใช้ชีวิตเช่นนั้นได้ ดังที่ว่า

น่าแปลก ! …ที่ผู้หญิงหลายคนในฐานะเดียวกับเธอ ไม่เดือดร้อนดิ้นรนกับสภาพเช่นนี้ ... พวกเธอไม่แคร์หรือแสร้งทำเป็นไม่แคร์กันแน่...

กระแสสังคมสมัยใหม่แบบที่เธอหลงใหลไปนั้น ให้ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายจริงหรือ ? …หรือเพียงแค่ให้ 'ภาพลวง' ถึงความเท่าเทียมกันเท่านั้น (ระบำดาว : 212)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครหญิงเช่นสาลินขึ้นมาเพื่อสนับสนุนทัศนะที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงทำตัวอิสระเสรีทางเพศ เพราะในที่สุดสาลินก็ตัดสินใจเลิกกับภาทิศ สำหรับภาทิศซึ่งหน้าตาดี ฐานะดี และการศึกษาดี เมื่อทำตัวไม่เหมาะสมเช่นนี้แม้แต่ผู้หญิงที่ภาทิศรักก็ไม่เลือกเขา เพราะเขาไม่ให้เกียรติผู้หญิง

นอกจากนี้ทัศนะของผู้เขียนซึ่งไม่เห็นด้วยที่ผู้หญิงจะมีอิสระเสรีทางเพศ ยังปรากฏในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ดังที่ว่า

หญิงสาวรู้ดีด้วยสัญชาตญาณของผู้หญิงว่าน่าจะมีความรู้สึกที่ลึกล้ำบางอย่างเกิดขึ้น ในเมื่อต่างฝ่ายต่างก็พอตาและพอใจในกันและกัน หากเมื่อได้พบกันในวันถัดมา กฤตไม่พูด... เธอก็อยู่ในบทบาทของ "สาวสมัยใจกว้าง" มากพอที่จะไม่เป็นฝ่ายพูดขึ้นมาก่อนเช่นกัน

(ลับแลลายเมฆ : 45)

ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าแม้จีรณาจะยอมให้กฤตกอดและจูบ ซึ่งจีรณาก็ไม่ว่าอะไรกฤต เพราะหากจะเป็น "สาวสมัยใหม่ใจกว้าง" ต้องยอมใจกว้างกับเรื่องนี้ แต่ในที่สุดกฤตก็ไม่เลือกเธอ

---

* อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ http://www.piyapornclub.com/article/criti_11_1.htm

เพราะเขาคิดว่าเธอนำสมัยเกินไป แต่กลับเลือกนภนภางค์ซึ่งเรียบร้อยนุ่มนวลแบบกุลสตรีไทยแทน

ในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** หญิงเพื่อนร่วมเดินทางท่องเที่ยวของสรรค์ก็แสดงความสนใจสรรค์อย่างเปิดเผย การกระทำเช่นนี้ถูกวิจารณ์ ดังที่ว่า "...เธอคงไม่มีวันกล้าทำเช่นนี้กับชายที่เพิ่งพบหน้า ต่อให้ถูกตาถูกใจสักแค่ไหนก็เถอะ นี่ละมังความแตกต่างกันระหว่างผู้คน ความแตกต่างกันอันเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ทัศนะในการมองโลกของผู้คน...และความแตกต่างที่การประเมินคุณค่าศักดิ์ศรีของตนเอง? " (กิ่งไผ่ใบรัก : 188) จากข้อความนี้จะเห็นว่าผู้เขียนตำหนิการกระทำของหญิงที่กล้าเอาตัวไปใกล้ชิดผู้ชาย เพื่อแสดงออกว่าเธอสนใจเขา ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกระทำที่น่าอายและไร้ศักดิ์ศรีอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงไทยเป็นเพศที่รู้จักสำรวมในเรื่องเพศ

จะเห็นว่าตามทัศนะของผู้เขียน ผู้หญิงไทยไม่จำเป็นต้องเรียบร้อยเป็นผ้าพับไว้ อาจคบเพื่อนผู้ชายหลายคน หรือบอกรักผู้ชายก่อน แต่ไม่ควรประพฤติตัวเหลวไหลโดยเฉพาะเรื่องเพศตรงข้าม เพราะผู้หญิงเป็นเพศที่เสื่อมเสียชื่อเสียงได้ จึงต้องรักนวลสงวนตัว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.3 การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์

ผู้เขียนได้เสนอแนวความคิดว่าผู้หญิงควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แม้ต้องอยู่ในเหตุการณ์ที่ร้ายแรงหรือผ่านความผิดพลาดมาก็ตาม เช่น การล้มเหลวในชีวิตสมรส การถูกทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้หญิงก็ควรลุกขึ้นต่อสู้ ไม่ควรเสียใจมากจนถ้อทอยหรือยอมแพ้อุปสรรค ดังปรากฏในเรื่อง**ตะวันทอแสง ดอกไม้ในป่าหนาว ลับแลลายเมฆ บ้านร้อยดอกไม้** และ**วาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ตะวันทอแสง** แม้รสาจะสูญเสียพ่อแม่ไปจากอุบัติเหตุ แต่เธอก็ยังเข้มแข็งดังที่ว่า"หล่อนเข้มแข็ง สดใส มีชีวิตชีวา ผู้หญิงแบบนี้ซิที่น่าจะเป็นตัวแทนของผู้หญิงในยุคใหม่ เต็มไปด้วยพลังแห่งการสร้างสรรค์ มีความนับถือและเชื่อมั่นตนเองอยู่เต็มเปี่ยม" (ตะวันทอแสง : 118) เมื่อต้องสูญเสียพ่อแม่ไป ทำให้รสาลำบากมากเพราะเธอยังเด็ก ไม่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้อีกทั้งยังต้องเรียนหนังสือด้วย เพราะความเข้มแข็งจึงทำให้เธอสามารถผ่านเหตุการณ์นั้นมาได้ และเหตุการณ์นี้ยังทำให้เธอมีความมั่นใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่

ในเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** แม้ว่าดวงลดาจะผิดหวังที่ทราบว่าตนเองเป็นลูกสาวที่เกิดจากแม่ที่ไม่ปรารถนาให้เธอเกิดมา ดวงลดาสะเทือนใจอย่างหนัก แต่ด้วยสติปัญญาและการฝึกควบคุมตัวเองมาโดยตลอด จึงทำให้เธอปรับตัวได้ และปรับใจให้ยอมรับความจริงในเวลาไม่นาน

นัก แม้ว่ามันจะเป็นความจริงที่ขมขื่นก็ตาม เธอก็พร้อมแล้วที่จะดำเนินชีวิตต่อไปบนเส้นทางที่เธอเป็นผู้กำหนดเอง

นภนภางค์จากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** แม้เธอจะเคยถูกข่มขืนและตั้งท้องมาก่อน แต่ก็สามารถผ่านพ้นช่วงเวลานั้นไปได้ ดังที่ว่า “แม้ไม่มีเขา ชายหนุ่มก็ยังเชื่อมั่นว่า นภนภางค์คนนี้จะสามารถทำได้ด้วยตัวเอง...มนุษย์ทุกคนโดยเฉพาะเพศหญิงมีพลังและความเข้มแข็งแอบแฝงมากมายเกินกว่าใคร แม้แต่เจ้าตัวเองจะคาดคิด_!” (ลับแลลายเมฆ : 594) เมื่อนภนภางค์ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเอง ว่าแม้เธอจะเคยถูกข่มขืนก็มิได้หมายความว่าเธอจะหมดคุณค่าหรือเป็นคนไร้ค่า เธอจึงเกิดความเข้มแข็งและพร้อมที่เริ่มชีวิตใหม่

ปาฏลีจากเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้**ก็เป็นตัวละครหญิงที่เป็นแบบอย่างของผู้หญิงที่เข้มแข็ง ดังที่ว่า “ดอกไม้ดอกนี้แหละที่จะยืนหยัดเติบโต แล้วต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของทุกคน... มนุษย์มีพลังแอบแฝงอยู่ในกายมากเพียงพอที่จะสามารถพาตัวเองและบริวารออกไปพบทางรอดได้เสมอ ขอเพียงไม่เป็นฝ่ายเก็บมือเก็บเท้าแล้วถอดใจไปเองเสียก่อนเท่านั้น!” (บ้านร้อยดอกไม้ : 126) เมื่อพ่อของปาฏลีประสบอุบัติเหตุจนเป็นเจ้าชายนิทรา ทำให้เธอต้องบริหารกิจการแทน ถึงแม้ว่าเธอจะไม่เคยบริหารงานโรงงานมาก่อน แต่เธอก็เชื่อมั่นว่าเธอจะบริหารโรงงานแห่งนี้ให้อยู่รอดได้ เพราะเธอมีความเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เก็จไพลินจากเรื่อง**วาวพลอย**ก็เป็นผู้หญิงที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ กล้าจะเผชิญปัญหาดังที่ว่า “หญิงสาวผุดลุกขึ้นทันที และท่าทีเด็ดเดี่ยวของเธอก็ทำให้เกริกไม่ปฏิเสธ เขามั่นใจในความเข้มแข็ง รู้จักเอาตัวรอด และความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์คับขันของลูกสาวคนนี้เสมอมา” (วาวพลอย : 312) จะเห็นว่าเก็จไพลินสามารถเป็นที่ปรึกษาและอยู่เคียงข้างเกริกพ่อของเธอในยามที่มีปัญหาด้วยความเด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง แม้เธอจะเป็นหญิงแต่เกริกก็เชื่อมั่นในตัวเธอว่าสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่คับขันได้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษม ยังได้เสนอทัศนะอีกแง่มุมหนึ่งว่า ผู้หญิงที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ อ่อนแอ จะไม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ ดังปรากฏในเรื่อง**ตะวันทอแสง** และ**ทรายสีเพลิง** ดังนี้

ในเรื่อง**ตะวันทอแสง**พิมพรรณถูกสามีของเธอเอาเปรียบ เขาแต่งงานกับเธอเพียงแค่ต้องการทรัพย์สมบัติของเธอเท่านั้น เมื่อพ่อแม่ของเธอไม่ยอมตกทรัพย์สมบัติให้ เขาจึงทิ้งเธอไปหาผู้หญิงคนอื่น เธอทนไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย ผู้เขียนได้แสดงทัศนะไม่เห็นด้วยที่พรรณฆ่าตัวตายเพราะความผิดพลาดครั้งเดียวของชีวิต การที่เธอมีสามีที่ไม่ดีนั้นมิใช่ความผิดของเธอ สาเหตุเนื่องจากพิมพรรณไม่มีวุฒิภาวะจึงไม่อาจทนความเจ็บปวดและความอับอายได้

ศรวณีย์จากเรื่อง**ทรายสีเพลิง**ก็เป็นตัวละครที่อ่อนแอ ไม่ทันคนต้องถูกหลอกใช้ดังที่ว่า "ไม่มีใครหยั่งรู้ถึงเหตุการณ์ที่ศรุตาจงใจให้เกิด ภาพที่ปรากฏมีเพียงภาพพี่สาวผู้แสนเปรี้ยว เปรียว และเก่งกาจไปเสียรอบตัวพยายามผลักดันให้น้องสาวผู้ที่เชื่องช้า อ่อนเยาว์ ออกมาเผชิญโลกและพบปะผู้คน" (ทรายสีเพลิง: 505) จะเห็นว่าด้วยความอ่อนต่อโลกของศรวณีย์ทำให้เธอต้องตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงของศรุตา และเมื่อเธอทราบความจริงว่าถูกศรุตาหลอก ด้วยความไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์เธอจึงไม่สามารถควบคุมสติได้ จึงขับเรือออกไปชนจนเสียชีวิตในที่สุด

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นทัศนะของผู้เขียนที่ว่าผู้หญิงที่ไม่มีวุฒิภาวะมักจะเสียเปรียบ เพราะความไม่รู้เท่าทันความคิดของคนอื่น และนอกจากนั้นผู้หญิงประเภทนี้มักจะพึ่งตนเองไม่ได้ ตัดสินใจไม่เป็น อ่อนแอ ไม่ต่อสู้กับอุปสรรค ต้องมีผู้คุ้มครองตลอดเวลา เมื่อไม่มีผู้คุ้มครองก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

1.4 การมีคุณธรรม จริยธรรม

ถึงแม้ว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมจะมีทัศนะที่ต้องการให้ผู้หญิงในยุคปัจจุบันเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษา มีหน้าที่การงานที่ดีและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนเน้นย้ำที่สุดคือมีการมีคุณธรรม จริยธรรม เพราะหากผู้หญิงมีคุณสมบัติที่เพียบพร้อมแต่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมก็ไม่อาจเรียกว่าเป็นผู้หญิงที่ดีได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้สร้างตัวละครหญิงคู่เทียบที่มีความแตกต่างกันไว้ในนวนิยายเรื่องเดียวกัน โดยสร้างตัวละครตัวหนึ่งให้เป็นตัวละครที่สวย เก่ง แต่ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างตัวละครอีกตัวหนึ่งให้เป็นตัวละครที่สวยและเก่งน้อยกว่า แต่มีคุณธรรมจริยธรรม ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาว ทรายสีเพลิง ทางสายธาร** และ**วาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ระบำดาว**ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครมาเปรียบเทียบกันคือ สาลินและงามสรรพ สาลินเป็นตัวละครที่รูปร่างหน้าตาดีมาก ขณะที่สาลินมี "เส้นผมที่ยาวประบ่าดำขลับเป็นประกายละเลื่อม" (ระบำดาว : 8) งามสรรพกลับมีเส้นผม"หยิกเป็นคลื่นไร้น้ำหนักฟูกระจายจนน่าขัน" (ระบำดาว : 134) แสดงให้เห็นว่างามสรรพเป็นเด็กสาวธรรมดาที่ไม่มีความโดดเด่นสวยงาม เมื่อเปรียบเทียบคุณวุฒิด้านการศึกษา สาลินมีความเฉลียวฉลาดสำเร็จการศึกษาปริญญาโทจากต่างประเทศ และมีหน้าที่การงานที่ดีคือเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ในขณะที่ตัวละครงามสรรพศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดซึ่งถือว่าไม่ได้รับการยกย่องเท่ากับมหาวิทยาลัยที่สาลินสำเร็จการศึกษา หน้าที่การงานของงามสรรพก็เป็นเพียงเจ้าของไร่ ทั้งที่สาลินมีทั้งคุณสมบัติและรูปสมบัติที่เหมาะสมเช่นนี้ แต่ภาทิศก็ยังเลือกที่จะรักงามสรรพมากกว่าสาลิน เนื่องจากสาลินยอมมีความสัมพันธ์กับเขาก่อนแต่งงาน ทำให้เขาเห็นว่าเธอด้อยค่า ในขณะ

ที่เขาชื่นชมงามสรรพเพราะเห็นความจริงใจ และไม่ยึดติดกับคุณค่าทางวัตถุของเธอ ดังที่ว่า “งามถูกเลี้ยงมากับท้องทุ่งกับธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับจิตใจมากกว่าวัตถุเสมอ” (ระบำดาว : 294) งามสรรพทำให้ภาทิศเปลี่ยนไปดังที่ว่า

> การได้พบปะ ใกล้ชิดกับเด็กสาวคนนี้ ได้ฟังคำพูดที่เฉลียวฉลาดเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ขัน วิธีการมองโลกและคนอย่างสดใสจริงใจ ราวกับว่ามันคือสิ่งใหม่ที่สดสะอาด กับดวงจิตอ่อนเยาว์ และกระตือรือร้นนั้นเปรียบเสมือนหยาดน้ำใสสะอาดที่หลั่งลงชะผงตะกอนแห่งความขุ่นข้องที่ค้างคาอยู่ในใจเขาให้หายไป โดยไม่ได้ตั้งใจสักนิด (ระบำดาว : 206)

จะเห็นว่าถึงแม้งามสรรพจะมีคุณสมบัติธรรมดาอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับสาลิน แต่ด้วยการมองโลกในแง่ดีและสดใสจริงใจของเธอ ทำให้ภาทิศตัดสินใจเลือกรักงามสรรพมากกว่าสาลิน อีกทั้งเมื่อสาลินยอมตกเป็นของภาทิศแล้ว เธอก็แสดงท่าทีเกรี้ยวกราดประชดประชันเมื่อภาทิศไม่ยอมขอเธอแต่งงาน พฤติกรรมเช่นนี้ผู้เขียนมองว่าเป็นการลดศักดิ์ศรีของตนเอง ในขณะที่งามสรรพมีความเข้มแข็งกล้าที่จะตัดรักภาทิศเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมซึ่งผู้เขียนชื่นชมว่าเธอมีคุณธรรมมากพอที่จะไม่แย่งผู้ชายกับใคร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** มีตัวละครคู่เทียบคือศรุตาและศรวณีย์ โดยผู้เขียนได้เปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของทั้งสองคนไว้จากข้อความนี้จะเห็นว่าศรุตามีความโดดเด่นกว่าศรวณีย์ทุกอย่าง โดยเฉพาะความสง่างามและการรู้จักแต่งตัวโดยเสื้อผ้าหรูหรายิ่งเสริมให้ศรุตามีบุคลิกดีกว่าศรวณีย์ นอกจากความโดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตา การแต่งกายแล้วศรุตายังเรียนเก่ง ในขณะที่ศรวณีย์เรียนไม่ดี แค่เอาตัวรอดได้ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วศรุตาเรียนในมหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ศรวณีย์เรียนมหาวิทยาลัยเปิดในเมืองไทย

ถึงแม้ว่าศรุตาจะมีรูปร่างหน้าตาดีมาก มีการศึกษาสูงและ มีหน้าที่การงานที่ดี แต่เธอมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมคือเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น ทะเยอทะยาน ชอบเอาชนะ เนื่องจากศรุตาเคยมีประสบการณ์ได้รับการดูถูกในวัยเด็ก เธอจึงเป็นคนชอบเอาชนะ โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ถูกต้อง เธอมักจะทำให้ผู้ชายหลงรักโดยไม่สนใจว่าผู้ชายคนนั้นจะมีคู่รักหรือภรรยามาแล้วหรือไม่ ยิ่งถ้าเป็นผู้ชายที่มีคู่รักแล้วเธอยิ่งรู้สึกท้าทายที่จะเอาชนะ เธอจึงเป็นผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายหลายคนโดยที่ไม่สนใจว่าจะถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือไม่

ศรุตาวางแผนให้ศรวณีย์หลงรักฌาณคู่รักของเธอ เพราะเธอมั่นใจว่าฌานจะไม่มีวันรักผู้หญิงที่มีคุณสมบัติด้อยกว่าเธออย่างศรวณีย์ แต่กลับกลายเป็นว่าฌานรักศรวณีย์จริง ดังที่ว่า “ใช่ ! ลูกศรเปรียบกับคุณไม่ได้หรอกไม่ว่าจะด้วยคุณสมบัติแบบใดและด้วยมุมมองในแง่ไหน แต่

ถ้ามองให้ลึกถึงความรักถึงน้ำใจไยดีที่เขามีให้ผมแล้วละก็คุณไม่มีทางเทียบเลยทราย" (ทรายสีเพลิง: 674 – 675) จากข้อความนี้จะเห็นว่าฌานมองเห็นความดี ความจริงใจของศรวณีย์เขาจึงเลือกรักเธอมากกว่าคนที่สวยเก่งแต่ไม่มีความจริงใจให้ใครอย่างศรุตา และนอกจากฌานแล้วผู้คนรอบข้างที่เคยชื่นชมศรุตาก็เปลี่ยนเป็นรังเกียจเพราะความไม่มีคุณธรรมของเธอนั่นเอง

ในที่สุดศรุตาก็คิดได้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังที่ว่า

> ชีวิตของเธอจะยังคงก้าวไปข้างหน้า หากครั้งนี้จะไม่ลืมพาเอามารยาทและคุณธรรมจรรยาติดตัวไปด้วย เธอจะยังคงต่อสู้เพื่อยืนอยู่อย่างมั่นคงในสังคมของการแก่งแย่งช่วงชิง หากจะเพียรพยายามดับไฟแห่งความกระหายในชัยชนะอย่างไร้ขอบเขตที่ติดโพลงอยู่ในใจ
>
> ศรุตาขอยอมเสีย ยอมละทิ้งบางอย่างที่เคยยึดมั่นตลอดมาเพื่อโอกาสในการไขว่คว้าความรักความศรัทธาที่แท้จริง (ทรายสีเพลิง: 738)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของศรุตาที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีมารยาทและมีคุณธรรม เลิกเป็นคนที่ต้องการชัยชนะจนลืมความถูกต้อง ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนะของผู้เขียนอย่างชัดเจนว่าต้องการให้ตัวละครมีคุณธรรมความดี เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ตัวละครได้รับความรักความศรัทธาที่แท้จริง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในเรื่อง**ทางสายธาร**ตัวละครที่มีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันคือวิรงรองและลอออองค์ วิรงรองเป็นตัวแทนของตัวละครที่ลักษณะธรรมดาแต่มีจิตใจดี ส่วนลอออองค์เป็นตัวแทนของคนที่สวยเก่งแต่พฤติกรรมไม่ดี โดยผู้เขียนได้เปรียบเทียบหน้าตาของทั้งสองคนไว้ดังนี้ "ลูกนังวิมล...ไม่เห็นสวยสักนิด หน้ากลม ๆ แบน ๆ แบบคนเหนือ เหมือนแม่มัน...ดีแต่ขาว...ไม่มีอะไรสู้ออได้เลยนะ" (ทางสายธาร : 20) แสดงให้เห็นว่าลอออองค์เป็นคนสวยขณะที่วิรงรองหน้าตาธรรมดา ส่วนนิสัยของลอออองค์ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า "หญิงสาวสวยจัดคนที่เป็นภรรยาของเพื่อนรักของเขาคนนี้มี...ความทะเยอทะยาน ชมชอบการฉกฉวยช่วงชิง เธอปรารถนาการเป็นเจ้าของต้องการยืนเด่นเหนือใครหากเป็นเรื่องของการ 'ได้' เธอจะไม่ใส่ใจถึงวิธีการ !" (ทางสายธาร : 141) แสดงให้เห็นว่าเมื่อลอออองค์ต้องการสิ่งใดเธอจะทำให้ได้มาแม้จะด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องก็ตาม ในขณะที่วิรงรองเป็นคน "เปี่ยมน้ำใจ ไร้มารยา และรอยยิ้มเปิดเผยแจ่มใส" (ทางสายธาร ; 83)แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน

ถึงแม้ว่าวิรงรองจะสวยสู้ลอออองค์ไม่ได้ แต่กมลาสน์ได้ให้ข้อคิดแก่วิรงรองว่า

> ไม่ต้องเสียใจหรอกลิลลี่ ความสวยความงามมีแต่จะทำให้เจ้าของทะนงตัว และทำได้เพียงแค่ให้คนอื่นหลงใหลไปชั่วครู่ชั่วยาม ถ้าไม่ใช่คนดีไม่ใช่คนที่มีค่าคู่ควร ความสวยงามก็หาได้เพียงแต่ความหลงใหล ไม่มีวันได้ความรักหรอก...ลิลลี่ไม่ต้องสวย ขอให้เป็นเด็กดี รู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่น ก็พอแล้ว พอใจในสิ่งที่ตนเองมีและเป็น แล้วลิลลี่จะมีความสุข
>
> (ทางสายธาร : 23)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นทัศนะของผู้เขียนอย่างชัดเจนว่าเห็นความสำคัญของความมีคุณธรรม จริยธรรมมากกว่าความสวย เพราะความสวยแค่ทำให้ผู้อื่นหลงใหลชั่วคราว แต่ความดีต่างหากที่จะทำให้มนุษย์ได้รับความรักจากผู้อื่น

ในตอนท้ายเรื่องผู้เขียนได้แสดงทัศนะชื่นชมผู้ที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายมากกว่าผู้ที่เลือกชีวิตที่ต้องต่อสู้แย่งชิงเพื่อจุดสูงสุดของชีวิตโดยที่ไม่คำนึงถึงความถูกต้องดังที่ว่า

> คนเราช่างต่างมุมมอง สำหรับวิรงรอง เส้นทางชีวิตเช่นนั้นน่าจะสร้างทุกข์ มากกว่าสุข วันหนึ่งอาจได้รับการผลักดันให้ขึ้นสูง ขณะที่อีกไม่กี่นาทีให้หลังอาจถูกผลักให้ร่วงหล่นจากตำแหน่งที่ยืนอยู่อย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว
>
> ทว่านี้ก็คือ ความแตกต่างของความคิดและชีวิตมนุษย์มิใช่หรือ? ต่างคนต่างก็มีความต้องการ 'เฉพาะ' ของตน สำหรับชีวิตเล็ก ๆ อย่างเธอ การได้อยู่เงียบ ๆ มีหลักที่อบอุ่นมั่นคง เช่นชายหนุ่มคนที่อยู่แนบข้างให้พักพิงก็เป็นความสุขสมบูรณ์อย่างยิ่งแล้ว
>
> ...ความเย็นฉ่ำไหลรินระเรื่อยเช่นเส้นทางสายนี้คือวิถีที่เธอเลือกแล้วด้วยความมั่นใจ...
>
> (ทางสายธาร : 383)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีทัศนะว่าคนที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อไปสู่จุดสูงสุดน่าจะมีความทุกข์มากกว่าผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย เช่นลอออองค์ที่ถึงแม้จะได้เป็นนักการเมืองที่โด่งดังแต่ก็ต้องต่อสู้ดิ้นรนทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพื่อตำแหน่งนั้น มิฉะนั้นก็อาจพลาดพลั้งจากตำแหน่งนั้นสักวัน ขณะที่วิรงรองมีชีวิตเรียบง่ายอบอุ่นไม่ต้องแข่งขันกับใคร ซึ่งผู้เขียนมองว่าน่าจะมีความสุขมากกว่า

ในเรื่อง**วาวพลอย**เก็จไพลินและก่องเพชรมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ก่องเพชรรูปร่างหน้าตาดี เรียนเก่ง ทำงานในองค์การที่ได้รับการยกย่อง ขณะที่เก็จไพลินไม่สวย เรียนไม่เก่ง ทำงานในบริษัทของครอบครัว แต่เธอก็เป็นคนที่มีจิตใจดี ขณะที่ก่องเพชรดูเหมือนเป็นหญิงสาวที่เป็นกุลสตรี ทั้งที่จริงแล้วเธอมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับคู่รักเก่าทั้งที่ตนเองมีคู่หมั้นอยู่แล้ว ในขณะที่เก็จไพลินเหมือนเป็นสาวสมัยใหม่ ที่ไม่ยึดติดกับค่านิยมแบบเก่า แต่กลับยึดมั่นในค่านิยมรักนวล

สงวนตัว ในตอนท้ายเรื่องก่องเพชรต้องเสียชื่อเสียงเพราะความลับที่เคยปกปิดได้ถูกเปิดเผย ขณะที่เก็จไพลินได้มีคนรักที่ดี ญาติพี่น้องชื่นชม แสดงให้เห็นว่าผู้ที่สวย เก่งแต่หากทำตัวไม่ดี สักวันก็คงจะต้องประสบกับสิ่งเลวร้ายในที่สุด

ในเรื่อง**ทรายสีเพลิง**ผู้เขียนได้ย้ำทัศนะเรื่องนี้ผ่านคุณครูนารีว่า "ไม่ว่าสังคมเขาจะนับถือคนรวย นิยมคนหล่อ ยกย่องคนเก่งกันสักแค่ไหน...สำหรับยายแล้วไม่เห็นว่าอะไรมันจะมั่นคงจริงจังเท่าคุณธรรมความดี" (ทรายสีเพลิง: 108) ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีทัศนะยกย่องผู้ที่ประพฤติดีมีคุณธรรมมากกว่าคนเก่งคนรวยอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุปแล้วในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมคุณลักษณะของผู้หญิงที่ดี เป็นผู้หญิงที่มีความเป็นผู้หญิงร่วมสมัยคือ มีการศึกษาและหน้าที่การงาน มีวุฒิภาวะ มั่นใจในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ ยังคงรักนวลสงวนตัว และที่สำคัญที่สุดคือประพฤติตัวดีมีคุณธรรม จริยธรรม ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิง ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้หญิงไทยในยุคปัจจุบันที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. ทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ และโอกาสของผู้หญิงและผู้ชาย ของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย ความเสมอภาคมิได้หมายความว่า ผู้หญิงและผู้ชายจะต้องเหมือนกัน แต่หมายความว่า สิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบและโอกาสต่าง ๆ ต้องไม่ถูกกำหนด หรือขึ้นอยู่กับว่าบุคคลผู้นั้นเกิดมาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ความเสมอภาคแสดงถึงการที่สังคมให้คุณค่าแก่ลักษณะต่าง ๆ ของผู้หญิงและผู้ชาย รวมทั้งบทบาทที่แตกต่างกันของผู้หญิงและผู้ชายเท่ากัน รวมทั้งการที่ความสนใจและความต้องการของทั้งผู้หญิงและผู้ชายได้ถูกนำมาพิจารณาโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของคนทั้งสองกลุ่ม (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2550 :14)

ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานของรัฐรวมถึงเอกชนพยายามที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิงแต่ก็ยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ เพราะความคิดนี้ปลูกฝังอยู่ในสังคมไทยมานานแล้ว ปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ได้แก่ สังคมไทยให้ผู้ชายมีสิทธิทางเพศมากกว่าผู้หญิง ทำให้ผู้ชายบางคนถือโอกาสเอาเปรียบผู้หญิงดังที่ปรากฏในเรื่อง**ตะวันทอแสง ระบำดาว ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง**ตะวันทอแสง** รสาถูกภคพงษ์เอาเปรียบด้วยการข่มขืน แล้วฉวยโอกาสนั้นขอเธอแต่งงาน แต่รสาปฏิเสธดังที่ว่า "ชีวิตของฉัน มีค่าเกินกว่าที่จะผูกมัดเอาไว้ด้วยวิธีการที่ตื้นและหยาบอย่างนี้ คุณได้เปรียบเพียงเพราะว่า คุณเกิดมาเป็นผู้ชาย คุณฉวยโอกาสเอากับฉัน..."

(ตะวันทอแสง : 332) จะเห็นว่ารสาปฏิเสธภคพงษ์เพราะรังเกียจที่เขาฉวยโอกาสกับเธอ โดยใช้ความเป็นผู้ชายที่มีพละกำลังเหนือกว่าข่มเหงเธอ

ในเรื่อง**ระบำดาว** สาลินมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับภาทิศ แต่เขาก็ไม่รับผิดชอบ แต่กลับไปรักงามสรรพแทน นำโชคน้าชายของงามสรรพแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาทิศว่า “ก็ไม่ได้เห็นอะไรมากไปกว่าผู้ชายธรรมดา ๆ คนหนึ่ง ที่เห็นแก่ตัวฉวยโอกาสเอาเปรียบเพศแม่ แบบที่ผู้ชายเก้าสิบเก้าจุดเก้าเก้าเปอร์เซ็นต์ในโลกนี้ เป็นมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์นั่นแหละ” (ระบำดาว : 234) เนื่องจากภาทิศเป็นชายหนุ่มหน้าตาดีและการงานดี อีกทั้งยังร่ำรวยจึงเป็นที่หมายปองของหญิงสาวหลายคน เมื่อเขามาชอบงามสรรพหลานสาวของนำโชค แทนที่เขาจะเห็นด้วย กลับคิดว่าภาทิศก็เป็นเพียงชายหนุ่มธรรมดาที่เอาเปรียบผู้หญิงเนื่องจากเขาไม่รับผิดชอบแต่งงานกับสาลินทั้งที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกันแล้ว

นอกจากนี้ในเรื่อง**ระบำดาว** ยังมีตัวละครชายที่เอาเปรียบผู้หญิงคือ ดร.นนท์ เขาได้ลีลาเป็นภรรยาน้อย แต่ก็ไม่ยอมหย่าขาดจากภรรยาด้วยเหตุผลที่เขาบอกลีลาว่าเขาและภรรยาไม่ได้รักกันแล้ว แต่อยู่ด้วยกันเพราะเขาเป็นห่วงความรู้สึกของลูกที่ยังเป็นวัยรุ่นอยู่ ดร.นนท์จึงสามารถมีภรรยาสองคนโดยภรรยาน้อยก็เต็มใจเพราะเชื่อเหตุผลที่เขาบอกและยอมให้เขาเอาเปรียบเสมอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ**ได้แสดงทัศนะในเรื่องของความได้เปรียบของเพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างชัดเจน ดังเช่น กฤตไปหาจีรณาทั้งที่เขามีภรรยาแล้ว ดังที่ว่า

> ท่าทีของจีรณาเปิดเผยความในใจจนกฤตรู้สึกมั่นใจในตนเองมากขึ้น... อันที่จริงก็คือมั่นใจในความเป็นชายของตนนั่นแหละ... ความเป็นชายที่ทำให้ได้มีสิทธิเลือก ได้เสนอ ได้เรียกร้องหาสิ่งที่ต้องการ แล้วก็มักจะได้รับการตอบสนองเสมอ
>
> นี่คือสิทธิพิเศษที่เพศชายได้รับมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ได้รับมานานจนกลายเป็นสิ่งที่ต้องได้ควรได้ ไม่ใช่เรื่องผิดไม่ใช่เรื่องน่าละอาย และไม่ใช่เรื่องของการเห็นแก่ตัว ความเคยชินและค่านิยมที่ฝังลึกนั่นเองที่ทำให้ชายหนุ่มมุ่งหน้าเรียกร้องตามความปรารถนาของตน
>
> เขามีหน้าที่กับหญิงหนึ่ง แต่ก็สามารถมีรักกับอีกหญิงหนึ่งที่รักเขาเต็มหัวใจได้เช่นกัน...
>
> (ลับแลลายเมฆ : 421)

สาเหตุที่กฤตไปหาจีรณาเพราะเขาไม่สามารถมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับนภนภางค์ซึ่งเป็นภรรยาของเขาได้ เขาทราบว่าจีรณารักเขาจึงไปหาเธอทั้งที่ก็ยังไม่ได้หย่าขาดจากภรรยาอย่าง

เป็นทางการ ถึงแม้จะเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควรแต่กฤตก็กระทำเพราะได้รับการปลูกฝังค่านิยมของสังคมที่ว่าผู้ชายสามารถมีผู้หญิงได้ครั้งละหลายคนโดยไม่ต้องรู้สึกผิด

นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องสังคมให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงโดยผ่านเหตุการณ์ที่ตัวละครถูกข่มขืนดังนี้

> หากมันก็ยังเป็นการวางความสำคัญไว้ที่เพศชายมากกว่าเพศหญิงอยู่นั่นเอง... เพียงเพราะเกิดมามีพละกำลังมากกว่าเท่านั้น หรือที่ทำให้พวกเขาต้องได้รับสิทธิพิเศษมากกว่า... ได้เป็นผู้เลือก ได้รับการยกเว้นและให้อภัยในหลายๆเรื่อง แล้วยังได้รับสิทธิที่จะเป็นผู้คุกคาม ขณะที่เพศหญิงอย่างเธอกลับกลายเป็นฝ่ายที่จะต้องระวัง แม้กับการตอบโต้ทวงสิทธิของตนเอง (ลับแลลายเมฆ :167)

เหตุการณ์ตอนนี้เป็นการตัดสินใจของจีรณาว่าจะแจ้งความเอาผิดจิมดีหรือไม่ที่เขาจะข่มขืนเธอ จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยนั้นหากหญิงสาวถูกข่มขืน แทนที่คนในสังคมจะตำหนิฝ่ายชายที่ทำเช่นนั้น กลับตำหนิฝ่ายหญิงว่าไปเที่ยวในสถานที่ไม่เหมาะสมหรือแต่งกายล่อแหลมยั่วยวนทำให้ผู้ชายทนไม่ได้จึงต้องข่มขืน เป็นการให้ความสำคัญกับเพศชายเพราะเพศชายมีพละกำลังมากกว่าจึงทำสิ่งใดก็ได้ตามใจตนเอง ในขณะที่เพศหญิงต้องระมัดระวังตัวแม้แต่การทวงสิทธิของตนเองเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศก็ทำได้ยากเพราะสังคมมักจะกล่าวโทษเพศหญิงก่อนเสมอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างเห็นได้ชัด โดยยกย่องเพศชายและดูถูกเพศหญิง จากค่านิยมนี้ทำให้เพศชายเอาเปรียบเพศหญิงโดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ที่ฝ่ายชายไม่ต้องรับผิดชอบสิ่งที่ทำลงไป เพราะสังคมให้สิทธิแก่ผู้ชายที่จะทำเช่นนั้นได้

นอกจากผู้ชายจะเป็นผู้เอาเปรียบผู้หญิงแล้ว แม้แต่ผู้หญิงก็ยังไม่ให้เกียรติผู้หญิงด้วยกันเอง ดังที่ปรากฏในเรื่อง**วาวพลอย** และ**ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง**วาวพลอย** แม่ของธนิกมีลูกสองคนคือ ธนิกและพี่สาว แต่คนที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือคือธนิก ด้วยเหตุผลที่ว่า “นางธานีผู้เป็นแม่มีกำลังหาเงินส่งลูกเรียนหนังสือเพียงคนเดียว และนางเลือกลูกชายด้วยความหวังว่าเขาจะเป็นที่พึ่งกลับมาเลี้ยงดูทั้งพี่และแม่” (วาวพลอย : 234) แต่กลับกลายเป็นว่าธนิกเป็นคนจับจด ไม่เอาใส่ใจงานอย่างจริงจัง แม้แต่การเรียนเขาก็ใช้เวลานานกว่าจะจบได้ เมื่อเรียนจบก็มิได้เป็นที่พึ่งให้แก่แม่และพี่สาวแต่อย่างใด ดังที่ว่า “นิกเป็นผู้ชาย ต้องใช้เงินมากกว่าผู้หญิงอยู่แล้ว ... ” ผู้สูงวัยพูดไปเรื่อย ... ไม่มีข้อมูล ไม่มีหลักการใด ๆ

ทั้งสิ้นนอกจากความลำเอียงเห็นความสำคัญของลูกชายมากกว่าใครเท่านั้นเอง" (วาวพลอย : 241) ผลของการเลี้ยงดูลูกแบบนี้ทำให้ธนิกเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่สนใจใคร เอาแต่ผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก แม้แต่แม่และพี่สาวของตนเองเขาก็ไม่คิดที่จะช่วยเหลือ หรือก่องเพชรคนรักของเขาเขาก็ไม่ได้รักจริงจัง เพียงแต่อยากใช้เงินของก่องเพชรสบาย ๆ เท่านั้น ความเห็นแก่ตัวของเขาเป็นผลของการปลูกฝังจากแม่ให้เอาเปรียบผู้หญิง ดังที่ว่า

> "ใช่ไหมลูก...นิกไม่ค่อยอยากมาเพราะอย่างนี้ใช่ไหม...เรื่องคุณหนึ่งแต่งงานนิกก็ไม่ต้องเสียใจ...เราจะต้องไปกลัวอะไรเป็นผู้ชายเป็นฝ่ายได้อยู่แล้วทุกทาง" ความมักได้ ความคิดกดขี่ทางเพศกลับถูกเติมซ้ำลงมาในใจของธนิกด้วยน้ำมือของคนเป็นแม่และผู้หญิง
>
> "เขาจะไปแต่งงานก็ช่างเขาปะไร เราได้ทั้งตัว ได้ทั้งเงิน...อย่างน้อยรถที่นิกขับนั่นเขาก็ออกให้ตั้งหลายแสน" (วาวพลอย : 238)

ด้วยการปลูกฝังความคิดเห็นแก่ตัว มักได้อย่างไม่คำนึงถึงศีลธรรมเช่นนี้ให้แก่ธนิก ธนิกจึงไม่อายที่จะใช้วิธีการใดก็ได้ที่จะทำให้ตนเองมีเงินใช้จ่ายอย่างสบาย โดยไม่คำนึงเลยว่ากำลังเอาเปรียบผู้หญิงอยู่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้เขียนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างชายหญิงอย่างชัดเจนในนวนิยายเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** โดยผู้เขียนสร้างตัวละครหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศถึง 4 คน ได้แก่ นภนภางค์ จีรณา ดาว และสิบพร ผู้เขียนได้กล่าวถึงที่มาของข้อมูลที่นำมาเขียนนวนิยายเรื่องนี้ ดังนี้

> ในเอกสารนั้นมีเหตุการณ์ มีเคสอะไรบ้าง เราก็เก็บไว้เรื่อยๆ สะสมไว้ร่วมยี่สิบปี เอกสารเยอะมาก บางกรณียังไม่อยากจะเชื่อเลย เก็บเอกสารเหล่านี้จนกระทั่งพอถึงจุดๆ หนึ่งเหมือนกับว่าผลไม้มันเข้าไคล มันบ่มได้แล้ว เลยหยิบขึ้นมาเขียน เพื่อที่จะอธิบายว่าเรื่องแบบนี้ บางคนอาจจะมองว่าเป็นเรื่องของความต้องการทางเพศเพียงอย่างเดียว แต่ความจริงถ้าหากว่าไม่ได้เจ็บป่วย ไม่ได้ป่วยเป็นโรคจิต จริงๆ แล้วมันเป็นเรื่องของความต้องการกดข่ม การต้องการแสดงความเหนือกว่าที่สะท้อนว่าผู้กระทำไม่ได้มองมนุษย์ทุกเพศอย่างเท่าเทียม และต้องการจะบอกอีกว่ามันไม่ใช่แค่การทำร้ายร่างกาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นมันมีมากมายมหาศาลเหลือเกิน เคสที่เขียนใน 'ลับแลลายเมฆ' เป็นเรื่องจริงทุกเคส เพียงแต่ว่าเราไม่สามารถจะบอกได้ว่าเป็นที่ไหนอย่างไร เราต้องมาแทรกเป็นตัวละคร ทุกเคสมีตัวตนจริงหมด...กรณีที่หยิบมาเขียนเป็นนวนิยายมีไม่ถึงหนึ่งในสิบของเคสที่ได้อ่านได้ตามมาทั้งหมด เป็นเรื่องที่เขียนแล้วเหนื่อยมาก เหนื่อยและเครียดมากทางอารมณ์ แต่ขณะเดียวกันการที่เรา

> เขียนเป็นนิยายก็ต้องคิดด้วยว่าจะสามารถถ่ายทอดสาระแบบนี้ให้คนทั่วๆ ไปรับได้ไหม โดยเฉพาะนักอ่านที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว เราจำเป็นต้องปรุงรสให้น่ารับประทาน
>
> (รินคำ : 42)

จะเห็นว่าผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจริงมาใช้เป็นเนื้อหาของนวนิยาย โดยผู้เขียนกล่าวว่าในนวนิยายยังมีเนื้อหาน้อยมากเมื่อเทียบกับเรื่องที่เกิดในสังคมจริง กล่าวคือ การข่มขืนเป็นเรื่องที่เกิดในสังคมไทยเป็นจำนวนมาก ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เมื่อดาวถูกข่มขืนแทนที่ภรรยาหรือญาติพี่น้องของผู้ชายที่ข่มขืน จะเห็นใจแต่ทั้งหมดกลับต่อว่าเธอ ดังที่ว่า

> "หรือจะเรียกเป็นเงิน เรียกเป็นค่าเสียหาย จะเอาเท่าไหร่ก็ว่ามา โธ่เอ๊ย! คิดว่าใครเขาจะไม่รู้เท่าทันหรือ ที่ร้องแรกแหกกระเชอนี่น่ะ ก็เพราะจะเอาเงินเท่านั้นแหละ ผัวฉันเขาไม่อดแห้งอดแล้งถึงต้องไปข่มขืนใครหรอก ถ้ามันไม่ลงมาแบ่ให้เองหน่ะ
>
> …
>
> เมีย พ่อ แม่ และญาติพี่น้องของจำเลยทั้งสี่คนที่มาในวันนี้ คือตัวอย่างที่ชัดเจนของครอบครัวและสังคมที่สร้างและหล่อหลอมทัศนคติที่ผิดพลาดรุนแรง แม้ไม่ได้มีส่วนลงมือกระทำหากก็คือผู้สนับสนุนให้ทำโดยทางอ้อมนั่นเอง
>
> สนับสนุนด้วยการหาเหตุผลต่างๆ นานามาเป็นข้อยกเว้น มาเป็นสาเหตุที่ควรให้อภัยแก่ผู้ประกอบกรรม แล้วหันกลับมาเหยียบย่ำซ้ำเติมผู้รับเคราะห์ (ลับแลลายเมฆ : 436 - 444)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากข้อความนี้จะเห็นว่าแทนที่ภรรยาซึ่งเป็นผู้หญิงด้วยกันจะเห็นใจดาว กลับกล่าวหาดาวว่าที่แจ้งความเนื่องจากอยากจะได้เงินค่าเสียหาย และยังว่าดาวเป็นฝ่ายให้ท่าสามีของพวกเธอก่อน พวกเธอไม่เห็นใจดาวที่ได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจครั้งนี้ แม้แต่พ่อแม่หรือญาติพี่น้องของจำเลยก็ไม่มีใครที่เห็นใจดาว ผู้เขียนเห็นว่าแม้บุคคลเหล่านี้จะไม่ได้ลงมือกระทำความผิดเอง แต่ก็มีส่วนสนับสนุนให้จำเลยทำร้ายดาวทางอ้อมเพราะช่วยหาเหตุผลมาเป็นข้ออ้างให้ผู้ชายกระทำผิดได้โดยไม่ต้องได้รับโทษอะไร

ผู้เขียนได้แสดงความคิดว่าในสังคมไทยปัจจุบันที่มองว่าผู้หญิงมีสถานภาพเท่าเทียมกันกับผู้ชายแล้วนั้นเป็นเพียงภาพลวงตาเท่านั้น ดังที่ว่า

> มีภาพลวงตาถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเพศเกิดขึ้น มีการเรียกร้องให้หันมาพิจารณาถึงความสามารถ และส่งเสริมให้มีการแสดงออกอย่างอิสระเสรีของเพศหญิง ขณะที่มาตรฐานการตัดสินของสังคมกลับไม่เคยเปลี่ยน

> เช่นเดียวกับความคิดและค่านิยมของเพศชายก็ไม่เคยพัฒนา!
>
> คำพูดของจีรณาคือความจริง ! การแก้ไขปัญหานี้มิได้อยู่ที่การยกระดับเรียกร้องเพื่อสิทธิของเพศหญิง หากอยู่ที่การพัฒนาความคิดและจิตใจของเพศชายต่างหาก (ลับแลลายเมฆ : 244 – 245)

จะเห็นว่าแม้ว่าสังคมจะเรียกร้องให้ผู้หญิงกล้าแสดงออกมีอิสระเสรี แต่มาตรฐานสังคมกลับไม่เคยเปลี่ยน ดังเช่นที่สังคมตัดสินว่าจีรณาเป็นฝ่ายผิดเพราะเธอมีภาพลักษณ์เป็นผู้หญิงที่สมัยใหม่เกินไป ผู้เขียนเห็นว่าจะต้องแก้ปัญหานี้โดยปลูกฝังเพศชายให้ตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม และสิทธิของผู้อื่น และเลิกฉวยโอกาสจากผู้หญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า

นอกจากสังคมจะให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงแล้ว ในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่รัฐระบุให้พลเมืองมีสิทธิที่จะกระทำหรือปกป้องคุ้มครองเมื่อถูกละเมิดนั้น ผู้หญิงยังได้รับการคุ้มครองในระดับต่ำกว่าผู้ชาย ดังในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา โดยมีการกล่าวถึงบทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษ และขั้นตอนการดำเนินคดี

ผู้เขียนได้สร้างเนื้อเรื่องให้มีตัวละครถูกข่มขืน โดยร้อยเรียงเรื่องราวให้ตัวละครแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันคือ นภนภางค์ซึ่งเป็นตัวละครเอกเคยถูกข่มขืนเมื่อวัยเด็ก ทำให้เธอมีปัญหาทางจิตต้องได้รับการบำบัด เมื่อเธอมาบำบัดจึงได้เจอดาวซึ่งถูกข่มขืนเช่นกัน หลังจากที่ดาวได้มาขอความช่วยเหลือที่มูลนิธิ ทนายความหญิงที่รับผิดชอบดูแลคดีได้กล่าวถึงกฎหมายและบทลงโทษผู้กระทำความผิดในข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา รวมทั้งขั้นตอนทางกระบวนการยุติธรรมซึ่งเพศหญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างยิ่ง ดังที่ว่า

> "น่าแปลกนะคะที่เรื่องนี้ยอมความกันได้ มันน่าจะเป็นเรื่องรุนแรงกว่าการลักทรัพย์ในความคิดของผู้หญิง"
>
> …
>
> "คงไม่ใช่เพราะคนเขียนกฎหมายเป็นผู้ชาย ไม่เข้าถึงความรู้สึกสูญเสียเกียรติศักดิ์ของผู้หญิง" (ลับแลลายเมฆ : 440)

เหตุการณ์ตอนนี้คือตอนที่ดาวถูกเพื่อนที่ทำงานโรงงานเดียวกันทั้งหมดสี่คนมอมเหล้าและข่มขืนเธอ เธอจึงได้มาขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ทางมูลนิธิได้จัดหาทนายความให้เธอเพื่อสู้คดี ทนายความของเธอได้อธิบายให้เธอฟังเกี่ยวกับโทษที่ผู้กระทำผิดจะได้รับ คือต้องติดคุก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แต่ก็สามารถยอมความได้หากโจทก์ยอมรับ การที่กฎหมายให้ยอมความกันได้นั้นทำให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นว่าเป็นโทษที่เล็กน้อยมากเมื่อเทียบกับความสูญเสียของผู้หญิง เนื่องจากผู้ตรากฎหมายเป็นผู้ชายจึงไม่เข้าใจความรู้สึกสูญเสียของผู้หญิง

นอกจากผู้เขียนจะกล่าวถึงโทษของคดีข่มขืนกระทำชำเราแล้ว ยังกล่าวถึงการพิจารณาคดีความไว้ดังนี้

> "ขั้นตอนมันซับซ้อนมากกว่านั้น และเขาจะต้องพยายามยั่วยุ พยายามประจานเราหากเรื่องไปถึงชั้นศาล" คนเป็นพยาบาลบอกเรียบๆ และอีกฝ่ายก็ชะงัก จ้องมองตาเขม็งเมื่อซักถามออกมาพร้อมๆ กัน
>
> "เริ่มแรก เขาก็จะยืนยันว่าเป็นความผิดของเรา เป็นเพราะเรามีทีท่าต้องการด้วย แล้วก็จะเริ่มเบี่ยงเบนว่าที่เราโวยวายเพราะเราต้องการเงิน" (ลับแลลายเมฆ : 345 - 346)

จากข้อความข้างต้นผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าการพิจารณาคดีที่จะเกิดขึ้นในศาลนั้นผู้หญิงจะต้องถูกซักถามในสิ่งที่ไม่ยุติธรรม เช่น ประจานว่าฝ่ายหญิงเริ่มต้นก่อน หรือกล่าวหาว่าผู้หญิงต้องการเรียกร้องค่าเสียหาย รวมทั้งถามความรู้สึกขณะถูกข่มขืนซึ่งเป็นการประจานผู้หญิงอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบสถานภาพเรื่องกฎหมายข่มขืนกระทำชำเราระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายแล้วพบว่าผู้หญิงมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้ชายมาก เมื่อพิจารณาโทษของการข่มขืนกระทำชำเรานั้นมิได้หนักมากนัก อีกทั้งยังสามารถยอมความได้ด้วย หญิงสาวที่ถูกข่มขืนส่วนใหญ่ก็มักจะไม่แจ้งความหรือไม่ก็ยอมความเพราะอับอายที่ต้องไปขึ้นศาลในคดีเช่นนี้ ดังนั้นประเด็นข้อกฎหมายในเรื่องการข่มขืนกระทำชำเรานี้ผู้หญิงยังเสียเปรียบผู้ชายอยู่มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงสอดแทรกไว้ในนวนิยายเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** โดยให้อรพิมตัวเอกของเรื่องได้มีโอกาสช่วยเหลือคนไข้ของมูลนิธิผู้หญิงแห่งหนึ่ง ทำให้เธอสนใจที่จะช่วยเหลืองานของมูลนิธิ ดังที่ว่า "เป็นงานที่หนักและยิ่งเราทำไปมากเท่าไหร่ยิ่งไม่ อยากหยุด...หยุดไม่ลงน่ะค่ะ...ยิ่งลงไปลึกเรายิ่งพบว่า ผู้หญิงถูกเอารัดเอาเปรียบมากเหลือเกินทั้งทางกายและทางใจ ตั้งแต่ปัญหาถูกกักขังทารุณทางเพศ จนกระทั่งถึงปัญหาอาชีพ ปัญหาถูกทอดทิ้งนั่นแหละค่ะ" ใต้ร่มไม้เลื้อย : 400)ผู้เขียนให้อรพิมเข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือหญิงสาวที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยเข้าไปทำงานในมูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิง แม้จะมีบทบาทในเรื่องไม่มาก แต่ก็แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีความสนใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง

กล่าวโดยสรุปผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในนวนิยายหลายเรื่อง ความนับถือชายเป็นใหญ่ของสังคมไทยนี้ทำให้เพศชายเอาเปรียบเพศหญิงตั้งแต่เหตุการณ์เล็กน้อย ไปจนถึงเหตุการณ์รุนแรงอย่างการข่มขืนที่ทำให้เพศหญิงได้รับความกระทบกระเทือนทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง

นอกจากประเด็นเรื่องการข่มขืนแล้ว ผู้เขียนยังมุ่งเสนอทัศนะที่ต้องการให้สังคมไทยปลูกฝังการให้เกียรติแก่เพศหญิง โดยเฉพาะผู้ชายต้องมีจิตสำนึกให้เกียรติผู้หญิง ไม่เอาเปรียบเพศที่อ่อนแอกว่า โดยการสร้างตัวละครชายที่เห็นคุณค่าของผู้หญิง ไม่คิดว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ต่ำกว่า ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาว กิ่งไผ่ใบรัก ทางสายธาร ลับแลลายเมฆ และวาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ระบำดาว** ผู้เขียนนำเสนอแนวคิดที่ผู้ชายควรให้เกียรติผู้หญิงผ่านตัวละครชายคือคีตา ดังนี้

> "แปลกเพราะว่าผมเป็นผู้ชายและใคร ๆ ก็คิดว่าผู้ชายไม่เสียหายอะไร...แต่ผมไม่เคยคิดอย่างนั้นเลยละน้าโชค...ผมมีแม่เป็นผู้หญิงนะ"
>
> "ผมยังเชื่ออยู่ว่าผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงไทย ไม่มีทางที่จะยอมมีความสัมพันธ์กับใครโดยไม่คิดหวังถึงการแต่งงานในวันข้างหน้า เพราะงั้นผมจึงระวังที่จะไม่สร้างความสัมพันธ์กับใคร...ผมอยู่ที่นี่มาตั้งแต่อายุยังน้อย...เรื่องสนุกสนานเฮฮาตามประสาผู้ชายน่ะก็มีบ้าง แต่ผมระวังตัวอยู่ตลอดมาที่จะไม่เอาเปรียบใคร" (ระบำดาว : 364 – 365)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จะเห็นว่าแม้คีตาจะมาอยู่ที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ค่อนข้างให้เสรีภาพเรื่องเพศตั้งแต่อายุยังน้อย แต่เขาก็ไม่เคยมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงโดยที่ไม่คิดจะจริงจังด้วยเพราะเขานับถือว่าผู้หญิงเป็นเพศแม่ที่ไม่ควรเอาเปรียบ

ในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** สรรค์ตัวเอกชายของเรื่องสอนจินและหลิงหลานของเขาดังนี้

> หลิงเป็นผู้หญิง และจินเป็นผู้ชาย ข้อแตกต่างนั้นมีแน่ แต่ข้อแตกต่างนั้นไม่ใช่ข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบ อย่าหยิบยกเอามันมาเป็นปมนะ ไม่ว่าจะเป็นปมเด่นหรือปมด้อย อย่าตั้งแง่กับใครเพียงเพราะเขาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย...จำเอาไว้ว่า ทุกเพศคือมนุษย์ร่วมสังคม" (กิ่งไผ่ใบรัก : 102 - 103)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าสรรค์สอนหลานให้นับถือว่าทั้งเพศชายและหญิงเป็นเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม ถึงแม้หญิงและชายจะมีความแตกต่างกันแต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะเอามาสร้างเป็นข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบ

นุสรจากเรื่อง**ทางสายธาร**ก็ให้เกียรติผู้หญิงที่เขารักโดยไม่ยอมมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงานดังที่ว่า

> ...กับคนที่รัก เกียรติของเธอต้องสูงส่งเสมอ นุสรไม่เคยคิดอยากได้ความสัมพันธ์ที่ต้องหลบเร้นแล้วตีหน้าหลอกลวงสังคม รวมทั้งต้องสบตากันเองอย่างว่างเปล่าต่อหน้าผู้คน...ทำเสมือนว่าไม่เคยมีอะไรเกิดขึ้น
>
> …
>
> นี่คงเป็นความคิดที่แปลกประหลาดพิสดารที่สุด คงไม่เคยมีผู้ชายคนไหนคิดและทำเช่นที่เขากำลังทำอยู่นี้...ทุกคนคงมองว่านี่เป็นโอกาสอันควรฉวยของชาย
>
> (ทางสายธาร : 78)

เหตุการณ์ตอนนี้เป็นตอนที่นุสรได้รับการเชิญชวนจากลอออองค์ให้ไปพบเธอที่สวิตเซอร์แลนด์เพื่อพิสูจน์ว่าลอออองค์รักเขาจริงโดยยอมตกเป็นของเขา แต่นุสรกลับไม่ยอมทำเช่นนั้นเพราะเขาให้เกียรติผู้หญิงที่เขารัก เขาจึงไม่ยอมฉวยโอกาสนั้นไว้แม้ว่าฝ่ายหญิงจะเต็มใจก็ตาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มันตาในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ**ก็ให้เกียรติผู้หญิงเช่นกัน ดังที่ว่า

> มันตาไม่บอกว่าผู้ชายอย่างเขาถูกคนเป็นแม่อบรมมาอีกอย่าง... ถูกอบรมให้ทำงานทุกอย่างที่ผู้หญิงทำได้โดยไม่แบ่งประเภท...ให้มองผู้หญิงทุกคนอย่างมนุษย์ร่วมสังคม ให้ยอมรับสิทธิและความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบฉกฉวยโอกาส (ลับแลลายเมฆ : 26)

จะเห็นว่ามันตาได้รับการอบรมจากแม่ให้มองผู้หญิงอย่างเสมอภาคในฐานะมนุษย์ร่วมสังคม มันตาจึงทำงานทุกอย่างที่ผู้หญิงทำได้โดยไม่เกี่ยงงอนและไม่แบ่งชั้นระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ในเรื่อง**วาวพลอย** เกื้อคุณยอมรับผู้หญิงที่เคยมีตำหนิมาก่อนได้ ดังที่ว่า ”ท่าทีและคำพูดของเกื้อคุณดูเป็นจริงเป็นจังมากทีเดียว มันบอกชัดว่าเขาเองก็เป็นหนึ่งในกลุ่มชายหนุ่มที่ไม่แยแสกับเรื่องราวอันเป็นตำหนิที่ผ่านมาของใคร” (วาวพลอย : 233) จะเห็นว่าเกื้อคุณสามารถ

ยอมรับผู้หญิงที่เคยมีความสัมพันธ์มาก่อนได้ถ้าเป็นคนที่เขารักและปรารถนาจะร่วมชีวิต โดยไม่ตำหนิหญิงสาวซึ่งถือเป็นการให้เกียรติอย่างหนึ่งเช่นกัน

สุดท้ายผู้เขียนฝากความหวังว่าให้คนในสังคมช่วยปลูกฝังให้ชายหญิงเสมอภาคกัน ดังที่ว่า

> มีเพียงการปลูกฝังให้เพศชายตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม... ปลูกฝังให้ ลด ละ เลิก เอาเปรียบและฉวยโอกาสจากผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมทั้งร่วมมือกันปลูกฝังให้ยอมรับความเสมอภาค ปลูกฝังให้ทุกคนในสังคมมีความเอื้ออาทรต่อมนุษย์ทุกเพศโดยเท่าเทียมกัน เท่านั้นที่จะนำความสะอาดสะอ้านและอบอุ่นกลับคืนมา (ลับแลลายเมฆ : จากผู้เขียน)

กล่าวโดยสรุปแล้วผู้เขียนได้เสนอทัศนะว่าสังคมให้ผู้ชายมีสิทธิทางเพศมากกว่าผู้หญิง ผู้คนในสังคมจะมุ่งอบรมสั่งสอนให้ผู้หญิงระมัดระวังตัวแต่ไม่เคยสอนผู้ชายให้รู้จักความรับผิดชอบ ความมีคุณธรรม นับว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมสำหรับผู้หญิง ซึ่งสังคมควรจะให้ความเข้มงวดกวดขันทั้งผู้หญิงและผู้ชายเสมอภาคกัน และมองว่าผู้หญิงก็มีเกียรติเท่ากับผู้ชาย ปิยะพร ศักดิ์เกษมมิได้ต้องการให้สังคมยกย่องให้ผู้หญิงมีสถานภาพที่เหนือกว่าผู้ชาย แต่ต้องการให้สองฝ่ายมีความเท่าเทียมกันสังคมจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างอบอุ่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาสถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิง ปรากฏว่าในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้นำเสนอสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม ได้แก่ ด้านการศึกษา และด้านการประกอบอาชีพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสในสังคม นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม โดยเสนอว่าผู้หญิงที่จะได้รับการยอมรับในสังคมควรมีลักษณะดังนี้ มีการศึกษาและหน้าที่การงาน รักนวลสงวนตัว มีวุฒิภาวะ และมีคุณธรรมจริยธรรม กลวิธีสำคัญที่ผู้เขียนใช้คือให้ตัวละครสำคัญเป็นสื่อกลางเพื่อแสดงทัศนะของตนเอง ในนวนิยายบางเรื่องผู้เขียนได้สร้างตัวละคร 2 แบบให้มีลักษณะคู่เทียบ กล่าวคือตัวละครสำคัญแบบแรกเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเสนอแนวคิดที่ต้องการนำเสนอและให้เป็นแบบอย่างของตัวละครที่มีบทบาทเหมาะสมกับสถานภาพ และตัวละครสำคัญแบบที่สองเป็นตัวละครที่มีความคิดขัดแย้งกับตัวละครแบบแรก เพื่อเสริมแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงทัศนะที่ต้องการให้สังคมไทยให้ความสำคัญและให้เกียรติผู้หญิงให้เสมอภาคกับเพศชาย จึงจะทำให้สังคมเกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง **สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม** มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม และเพื่อวิเคราะห์ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย การวิเคราะห์แบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในครอบครัว และสถานภาพและบทบาทในสังคม โดยการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมทั้งสิ้น 13 เรื่อง ได้แก่ **ตะวันทอแสง ระบำดาว ทรายสีเพลิง ใต้ร่มไม้เลื้อย ดอกไม้ในป่าหนาว กิ่งไผ่ – ใบรัก เรือนศิรา ทางสายธาร ใต้เงาตะวัน ในบ่วงมนตรา ลับแลลายเมฆ บ้านร้อยดอกไม้** และ **วาวพลอย** ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ลักษณะของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม แบ่งตามความสำคัญของบทบาทตัวละครได้แก่ ตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงซึ่งเป็นตัวละครหลักในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้ว จะพบลักษณะร่วมในด้านรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ พบว่าตัวละครหญิงสาวส่วนมากเป็นตัวละครที่มีรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพดีซึ่งเป็นลักษณะภายนอกที่ต้องตาต้องใจผู้พบเห็น การสร้างตัวละครให้มีรูปร่างหน้าตาเช่นนี้จะมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง แต่ตัวละครที่หน้าตาและบุคลิกภาพไม่โดดเด่นก็สามารถสร้างความประทับใจได้เช่นกันด้วยพฤติกรรมที่เป็นคนดี มีคุณธรรม เมื่อพิจารณาพฤติกรรมและความคิดที่สะท้อนลักษณะนิสัยตัวละครหญิงแล้ว จะเห็นว่าตัวละครหญิงของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ผู้เขียนสามารถสร้างตัวละครหลักได้อย่างซับซ้อนเสมือนบุคคลในชีวิตจริง อีกทั้งสมเหตุสมผลและมีความสมจริง จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าตัวละครหญิงเหล่านี้เป็นภาพแทนผู้หญิงที่พบเห็นได้ในสังคมทั่วไป

ตัวละครรองในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากจะเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน คงที่ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครรองเป็นเช่นนี้เนื่องจากปิยะพร ศักดิ์เกษมต้องการสร้างตัวละครรองให้มีลักษณะแตกต่างกับตัวละครสำคัญ เพื่อให้ตัวละครสำคัญมีบทบาทโดดเด่นยิ่งขึ้น ส่วนตัวละครประกอบจะเป็นตัวละครลักษณะเดียว ไม่มีพัฒนาการ เนื่องจากผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง การนำเสนอข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เกี่ยวกับตัวละครกลุ่มนี้ ส่วนมากจะไม่บรรยายอย่างตรงไปตรงมา แต่จะสอดแทรกอยู่ในการเล่าเหตุการณ์

สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว สถานภาพของภรรยา สถานภาพของแม่ และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่ โดยแต่ละสถานภาพมีบทบาทดังนี้

สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

สถานภาพของภรรยา มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ

สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก

สถานภาพของญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา

ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันและความแตกต่างนี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครอย่างชัดเจน ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิงแต่ละตัวต่างก็มีบทบาทตามสถานภาพของตนในหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน กล่าวคือตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเดียวกันอาจแสดงบทบาทที่แตกต่างกัน การที่ตัวละครมีสถานภาพต่าง ๆ แสดงบทบาทที่แตกต่างกันมีผลต่อชีวิตของตัวละครและตัวละครรอบข้างอีกด้วย โดยเฉพาะการแสดงบทบาทที่ขัดแย้งอันส่งผลให้ตัวละครไม่ประสบความสำเร็จในสถานภาพของตน

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิง ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทความเป็นแม่ ญาติผู้ใหญ่ และลูกสาว และทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทความเป็นภรรยา

ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ประการแรกได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก โดยมีผลต่อจิตใจทั้งในด้านที่ดี และด้านที่ไม่ดี กล่าวคือในด้านที่ดีคือเป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดี ส่วนด้านที่ไม่ดีคือสร้างปมด้อยหรือเป็นตัวอย่างในทางที่ไม่ดีให้แก่ตัวละคร และประการที่สอง ได้แก่ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาวเพราะจะเข้าใจทั้งเรื่องของสรีระทางร่างกายและอารมณ์ความรู้สึกได้ดีกว่าผู้ชาย ที่บางครั้งก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ ประการแรกได้แก่ การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักและความเหมาะสม ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากกว่าความรักเพราะทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง นอกจากนี้ผู้ชายและผู้หญิงควรได้ศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกันก่อน และให้คำนึงถึงนิสัยและมุมมองความคิดที่เข้ากันได้มากกว่าการคำนึงถึงสถานะทางสังคม และประการที่สองได้แก่ การใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน กล่าวคือ ทั้งสามีและภรรยาต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งคู่ต้องเข้าใจกัน นอกจากนี้ภรรยายังต้องมีศิลปะในการครองเรือนจึงจะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ เมื่อแต่งงานแล้วหากไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้สามารถหย่าร้าง ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอดทน

ผู้เขียนมีทัศนะว่าสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงควรมีความสอดคล้องและไม่มีลักษณะขัดแย้งกับบทบาทที่เหมาะสม จึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นลูกสาวที่ดี ภรรยาที่ดี แม่ที่ดี หรือญาติผู้ใหญ่ที่ดี กล่าวคือ หากตัวละครมีบทบาทที่สอดคล้องกับสถานภาพก็จะได้รับผลที่ดีและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ในทางตรงกันข้ามหากตัวละครมีบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพก็จะได้รับผลตอบแทนที่เลวร้าย ดังนั้นผู้หญิงจึงควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำแนกได้เป็น ด้านการศึกษา และด้านการประกอบอาชีพซึ่งเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวมาสู่สังคมภายนอกครอบครัว

ด้านการศึกษา พบว่าตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาต่าง ๆกัน ส่วนใหญ่เป็นสาขาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หรือเกี่ยวกับการเงิน ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้หญิงเรียนกันมาก ตัวละครหญิงหลายตัวสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ตัวละครบางตัวยังไม่จบการศึกษาเนื่องจากมีปัญหาบางประการจึงพักการเรียนไว้แต่ในตอนจบเรื่องก็กลับไปศึกษาต่อทุกคน ส่วนตัวละครที่เรียนไม่สูงก็จะทำงานที่ค่อนข้างได้เงินน้อย การศึกษาของตัวละครในเรื่องมีผลต่อตัวละครหญิงคือทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัวอีกด้วย นอกจากนี้การมีการศึกษาสูงยังทำให้ผู้หญิงมีความมั่นใจในตนเองและมีความคิดที่กว้างไกล เป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วย

ด้านการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีหน้าที่การงานแทบจะทุกตัว มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เลือกจะเป็นแม่บ้าน ตัวละครบางตัวเป็นวิศวกร

มัณฑนากร และทำงานการเมืองซึ่งเป็นงานที่เคยเป็นของผู้ชายก็สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี แต่ส่วนมากแล้วอาชีพของตัวละครหญิงคงเป็นอาชีพที่ผู้หญิงนิยม ได้แก่ ครูอาจารย์ พนักงานบริษัทด้านการบัญชีการเงิน พยาบาล เลขานุการ พนักงานต้อนรับของสายการบิน เป็นต้น ในขณะที่ตัวละครหญิงบางตัวได้ทำหน้าที่ผู้บริหารระดับสูงแต่ก็มักจะเป็นบริษัทของตนเอง การที่ผู้หญิงมีหน้าที่การงานทำให้พวกเธอเป็นที่ยอมรับของสังคม พวกเธอมีสิทธิ์ในการเลือกประกอบอาชีพตามใจรัก และประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเอง

ในเรื่องทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิง ปรากฏว่าผู้เขียนได้นำเสนอความคาดหวังของสังคมไทยที่มีต่อผู้หญิง สะท้อนผ่านทางสถานภาพและบทบาทที่ผู้หญิงควรจะเป็น ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงแนวคิดว่าผู้หญิงยังคงมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ชายในหัวข้อทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคอีกด้วย

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง จะต้องเป็นผู้หญิงที่มีความร่วมสมัย คือ มีการศึกษาและหน้าที่การงาน มีวุฒิภาวะ มั่นใจในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ ยังคงรักนวลสงวนตัว และที่สำคัญที่สุดคือประพฤติตัวดีมีคุณธรรม จริยธรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ได้แก่ สังคมให้ผู้ชายมีสิทธิทางเพศมากกว่าผู้หญิงทำให้ผู้ชายใช้สิทธินั้นเอาเปรียบผู้หญิง ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าการให้สิทธิทางเพศแก่ผู้ชายทำให้ผู้ชายเอาเปรียบผู้หญิงตั้งแต่เหตุการณ์เล็กน้อย ไปจนถึงเหตุการณ์รุนแรงอย่างการข่มขืนที่ทำให้ผู้หญิงได้รับความกระทบกระเทือนทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง นอกจากประเด็นเรื่องการข่มขืนแล้ว ผู้เขียนยังมุ่งเสนอทัศนะที่ต้องการให้สังคมไทยปลูกฝังการให้เกียรติแก่เพศหญิง โดยเฉพาะผู้ชายต้องมีจิตสำนึกให้เกียรติผู้หญิง ไม่เอาเปรียบเพศที่อ่อนแอกว่า โดยการสร้างตัวละครชายที่เห็นคุณค่าของผู้หญิง ไม่คิดว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ต่ำกว่า ผู้เขียนได้เสนอทัศนะว่าสังคมควรจะให้ความเข้มงวดกวดขันทั้งผู้หญิงและผู้ชายเสมอภาคกัน และมองว่าผู้หญิงก็มีเกียรติเท่ากับผู้ชาย ปิยะพร ศักดิ์เกษมมิได้ต้องการให้สังคมยกย่องให้ผู้หญิงมีสถานภาพที่เหนือกว่าผู้ชาย แต่ต้องการให้สองฝ่ายมีความเท่าเทียมกันจึงจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม แสดงให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงที่มีบทบาทก้าวหน้าใกล้เคียงกับผู้ชายทั้งในด้านครอบครัวและด้านสังคม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีบทบาทที่สำคัญในสังคมเท่าเทียมกับชาย นอกจากนี้

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งหากผู้อ่านได้ตระหนักเกี่ยวกับทัศนะดังกล่าวนี้ก็จะทำให้ผู้อ่านได้รับคุณค่าของนวนิยายอย่างสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน โดยเฉพาะผู้อ่านที่เป็นผู้หญิงจะต้องรู้จักคุณค่าของตนเอง และพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีส่วนร่วมทั้งในครอบครัว และสังคม ให้มากขึ้นเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะทำให้สถานภาพของผู้หญิงมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของนักเขียนเพียงคนเดียว ควรมีการศึกษาลักษณะตัวละครหญิงของนักเขียนหญิงหรือชายคนอื่น ๆ ที่มีผลงานร่วมสมัยกับปิยะพร ศักดิ์เกษมเพื่อเปรียบเทียบว่าสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของนักเขียนหญิงหรือชายนี้มีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

หนังสือ

กุหลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคนอื่น ๆ. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2547.

ธัญญา สังขพันธานนท์. **วรรณกรรมวิจารณ์**. ปทุมธานี : สำนักพิมพ์นาคร, 2539.

นภัส ศิริสัมพันธ์. **สถานภาพสตรีไทยในช่วง 2 ทศวรรษหลังจากปีสตรีสากล (พ.ศ.2518 – 2538)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ปากไก่และใบเรือ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แพรว, 2545.

นันทพร ศานติเกษม [ปิยะพร ศักดิ์เกษม]. **เรือนศิรา**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2537.

_____. **ทรายสีเพลิง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2539.

_____. **ใต้เงาตะวัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ดับเบิ้ลนายน์, 2543.

_____. **ใต้ร่มไม้เลื้อย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ดับเบิ้ลนายน์, 2543.

_____. **ดอกไม้ในป่าหนาว**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2547.

_____. **บ้านร้อยดอกไม้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2547.

_____. **ในบ่วงมนตรา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2548.

_____. **ลับแลลายเมฆ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2548.

_____. **กิ่งไผ่ใบรัก**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2549.

_____. **ตะวันทอแสง**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2549.

_____. **ทางสายธาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำสำนักพิมพ์, 2549.

_____. **ระบำดาว**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำสำนักพิมพ์, 2549.

_____.**วาวพลอย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2549.

พวงแก้ว สุรัตนกวีกุล, บรรณาธิการ. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

ภัทรา สง่า ,บรรณาธิการ. **สถานภาพครอบครัวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

ภัสสร ลิมานนท์. **โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส**. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

_____. **สถานภาพสตรีกับการพัฒน**า. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาเอกสารวิชาการและตำรา วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

มาลี จิรวัฒนานนท์. **แม่ผู้ไม่ยอมแพ้**. กรุงเทพฯ : Animate Group, 2547.

เมทินี พงษ์เวช. **แนวทางการสร้างกระแสเสมอภาคระหว่างหญิงชาย**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2544.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น, 2546.

_____. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2549.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. **อ่านอย่างมีเชิงชั้น วิจารณ์อย่างมีเชิงศิลป์**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2539.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. **อ่านคน อ่านวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2529.

สนิท สมัครการ และ สุพรรณี ไชยอำพร. **สังคมไทย : ภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต (2535 – 2550)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2538.

สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช. **ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2538.

สุธีรา วิจิตรานนท์. **มิติหญิงชายในด้านเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2546.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2536.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. **รายงานสถานการณ์สตรีไทย 2549**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2549.

_____. **รายงานสถานการณ์สตรีไทย 2550**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550.

_____. **รายงานสถานการณ์สตรีไทย 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2551

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทสตรี. **สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย**._กรุงเทพฯ : อนงศิลป์การพิมพ์, 2523.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **หน้าที่และมารยาทของสมาชิกในครอบครัวที่พึงปฏิบัติต่อกัน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537.

อมรา พงศาพิชญ์. **สถานภาพสตรีไทยทางกฎหมายและสังคม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2541.

อิราวดี ไตลังคะ. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,2543.

วิทยานิพนธ์

ตวงทิพย์ คุมมณี. “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของกิ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535 – 2544.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

ตวงรัตน์ เกษมศาสนติ์. “แนวคิดการพัฒนาสตรีที่ปรากฏในนวนิยาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ทัศนีย์ กุมทะรัตน์. “วิเคราะห์แนวความคิดเรื่องบทบาทสตรีในนวนิยายของ เสนีย์ เสาวพงษ์.” ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534.

ทิษฏยา โพธิ์อยู่. “วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในนวนิยายของ ดวงใจ.” ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536.

นันทิรา ขำภิบาล. “นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2481 – 2487.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530

บุญเดิม ไพเราะ. “สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

พิศมร แสงสัตยา. “การวิเคราะห์นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม.” ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.

เพ็ญแข งามดวงใจ. “ผู้หญิงในนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์.“ ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภัทราพร หงส์ทอง. “การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตีระหว่างพุทธศักราช 2506 – 2534.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

วาสนา บุญสม. “บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

วีรวรรณ ศรีสำราญ. “สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2497 – 2530).” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สายสมร เฉยตรองการ. “สถานภาพทางสังคมของผู้หญิงไทย (ในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 2493) ในนวนิยายของดอกไม้สด และ ก.สุรางคนางค์ .” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุรีย์ สุวรรณภาค. “บทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ : ศึกษาจากนวนิยายในช่วง พ.ศ. 2444 – พ.ศ. 2501.” ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เสนาะ เจริญพร. “ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทย ช่วงทศวรรษ 2530 : วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

อภิรัตน์ โมทนียชาติ. “การใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

อรรคภาค เล้าจินตนาศรี. “ตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพา : ศึกษาสถานภาพ บทบาท และสำนึกทางสังคม.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

วารสาร

พวงแก้ว ลภิรัตนกุล. “ดอกไม้ในป่าหนาว : สะท้อนอะไรในสังคม.”**สกุลไทย** 43, 2196 (พฤศจิกายน 2539) : 62– 63.

รินคำ. “ผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม.” **All** 1, 2 (2551) : 40 -43.

สื่ออินเทอร์เน็ต

จรูญพร ปรปักษ์ประลัย. **รากนคราไร้ราก ก็ไร้กิ่ง ก้าน ดอก ผล ใบ และชีวิต** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2550. เข้าถึงได้จาก http://www.piyapornclub.com/article/criti_11_1.htm

สัจจภูมิ ละออ. **นิยายรักใช่น่ารังเกียจ** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2552. เข้าถึงได้จาก http://www.piyapornclub.com/article/interv_1.htm.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. **วิเคราะห์สถานการณ์ครอบครัวไทย** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2552. เข้าถึงได้จาก http://www.women-family.go.th/family/doc/vicok.pdf

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

เรื่องย่อนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำนวน 13 เรื่อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในภาคผนวกนี้เป็นเรื่องย่อนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่นำมาใช้ในการศึกษา 13 เรื่อง โดยจัดลำดับตามปี พ.ศ. ที่พิมพ์เป็นครั้งแรก ดังนี้

ตะวันทอแสง (2535)

เป็นนวนิยายที่กล่าวถึงความรักของหญิงชายคู่หนึ่งคือภคพงษ์และรสา ภคพงษ์เป็นชายหนุ่มที่มีนิสัยเย่อหยิ่ง เจ้าอารมณ์ และดูถูกผู้หญิง ขณะที่รสาเป็นหญิงสาวที่ไม่ถือตัว ร่าเริง และมองโลกในแง่ดี คนทั้งคู่พบกันเมื่อภคพงษ์ได้ว่าจ้างให้รสามาออกแบบตกแต่งภายในบ้านของเขา การได้อยู่ใกล้ชิดกันทำให้ทั้งสองเกิดความรักต่อกัน แต่ทว่าภคพงษ์นั้นยังมีความเจ็บแค้นแม่ที่ทอดทิ้งเขาไปตั้งแต่เขายังเด็ก เขาจึงรอโอกาสที่จะแก้แค้นเพื่อให้แม่ของเขาเสียใจ โดยเข้าไปตีสนิทและคบหากับน้องสาวต่างบิดาในเชิงชู้สาว พร้อมกับประกาศที่จะหมั้นและแต่งงานกับน้องสาวของเขา ทำให้แม่ของเขารู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก ส่วนรสาเมื่อรู้ว่าภคพงษ์สร้างแผนการขึ้นเพื่อแก้แค้นแม่ของเขา ทำให้รสาโกรธเมื่อภคพงษ์ไม่ยอมให้อภัยแม่ของตนเอง

ในคืนที่มีงานฉลองหลังจากตกแต่งบ้านเสร็จสมบูรณ์ รสาก็ตกเป็นของภคพงษ์ในคืนนั้น แต่เธอได้ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับภคพงษ์ด้วยเหตุผลที่ว่า เธอไม่ต้องการให้เพศชายใช้ข้อได้เปรียบทางเพศของตนเองมาผูกมัดผู้หญิงว่าจะต้องใช้ชีวิตร่วมกัน ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายชายไม่ได้เป็นคนดีหรือมีความรักให้แม้แต่น้อย เพราะรสาได้ตัวอย่างจากพิมพรรณ เพื่อนรักของเธอที่ยอมใช้ชีวิตคู่กับชายหนุ่มที่ไม่ใช่คนดีและนำความเสียใจมาให้เสมอเพียงเพราะเธอเป็นของเขาแล้วเท่านั้น เหตุนี้เองจึงทำให้พิมพรรณฆ่าตัวตายเพราะชีวิตคู่ล้มเหลว

ภคพงษ์คิดว่าความรักที่เขามีต่อรสาจะทำให้เธอให้อภัยเขา แต่เหตุการณ์กลับไม่เป็นเช่นนั้น รสาปฏิเสธคำขอแต่งงานของภคพงษ์ ทำให้เขาผิดหวังและเสียใจมากจนต้องเดินทางไปต่างประเทศ ต่อมา รสาทราบความจริงว่าภคพงษ์ยอมให้อภัยแม่ของตนและยอมรับปรางค์ทิพย์ในฐานะของน้องสาว จึงหายโกรธ เธอพยายามตามหาเขาเพื่อปรับความเข้าใจกัน เมื่อชายหนุ่มเดินทางกลับมาจากต่างประเทศ ทั้งคู่จึงได้ใช้ชีวิตร่วมกัน

ระบำดาว (2535)

เป็นเรื่องราวของสาลิน หญิงสาวที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง สาลินเป็นคนสวย ฉลาด บุคลิกดี การศึกษาสูงเพราะได้ทุนไปเรียนปริญญาโทถึงฝรั่งเศส มีคุณสมบัติที่ดีพร้อม เธอจึงพยายามเลือกเฟ้นคนที่เธอจะคบหาด้วยอย่างรอบคอบ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในที่สุดสาลินได้พบกับภาทิศ ชายหนุ่มรูปงาม ชาติตระกูลดี ฐานะดีซึ่งเหมาะสมกับเธอที่สุด เธอจึงเริ่มคบหาเขาในฐานะคู่รัก เธอเริ่มยอมรับค่านิยมของตะวันตกที่หญิงชายมีความเท่าเทียมกันในการคบหากันและเริ่มเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาของหนุ่มสาวสมัยใหม่จนเธอยอมตกเป็นภรรยาของภาทิศก็ด้วยความรัก แต่กลับกลายเป็นว่าความรักและความสำคัญที่ภาทิศให้เธอกลับน้อยลง ในสังคมสาลินมีฐานะเป็นแค่เพื่อนของภาทิศเท่านั้น แม้จะมีความผูกพันทางกายลึกซึ้ง แต่เธอรู้สึกว่าความผูกพันทางใจลดลง เธอจึงรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองลดลง และขาดความมั่นใจพร้อมทั้งหวาดระแวงสายตาของคนในสังคมที่เฝ้ามองเธออยู่

เมื่อสาลินได้พบลีลา น้องสาวของภาทิศซึ่งมีฐานะเป็นภริยาลับ ๆ ของ ดร.นนท์ ทำให้เธอรู้สึกว่าเธอและลีลามีสภาพที่ไม่แตกต่างกัน คือต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ ไม่อาจเปิดเผยให้คนอื่นรับรู้ได้ เพราะสังคมไทยยังถือเรื่องความสัมพันธ์ของหญิงและชายไม่ควรชิงสุกก่อนห่าม เพราะฝ่ายที่เสียเปรียบคือฝ่ายหญิงเสมอ และตัวสาลินก็ไม่อาจทนสภาพอยู่ก่อนแต่งได้ เธอจึงต้องการได้อิสรภาพและความนับถือในตัวเองกลับมา เมื่อเธอพบว่าภาทิศบ่ายเบี่ยงที่จะแต่งงานกับเธอเพราะหันไปสนใจงามสรรพ ซึ่งเป็นหญิงสาวที่อายุน้อยกว่าเธอและมองโลกในแง่ดี ทำให้ภาทิศสบายใจเมื่อได้อยู่ใกล้แทน เธอจึงไปพบงามสรรพเล่าเรื่องความสัมพันธ์ของเธอกับภาทิศ และชี้ข้อบกพร่องสำคัญของภาทิศ คือ การเหยียบย่ำเพศแม่ ให้งามสรรพฟัง งามสรรพจึงตัดสินใจไปเรียนต่อต่างประเทศเพราะไม่อาจรักคนที่ขาดคุณธรรมได้ ส่วนสาลินก็เลือกแต่งงานไปกับชาวต่างชาติที่ร่ำรวย และเดินทางไปต่างประเทศพร้อมเขาเพื่อแสวงหาในสิ่งที่เธอต้องการเช่นกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทรายสีเพลิง (2536)

คุณหญิงศิริมีโรคประจำตัวต้องมีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด จึงขอดวงตามาเลี้ยงไว้ตั้งแต่เด็กเพื่อคอยดูแลรับใช้ คุณหญิงศิริมีบุตรชายเพียงคนเดียวชื่อศก คุณหญิงศิริส่งให้ดวงตาเรียนพยาบาลเพื่อจะได้มาดูแลตนต่อไป ดวงตากับศกมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว คุณหญิงศิริทราบเรื่องแต่มิได้ห้ามปรามบุตรชายเพราะเห็นว่าเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ดวงตาอยู่รับใช้ตนเองได้ เมื่อดวงตาตั้งครรภ์คุณหญิงศิริให้แยกออกไปอยู่ต่างหากที่เรือนเล็ก ดวงตาคลอดบุตรเป็นหญิงตั้งชื่อว่า ศรุตาหรือทราย หลังจากนั้นคุณหญิงศิริได้จัดการให้ศกแต่งงานกับเสาวนีย์ บุตรสาวของผู้มีตระกูลดีที่เหมาะสมกับศก

วันแรกที่ศรุตาเข้าโรงเรียนไม่มีใครไปรับเพราะทุกคนต่างวุ่นวายตื่นเต้นและยินดีที่เสาวนีย์คลอดบุตรสาวอีกคนหนึ่งคือศรวณีย์หรือลูกศร ดวงตาจึงไปรับศรุตาเอง ดวงตาแสดงความเคียดแค้นและเกลียดชังเสาวณีย์และศรวณีย์ต่อหน้าศรุตา ทำให้เด็กหญิงซึมซับเอาความ

เกลียดชังนั้นไว้ทีละน้อย ศรุตาเป็นเด็กที่แข็งแรง เฉลียวฉลาด และปราดเปรียว ในขณะที่ศรวณีย์เป็นเด็กที่บอบบาง อ่อนโยนและอ่อนแอ วันหนึ่งศรุตาเห็นศรวณีย์กำลังเล่นของเล่นของตัวเองทำให้โกรธมากจึงแกล้งผลักศรวณีย์ย์ตกน้ำ ศกกำลังจะทำโทษศรุตาแต่ดวงตาเข้ามาห้ามไว้ทัน ศรุตาเล่าเรื่องที่แอบได้ยินพ่อและย่าเล่าว่าจะ"ร้อย"แม่ไว้ใช้ให้แม่ฟัง ดวงตาจึงตาสว่างตัดสินใจพาศรุตาออกจากบ้านไปหาญาติที่ต่างจังหวัด ก่อนที่ดวงตาจะไปเธอได้ไปหาคุณครูนารีซึ่งเป็นครูใหญ่ในโรงเรียนที่ศรุตาเรียนอยู่ เพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องการย้ายโรงเรียน ศรุตาได้พบกับบุรีหลานชายของครูนารี ศรุตาประทับใจในความอ่อนโยน ใจดีและนุ่มนวลของบุรีมาก วันที่ดวงตาพาศรุตาไปหาครูนารีเป็นวันเดียวกับที่ฌาณเพื่อนสนิทของบุรีมาลาบุรีไปอยู่ที่ฮ่องกง ฌาณเป็นบุตรชายของผู้มีฐานะ เขาเป็นที่รักของบิดาและย่ามาก แต่โชคร้ายที่บิดาและย่าประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ญาติพี่น้องของฌาณแสดงความรังเกียจมารดาของเขา ทำให้มารดาตัดสินใจพาเขาไปอยู่ฮ่องกง

ดวงตาแต่งงานใหม่กับดอล ดาลตัน เศรษฐีชาวอเมริกา และย้ายไปอยู่ที่อเมริกาด้วยกัน ศรุตาเติบโตขึ้นเป็นสาวสวย มีความรู้เพียบพร้อมและยังเป็นทายาทคนเดียวของตระกูลดาลตัน ศรุตาประสบความสำเร็จทุกประการ แต่หล่อนก็ยังคงเคียดแค้นบิดาและย่าของเธอ ศรุตาใช้ความสวยและเสน่ห์ของเธอมัดใจผู้ชายทุกคนที่เข้าใกล้ แต่ก็ไม่เคยยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับใคร นอกจากฌาณซึ่งเป็นชายหนุ่มที่เจ้าชู้แต่ก็มีความรักและจริงใจให้แก่ศรุตา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เมื่อคุณหญิงศิริเสียชีวิต ทนายความประจำตระกูลได้โทรศัพท์ไปหาศรุตาเพื่อให้กลับมารับมรดก ดวงตาไม่ต้องการให้ไปแต่ศรุตายืนยันว่าจะกลับเมืองไทยเพราะเธอต้องการแก้แค้นตระกูลนี้ เมื่อศรุตากลับมาอยู่เมืองไทยเป็นเวลาเดียวกันกับที่ฌาณก็มีธุระที่ประเทศไทยเช่นกัน ฌาณพาศรุตาไปร้านอาหารที่เขาหุ้นกับเพื่อนอีกหกคน หุ้นส่วนของฌาณมีบุรีและพัชระคู่หมั้นของศรวณีย์ด้วย ศรุตาทราบว่าพัชระเป็นคู่หมั้นของศรวณีย์จึงคิดจะทำให้เขาถอนหมั้น ศรวณีย์จึงพยายามทำให้พัชระหลงใหลซึ่งก็ได้ผล ตลอดเวลาบุรีสังเกตเห็นพฤติกรรมของศรุตาและรู้ถึงความเคียดแค้นที่อยู่ในจิตใจของศรุตา บุรีจำได้ว่าเคยพบศรุตาเมื่อครั้งยังเด็ก แต่ศรุตากลับจำเขาไม่ได้

ศรุตาทำให้ทุกคนในบ้านของศกรักและไว้ใจเธอ เธอได้แสดงความอ่อนหวานนุ่มนวลกับทุกคน ศกรักและภูมิใจในตัวของศรุตามาก ศรุตายังคงติดต่อกับฌาณอย่างสม่ำเสมอ ฌาณได้กลับมาเป็นเจ้าของบ้านที่เขาเคยอยู่เพราะบิดาเลี้ยงของเขาซื้อมันกลับมาและคิดจะทุบทิ้งเพื่อสร้างเป็นห้องชุด ในวันเปิดตัวโครงการห้องชุดฌาณได้จัดงานเลี้ยงขึ้นที่บ้านของเขา ศรุตาและศรวณีย์ได้ไปงานนี้ด้วย ศรวณีย์ได้พบกับฌาณและรู้สึกชอบเขา และฌาณก็รู้สึกผ่อนคลายและ

สบายใจเมื่อได้คุยกับศรวณีย์ ศรุตาพยายามทำให้ฌาณและศรวณีย์ใกล้ชิดกับเพราะเธอมั่นใจว่าศรวณีย์ต้องชอบฌาณแต่ฌาณไม่มีทางจะชอบเด็กอย่างศรวณีย์ ห้องพักของฌาณอยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา ศรุตาพาศรวณีย์ขับเรือไปหาฌาณทุกวันเพื่อเปิดโอกาสให้ทั้งสองคนใกล้ชิดกัน

ในที่สุดศรุตาก็รู้ว่าบุรีคือเด็กหนุ่มที่เธอเคยประทับใจ ศรุตารู้สึกอบอุ่นที่ได้อยู่ใกล้เขาเธอจึงต้องการที่จะครอบครองและเอาชนะเขาเหมือนที่เธอเคยทำได้ทุกครั้ง ศรุตาตามบุรีไปถึงสิงคโปร์และพยายามยั่วยวนเขา แต่ด้วยคุณธรรมและความถูกต้องที่บุรียึดถือเขาจึงปฏิเสธ ศรุตาและบอกให้รู้ว่าเขายังเป็นพี่ชายที่แสนดีเหมือนเมื่อก่อน ศรุตาทราบว่าบุรีจำเธอได้จึงอับอายและเสียใจมาก

พัชระหลงใหลศรุตามากจนในที่สุดเขาก็ตัดสินใจถอนหมั้นศรวณีย์และขอศรุตาแต่งงาน แต่เธอกลับปฏิเสธทำให้เขาเสียใจและต่อว่าเธอต่าง ๆ นานา ฌาณกับศรวณีย์มีโอกาสใกล้ชิดกันมากขึ้น จนฌาณรักศรวณีย์ด้วยความจริงใจ ในที่สุดศรวณีย์ก็ตกเป็นภริยาของฌาณด้วยความเต็มใจ

ฌาณโทรศัพท์ไปหาศรุตาเพื่อบอกเรื่องที่เขาและศรวณีย์จะแต่งงานกัน ทำให้ศรุตาโกรธมากจึงเก็บเสื้อผ้าไปหาฌาณที่ห้องพัก เพื่อให้ศรวณีย์เข้าใจว่าฌาณกับศรุตามีความสัมพันธ์กัน ศรวณีย์เสียใจมากเธอจึงขับเรือออกไปอย่างไร้สติจนกระทั่งประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต การเสียชีวิตของศรวณีย์ทำให้ศรุตาสำนึกผิด เพราศรุตาเองก็ไม่คิดว่าเรื่องราวจะร้ายแรงถึงเพียงนี้ ทุกคนที่ศรุตารู้จักแสดงท่าทางรังเกียจเธอ ศรุตาไปหาบุรี บุรีขอร้องให้เธอไปจากทุกคนและพยายามทำตัวใหม่ ศรุตาจึงยินยอมกลับไปอยู่ที่อเมริกาเพื่อปรับปรุงตัวและรอวันที่บุรีจะให้อภัยเธอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ใต้ร่มไม้เลื้อย (2537)

พัทธ์และอรพิมเป็นเพื่อนรักกันมาตั้งแต่เด็ก พ่อของพัทธ์ถูกฟ้องล้มละลายเพราะดำเนินธุรกิจผิดพลาด ทำให้พ่อของเขาตัดสินใจยิงตัวตาย แม่ของพัทธ์จึงพาเขามาอาศัยอยู่กับญาติ ส่วนอรพิมก็ติดตามพ่อของเธอไปใช้ชีวิตในยุโรป แต่ก็ยังติดต่อกับพัทธ์สม่ำเสมอทางจดหมาย แม้จะไม่เคยได้รับจดหมายตอบจากพัทธ์เลยก็ตาม

พัทธ์และอรพิมใช้ชีวิตที่แตกต่างกันไป พัทธ์ต้องการที่จะกอบกู้ฐานะของตนเองกลับคืนมา เขาจึงใช้รูปร่างหน้าตาของเขาเป็นใบเบิกทางไปสู่ความสำเร็จ อาชีพนายแบบทำให้เขาได้รู้จักกับวีรา หญิงสาวที่ร่ำรวยมีความมั่นใจสูง เขาใช้วีราเป็นเครื่องมือความสำเร็จ โดยที่อรพิมไม่เห็นด้วยกับความคิดของเขา แต่ก็ไม่สามารถห้ามเขาได้ ในที่สุดเขาก็เดินทางไปอเมริกาและสามารถสร้างธุรกิจเล็ก ๆ เป็นของตนเองโดยการสนับสนุนของวีรา

พัทธ์กลับมาเมืองไทยเพื่อขยายธุรกิจจนประสบความสำเร็จ แต่เขากลับกลายเป็นคนที่ร่ำรวยแต่ไม่มีน้ำใจ ทำทุกอย่างเพื่อบริษัทตนก้าวหน้าโดยไม่คำนึงถึงคนอื่น ขณะที่อรพิมสำเร็จการศึกษากลับมาอยู่เมืองไทยและได้แต่งงานกับศิขรินทร์ผู้ที่พ่อแม่เห็นว่าเหมาะสม ชีวิตคู่ของเธอราบรื่นไปได้ดี จนกระทั่งศิขรินทร์ได้พบกับเจนจารีซึ่งเป็นคู่รักเก่าของตน แต่เพราะแม่ของเขาไม่ชอบเจนจารีทั้งสองจึงต้องแยกจากกันทั้งที่ยังรัก เจนจารีกลับมาเมืองไทยพร้อมกับอีริคลูกชายหลังจากหย่าขาดจากสามีชาวต่างชาติแล้ว การพบกันอีกครั้งของศิขรินทร์และเจนจารีทำให้ทั้งคู่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว เมื่ออรพิมจับได้เธอจึงหย่ากับศิขรินทร์

อรพิมเล่าความเป็นไปของตนให้พัทธ์ได้ทราบ เขาจึงหันมาใส่ใจเธอมากขึ้น ส่วนพัทธ์ก็ได้ซึมซับแนวคิดของอรพิมที่ว่าให้เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์มากขึ้น ความแข็งกระด้างในตัวพัทธ์จึงลดลง เขาจึงขอรับผิดชอบลูกในท้องของอรพิมแทนศิขริน แต่อรพิมปฏิเสธเนื่องจากตนเองเป็นโรคมะเร็ง จนกระทั่งอาการของอรพิมทรุดหนักพัทธ์จึงได้ดูแลเธอและสัญญาว่าเขาจะดูแลลูกของอรพิมให้ดีที่สุด

ดอกไม้ในป่าหนาว (2537)

ดวงลดาเป็นบุตรสาวของหมอโชติและหมอพลอยสี เธอได้รับการอบรมและปลูกฝังแนวทางการดำเนินชีวิตถอดแบบมาจากหมอโชติและหมอพลอยสีอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ดวงลดากลายเป็นคนถือตัว เคร่งเครียด เอาจริงเอาจังกับชีวิตเกินวัย ดวงลดาสำเร็จการศึกษาปริญญาโทตั้งแต่อายุยังน้อย มีโอกาสได้ไปทำงานที่มหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด หมอโชติและหมอพลอยสีจึงซื้อบ้านให้ดวงลดาเพื่อสะดวกในการเดินทาง บ้านที่ดวงลดาอยู่นั้นมีนำโชค หรือที่ลดาเรียกว่าน้าโชค เป็นผู้ดูแลและอำนวยความสะดวกในฐานะเป็นผู้จัดการโครงการบ้านจัดสรร

นำโชคมีโอกาสพบกับหมอโชติและหมอพลอยสีด้วยความบังเอิญ ทำให้เขาสงสัยในชาติกำเนิดของดวงลดา เขารู้สึกผูกพันกับหญิงสาวมากและให้ความเอาใจใส่เป็นอย่างดี นำโชคได้ช่วยเหลือศิลาชายหนุ่มที่ถูกลอบทำร้ายจนบาดเจ็บในเขตบ้านของเขา เมื่อศิลาหายเจ็บได้มาอาศัยที่บ้านนำโชคชั่วคราว และเกิดชอบพอกับดวงลดาขึ้นมา

ดวงลดาได้พบกับศิลาและนำโชคทำให้เธอมีชีวิตที่เปลี่ยนไป คือ ไม่ตึงเกินไปเหมือนเมื่อก่อน นำโชคสืบจนรู้ว่าดวงลดาเป็นลูกของเขา เขาจึงพยายามใส่ใจทุ่มเทความรักให้เธอ แต่คนรอบข้างกลับวิตกว่าทั้งสองจะมีความสัมพันธ์กันฉันชู้สาว จึงเปิดเผยความจริงว่าดวงลดาเป็นลูกของนำโชคและเพชรช่วง ลูกสาวของหมอโชติและหมอพลอยสี ซึ่งมักทำตัวคบผู้ชายไม่เลือกหน้า หมอโชติและหมอพลอยสีจึงหันมาเข้มงวดดวงลดาเพราะกลัวจะเป็นเหมือนแม่ของเธอ เมื่อความจริงเปิดเผยดวงลดารู้สึกเสียใจในช่วงแรก แต่ในที่สุดเธอก็ยอมรับได้ เธอเลือกที่จะอยู่กับพ่อของ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เธอและคนที่เธอรักอย่างศิลา และมีความสุขกับชีวิตในแบบที่เธอเลือก แม้จะไม่ตรงกับความต้องการของหมอโชติ หมอพลอยสี และเพชรช่วงก็ตาม

กิ่งไผ่ใบรัก (2537)

เป็นเรื่องราวของอารตีหญิงสาวลูกหลานชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทยเป็นเวลานาน จนกระทั่งครอบครัวของเธอสร้างเนื้อสร้างตัวมีฐานะร่ำรวยเป็นที่ยอมรับของสังคม อารตีไม่ถูกกับนารีรัตน์แม่แท้ ๆ ของเธอเพราะแม่ยกเธอให้อารยาแม่บุญธรรมเลี้ยงดูเธอตั้งแต่เด็ก เธอจึงคิดว่าแม่ไม่รักอยู่เสมอ อารยาเป็นผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวคนไทยสมัยเก่า เธอจึงเลี้ยงดูอารตีแบบไทย ทำให้อารตีค่อนข้างห่างเหินกับวิถีชีวิตแบบชาวจีน ต่อมานารีรัตน์ต้องการให้อารตีแต่งงานกับสรรค์ลูกชายเพื่อนที่ทำธุรกิจด้วยกัน อารตีต่อต้านเพราะไม่ชอบวิธีการคลุมถุงชน เธอจึงทำกิริยาที่ไม่เหมาะสมกับแม่ เมื่อเธอรู้สึกผิดจึงไปขอโทษแม่และไถ่โทษโดยการไปเมืองจีนเพื่อเคารพฮวงซุ้ยบรรพบุรุษเป็นเพื่อนแม่

เมื่ออารตีไปถึงสนามบินจึงทราบว่าสรรค์ผู้ชายที่แม่ต้องการให้เธอแต่งงานด้วย ก็ไปเคารพฮวงซุ้ยบรรพบุรุษของเขาที่เมืองจีนเช่นกัน ทั้งสองต้องเดินทางไปด้วยกันโดยมีหลิงและจินหลานของสรรค์ร่วมเดินทางด้วย แม่ของอารตีวางแผนให้สรรค์และอารตีใกล้ชิดกันโดยการจองทัวร์ให้ทั้งสองได้มีโอกาสไปเที่ยวเมืองจีนก่อน หลังจากเที่ยวตามกำหนดการเรียบร้อยแล้ว อารตีและสรรค์จะแยกย้ายกันไปเคารพฮวงซุ้ยบรรพบุรุษของตน หลังจากอารตีได้ไหว้ฮวงซุ้ยบรรพบุรุษแล้วก็เกิดปัญหาเพราะเธอหาตั๋วเครื่องบินกลับประเทศไทยไม่ได้ เนื่องจากอยู่ต่างบ้านต่างเมืองและไม่ปลอดภัย อารตีและแม่จำเป็นต้องไปบ้านญาติของสรรค์เพื่อรอเวลาที่เขาเคารพบรรพบุรุษเรียบร้อยแล้วจึงกลับประเทศไทยพร้อมกัน การใช้เวลาร่วมกันทำให้ทั้งคู่ได้เรียนรู้นิสัยซึ่งกันและกัน และรักกันในที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เรือนศิรา (2539)

เป็นภาคต่อของใต้ร่มไม้เลื้อย คือ หลังจากที่อรพิมหย่าขาดจากศิขรินทร์และกำเนิดบุตรสาวขึ้นมา แต่พัทธ์เป็นคนขอเลี้ยงดูลูกสาวของอรพิมโดยจดทะเบียนรับพิมลพัทธ์เป็นบุตรของตน เรื่องราวดำเนินมาที่ศิขรินทร์แต่งงานอยู่กินกับเจนจารีจนมีลูกสาวชื่อจารวีร์ และรับเอริคซึ่งเป็นลูกติดของสามีเก่าเจนจารีเป็นลูกบุญธรรม และเปลี่ยนชื่อเป็นอริน เมื่อศิขรินทร์รู้เรื่องของพิมลพัทธ์เขาเกิดความละอายใจจึงเดินทางไปพบพัทธ์และขอรับพิมลไปในฐานะลูกสาว แต่พัทธ์ไม่ยอมและหลักฐานทางกฎหมายก็ระบุว่าพัทธ์เป็นพ่อของพิมล

พัทธ์เลี้ยงดูพิมลอย่างดี และเมื่อเธอโตขึ้นก็ได้เล่าความจริงเรื่องพ่อของเธอให้ฟัง ทำให้เธอโกรธแค้นพ่อแท้ ๆ มาก รวมทั้งทุกคนที่เกี่ยวข้องกับศิขรินทร์ด้วย ต่อมาพิมลได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศและพบเอริกจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา เอริกปิดบังเรื่องที่เขาเป็นลูกเจนจารีและพยายามโน้มน้าวใจให้พิมลยอมรับศิขรินทร์

ศิขรินทร์ทำเอกสารโอนทรัพย์สมบัติทั้งหมดในเรือนศิราให้พิมลเมื่อเธออายุครบ 20 ปี แต่เจนจารีพบเอกสารเสียก่อน เธอจึงร่วมมือกับศานิตดำเนินการยักยอกศิลปวัตถุโบราณไปขายยังต่างประเทศและทำของปลอมขึ้นมาแทน

เมื่อพิมลอายุครบ 20 ปี ทั้งศิขรินทร์ เจนจารี และจารวีร์ประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก มีเพียงจารวีร์น้องสาวต่างมารดาของพิมลพัทธ์ที่รอดมาได้ แต่ก็อยู่ในลักษณะของเจ้าหญิงนินทรา พิมลพัทธ์จึงกลับมาเพื่อรับมรดกตามพินัยกรรม ทำให้เธอทราบว่าเอริกที่เธอรักจริง ๆ แล้วคืออริน ลูกชายของเจนจารี หลังการเสียชีวิตของศิขรินทร์และเจาจารี ทำให้อรินพบว่าแม่ของเขายักยอกโบราณวัตถุในเรือนศิรา เขาจึงต้องกลับไปซื้อมาคืนเพื่อสับเปลี่ยนให้เหมือนเดิม

วันเปิดพินัยกรรมมาถึง พิมลพัทธ์ได้เป็นเจ้าของเรือนศิราและเป็นผู้จัดการทรัพย์สินร่วมกับอริน ทำให้เธอต้องเข้ามาดูแลจารวีร์ และจัดตั้งมูลนิธิเพื่อดูแลเรือนศิรา ต่อมาเธอสืบทราบว่าของที่เอริกเก็บไว้ในห้องใต้ดินเป็นของแท้ ขณะที่ของที่อยู่บนเรือนศิราเป็นของปลอม เธอจึงสงสัยอรินและร่วมมือกับศานิตเพื่อหาหลักฐานให้ได้ แต่สุดท้ายพิมลกลับทราบว่าศานิตหลอกใช้เธอและใส่ร้ายอริน นอกจากนี้เธอยังรู้ว่าเขาวางแผนฆ่าศิขรินและเจนจารีเพื่อหวังมรดก ขณะที่ศานิตจะลงมือฆ่าพิมลพัทธ์และอริน จารวีร์รู้สึกตัวเสียก่อน เขาจึงเปลี่ยนแผนโดยเผาเรือนศิราเสีย โชคดีที่เรือนศิราเสียหายไม่มาก พิมลพัทธ์ อรินและจารวีร์ปลอดภัย ส่วนศานิตถูกไฟคลอกบาดเจ็บสาหัส พิมลพัทธ์ยอมรับอรินในฐานะคนรัก จากนั้นเธอก็เดินทางกลับไปศึกษาต่อและพาจารวีร์ไปรักษาตัวที่ต่างประเทศด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทางสายธาร (2539)

เป็นนวนิยายที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของวิรงรองและลอออองค์ ซึ่งเป็นพี่น้องต่างมารดาที่มีแนวคิดที่แตกต่างกัน เพราะได้รับการปลูกฝังมาคนละอย่าง วิรงรองได้รับการปลูกฝังให้พอใจในชีวิต ไม่ดิ้นรน ทะเยอทะยาน ขณะที่ลอออองค์เป็นคนใฝ่สูง ทะเยอทาน ต้องการชื่อเสียง อำนาจและความร่ำรวย เมื่อบิดาของลอออองค์และวิรงรองเสียชีวิต ลอออองค์และแม่ของเธอตัดสินใจแยกตัวออกจากครอบครัวและตัดขาดจากการเป็นตระกูลใหญ่ เพราะโกรธที่ได้ส่วนแบ่งสมบัติน้อย ส่วนวิรงรองและแม่ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว ซึ่งมีคุณกมลาสน์พี่สาวต่างมารดาเป็นผู้ดูแล

วิรงรองเป็นตัวแทนผู้ประสานงานบริษัทที่เธอทำงานอยู่ มีหน้าที่ต้อนรับรัฐมนตรีปกปัก และคณะที่มาตรวจเยี่ยมโรงงาน ทำให้เธอได้รู้จักกับนุสร นักวิชาการที่ทำหน้าที่ที่ปรึกษาให้รัฐมนตรีปกปัก ด้วยอุปนิสัยที่เรียบง่าย สมถะและซื่อตรงของนุสร ทำให้วิรงรองประทับใจและขณะที่นุสรก็สนใจวิรงรองเช่นกัน

วิรงรองได้เจอลอออองค์อีกครั้ง และเห็นว่าพี่สาวต่างมารดาทำงานกับปกปักในฐานะคนสนิท ปกปักไว้ใจลอออองค์มากเพราะเป็นหุ้นส่วนที่ได้ผลประโยชน์ด้วยกัน อีกทั้งลอออองค์เป็นภรรยาม่ายของวิรุฬห์เพื่อนที่สนับสนุนช่วยเหลือปกปักจนเขาได้รับการเลือกตั้ง และวิรุฬห์ถูกลอบฆ่าก่อนที่ปกปักจะชนะการเลือกตั้ง โดยที่ตำรวจลงความเห็นว่าเป็นการฆ่าผิดตัว

ส่วนนุสรทำงานให้วิรุฬห์ซึ่งเขาเคารพนับถือ เมื่อวิรุฬห์เสียชีวิต ปกปักชวนนุสรมาทำงานด้วย เขาจึงตกลง นุสรกับลอออองค์ทำงานใกล้ชิดกัน จนนุสรคิดว่าเขาหลงรักลอออองค์และต้องการใช้ชีวิตร่วมกับเธอ แต่ลอออองค์ก็ยังไม่ยอมตกลงปลงใจกับเขาเสียที

เมื่อลอออองค์ได้พบกับวิรงรองค์ เธอจึงสบโอกาสที่จะแก้แค้นตระกูลเชิญอิสราชัย เธอถอนเรื่องการเปิดซองประมูลของบริษัทขนส่งที่นุสรดำเนินการไว้ ซึ่งสร้างความเสียหายให้ตระกูลเชิญอิสราชัยมาก คุณกมลาสน์ทราบดีว่าเป็นฝีมือของใครจึงเปิดเผยเรื่องให้ครอบครัวให้นุสรทราบ และให้นุสรทบทวนว่าสิ่งที่เขาและลอออองค์ทำนั้นมีความคิดเห็นที่ตรงกันหรือไม่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ลอออองค์ไม่ยอมแพ้พยายาม หาทางแก้แค้น แต่ก็ไม่สำเร็จจนเธอเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำเสียเอง ทำให้ความผิดของเธอถูกซัดทอดมาถึงรัฐมนตรีปกปักและเขาก็ได้โทษว่าเป็นความผิดของเธอแต่เพียงผู้เดียว ลอออองค์ไม่ยอมให้ตนมีภาพที่ไม่ดีจึงขอความช่วยเหลือจากนุสร ซึ่งทำให้พบความจริงที่ว่าปกปักมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของวิรัฬห์ที่ส่งผลให้เขาได้รับเลือกตั้ง ปกปักจึงถูกไล่ออกจากพรรค และลอออองค์เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคเพื่อลงสมัครเลือกตั้งในสมัยหน้า เธอจึงชักชวนนุสรมาทำงานด้วย

เมื่อลอออองค์ไม่สามารถแก้แค้นได้ เธอจึงเปลี่ยนแผนไปที่วิรงรอง โดยบอกว่าตนกับนุสรจะแต่งงานกัน ทำให้วิรงรองเสียใจและตัดสินใจไปต่างประเทศ ขณะเดียวกันนุสรก็รู้ใจตนเองว่ารักและต้องการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายเหมือนวิรงรอง เขาจึงลาออกจากงาน เพื่อไปสอนหนังสือที่ต่างประเทศและปรับความเข้าใจกับวิรงรอง

ใต้เงาตะวัน (2543)

เรื่องเริ่มขึ้นเมื่อฉายพ่อของปารีณาได้เสียชีวิตลง ฉายทำงานให้กับตระกูลของเกียรติและถูกกล่าวหาว่ากินยาตายหนีความผิดที่ยักยอกทรัพย์ของบริษัท ทำให้ปารีณาผู้เป็นลูกต้องการแก้ข้อกล่าวหาที่เกิดขึ้น โดยมีกรณ์ ลูกชายคนเล็กของเกียรติเป็นผู้ช่วยเหลือเธอ กรณ์ไม่รู้ตัวว่าเขา

ชอบปารีณา เพราะคิดว่าเธอเป็นแฟนกับกานต์พี่ชายของเขา เขาจึงมักจะพูดจาหาเรื่องเธอเพื่อปกปิดความรู้สึกแท้จริงของตนเอง

ปารีณาเชื่อว่าพ่อของเธอบริสุทธ์ เธอพยายามหาหนทางทุกอย่างที่จะเป็นหลักฐาน จนไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น เธอดึงดันที่จะหาคำตอบจนกว่าจะพบความจริง เมื่อพบหลักฐานที่พ่อของเธอถ่ายรูปกับเด็กสาวคนหนึ่งที่เยอรมัน เธอจึงตัดสินไปตามหาความจริงที่เยอรมัน ขณะเดียวกันกลิกาผู้มีศักดิ์เป็นญาติผู้น้องของกรณ์ ก็ทะเลาะกับพ่อเป็นเรื่องราวใหญ่โต จนวิลาวัลย์ผู้เป็นแม่ได้จัดการให้เขาและกลิกา รวมทั้งปารีณาได้เดินทางไปเยอรมัน เพื่อที่เธอจะได้ตกลงกับเกรียง สามีของเธอได้สะดวก กรณ์เลยจำเป็นต้องเดินทางไปในครั้งนี้ด้วย

จากการเดินทางครั้งนี้ ทำให้กรณ์รู้สึกอึดอัด เมื่อเขาแน่ใจว่าตนรู้สึกยังไงกับปารีณา และจากการกระทำของปารีณาที่บอกว่ารักเขา ทำให้เขาโล่งใจมากขึ้น ส่วนปารีณาก็ทราบว่าภายใต้ท่าทีกวน ๆ ชวนโมโหของกรณ์นั้นมีความจริงใจและเอื้อเฟื้อแฝงอยู่ การเดินทางครั้งนี้ทำให้ปารีณาทราบว่าพ่อของตนไม่ได้เป็นคนดีวิเศษเหมือนที่เธอคาดไว้ เพราะพ่อของเธอได้มีความสัมพันธ์ลับ ๆ กับผู้หญิงอื่นตอนมาทำงานที่เยอรมัน จนมีลูกสาว 1 คน เธอจึงคิดว่าพ่อของเธอยักยอกเงินมาให้ลูกสาวอีกคนของพ่อ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในที่สุดเรื่องก็เปิดเผยออกมาว่า กานต์เป็นผู้วางแผนฆ่าฉายเพราะฉายล่วงรู้ว่าเขาทุจริตเงินบริษัท กานต์วางแผนทำลายหลักฐานที่เขาไม่ต้องการให้เกียริตพ่อของเขาตำหนิ เขาจึงฆ่าฉายเสีย ปารีณาได้ยินเรื่องทั้งหมดจากการที่กานต์คุยกับกรณ์ จึงหนีเตลิดออกไป ปารีณาคิดจะเอาเรื่องกานต์ที่ฆ่าพ่อของเธอ แต่ก็เปลี่ยนใจคิดว่าพ่อคงไม่อยากให้เธอทำเช่นนั้น

ปารีณาคิดว่าจะลืมเรื่องทั้งหมดและตัดขาดจากครอบครัวของกรณ์ แต่เธอก็คิดได้ว่าหากทำเช่นนี้เธอก็ต้องลืมเรื่องในอดีตที่เธอเคยผูกพันกับครอบครัวนี้ให้หมด ซึ่งเธอไม่อยากทำเช่นนั้น เธอจึงตัดสินใจยอมรับความผิดพลาดของคนเราว่าไม่มีใครดีไปทั้งหมดหรือเลวทั้งหมด และกลับไปทำงานกับเกียรติอีกครั้ง พร้อมทั้งให้อภัยกานต์และยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะความรักที่เธอมีให้กรณ์

ในบ่วงมนตรา (2543)

จารวีร์เป็นหญิงสาวที่มีสัมผัสพิเศษหลังจากที่เธอรอดพ้นจากอุบัติเหตุเครื่องบินตกมาตั้งแต่เด็ก จารวีร์อาศัยอยู่กับลุงดอนที่เป็นเหมือนพ่อบุญธรรมของเธอ เพราะพ่อและแม่ของเธอเสียชีวิตจากอุบัติเหตุครั้งนั้น จารวีร์มักเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้ากับบุคคลที่ใกล้ชิดเธอเสมอ

หญิงสาวเห็นภาพล่วงหน้าที่จะเกิดกับลุงดอนของเธอ เธอรู้ดีว่าไม่อาจช่วยอะไรได้แต่ก็อยากจะแบ่งเบาเหตุการณ์นั้น จึงเดินทางไปยังอำเภอภูผาน้ำซึ่งเป็นสถานที่ที่ลุงของเธอต้องไป

ทำงานพร้อมกับปุริมและเมธัสเพื่อนรุ่นพี่ของเธอ ที่นั่นเธอได้พบกับนภนต์ชายหนุ่มที่ดูเคร่งเครียดจริงจังกับชีวิต เพราะความเจ็บปวดในอดีตที่แม่ของเขาได้ก่อไว้ นภนต์ไม่ลงรอยกับวิชชวิญญ์หลานสาวของเขา เพราะวิชชวิญญ์ก็คิดว่านภนต์ไม่พอใจที่เธอเกิดมาแย่งทุกสิ่งทุกอย่างของเขา

จารวีร์สัมผัสได้ว่ามีวิญญาณดวงหนึ่งต้องการจะมาบอกข่าวหรือเตือนให้เธอกลับไปและอย่ามายุ่งกับเรื่องนี้ ในที่สุดเธอก็พบว่าเป็นดวงวิญญาณของบรรพบุรุษของเธอเอง ทำให้เธอยิ่งต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือ ต่อมาหญิงสาวจึงได้รู้ว่า กิเลสและตัณหาในใจที่เกิดขึ้นจะเปลี่ยนวิถีชีวิตของนภนต์ไปในทางที่เลวร้าย หากเขาไม่สามารถปล่อยวางได้ และเธอคิดว่าเธอต้องช่วยเขาให้หลุดพ้นให้ได้

ในที่สุดจารวีร์จึงได้ทราบว่าคุณวารี วางแผนให้นภนต์มีแต่ความทุกข์ เพราะเธอต้องการแก้แค้นที่แม่ของนภนต์เป็นภรรยาลับ ๆ ของสามีเธอ จึงวางแผนให้วิชชวิญญ์เกลียดชังนภนต์ นภนต์ได้ยินดังนั้นก็เกิดความโกรธแค้นและเกือบจะแก้แค้นแต่ว่าเขาก็ระงับความโกรธความเกลียดนั้นได้และให้อภัยคุณวารี บ่วงที่ผูกมัดวิญญาณไว้จึงถูกปลดปล่อย จารวีร์ดีใจที่นภนต์มีสติและใช้ความดีต่อสู้กับอำนาจสู้ในใจเขาจนสำเร็จ ส่วนเมธัสนั้นเสียสติเพราะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้และเกิดคุ้มคลั่งเห็นภาพหลอนจนยิงคุณวารีซึ่งติดอยู่ในถ้ำเสียชีวิต ตำรวจสันนิษฐานว่าเพราะเขาสูดกลิ่นของกัญญาเข้าไปมากเกินไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นภนต์ให้การกับตำรวจโดยปิดบังความจริงที่ว่าคุณวารีคิดฆ่าเขา เพราะไม่ต้องการรื้อฟื้นอดีตขึ้นมาอีก และยังดูแลวิชชวิญญ์เป็นอย่างดี แม้จะรู้ว่าวิชชวิญญ์ไม่ได้เกี่ยวข้องทางสายเลือดกับเขาก็ตาม ส่วนจารวีร์กลับไปเรียนต่อและสารภาพรักกับนภนต์โดยยืนยันว่าเธอมั่นใจว่าเธอกับเขาต้องได้ใช้ชีวิตร่วมกันในอนาคตจากนิมิตที่เธอเห็นล่วงหน้า

ลับแลลายเมฆ (2545)

เป็นเรื่องราวชีวิตของ นภนภางค์หรือฟ้า หญิงสาวผู้เคยใช้ชีวิตอยู่อย่างสูงส่งสง่างามเพราะเธอเป็นทายาทเพียงคนเดียวของ ศาสตราจารย์นายแพทย์จิตต์ ผู้มีทั้งฐานะและอำนาจในแวดวงสังคมชั้นสูง เธอได้หมั้นหมายไว้กับกฤต ชายหนุ่มฐานะดี ชาติตระกูลดีซึ่งเหมาะสมกับเธอมากเช่นกัน แต่เพียงคืนแรกของการแต่งงาน ชีวิตของเธอก็มีอันที่ต้องผกผันไป เมื่อเธอพบว่าตัวเองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาในทางพฤตินัยได้ นภนภางค์เริ่มรับรู้ถึงเค้าเงื่อนของความผิดปกติที่เกิดขึ้นว่ามิใช่เป็นเพียงฝันร้ายอย่างที่ปู่ของเธอเคยบอก แต่ภาพความฝันของเธอต้องเป็นเหตุการณ์จริงที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตของเธอ เธอพยายามค้นหาสาเหตุของปัญหานั้น

ในที่สุดนภนภางค์ก็ได้ค้นพบความจริงว่า เธอเคยถูกข่มขืนจากนายเชียรญาติชราที่เคยมาขออาศัยอยู่ด้วยจนตั้งครรภ์ และวันหนึ่งเมื่อแม่ของเธอได้รู้ความจริงว่าเธอถูกข่มขืน แม่

ของเธอจึงหยิบปืนไปเพื่อจะยิงนายเชียร แต่ด้วยความที่ร่างกายอ่อนแอมากกว่าแม่จึงถูกข่มขืนอีกคน นภนภางค์วิ่งตามแม่ไปและเห็นภาพที่แม่โดนข่มขืน ด้วยความโกรธและตกใจ เธอจึงหยิบปืนยิงนายเชียรตายคาที่ ซึ่งทำให้แม่ต้องตายด้วย เพราะนายเชียรใช้มีดจี้คอแม่ของเธอ เมื่อร่างนายเชียรล้มลง มีดจึงแทงแม่ไปด้วย ด้วยความตกใจทำให้นภนภางค์เสียหลักหล่นลงมาจากบันไดจนตกเลือด และได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจเธอออย่างรุนแรง นภนภางค์จึงไม่สามารถที่จะจำเหตุการณ์ตอนนั้นได้ ประกอบกับการที่ปู่และย่าของเธอได้พยายามสร้างความทรงจำใหม่ให้กับชีวิตของเธอ นภนภางค์จึงลืมเรื่องราวที่เคยถูกข่มขืนอย่างสนิทใจ จนมีเหตุการณ์อื่นมากระตุ้นเตือนความทรงจำจึงทำให้นภนภางค์ ค่อย ๆ ระลึกถึงเรื่องราวเก่า ๆ ได้ และพยายามที่จะทำให้ความทรงจำนั้นไม่สามารถทำลายชีวิตเธอ แต่กฤตซึ่งเป็นสามีของเธอกลับยอมรับอดีตของเธอไม่ได้ จึงพยามกลับไปหาจีรณาคู่รักเก่าของเขา

จีรณาเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ ซึ่งเคยคบหากับกฤตอยู่สักพักหนึ่ง เพราะกฤตมาทำดีกับเธอและบางครั้งก็เลยเถิดถึงขนาดมีการล่วงเกินทางกายกัน แต่เธอก็ไม่ถือเพราะคิดว่ากฤตก็มีใจให้เธอเช่นกัน แต่เมื่อกฤตแต่งงานกับนภนภางค์จึงทำให้เธอรู้สึกเสียใจ และในวันแต่งงานของนภนภางค์กับกฤตเธอได้ตัดสินใจกลับบ้านก่อนเพราะไม่สามารถอยู่ร่วมงานจนจบได้ การที่เธอเดินไปลานจอดรถคนเดียวทำให้จิมมาดักรอที่ลานจอดรถและใช้มีดจี้จีรณาให้ขับรถไปบ้านของตนเพื่อจะข่มขืน แต่โชคดีที่มันตาและเกื้อคุณมาช่วยไว้ได้ทัน จากเหตุการณ์นี้ทำให้เธอตระหนักถึงความเสียเปรียบของฝ่ายหญิง เธอจึงเห็นใจนภนภางค์และไม่พอใจกฤตที่ไม่ยอมรับนภนภางค์เรื่องที่เธอเคยถูกข่มขืนมาก่อน

ในขณะที่นภนภางค์ไปบำบัดอาการของเธอ นภนภางค์ได้รู้จักกับสิบพรนางพยาบาลผู้ช่วยหมอมันตา และดาวคนไข้ของหมอมันตาซึ่งเคยถูกข่มขืนเช่นกัน การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมของดาวด้วยวิธีการทางกฎหมายทำให้เธอยิ่งได้รับความบอบช้ำมากขึ้น ดาวจึงตัดสินใจยุติเรื่องยอมรับค่าเสียหายที่ฝ่ายชายให้มา ในขณะที่นภนภางค์ก็พยายามทำใจยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นว่าไม่ใช่ความผิดของเธอ ทำให้เธอสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ถึงแม้ว่าเธอต้องหย่าขาดจากกฤตก็ตาม

บ้านร้อยดอกไม้ (2546)

เป็นเรื่องราวของปาฏลีหรือหนูลี หญิงสาวน่ารักและมองโลกในแง่ดี เธอมีญาติที่รักมากคือพ่อ และพี่ชายซึ่งไปแต่งงานกับผกา ทำให้ปาฏลีได้รู้จักกับคุณฮวาหญิงสาวชาวจีนซึ่งเธอเรียกว่า “กูหมู่” กู่หมู่เป็นศิลปินซึ่งมีผลงานเด่นคือการวาดภาพ และการปักผ้าตามแบบชาวจีน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ต่อมาไม่นานทั้งพี่ชาย และกู่หมู่ก็เสียชีวิตลงจากอุบัติเหตุ หลังจากนั้นพี่สะใภ้ของเธอก็เสียชีวิตตามไปอีกคน เธอจึงอาศัยอยู่กับพ่อและญาติ ๆ ซึ่งมีโรงงานเสื้อผ้ายี่ห้อของตนเองขายตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ

สมบัติที่ทางบ้านของปาฏลีมีนอกจากโรงงานเสื้อผ้าแล้วก็คือบ้านร้อยดอกไม้ซึ่งเป็นบ้านของกูหมู่ และตกเป็นของปาฏลีตามความปรารถนาของพี่สะใภ้ของเธอ แต่เกริกพ่อของกอบบุญกลับอยากได้มันคืนเพราะมันเคยเป็นสมบัติของตระกูลเขามาก่อน จึงให้กอบบุญลูกชายทำหน้าที่มาติดต่อขอซื้อคืนจากปาฏลี ซึ่งขณะนั้นก็ต้องการเงินเช่นกันเพราะกิจการโรงงานเสื้อผ้านั้นค่อนข้างจะขาดทุน แต่ด้วยความที่เธอรักบ้านหลังนี้มาก ทำให้เธอไม่อยากขายและพาลเกลียดกอบบุญที่จะมาแย่งบ้านของเธอไป

และแล้วก็มีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้นเมื่อพ่อของเธอตกบันไดล้มหัวฟาดพื้นจนกลายเป็นเจ้าชายนินทรา คนที่เธอสงสัยว่าจะเป็นตัวการมากที่สุดก็คือกอบบุญเพราะเธอเห็นรถของเขาแล่นสวนกับเธอตอนที่เธอจะกลับมาเอาของที่ลืมไว้ที่บ้าน แต่เมื่อไม่มีหลักฐานเธอก็ไม่สามารถทำอะไร และยิ่งทำให้เธอเกลียดกอบบุญยิ่งขึ้นอีก เพราะคิดว่าเป็นแผนของเขาที่ว่าเมื่อพ่อของเธอตาย จะสามารถบีบให้เธอขายบ้านให้เขาได้ ต่อมาเธอพบว่าพ่อของเธอได้นำบ้านไปจำนองไว้กับธัญธรคู่รักของกอบบุญเพื่อนำเงินมาพยุงฐานะของตนเองไว้อีกด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เมื่อพ่อของปาฏลีกลายเป็นเจ้าชายนินทราภาระงานทั้งหมดจึงตกอยู่ที่เธอ โดยมีบุษกรลูกสาวคนเก่าคนแก่ในบ้าน พร้อมกับวิพุธเพื่อนที่ร่วมก่อสร้างโรงงานร่วมกับพี่ชายเธอมาคอยช่วยอีกแรง สถานการณ์ยิ่งย่ำแย่ลงเมื่อทางห้างสรรพสินค้าที่เธออาศัยเช่าร้านค้าอยู่จะบอกเลิกสัญญากับเธอ เพราะเธอนำเสื้อผ้าที่ค้างสต็อกออกไปติดยี่ห้ออื่นแล้วไปขายในงานแสดงสินค้า ซึ่งทางห้างถือว่าเป็นการลดระดับแบรนด์ ประกอบกับเจ้าของห้างคือธัญญาซึ่งเป็นคนรักของกอบบุญนั้นไม่ชอบปาฏลีอยู่แล้วจึงพยายามบีบเธอให้จนมุมทุกอย่าง ปาฏลีทุกข์ใจมากที่ไม่สามารถรักษากิจการของครอบครัวไว้ได้ ความสุขอย่างเดียวที่เธอมีคือการสนทนากับ “คุณเสียง” เพื่อนแชททางอินเทอร์เนตที่คอยให้กำลังใจเธอเสมอมา

เมื่อเธอไม่สามารถหาเงินมาใช้หนี้ได้เธอจึงตัดสินใจขายบ้านร้อยดอกไม้ให้แก่กอบบุญ และก่อนที่เธอจะขายบ้าน เธอได้เดินชมแกลอรี่เพื่อรำลึกถึงความหลังก่อนที่จะเสียมันไป เธอจึงพบภาพปักของกู่หมู่ที่ปักไว้นานแล้ว เป็นภาพที่งดงามและมีราคาสูงแน่นอนหากนำออกขาย เธอจึงนำมันออกประมูลและได้เงินมาก้อนหนึ่งพอที่จะจ่ายเป็นค่าหนี้สินทั้งหมด

ปาฏลีเก็บเงินก้อนนั้นไว้ในตู้เซฟเพื่อรอใช้คืนให้แก่กอบบุญ ในคืนนั้นเองเรื่องราวทั้งหมดก็เปิดเผยขึ้นเมื่อวิพุธเพื่อนร่วมงานวางแผนเข้ามาขโมยเงินก้อนนั้น แต่ถูกจับได้ เรื่องราวจึง

เปิดเผยออกมาว่าวิพุธคือคนที่วางแผนฆ่าคุณปรกพ่อของปาฏลี และยังยักยอกเงินของโรงงานอยู่เรื่อย ๆ จนทำให้โรงงานเกือบจะล้มละลาย โดยร่วมมือกับบุษกรซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างลับ ๆ ให้ช่วยด้วย แต่เนื่องจากบุษกรเกิดความละอายที่อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณจึงไปสารภาพกับกอบบุญ เขาจึงวางแผนร่วมกับคุณปรกที่ไม่ได้ป่วยจริงให้แกล้งป่วย รอเวลาให้วิพุธมาขโมยเงินและฆ่าเขาอีกครั้ง แล้วจึงใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าช็อกวิพุธจนสลบและสามารถนำเงินที่วิพุธโกงไปกลับคืนมาได้

ปาฏลีทราบว่ากอบบุญเป็นคนดีคอยช่วยเหลือเธอเสมอมา จึงเกิดความรู้สึกดี ๆ กับเขา ต่อมาเธอทราบว่าคนที่ประมูลภาพของกู่หมู่ไปก็คือกอบบุญนั่นเอง อีกทั้ง “คุณเสียง” พื่อนทางอินเทอร์เนตที่คอยให้กำลังใจเธอก็คือกอบบุญเช่นกัน ทำให้เธอรู้ว่ากอบบุญรักและห่วงใยเธอมาก เธอจึงตอบแทนด้วยการรักเขาเช่นเดียวกัน

วาวพลอย (2549)

เป็นเรื่องราวของเก็จไพลินหญิงสาวร่าเริงแจ่มใส เปิดเผยจริงใจ เก็จไพลินมีพี่สาวที่ถูกยายขอไปเลี้ยงตั้งแต่เด็กคือก่องเพชรซึ่งมีความแตกต่างกับเธออย่างสิ้นเชิง ได้แก่ก่องเพชรเป็นคนสวย การศึกษาดี มีกิริยาสมเป็นกุลสตรี ขณะที่เก็จไพลินเป็นหญิงสาวธรรมดาที่ไม่มีอะไรโดดเด่น แม้ว่าเก็จไพลินและก่องเพชรจะไม่ได้อยู่ด้วยกันแต่ก็สนิทสนมกัน ก่องเพชรมักจะขอให้เก็จไพลินช่วยปกปิดความผิดของเธอเสมอ เนื่องจากเธอได้รับการเลี้ยงดูจากยายที่เข้มงวดและไม่ยอมรับหากเธอทำความผิด ดังนั้นหากก่องเพชรทำผิดครั้งใดเธอจะโยนให้เป็นความผิดของเก็จไพลินทุกครั้ง ก่องเพชรมีคนรักชื่อธนิก แต่ยายของเธอไม่ชอบเขา เธอจึงทำเป็นเลิกคบกับเขาแต่ก็ลักลอบพบกันเสมอ โดยมีเก็จไพลินช่วยปกปิดความจริงให้เนื่องจากไม่ต้องการให้คนในครอบครัวต้องทุกข์ใจ

ต่อมาก่องเพชรแต่งงานกับปรีดิ์ชายหนุ่มที่มีความเพียบพร้อมไม่แพ้กัน เนื่องจากปรีดิ์หน้าตาดี สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก ทำงานที่มั่นคง มีชาติตระกูลสูง ฐานะดี ปรีดิ์มีพี่ชายชื่อปัณณ์ซึ่งมีความแตกต่างจากเขาเช่นกัน พ่อแม่ของปัณณ์และปรีดิ์แยกทางกัน ปัณณ์ไปอยู่กับพ่อซึ่งเลี้ยงดูเขาอย่างอิสระ ขณะที่ปรีดิ์อยู่กับแม่ซึ่งเลี้ยงดูอย่างเข้มงวด ในสายตาของคนทั่วไปแม้แต่คนใกล้ชิด ทั้งก่องเพชรและปรีดิ์คือหญิงและชายที่มีความสมบูรณ์แบบไม่มีที่ติ เป็นคู่รักหนุ่มสาวที่เพียบพร้อมคู่ควรที่สุด เพราะฝ่ายหญิงนอกจากจะสวย รวย และเก่งแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ต่อสังคมดีเลิศ พูดจาอ่อนหวานไพเราะ รู้กาลเทศะ ไม่เคยแสดงอารมณ์ด้านลบให้ใครได้เห็นเลย ส่วนฝ่ายชายก็เช่นกัน นอกจากหล่อ รวย และเก่งมากแล้ว ยังอ่อนโยนเสมอกับทุกคน ทุกคนจึงเข้าใจตรงกันว่า บุคลิกลักษณะที่ดีเลิศเหล่านั้นคือตัวตนของทั้งสองคนนั้นจริงๆ ไม่มีใคร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แม้สักคนจะรู้ลึกลงไปว่า เบื้องลึกของสิ่งดีๆเหล่านั้นคือความเก็บกด กดดัน ที่มาจากความคาดหวังของผู้เป็นที่รักและรักตน คือปรีด์ได้รับการเลี้ยงดูอย่างกดดันจากแม่ของเขา ขณะที่ก่องเพชรได้รับการเลี้ยงดูจากนันทาซึ่งมีศักดิ์เป็นยายอย่างกดดันให้เธอต้องเป็นที่หนึ่งในทุกเรื่อง

ในขณะที่เก็จไพลินและปรีดิ์เป็นคนธรรมดา มีนิสัยที่เป็นทั้งบวกและลบในสายตาของคนทั่วไป และไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเป็นคนที่ดีเลิศสูงส่งในสายตาคนอื่น เมื่อทั้งคู่รู้จักกันก็รู้สึกชอบพอจึงตกลงคบหาดูใจกัน เหตุการณ์กำลังจะเป็นไปด้วยดี จนกระทั่งปรีด์เสียชีวิตจากการฆาตกรรม ธนิกคู่รักของก่องเพชรคือผู้ต้องสงสัย ก่องเพชรพยายามบอกทุกคนว่าปรีดิ์เบี่ยงเบนทางเพศแต่ไม่มีใครเชื่อเพราะคิดว่าเธอพูดปดหลอกลวงเพื่อปัดความผิดให้พ้นตัว ต่อมาทุกคนทราบว่าปรีดิ์มีความเบี่ยงเบนทางเพศจริง เขาไม่ชอบผู้หญิงแต่แต่งงานกับก่องเพชรเพื่อปกปิดสังคมเท่านั้น คนที่ฆ่าเขาคือเด็กชายคู่ขาของคู่รักของเขา ที่ต้องการชิงทรัพย์แต่พลั้งมือทำร้ายเขาจนตาย ปัณณ์จึงทราบว่าที่แท้ธนิกเป็นคนรักของก่องเพชรมิใช่เก็จไพลิน ที่ผ่านมาเก็จไพลินหลอกลวงเขาเพื่อช่วยพี่สาวมาตลอด เขาจึงโกรธมากจนตัดความสัมพันธ์กับเธอ ทำให้เก็จไพลินเสียใจมาก เพราะเธอก็รักปัณณ์ไม่น้อย แต่เธอก็ไม่กล่าวโทษก่องเพชรเลย กลับมีแต่ความเข้าใจก่องเพชร ในที่สุดทางบ้านตัดสินใจแก้ปัญหาครั้งนี้โดยการให้ก่องเพชรและธนิกไปทำงานบริษัทสาขาของครอบครัวที่ประเทศจีน ทำให้ก่องเพชรได้ทราบนิสัยที่แท้จริงของธนิกจึงตัดสินใจเลิกกับเขา ในขณะที่เก็จไพลินและปัณณ์ยอมรับได้ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดของใคร ทั้งคู่จึงเข้าใจกันได้ในที่สุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวปิ่นหล้า ศิลาบุตร
ที่อยู่	265 ถนนกสิกร ซอย 1 หมู่ 9 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000
ที่ทำงาน	โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม ตำบลเมืองแคน อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ โทรศัพท์ (045) 622348
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม อันดับ 2) สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2548 – 2550	ครูผู้ช่วย โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2551 – ปัจจุบัน	ครู คศ. 1 โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม จังหวัดศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์